

શ્રી 'સત્યપ્રકાશ' પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં શા. પ્રેમચંદ નાહાલચંદ
તથા ડાહ્યાભાઈ ચકરાભાઈ ગાંધીએ છાપ્યું. ઠે. ખાડીઆ
અમદાવાદ.

પ્રસ્તાવના.

આ જ્યોતીષ ગ્રંથની પ્રત જુના ભંડારમાંથી [illegible] મ્હેં [illegible] વાંચી જેથી મને સાધારણ આનંદ થયો, પણ સમજણ પડી નહીં ફરી વાંચવાનું જારી રાખતાં મને કોઈક વિશેષ [illegible] મજા આવી મારા મનમાં વિચાર થયો કે આ ગ્રંથનો કોઈ જ્યોતીષી પાસે શુદ્ધ ગુજરાતીમાં તરજુમો કરાવ્યો હોય તો ઘણો ઉપયોગ થાય, જેથી કેટલાક જ્યોતીષીઓને મેં આ પ્રત બતાવી પણ તેઓની [illegible] નહીં પહોંચવાથી ના પાડી. છેવટે [illegible] નિવાસી મારવાડી જ્યોતીષી પરમાનંદ રામપાળજી કે જેમને જ્યોતીષનો ઘણો સારો અભ્યાસ [illegible] તેમની મુલાકાત લીધી, અને તેમને આ ગ્રંથનું ભાષાન્તર કરવા વિનંતી [illegible] તેઓશ્રીએ આ ગ્રંથ [illegible] જવાબ આપ્યો, કે આ પુસ્તકનું ગુજરાતી ભાષાન્તર થવાની ખાસ જરૂર છે આ ગ્રંથમાં જ્યોતીષના તમ[illegible] વિષયોનો સમાવેશ થાય છે, અને આ [illegible] પુસ્તકથી [illegible] કામ [illegible] [illegible] તૈયાર છું. આ પ્રમાણે તેઓશ્રીના [illegible] [illegible] આનંદમાં [illegible] વધારો થયો અને અમે તેમ [illegible] તે પણ આ પુસ્તક [illegible] જાહેરમાં [illegible] નિશ્ચય કરી. ત્યારબાદ આ પુસ્તકનું [illegible] [illegible] પણ [illegible] [illegible] આવી પડી, કે તે [illegible] [illegible] તેવો અભ્યાસ નહીં હોવાથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ગુજરાતી, [illegible] તથા જ્યોતીષનું [illegible] [illegible] તેમને [illegible] આ પુસ્તકમાં [illegible] [illegible] તરજુમો [illegible] તેમ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] થયો નથી તેનું કારણ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પણ થતું નથી; [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] તરજુમો કરી છે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

અનુક્રમણિકા.

પ્રથમ કીરણ

અનુક્રમણિકા.

પ્રથમ કીરણ.

વિષયાંક.	વિષયનું નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૫૪	અથ શ્રી કર્ણના નામ.	૪૭
૫૫	અથ શ્રી ઉપર કહેલા કર્ણમાં શું શું કામ કરવું તથા ન કરવું તે વિષે	૪૮
૫૬	અથ શ્રી શકુની, ચતુષ્પદ, નાગ અને કિંસ્તુઘ્ન એ ચાર કર્ણના સ્વામી વિષે ...	૪૯
૫૭	અથ શ્રી સંક્રાંતિ પ્રકાર	૫૦
૫૮	અથ શ્રી સંક્રાંતિના મુહૂર્ત જાણવાનો પ્રકાર	૫૨
૫૯	અથ શ્રી સક્રાંતિ ફળ વિચાર	૫૩
૬૦	અથ શ્રી સક્રાંતિ વાર ફળ વિચાર	૫૩
૬૧	અથ શ્રી સંવત્સરના વર્ષાનો વિચાર	૫૪
૬૨	અથ શ્રી પરદેશ ગમન પ્રસ્થાન પ્રમાણ	૫૫
૬૩	અથ શ્રી ગમન નક્ષત્ર વિચાર	૫૬
૬૪	અથ શ્રી ન ચાલવાના નક્ષત્રોના વખત વિષે	૫૭
૬૫	અથ શ્રી પરિઘયોગ જોવાનો વિચાર	૫૮
૬૬	અથ શ્રી ગમન મુહૂર્ત વિચાર	૫૮
૬૭	અથ શ્રી દિશાશૂળ વિચાર	૫૯
૬૮	અથ શ્રી દિશાશૂળના ભગ વિષે	૫૯
૬૯	અથ શ્રી વિદિશા દિશાશૂળ વિષે	૬૦
૭૦	અથ શ્રી વિદિશા દિશાશૂળના પરિહાર વિષે	૬૧
૭૧	અથ શ્રી નક્ષત્ર દિશાશૂલ વિષે	૬૧
૭૨	અથ શ્રી નક્ષત્ર શૂળ વિષે	૬૧
૭૩	અથ શ્રી યોગિની વિચાર	૬૨
૭૪	અથ શ્રી યોગીનીના નામ તથા વાહન	૬૩
૭૫	અથ શ્રી યોગીનીનું ફળ.	૬૪
૭૬	અથ શ્રી ગ્રહનાં વાહનનો વિચાર	૬૪
૭૭	અથ શ્રી નવગ્રહના નવ વાહન અને તેનું ફળ. ...	૬૫
૭૮	અથ શ્રી રાહુ વિચાર	૬૫
૭૯	અથ શ્રી સ્વરોદય વિચાર	૬૮
૮૦	અથ શ્રી વિશેષ કામ વાર સ્વરોદય વિચાર	૬૯
૮૧	અથ શ્રી સૂર્યના વાસા વિષે	૭૧

વિષયાંક. | વિષયનું નામ. | પૃષ્ઠાંક.

પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણું:—

——:o:——

સુરત.

૧. મેગદકતી પારેખી.

૨. શા. નાગરદાસ લલ્લુભાઇ,

ઠે. ભાગા તળાવ, પોસ્ટ ઑફીસની પાછળ, ઘર નં. ૧૭૮.

અમદાવાદ.

શા. [illegible] જૈન બુકસેલર,

ઠે. રાયપુર, આકાશેઠના કુવાની પોળ.

ખંભાત.

પૂજ્ય શ્રી [illegible] સ્વામી પુસ્તકાલય,

શા. [illegible]

ઠે. [illegible]

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

॥ श्री नरचंद्र जैन ज्योतिष. ॥

प्रथम कीरण (भाग १ लो.)

॥ मंगळाचरण. ॥

॥ श्लोक. ॥

श्री अर्हंतजिनंनत्वा । नरचंद्रेणधीमता ।
सारमुर्ध्रीयते किंचित् । योतिषः क्षीरनिरधे ॥१॥

ભાવાર્થ—ગ્રથકર્તા નરચંદ્ર આચાર્ય બુદ્ધિમાન પોતાના ઇષ્ટદેવ શ્રી અર્હંત જીન તિર્થંકર પ્રભુને વંદન નમસ્કાર કરીને, જ્યોતિષરૂપી સમુદ્રમાથી સારને ઉદ્ધાર કરે છે અર્થાત્ સાગરને ગાગરમા ભરવા રૂપ કરે છે મતલબ કે આ ગ્રથમા ૪૮ વિષયોમા ઘણા ગ્રથોનો સમાવેશ થાય છે તે અડતાલીસ વિષયોના નામ નીચે પ્રમાણે ॥ १ ॥

तिथि वार धिश्न योगा । राशि शनि तारकावलं भद्रा ॥
कुलिकोप कुलिक कंटक । अर्द्धप्रहरा कालवेलाच ॥२॥
स्थिवर शुभाशुभर व्रुप । कुमार राजादि योगगांडा ॥
पंचक चंद्रावस्था । त्रिपुष्कर यमल करणानि ॥३॥
प्रस्थानक्रम दिग् धिश्न । शूल कीलाश्च योगिनी राहु ॥
हंस रवि पामा काला । वच्छ शुक्रेगति रितिगमने ॥४॥
स्नानाभिधान विद्याक्षरं । वर पात्र नष्ट मन्विगमा ॥
पैत्रिक गेहारंभा । पर्कर्णिरान्यवरवंते ॥५॥

ભાવાર્થઃ—

૧ પંદર તિથીનો વિચાર.
૨ સાત વારનો વિચાર.
૩ અઠ્ઠાવિસ નક્ષત્રનો વિચાર.
૪ સત્તાવિસ યોગ ફળનો વિચાર.
૫ બાર રાશીનો વિચાર.
૬ ચંદ્રમાનો વિચાર.
૭ તાર બળનો વિચાર.
૮ ભદ્રાનો વિચાર.
૯ કુલીક યોગ વિચાર.
૧૦ ઉપકુલીક યોગ વિચાર.
૧૧ કંટક યોગ વિચાર.
૧૨ અર્દ્ધ પ્રહર વિચાર.
૧૩ કાળ વેળા વિચાર.
૧૪ સ્થિર ચર યોગ વિચાર.
૧૫ શુભ યોગ વિચાર.
૧૬ અશુભ યોગ વિચાર.
૧૭ સ્ત્રી યોગ વિચાર.
૧૮ કુમાર યોગ વિચાર.
૧૯ રાજ યોગ વિચાર.
૨૦ સર્વાંગ યોગ વિચાર.
૨૧ પંચક વિચાર.
૨૨ ચંદ્રમાની અવસ્થાનો વિચાર.
૨૩ ત્રીપુષ્કર યોગ વિચાર.
૨૪ યમળ યોગ વિચાર.
૨૫ સાત કર્મનો વિચાર.
૨૬ પ્રસ્થાન કરવું વિચાર.
૨૭ દીશી વિદીશીનો વિચાર.
૨૮ નક્ષત્રનો વિચાર.
૨૯ દીશાશૂળનો વિચાર.
૩૦ કીલક યોગનો વિચાર.
૩૧ યોગીની વિચાર.
૩૨ રાહુનો વિચાર.
૩૩ નાસીકાનો વિચાર.
૩૪ સૂર્યનો વિચાર.
૩૫ પાસનો વિચાર.
૩૬ કાળપાસનો વિચાર.
૩૭ વત્સનો વિચાર.
૩૮ ઉદય અસ્ત શુક્રની ગતિનો વિચાર. ગમન મુહુર્ત.
૩૯ સ્નાન મુહુર્તનો વિચાર.
૪૦ નામ કરણ મુજા વિચાર.
૪૧ વિદ્યા ભણવાના મુહુર્તનો વિ૦
૪૨ પ્રથમ મુંડન મુહુર્ત વિચાર.
૪૩ વસ્ત્ર પહેરવાના મુહુર્તનો વિ૦
૪૪ કાંસ્ય પાત્રાદિ મુહુર્ત વિચાર.
૪૫ ગત વસ્તુના લાભનો વિચાર.
૪૬ રોગીયો રોગથી છુટશે કે નહિ તેનો વિચાર.
૪૭ પેલી કાર્ય કરવાનો વિચાર.
૪૮ ઘરનો આરંભ કરવાનો મુહુર્ત વિચાર.

એવી રીતે નરચંદ્ર આચાર્યે અનાદીશીય પ્રકરણમાં ગ્રંથનો સંબંધ કહ્યો છે તે ક્રમવાર આગળ વર્ણન કરીને કહીશું. ॥૨-૫॥

॥ तीथी विचार.

ा जया रिक्ता । पूर्णाश्चनामतः क्रमसः ॥
तिप्रत्यपष्टी । एकादशाद्यास्वनामफला ॥६॥
ष्ट अग्यारसिनंदा । बीजसातमि बारसिभद्रा ॥
तेरसजया । चोथ नवमि चउदाशि रिक्ता ॥७॥
ामि पून्यम पूर्णा ॥

तीथी यंत्र.

૧	૬	૧૧	નંદા	તીથી
૨	૭	૧૨	ભદ્રા	તીથી
૩	૮	૧૩	જયા	તીથી
૪	૯	૧૪	રીક્તા	તીથી.
૫	૧૦	૧૫	પુર્ણા	તીથી.

ઉપર કહેલી તીથી જેવી કે નંદા, ભદ્રા, જયા,
ંચે તીથીઓમાં ફકત રીક્તા તીથી શુભ કાર્યમાં
ચાર તીથીઓ પોતપોતાના નામ પ્રમાણે ફળ
૬-૭ ॥

ीद्धीयोग मृत्युयोग विचार.

ा । जयाचदितिनंदने ॥
र्णा । तिथयः सर्व सिद्धिदा ॥८॥

ચે હાલે ભદ્રા સહીત દીવસ ખપકારી કહેલ છે,
ી, પણ ભદ્રા તીથી સમજવી નહી

भवेत्भोमार्कयोनंदा । भद्राजिवशशांकयो ॥
जयाचशोमपुत्रेण । रिक्ताचेवंतुभार्गवे ॥९॥
पूर्णाशनिश्चरेज्ञेया । मृत्युयोगाप्रकिर्त्तिता ॥१०॥

તીથી અને વાર બે ભેળા થવાથી સીદ્ધી યોગ અને મૃત્યુ યોગ થાય છે. તેની સમજ નીચેના યંત્રથી જાણવી.

સીદ્ધી યોગ યંત્ર.

તીથીનું નામ.	તીથી.			વાર,
નંદા	૧	૬	૧૧	શુક્ર.
ભદ્રા.	૨	૭	૧૨	બુધ.
જયા.	૩	૮	૧૩	મંગળ.
રીક્તા	૪	૯	૧૪	શની.
પુર્ણા	૫	૧૦	૧૫	ગુરૂ.

મૃત્યુ યોગ યંત્ર.

તીથીનું નામ.	તીથી.			વાર.
નંદા.	૧	૬	૧૧	ર. મ.
ભદ્રા.	૨	૭	૧૨	સો.ગુ.
જયા.	૩	૮	૧૩	બુધ.
રીક્તા.	૪	૯	૧૪	શુક્ર.
પુર્ણા	૫	૧૦	૧૫	શની.

ભાવાર્થઃ—ઉપર બતાવેલા સીદ્ધીયોગ સર્વે શુભ કામમાં સીદ્ધીદાયક સમજવા, અને મૃત્યુયોગ શુભ કામમાં સર્વથા ત્યાગ કરવા. ॥ ૮–૯–૧૦ ॥

अथ श्री शुभ काममां त्याग करवा योग्य तीथीओना नाम.

अमावास्याष्टमिषष्टि । द्वादशीशुभकर्मसुं ॥
त्रयस्पृगवमेरिक्ता । दग्धाक्रूराश्चवर्जयेत् ॥११॥
वारत्रयंस्पृशंसंति । त्रिदिनस्पृग्तिथिर्भवेत् ॥
वारेतिथित्रयंस्पर्शे । न्यवमंमध्यमातिथी ॥१२॥

कष्टंक्षौरंनरेदौस्थ्य । गृहप्रवेशेशून्यतं ॥
आयुधेमरणंयात्रा । कृष्युद्धाहो निरर्थका ॥१३॥

ભાવાર્થ—અમાસ, આઠમ, છઠ, બારસ, વધેલી તીથી તથા સુર્યને ન દેખે તે તીથી તથા રીક્તા તીથી એટલે ૪, ૯, ૧૪, તથા ચંદ્રદગ્ધા તીથી તથા સુર્યદગ્ધા તીથી તથા એક વાર ત્રણ તીથીને ભોગવે તે દીવસ તથા એક તીથી ત્રણ દીવસ ભોગવે તે એ સર્વે શુભ કામમા વર્જવી. વળી વિશેષમાં તેનું ફળ કહે છે કે, ઘટી તીથીમા તથા વધેલી તીથીમા જો બાળકોનું પ્રથમ મુંડન કરાવે તો મૃત્યુ થાય તથા નવા ઘરમા પ્રવેશ કરે તો તે ઘર શૂન્ય થાય તથા નવું હથીયાર બાંધે તો મૃત્યુ પામે, જાત્રાએ જાય તો નીષ્ફળ થાય, ખેતી કરે તો નીપજે નહીં, વીવાહ કરે તો વીઘ્ન થાય, માટે તે તીથીયોમાં પુર્વોક્ત કામ ન કરવા. તે તીથીઓ ત્યાગ કરવા યોગ્ય છે. ॥ ૧૧-૧૨-૧૩. ॥

अथ श्री सूर्यदग्धा तीथी विषे.

द्वितियाधनमीनेषु । चतुर्थीवृषकुंभयो ॥
मेषकर्कटयोःषष्टि । कंन्यामिथुनचाष्टमि ॥१४॥
दशमिवृश्चिकेसिंहे । द्वादशीमकरेतुले ॥
तिथयो अर्कदग्धाश्च । सर्वकार्यविवर्जिता ॥१५॥

ભાવાર્થઃ—ધનરાશી તથા મીનરાશીની સંક્રાંતીમાં બીજ તીથી દગ્ધા કહેવાય, વૃષભ રાશી તથા કુંભ રાશીની સંક્રાંતીમાં ચોથ દગ્ધા તીથી જાણવી, મેષ રાશી તથા કર્ક રાશીની સંક્રાંતીમા છઠ્ઠ દગ્ધા તીથી જાણવી. કન્યા રાશી તથા મીથુન રાશીની સંક્રાંતીમા આઠમ દગ્ધા તીથી જાણવી, વૃશ્ચીક રાશી તથા સિંહ રાશીની સંક્રાંતીમા દશમ દગ્ધા તીથી જાણવી, મકર રાશી તથા તુલા રાશીની સંક્રાંતીમા બારશ દગ્ધા તીથી જાણવી. તીથીઓ સર્વે શુભ કામમાં ત્યાગ કરવી. ૧૪-૧૫

દિવસનાં ચોઘડીયાં.

રવી.	સોમ.	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ.	શુક્ર.	શની.
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
શુભ	ચલ	કાલ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ

રાત્રીનાં ચોઘડીયાં.

રવી.	સોમ.	મંગળ.	બુધ.	ગુરૂ	શુક્ર.	શની.
શુભ	ચલ	કાલ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ
અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ
ચલ	કાલ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ
રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત
કાલ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ
લાભ	શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ
ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ	શુભ	ચલ	કાળ
શુભ	ચલ	કાળ	ઉદ્વેગ	અમૃત	રોગ	લાભ

ઉપર યંત્રમાં દેખાડેલા ચોઘડીઆ દીવસ અને રાત્રીમાં પુરા થાય છે. તેમાં દીવસના આઠ અને રાત્રીનાં પણ આઠ સમજવા. તેમાં શુભ કાર્યમાં કાળ, ઉદ્વેગ અને રોગ એ ત્રણ વર્જવાં, અને શુભ, અમૃત, લાભ, ચળ એ શુભ કાર્યમાં લેવા. વળી આ ચોઘડીઆ ગણવાની સમજ નીચે પ્રમાણેઃ—

દોહરો.

રવી ઉદ્વેગ અમૃત શશી, મગળ રોગ બેહાલ,
બુધ લાભ શુભ ગુરૂ, ભૃગુચગ શનીશ્વર કાળ
એણીપેરે એક એક છે, ષટ ષટ ગણો ખચીત,
દીન ચોઘડીઆ દાખવો, રજણી પાચે રીત

ભાવાર્થ:—જેમકે રવીવારે પહેલુ ચોઘડીયુ ઉદ્વેગ છે તે
બીજું ચોઘડીયું કયુ સમજવુ તો કે રવીવારથી છ વાર ગણવ
એટલે શુક્રવાર આવ્યો, ત્યારે શુક્રવારનુ પહેલુ ચોઘડીયુ જે ચળ છે
તે રવીવારનું બીજુ ચોઘડીયુ સમજવું તેમજ શુક્રવારથી છઠ્ઠો
વાર બુધવાર આવ્યો, ત્યારે જે બુધવારનુ પહેલુ ચોઘડીયુ તે રવી-
વારનું ત્રીજું ચોઘડીયુ સમજવું એ પ્રમાણે આઠે સમજવા પણ
રાત્રીમાં પાચ ગણુવા. જેમકે, રવીવારથી પાચમો વાર ગુરૂ આવ્યો,
ત્યારે ગુરૂવારનુ પહેલુ ચોઘડીયુ શુભ છે, ત્યારે સમજે કે, રવી
વારે રાત્રે પહેલુ ચોઘડીયુ શુભ છે તે પ્રમાણે બીજું, ત્રીજું એમ
આઠે સમજવા એ પ્રમાણે ચોઘડીઆ સમજવા. તેમજ તે સાત
વારમાં ત્રણ વાર ક્રુર અને ચાર વાર સૌમ્ય છે રવી, મગળ,
શની, એ ત્રણ વાર ક્રુર કહ્યા છે માટે શુભ કામમા તજવા તથા
ગુરૂ, બુધ, શુક્ર, સોમ એ ચાર વાર સૌમ્ય છે માટે સારા કામમા
લેવા. હોરાની ગણુત્રી ઉપર દેખાડેલી છે વિશેષ ચોઘડીઆ પ્રમાણે
ગણુત્રી, અને તેના નામ રવીવારની પહેલી હોરા ઉદ્વેગ, સોમવારની
અમૃત, મંગળની રોગ, બુધની લાભ, ગુરૂની શુભ, શુક્રની ચળ,
શનીની કાળ એ પ્રમાણે અનુક્રમે છઠ્ઠા વારથી ઉપર પ્રમાણે ગણવી.
નામ પ્રમાણે ગુણ જાણવા. ॥ ૨૧-૨૨ ॥

अथ श्री वार वेला विषे.

अजअलि घटमिने भास्करेस्तं प्रयाते ।
वृषधनुषकुलिरे चार्द्धरात्रौतुलाइं ॥

मिथुन मकरसिंहे कंन्यकायं प्रभाते ।
इति विद्गतितोयं वार संक्रांतिकाल ॥ २३ ॥

ભાવાર્થઃ—મેષ, વૃશ્ચીક, કુંભ, મીન એ રાશીની સંક્રાંતિમાં સૂર્ય અસ્ત સમયે વાર વેલા સમજવી.

વરખ, ધન, કર્ક, તુલા સંક્રાંતિમાં અર્ધ રાત્રીએ વાર વેલા બેસે. મીથુન, મકર, સીંહ, કન્યા રાશીની સંક્રાંતીમાં પ્રભાત સમયમાં વાર વેલા બેસે. એ પ્રકારે વાર વેલા સમજવી. એ વાર વેલા શુભ કામમાં ૨॥ ઘડી વર્જવી. ॥ ૨૩ ॥

अथ श्री वार दोष भंग विषे.

न वार दोषा प्रभवंति रात्रौ ।
विशेषतो भौम शनिश्चरर्कान् ।
अंधोयथाभर्त्रुविलासनिनां ।
कटाक्षवाणा विफला भवंति　　॥ २४ ॥

ભાવાર્થઃ—સાતે વારનો દોષ રાત્રીમાં કામકાજ કરતાં જતાં આવતાં લાગે નહિ. વિશેષ મંગળ, શની, રવી એ ત્રણ વારનો રાત્રીએ સર્વથા દુષણ નહિ. તેના ઉપર દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કોઇ સ્રી પોતાના અંધ પતીની પાસે રતી વીલાસ, ક્રીડા, હાવભાવ, આંખના કટાક્ષ કરે તે સર્વે નિષ્ફળ છે કેમકે તેનો પતી અંધ છે તે તેના હાવભાવાદિક દેખી શકતો નથી તેમ રાત્રીમાં પાપવાર પોતાનું પાપફળ આપી શકતા નથી. ॥ ૨૪ ॥

अथ श्री नवे ग्रह एक राशी उपर केटलो वखत रहे ते विषे.

मासं रवि बुध शुक्रा । सार्द्ध भौम त्रयोदशाचार्य ॥
त्रिंशन्मदोष्टादशगहू । शशिदिन युगंशंशं ॥ २५ ॥

ભાવાર્થ—ત્રણ ગ્રહ એક મહીનો એક રાશી ભોગવે છે તે રવી, બુધ, શુક્ર, એ ત્રણે ગૃહની એક માસની સ્થિતિ સમજવી મંગળવાર દોઢ માસ એક રાશી ભોગવે, ગુરૂ તેર માસ એક રાશી ભોગવે, અને શનિશ્ચર ત્રીસ મહિના એક રાશી ભોગવે (અઢી વરસ). રાહુ અને કેતુ અઢાર માસ એક રાશી ભોગવે છે ॥ ૨૫ ॥

अथ श्री ग्रह अतीचार वक्री थाय तेनुं फळ.

अतिचारगताकेचित् । केचित्वक्रमुपागता ॥
पूर्वराशिफलंविदध्यात् । ग्रहस्पतिविवर्जिता ॥ २६ ॥

ભાવાર્થઃ—અતીચાર એટલે પોતાની ગતીના પ્રમાણથી વિશેષ ચાલે તેને અતીચારી ગૃહ કહે છે, અને જે ગ્રહ પોતાની રાશીથી પાછલી રાશીમા ચાલે તે ગ્રહ વક્રી કહેવાય તે ગ્રહ પોતાની રાશીથી પાછલી રાશી ઉપર જાય તો તેજ રાશીનું ફળ આપે, પણ બૃહસ્પતી વર્જીને સર્વે ગ્રહ ઉપર પ્રમાણે ફળ આપે છે ॥ ૨૬ ॥

अथ श्री ग्रह वक्रीनुं द्रष्टांत.

यत्रप्रज्वलितोवन्हि । दाहंतत्रैवकारयत् ॥
यस्मिन् राशिस्थिताःखेटा । फलंतस्यैवदापयेत् ॥२७॥

ભાવાર્થ—જેમ અગ્નિ જે જગ્યાએ બાળીએ તેજ જગ્યા અગ્નિ બાળે, તેવીજ રીતે જે રાશી ઉપર ગ્રહ વક્રી તથા અતી ચારી થઇને જાય તેજ રાશી ફળ આપે ॥ ૨૭ ॥

अथ श्री ग्रह अतीचारी वक्रीनु विस्तारपूर्वक फळ.

अतीचारे गते जिवे । वक्रि भूते शनिश्चरे ॥
हाहाभूतजगत्सर्वे । राजानोयुद्धमुद्यता ॥

भौम वक्रे श्वना वृष्टी । बुध वक्रे रस क्षयं ॥
गुरु वक्रे जने पिडा । शुक्र वक्रे प्रजा सुखी ॥२९॥
शनि वक्रे भवेत् रोगी । राहु वक्रे जन क्षयं ॥
एते वक्र गता खेटाः । क्षयं तस्य फलाफलं ॥३०॥

ભાવાર્થઃ—ગુરૂ જે વરસમાં અતીચારી હોય એટલે ઘણી ગતીવાળો એટલે પાંચની ગતી તથા છથી અધિક ગતીમાં ચાલે તો અતીચારી કહેવાય. જો તે અગીઆર બાર સુધી વધે અને તે સમયમાં શની વક્રી થાય તો જગતમાં હાહાકાર કરાવે; એટલે ભય, અનાવૃષ્ટી, પ્રજાપીડા, રાજાઓમાં માંહોમાંહે યુદ્ધ થાય. મંગળ વક્રી થાય તો અનાવૃષ્ટી એટલે વરસાદ ન વરસે. બુધ વક્રી થાય તો રસકસ મોંઘા કરે. ગુરૂ વક્રી થાય તો મનુષ્યમાં પીડા કરે. શુક્ર વક્રી થાય તો પ્રજાને સુખ આપે. શની વક્રી થાય તો રોગ ચાલે. રાહુ વક્રી થાય તો મનુષ્યોને પીડા કરે. એ ગ્રહ પોતપોતાના વક્રી પ્રમાણે ફળ આપે. ॥૨૮–૩૦॥

अथ श्री ग्रह अतीचार वक्रीना दीवस विषे.

त्रिमुनि दीनोंत्रिक नेत्रे। गुणेश्वरेशर युगेनभोविश्वे ॥
वक्र त्यागं क्रमशः । कुर्वंति कुजादयः खेटा ॥ ३१ ॥
अर्द्ध मासो दशा हानि । त्रियक्षी दिवसादश ॥
मासापद् मगल्यादिनी । अतिचार प्रकिर्त्तिता ॥ ३२ ॥
शन्यांगारककाजिवानां । पंचमस्थो यदा गवि ॥
तदा वक्रं विजानियान् । नवमे मग्लागति ॥ ३३ ॥

ભાવાર્થઃ—મંગળ તેર દીન વક્રી રહે, બુધ ૨૩ દીન વક્રી રહે, બ્રહસ્પતી એકસો તેર દીવસ વક્રી રહે, શુક્ર તેંતાલીસ દીન વક્રી રહે, શની એકસો ચાલીસ દીવસ વક્રી રહે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

अथ श्री नक्षत्रनां ताराप्रमुखनो विचार.

त्रित्रिषट्पंचकत्र्येक चतुर्थत्रिमपंचक ।
द्विद्विपंचनवैकैक चतुर्थत्रय स्मर ॥
एकादशचतुर्वेदा त्रि त्रि वेदा शतंद्विकं ।
द्विद्वात्रिंश दिमस्ताराः स्वसंख्यावर्जयेत्तिथि ॥२४॥
तुरंगमुपसदृशं योनिरूपं क्षुरभं ।
शकटसम मथेण स्योत्तमांगेन तुल्यं ॥
मणि गृह शरचक्रंभानिशालोपमानां ।
शयसदृशमन्यं चात्रपर्यंक रूपं ॥२५॥
हस्ताकारलमश्वमौक्तिकसमं चान्यत् प्रवालोपमं ।
धिश्रंतोरणवत स्थितं वलिनिभंसकुंडलाभंपरं ॥
क्रुध्य केसरि विक्रमेण सदृशशय्यासमानं परं ।
चान्यदंति विलासितमत शृंगाटकं व्यक्तिव ॥२६॥

त्रिविक्रमानंद मृदंगरूपं । वृत्तंततोन्यत् यमल द्वयाभं
पर्यंकतुल्यं मुरजानुकारां मित्येव मस्तादिभिचक्ररूपं २७
अश्वयमदहनकमलजाशशिशूल्भृदंतिर्जीवफणिपितरं ॥
योन्ययमादिनक्र त्वष्ट्रा । पवनशक्राग्नि मित्राश्च॥२८॥
शुक्रोनिरतीस्तोयं । विश्वे बयाहरिर्वसु ॥
वरुण अजपादो च अहिर्बुध्न पूषाचेतान्भगभानां॥२९॥

નક્ષત્ર, તારા, આકૃતી, સ્વામી તથા પાયાના અક્ષર.

નક્ષત્રનાં નામ	તારા	આકાર	સ્વામીનાં નામ	પાયાના અક્ષર
૧ અશ્વની	૩ તારા	ઘોડાના મુખ આકાર	અશ્વ	ચુ ચે ચો લા
૨ ભરણી	૩ તારા	યોની આકાર	યમ	લી લુ લે લો
૩ કૃત્તીકા	૬ તારા	છરા આકાર	અગ્નિ	અ ઇ ઉ એ
૪ રોહિણી	૫ તારા	ગાડાનો આકાર	બ્રહ્મા	ઓ વ વી વુ
૫ મૃગશર	૩ તારા	હરણના શીષકાર	ચંદ્ર	વે વો ક કી
૬ આદ્રા	૧ તારો	મણી આકાર	રૂદ્ર	કુ ઘ ઙ છ
૭ પુનર્વસુ	૪ તારા	ઘર આકાર	દિત્ય	કે કો હ હી
૮ પુષ્ય	૩ તારા	શર આકાર	ગુરૂ	હુ હે હો ડ
૯ આશ્લેષા	૬ તારા	ચક્ર આકાર	સર્પ	ડી ડુ ડે ડો
૧૦ મઘા	૫ તારા	ભાળા આકાર	પિત્ર	મ મી મુ મે
૧૧ પુર્વાફાલ્ગુની	૨ તારા	શૈય્ય આકાર	ભગ	મો ટ ટી ટુ
૧૨ ઉત્તરાફાલ્ગુની	૨ તારા	પગ સમ આકાર	અર્યમા	ટે ટો પ પી
૧૩ હસ્ત	૫ તારા	હાથને આકાર	રવી	પુ ષ ણ ઠ
૧૪ ચિત્રા	૧ તારો	મોતીને આકારે	ત્વષ્ટા	પે પો ર રી
૧૫ સ્વાતી	૧ તારો	પરવાળા આકાર	વાયુ	રૂ રે રો ત
૧૬ વીશાખા	૪ તારા	તોરણનો આકાર	[illegible]	તિ તુ તે તો
૧૭ અનુરાધા	૪ તારા	બળીને આકાર	મિત્ર	ન ની નુ ને
૧૮ જ્યેષ્ઠા	૩ તારા	કુંડળ આકાર	ઇંદ્ર	નો ય યિ યુ
૧૯ મુળ	૧૧ તારા	સીંહને આકારે	રાક્ષ	યે યો ભ ભી
૨૦ પુર્વાષાઢા	૪ તારા	[illegible] આકાર	નીર	ભુ ધ ફ ઢ
૨૧ ઉત્તરાષાઢા	૪ તારા	[illegible]	વિશ્વ	ભે ભો જ જી

૨૨	અભીચ	૩ તારા	ગાયના મુખ આકાર	વીશ્વ	જુ જે જો-વા
૨૩	શ્રવણ	૩ તારા	કાવડનો આકાર	હરી	ખી ખુ ખે ખો
૨૪	ધનીષ્ટા	૪ તારા	પંખી પીંજર આકાર	વસુ	ગ ગી ગુ ગે
૨૫	શતભીશા	૧૦૦ તારા	ઝાલરને આકાર	વરૂણ	ગો સ સિ સુ
૨૬	પુર્વાભાદ્રપદ	૨ તારા	અર્ધ પલંગ આકાર	અજૈક	સે સો દ દિ
૨૭	ઉત્તરાભાદ્રપદ	૨ તારા	બન્ને થઇ પૂર્ણ પલંગ	અહિરબું	દુ સ ઝ ઞ
૨૮	રેવતી	૩૨ તારા	વહાણને આકારે	પુષા	દે દો ચ ચી

ભાવાર્થઃ—ઉપરના યંત્રમાં વિશેષ એટલું સમજવાનું છે, કે જે નક્ષત્રના પાયાના ચાર ચાર અક્ષર આપવામાં આવ્યા છે તેની મતલબ એવી છે, કે અશ્વની નક્ષત્રના ચાર પાયા છે એટલે ચાર ભાગ સમજવા, અને તેના ચાર અક્ષર ચુ. ચે. ચો. લા. એ પ્રમાણે સંજ્ઞા બતાવી છે. ધારો, કે કોઈ માણસનો અશ્વની નક્ષત્રમાં જન્મ થયો છે ત્યારે વિચારવું કે કયા પાયામાં અશ્વની નક્ષત્ર છે. જો પેલા પાયામાં હોય તો તેનો (ચુ) અને બીજા પાયામાં હોય તો તેનો (ચે) અને ત્રીજા પાયામાં હોય તો (ચો.) અને ચોથામાં હોય તો (લા.) એ પ્રમાણે સમજવું. માટે પેલા પાયામાં જન્મ થયો હોય તો તેનું નામ ચુનીલાલ, બીજા પાયામાં હોય તો ચેતનદાસ, ચેલાજી વિગેરે નામ, ત્રીજા પાયામાં હોય તો ચોથમલ વિગેરે નામ આવે, ચોથામાં હોય તો લાલચંદ, લાખાભાઇ વિગેરે. એ પ્રમાણે અઠ્ઠાવીશે નક્ષત્રના પાયા ઉપરથી નામની સંજ્ઞા સમજવી. રાશીના અક્ષરોપરથી નામની સંજ્ઞા પાછળ આપીશું. ॥ ૩૪–૩૯ ॥

अथ श्री अभीच नक्षेत्रनी समजण.

श्रवणघटिकाचतुस्त्य । माद्यंचरमोन्हि उत्तरापाद्दा ॥
अभिजित् भोगोवेधे । कार्गलल्तोपयोगादो ॥४०॥

ભાવાર્થઃ—શ્રવણ નક્ષેત્રની ઘડી ચાર, ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રનો છેલ્લો પાયો તેની ઘડી સોળ તથા શ્રવણના પેલા પાયાની ચાર ઘડી અભીચ ભોગવે. એ અભીચ નક્ષત્રનો સમય એકાર્ગલ લતાપાત કરવામાં લેવો. ॥ ૪૦ ॥

अथ श्री नक्षेत्रनी संज्ञा विषे.

चरं चलं स्मृतं स्वाति । पुनर्वसुश्रुतित्रयं ॥
कृरमुग्रं मघा पूर्वा । त्रितयं भरणी तथा ॥ ४१ ॥
ध्रुवंस्थिरंविनिर्दिष्टं । रोहिणी चोत्तरात्रयं ॥
तीक्ष्णदारुणमश्लेषा । ज्येष्ठार्द्रा मूल संज्ञक ॥ ४२ ॥
लघुक्षिप्रं स्मृतं पुष्यो । हस्तोश्विन्यभिजित्तथा ॥
मुदुमैत्रं स्मृतं चित्रा । अनुराधा रेवती मृग ॥ ४३ ॥
मिश्रं साधारणं प्रोक्तं । विशाखाकृत्तिकास्तथा ॥
नक्षत्रेष्टेषु कर्माणि । नामतुल्यानिकारयेत ॥ ४४ ॥

ભાવાર્થ —શ્રવણ, સ્વાતી, પુનર્વસુ, ધનીષ્ટા, સતભીશા એ પાચ નક્ષત્રની ચર સજ્ઞા છે

ત્રણ પુર્વા એટલે પુર્વાફાલ્ગુણી, પુર્વાષાઢા, પુર્વાભાદ્રપદ મઘા, ભરણી એ નક્ષત્રની ક્રુર તથા ઉગ્ર સજ્ઞા છે

રોહિણી, ત્રણ ઊતરા એટલે ઊત્તરાષાઢા, ઊત્તરાફાલ્ગુની, ઊત્તરાભાદ્રપદ એ નક્ષેત્રની સ્થીર સજ્ઞા છે

અશ્લેષા, જ્યેષ્ટા, મુળ, આદ્રા એ નક્ષત્રની દારૂણ સજ્ઞા છે

પુષ્ય, અભીચ, હસ્ત, અશ્વની એ ચાર નક્ષેત્રની લઘુ ક્ષીપ્ર સજ્ઞા જાણવી

ચીત્રા, અનુરાધા, રેવતી, મૃગશર એ ચાર નક્ષત્રની મૃદુ તથા મૈત્રી સજ્ઞા છે

વિશાખા, કૃતિકા, મિશ્રની સાધારણ સજ્ઞા છે જે નક્ષત્રની સજ્ઞા બતાવી તે નક્ષત્રના નામ પ્રમાણે ગુણ જાણવા એટલે તે નક્ષેત્રની સજ્ઞા જાણી કામ કરવાથી ફળદાયક થાય છે ॥ ૪૧-૪૪

अथ श्री नक्षत्रमां कार्य करवानी समज.

प्रस्थानचरलघुभि । शांति ध्रुवमृदुभिरुग्रैर्युद्धं ॥
तीक्ष्णैर्व्याधिचिकित्सा । मिश्रैर्मिश्रक्रियाकार्या ॥ ४५ ॥

ભાવાર્થ—ચર તથા લઘુ નક્ષત્રમાં જો કોઈ પરદેશ જવાનું પ્રસ્થાન કરે તો શુભ ફળ છે. ધ્રુવ તથા મૃદુ નક્ષત્રમાં શાંતીનું કામ કરે તો સિદ્ધ થાય. ઉગ્ર નક્ષત્રમાં યુદ્ધનું કામ કરે તે જય પામે, તીક્ષ્ણ નક્ષત્રમાં ઔષધ કરે તો રોગની શાંતિ થાય, મિશ્ર નક્ષત્રમાં મધ્યમ કામની સીદ્ધી થાય. એ નક્ષત્રો ઉપર બતાવ્યા છે. ॥ ૪૫ ॥

अथ श्री सताविश योगनां नाम.

विष्कुंभ प्रीति आयुष्मान् सौभाग्य शोभनस्तथा अतिगंड सुकर्मा च धृति शूल गंडो वृद्धि ध्रुवश्चै व्याघातो हर्षणस्तथा वज्र सिद्धि व्यतिपात वरियाण परिघः शिव सिद्धि साध्य शुभो शुक्ल ब्रह्मा ऐंद्रो वैधृति ॥ ४६–४७ ॥

૧ વિષ્કુંભ.	૧૦ ગંડ.	૧૯ પરિઘ.
૨ પ્રીતિ.	૧૧ વૃદ્ધિ.	૨૦ શિવ.
૩ આયુષ્યમાન.	૧૨ ધ્રુવ.	૨૧ સિદ્ધિ.
૪ સૌભાગ્ય.	૧૩ વ્યાઘાત.	૨૨ સાધ્ય.
૫ શોભન.	૧૪ હર્ષણ.	૨૩ શુભ.
૬ અતિગંડ.	૧૫ વજ્ર.	૨૪ શુક્લ.
૭ સુકર્મા.	૧૬ સિદ્ધિ.	૨૫ બ્રહ્મા.
૮ ધૃતિ.	૧૭ વ્યતિપાત.	૨૬ ઐંદ્ર.
૯ શૂળ.	૧૮ વરીયાન.	૨૭ વૈધૃતિ.

ઉપરના સત્તાવીશ યોગમાં શુભ કામમાં વર્જવાનો યોગ

परिगार्द्धं व्यतिपातो । वैधृति सकलं त्यज्येत् ॥४८॥
विष्कुंभे घटिका पंच । शूले सप्त प्रकिर्तिता ॥
पद् गंजे चाति गंजे च । नव व्याघात वर्जयेत् ॥४९॥

ભાવાર્થઃ—પરિઘ યોગની અડધી ઘડી એટલે ૩૦ ઘડી શુભ કામમાં ત્યજવી. વૈધૃત અને વ્યતિપાત સર્વથા વર્જવો. વિષ્કુંભ યોગની પ્રથમની પાચ ઘડી તજવી. શૂલ યોગની સાત ઘડી તજવી. ગંજ યોગની અને અતિગંજ યોગની છ ઘડી તજવી. વ્યાઘાત યોગની નવ ઘડી તજવી. ॥ ૪૮-૪૯ ॥

अथ श्री राशी उपरथी उपजता नक्षत्र, पाया, अने अक्षरोनुं कोष्टक.

मेष वृष मिथुन कर्क सिंह कन्या तुला वृश्चिक धन मकर कुंभ मिन इति बार राशि.

अश्वनि भरणि कृतिका पाए मेष ॥१॥
कृतिकाणां त्रयः पादा रोहिणी मृगसिरोर्द्धं वृष ॥२॥
मृगशिर्षर्द्धं आद्रा पुनर्वसु पाद त्रय मिथुन ॥३॥
पुनर्वसुपाद् मेक पुष्य अश्लेषांतां कर्क ॥४॥
मघा च पूर्वाफाल्गुणि उत्तराफाल्गुणि पाए सिंह ॥५॥
उत्तरा फाल्गुणी पादत्रयं हस्त चित्रार्द्धं कन्या ॥६॥
चित्रार्द्धं स्वाति विशाखा पाद त्रयं तुल ॥७॥
विशाखा पादमेकं अनुराधा येष्टांतां वृश्चिक ॥८॥
मूलं च पूर्वाषाढा उत्तराषाढा पाए धन
उत्तर त्रय पाया श्रवण

धनिष्टा पूर्व भाद्रपाद यंत्र कुंभ ॥ ११ ॥
पुर्वा भाद्र रेवंत्यं मिन ॥ १२ ॥

નંબર.	રાશી.	નક્ષત્ર.	પાયા.	નક્ષત્ર.	પાયા.	નક્ષત્ર.	પાયા.	અક્ષર.
૧	મેષ	અશ્વની	૪	ભરણી	૪	કૃત્તિકા	૧	ચો ચે ચો લા લી લુ લે લો અ.
૨	વૃષભ	કૃત્તિકા	૩	રોહીણી	૪	મૃગશીર્ષ	૨	ઇ ઉ એ ઓ વા વી વુ વે વો.
૩	મીથુન	મૃગશર	૨	આર્દ્રા	૪	પુનર્વસુ	૩	ક કિ કુ ઘ ઙ છ કે કો હ.
૪	કર્ક	પુનર્વસુ	૧	પુષ્ય	૪	અશ્લેષા	૪	હિ હુ હે હો ડ ડિ ડુ ડે ડો.
૫	સિંહ	મઘા	૪	પૂર્વાફાલ્ગુની	૪	ઉત્તરાફાલ્ગુની	૧	મ મિ મુ મે મો ટા ટિ ટુ ટે.
૬	કન્યા	ઉત્તરાફાલ્ગુની	૩	હસ્ત	૪	ચિત્રા	૨	ટો પ પિ પુ ષ ણ ઠ પે પો.
૭	તુલા	ચિત્રા	૨	સ્વાંત	૪	વિશાખા	૩	ર રિ રે રો ૨ તા તી તુ તે.
૮	વૃશ્ચિક	વિશાખા	૧	અનુરાધા	૪	જેષ્ટા	૪	તો ન ની નુ ને નો ય યી યુ.
૯	ધન	મૂળ	૪	પૂર્વાષાઢા	૪	ઉત્તરાષાઢા	૧	યે યો ભ ભિ ભૂ ધ ફ ઢ ભે.
૧૦	મકર	ઉત્તરાષાઢા	૩	શ્રવણ	૪	ધનિષ્ઠા	૨	ભો જ જી જુ ખા ખી ખુ ગ ગી.
૧૧	કુંભ	ધનિષ્ઠા	૨	સતભિષા	૪	પૂર્વાભાદ્રપદ	૩	ગુ ગે ગો સ સી સુ સે સો દ.
૧૨	મીન	પૂર્વાભાદ્રપદ	૧	ઉત્તરાભાદ્રપદ	૪	રેવતી	૪	દિ દુ થ ઝ ય દે દો ચ ચી.

ભાવાર્થઃ—ઉપરના યંત્રની સમજ એવી છે કે આગળ નક્ષત્રના પાયાના અક્ષર દેખાડેલા છે, તેવીજ રીતે આ બાર રાશી સાથે અક્ષરોની સમજુતી આપી છે. તે એવી રીતે કે, એક રાશી સવા બે દિવસ સુધી રહે ત્યારે સવા બે નક્ષત્ર પણ રહે ત્યારે એક એક નક્ષત્રના ચાર ચાર પાયા હોય છે માટે સવા બે દિવસના નવ પાયા થયા. તે નવ પાયાના નવ અક્ષર તેની લાઈનમા દેખાડેલા છે. તે નવ અક્ષર પ્રમાણે માસણનું નામ જોડવામાં આવે તો જ સાચું નામ સમજવું. તે બાબત આગળ જણાવેલ છે તેમ અત્રે નવ પાયામાં નવ અક્ષરનું ગણી લેવુ. વળી એ પ્રમાણે ચંદ્રમા રાશી ભોગવે છે તથા સર્વે ગ્રહ એજ પ્રમાણે સમજવા.

अथ श्री बार प्रकारना चंद्रमानां फलनो विचार.

जन्मस्थे कुरुते पुष्टिं । द्वितिये नास्ति निर्वृति ॥
तृतीये राज सन्माना । चतुर्थे कलहागमं ॥५०॥
पंचमे अर्थ परिभ्रंस । षष्टे धान्य धनागम ॥
ससमे राज्य पूजा च । अष्टमे प्राण संशय ॥५१॥
नवमे कार्य हानिश्च । सिद्धिश्च दशमे भवेत् ॥
एकादशे जयो नित्यं । द्वादशे मृत्युमादिशेत् ॥५२॥
जन्मत्रिषट् सप्तम । दशमेकादश गतः सदा शुभदः ॥
शुक्ले द्वि पंचम नवमे । स्थितोपिनिजराशितचंद्रः ॥५३॥
वेदाष्ट द्वादशे कृष्णे । शुक्ले द्वि नव पंचमे ॥
यथा रक्षेत् शतं माता । स्तथा रक्षंति चंद्रमा ॥५४॥

जन्मस्थेन शशांकेन । पंचकार्याणि वर्जयेत् ॥
यात्रा युद्धं विवाहं च । क्षौरं गृह प्रवेशनं ॥५५॥
खले क्षेत्रे गृहे ग्रामे । व्यापारे राजदर्शने ॥
नामराशि प्रधानत्वं जन्मराशि न चिंतयेत् ॥५६॥
क्षौरे रोगी गृहे भंग । यात्रायां निर्धनो भवेत् ॥
विवाहे विधवा नारि । युद्धे च मरणं भवेत् ॥५७॥

ભાવાર્થઃ—ચંદ્રમાં જન્મનો પહેલો હોય તો પુષ્ટી કરે, બીજો ચંદ્રમાં દુઃખ કરે, ત્રીજો રાજમાં સન્માન કરાવે, ચોથો કલેશ કરાવે, પાંચમો અર્થનો નાશ કરાવે, છઠ્ઠો ધન ધાન્યનો સમાગમ કરાવે, સાતમો રાજમાં સન્માન કરાવે, આઠમો પ્રાણને કષ્ટ કરાવે, નવમો કાયાની હાની કરાવે (કૃષ્ણપક્ષમાં તથા શુકલપક્ષમાં નવમો સારો), દશમો ચંદ્રમાં સીદ્ધી કરે, અગ્યારમો ચંદ્રમા સદા જય કરાવે, બારમો ચંદ્રમા મૃત્યુ કરાવે. પહેલો, ત્રીજો, છઠ્ઠો, સાતમો, દશમો, અગ્યારમો, સદા શુભ કરે. શુકલ પક્ષમાં બીજો, પાંચમો, નવમો, શુભ જાણવો. પોતાની રાશીએ રહ્યાં થકાં એ ચંદ્રમા ભલા. એવી રીતે બાર ચંદ્રમાનું ફલ કહ્યું છે. ચોથો, આઠમો, બારમો કૃષ્ણપક્ષમાં સારો જાણવો. શુકલપક્ષમાં બીજો, નવમો, પાંચમો ભલો. જેમ માતા પુત્રનું પાલન કરે તેમ ચંદ્રમા રક્ષણ કરે છે. પણ જન્મનો ચંદ્રમા યાત્રા, યુદ્ધ, વિવાહ, પ્રથમ ક્ષૌર, ઘર પ્રવેશ એ પાંચ કામને વિષે વર્જવો. વળી કેટલા કામમાં નામ રાશી સર્વ ગ્રહમાં લેવી ને કહે છે. ખળે એટલે ખેતરમાં, ઘર પ્રવેશમાં, ગામ જવામાં, વેપારમાં, રાજાની મુલાકાતમાં, એ ટલા કામમાં નામની રાશી પ્રધાન જાણવી. જન્મ રાશી ન લેવી એમ કહેવું પ્રમાણ છે.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ન કરે તો તેનું ફળ નીચે પ્રમાણેઃ—

પ્રથમ ચંદ્રમાએ ક્ષૌર કરાવે તો રોગી થાય, ઘર બાંધે

તો ઘરભંગ થાય, જાત્રાએ જાય તો નિષ્ફળ થાય, વિવાહ કરે તો સ્ત્રી વિધવા થાય, યુદ્ધમા જાય તો મરણ થાય એવી રીતે જાણી જન્મનો ચંદ્રમા ઉપરના કામમા વર્જવો ॥ ૫૦-૫૭ ॥

अथ श्री तारावल विचार.

यत्रचंद्रयुते जन्म । यस्यततस्य जन्मभं ।
ततश्चदशमकर्म । स्यादाधानां ततोपि च ॥५८॥
त्रिरेभ्यो नवतारास्तु । त्यजेतपंचत्रिसप्तमि ॥
शुभा शेपा कृष्णेचंद्रे । ग्राह्यमा संत्रलं बुधैः ॥५९॥
जन्मर्क्ष गणेपदादौ । दिन स्त्रिंतु यावतः ॥
नवभिस्तु हरेत् भागं । शेषा तारा विनिर्दिशेत् ॥६०॥
शांतामनोहराक्रूरा । विजयाचक्कलद्भवा ॥
पद्मनी राक्षसी वाला । आनंदा नवमि स्मृता ॥६१॥
जन्मतारा द्वितिया च । पष्टि चैव चतुर्थिका ॥
अष्टमि नवमि चैव । पद् तारा फलदायका ॥६२॥
नवमि पष्टि चतुर्थि । उत्कृष्टा भवति सर्व ताराणां ॥
द्विप्रथमाष्टम माध्या । त्रिपंचसप्ताधमास्तारा ॥६३॥
आधान जन्म सप्तत्रि । पंचम्योनगभे शुभा ॥
एता च म्युद्यते रोगो । चिरंक्लेशोधवामृति ॥६४॥

ભાવાર્થ—જે નક્ષત્રમા ચંદ્ર હોય તે જન્મ નક્ષત્ર કહેવાય તે નક્ષત્રથી દશમું નક્ષત્ર કર્મનક્ષત્ર કહીએ કર્મનક્ષત્રથી દશમુ આધાન નક્ષત્ર કહેવાય

જન્મનક્ષેત્રથી ત્રણ ત્રણ નક્ષેત્રની એક એક નાડી કહેવાય. તેમાં પાંચમી, ત્રીજી, સાતમી તારા વર્જવી. બાકી તારા લેવી.

જન્મ નક્ષેત્રથી દીન નક્ષેત્ર સુધી ગણી તેને નવે ભાગ દેતાં શેષ રહે તે તારા જાણવી.

હવે તારાનાં નામ કહે છેઃ—પ્રથમ શાંન્તા, બીજી મનોહર, ત્રીજી કુર, ચોથી વીજયા, પાંચમી કુલોદ્ભવા, છઠી પદ્મની, સાતમી રાક્ષસ, આઠમી આજ્ઞા, અને નવમી આનંદા.

જન્મની બીજી, છઠ્ઠી, ચોથી, આઠમી, નવમી એ ૭ તારા ભલી (શુભદાયક) જાણવી.

નવમી, છઠ્ઠી, ચોથી તારા સર્વમાં શ્રેષ્ઠ છે; બીજી, પેહેલી, આઠમી તારા મધ્યમ છે, ત્રીજી, પાંચમી, સાતમી તારા અધમ છે માટે તે ત્યાગ કરવી. કૃષ્ણપક્ષમાં પહેલી, સાતમી, ત્રીજી, પાંચમી તારા આતતામાં શુભ છે; પણ એ તારામાં જો રોગ થાય તો મૃત્યુ પામે. ॥ ૫૮-૬૪ ॥

અથ શ્રી તારા બલ યંત્ર.

તારા	મધ્યમ	મધ્યમ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	જઘન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	જઘન્ય	મધ્યમ	ઉત્કૃષ્ટ
જન્મ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	મુક્તિ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
•	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯

अथ श्री चंद्रभंग विचार.

न कृशांगे शशिनः प्रभावः ।
तारावलं तत्र विचारणीयं ॥
देशांतरस्थे विफले च धर्मे ।
सर्वाणि कार्याणि करोति नारी ॥ ६५ ॥

तारा चलेन किं तत्र । चंद्रमायविदुर्बलं ॥
नहिं आधार ते वल्ली । न पतंति महा द्रुमं ॥६६॥

ભાવાર્થઃ—કૃષ્ણપક્ષમા ચંદ્રમાનો પ્રભાવ (બળ) નહિ માટે તારાનું બળ વિચારવું. તે ઊપર દ્રષ્ટાંત કહે છે. જેમ, કોઈ સ્ત્રીનો સ્વામી દેશ પરદેશ ગયો હોય અથવા ગાંડો થયો હોય ત્યારે તે સ્ત્રી પોતાના ઘરનું કામકાજ સારી રીતે ચિત્ત રાખી કરતી નથી પણ તેનું ચિત્ત બેભાન રહે છે, તેમ ચદ્રમાં કૃષ્ણપક્ષમા ક્ષીણ કળાનો હોવાથી તે બરાબર ફળ આપી શકતો નથી તે માટે તારાનું બળ જોવું, અને તેથી શુભાશુભ ફળનો વિચાર લેવો. તે પુર્ણ ફળ આપે છે એમ શાસ્ત્રમા કહ્યું છે. વળી કોઈ આચાર્યનો મત એવો છે, કે જેમ મોટું વૃક્ષ પડે ત્યારે ઊપર ચડેલી વેલીઓ તે વૃક્ષને આધાર આપી શકતી નથી તેમ ચંદ્રમા દુર્બળ હોય તો તારા બળથી શું થાય ?॥ ૬૫-૬૬ ॥

अथ श्री भद्रा विचार.

शुक्ले चोथ एकादशि रात्री । अष्टमि पूर्णिमादिवा ॥
कृष्णच त्रिदशा रात्रो । दिपा सप्त चतुर्दशि ॥६७॥
(किन्ह निशितइए दशमि। सप्तमिचाउदाशि च अहवुत्री॥
शुक्ले चतुर्थि एकारशिनिशि। अठमि पुनिमा दिवा॥६८॥)
रात्रिभद्रादिवायस्य । दिवा भद्रा यदा निशी ॥
न तत्र भद्रा दोषस्यात् । सर्वकार्याणि साधयेत् ॥६९॥

ભાવાર્થઃ—શુકલપક્ષમાં ચોથ તથા અગીઆરશે રાત્રીના ભાગમાં વીષ્ટી જાણવી, અને આઠમ તથા પુનમે દીવસના ભાગમાં વીષ્ટી જાણવી; અને કૃષ્ણપક્ષમાં ત્રીજ તથા દશમે રાત્રીના ભાગમાં વીષ્ટી જાણવી, અને સાતમ તથા ચાદશે દીવસના ભાગમાં વીષ્ટી

જાણવી. રાત્રીના ભાગની ભદ્રા દીવસે આવે તથા દીવસના ભાગની ભદ્રા રાત્રે આવે તો તે ભદ્રાનો દોષ નહી. તે વીષ્ટી સર્વ કાર્યની સીદ્ધી કરે. ॥ ૬૭-૬૯ ॥

अथ श्री भद्रानी घडी तथा स्थान विचार तथा तेनुं फल.

विष्टिर्मुखे कला पंच । कंठे द्वे हृदये दश ॥
नाभौ पंच कटौ पंच । पुच्छे तिस्र कला स्मृता ॥७०॥
विष्टिरंगेषु षट्स्वेषु । करोत्येव मुखादिषु ।
कार्य हानि मृतिर्नैस्व । बुद्धिर्नाश कलिर्जयं ॥७१॥

ભાવાર્થઃ—ભદ્રા એટલે વીષ્ટી તે મુખે પાંચ ઘડી, કંઠે બે ઘડી, છાતીમાં દશ ઘડી, નાભીમાં પાંચ ઘડી, કેડે પાંચ ઘડી, અને પુંછે ત્રણ ઘડી જાણવી.

વીષ્ટીના છ અંગ છે. તેના મુખની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો કાર્યની હાની થાય, કંઠની બે ઘડીમાં કામ કરે તો મૃત્યુ થાય, છાતીની દશ ઘડીમાં કામ કરે તો કાર્ય નિષ્ફળ થાય, નાભીની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો બુદ્ધિનો નાશ થાય, કેડની પાંચ ઘડીમાં કામ કરે તો કલેષ થાય, અને પુંછની ત્રણ ઘડીમાં કામ કરે તો કાર્યની સીદ્ધી થાય. એ રીતે ભદ્રાનું ફળ જાણવું. ॥ ૭૦-૭૧ ॥

अथ श्री विष्टीनी दिशाओनां स्थानक तथा भद्राना पुंछनी समज.

कृष्ण पक्षे त्रतियायां । मुखंचैदग्निगोचरे ॥
सप्तम्यांनैरतेवंद्या । दशम्या वायगोचरे ॥७२॥

ईशानां चतुर्दशिज्ञेया । चौष्टी वकंतु वर्जयेन् ॥
चतुर्थि शूक्रपक्षे च । विष्टि वक्रंतु दक्षिणे ॥७३॥
अष्टम्यांपश्चिमेवंया । एकादशितुनुतरे ॥
पूर्णिमा पूर्वतो ज्ञेया । विष्टि वक्रंतु वर्जयेत् ॥७४॥
दशम्यामष्टम्यां प्रथम घटीका पंचक परं ।
हरिसप्तम्यो त्रिदशकां तेत्रि घटीकां ॥
त्रतियायांराकासुकद्धि घटीकां तेत्रि घटिक ।
ध्रुवं वृष्टि पुच्छे शिव तिथी चतुर्ष्योश्वविगमे ॥७५॥
मनुवसु मुनि तिथी युगदिग् ।
शिवगुण संख्या सुतिथी पूर्वदो ॥
तद्वत् महोरेष्यष्टसु । मष्टेसु भद्रा पुरोपु वा विष्टी ॥७६॥

ભાવાર્થ.—કૃષ્ણપક્ષની ત્રીજ તીથીએ અગ્નિ ખુણામાં ભદ્રાનું મુખ હોય છે, સાતમે નૈરૂત્ય ખુણામા ભદ્રાનુ મુખ હોય છે, દશમે વાયવ્ય ખુણામા ભદ્રાનું મુખ હોય છે, અને ચૌદશે ઈશાન ખુણામા ભદ્રાનુ મુખ હોય છે, માટે જે દીશાએ ભદ્રાનું મુખ હોય તે દીશા વર્જવી. શુકલપક્ષની ચોથ તીથીએ ભદ્રાનું મુખ દક્ષિણ દીશામાં હોય છે, આઠમે ભદ્રાનું મુખ પશ્ચીમ દીશામા હોય છે, અગીઆરશે ભદ્રાનુ મુખ ઊત્તર દીશામાં હોય છે, અને પુનમે ભદ્રાનું મુખ પૂર્વ દીશામા હોય છે. ઉપર પ્રમાણે ભદ્રાના મુખ તરફ ન જવું એમ વિદ્વાન પુરૂષો કહે છે.

દશમે તથા આઠમે પ્રથમની પાંચ ઘડી ઉપરાંત ત્રણ ઘડી ભદ્રાના પુંછની જાણવી, અગીઆરશે તથા સાતમે પ્રથમ તેર ઘડી ઉપરાંત ત્રણ ઘડી પુંછની જાણવી, ત્રીજ તથા પુનમે પ્રથમની

એકવીસ ઘડી ઉપરાંત ત્રણ ઘડી પુંછની જાણવી, અને ચોથ તથા ચૌદશે પ્રથમની છત્રીસ ઘડી ઊપરાંત ત્રણ ઘડી પુંછની જાણવી.

ચૌદશ, આઠમ, સાતમ, પુનમ, ચોથ, દશમ, અગીઆરશ, ત્રીજ એ તીથીઓમાં ભદ્રા લાગે તે સમયે પાંચ ઘડી ભદ્રાનું મુખ કહ્યું છે તે નીષેધ કરેલું છે. ભદ્રાની અંતની ત્રણ ઘડીમાં પુંછ આવે તે સારી છે એમ મુહુર્ત ચિન્તામણીમાં કહ્યું છે. ॥૭૨-૭૬॥

अथ श्री भद्रा राशी विचार.

मिन मेप वृप कर्कट स्वर्गे ।
मकर तुला वृश्चिक धन नागे ॥
कन्या मिथुन घट केसरि मृत्यु ।
विचरति भद्रा त्रिभुवन मध्ये ॥ ७७ ॥

ભાવાર્થઃ—મીન ૧૨, મેષ ૧, વરખ ૨, કર્ક ૪, એ ચાર રાશીની ભદ્રા સ્વર્ગમાં રહે છે. મકર ૧૧, તુલા ૭, વૃશ્ચીક ૮, ધન ૯, એ ચાર રાશીની ભદ્રા પાતાળમાં રહે છે. કન્યા ૬, મિથુન ૭, કુંભ સીંહ એ ચાર રાશીની ભદ્રા મૃત્યુલોકમાં રહે છે. તેમાં મૃત્યુલોકની સર્વથા પ્રકારે વર્જવી. ॥ ૭૭ ॥

अथ श्री विष्टी मुख विचार.

दिवासप्पमुखी प्रोक्ता । रात्रौवृश्चिकमेव च ॥
विपरिता चयाभद्रा । साभद्रा भद्रदाइनि ॥ ७८ ॥
भद्रा तिस घडी संयुति । आठ घडीका सुस्वर्ग पोहति ॥
सोल घडी महीयल मति। पद् घटिका पाताल वदिति ।७९।
स्वर्गे विचरति राज्यं । पाताले च धनागम ।
मृत्युलोके महा कष्टं । त्रिभि भद्रा विचारणा ॥८०॥

आयाते घटिका पंच । वर्तमानां दशास्मृता ।
मध्ये च द्वादशि प्रोक्ता । अंते त्रि घटिका जयं ॥८१॥
आदो धन विनाशाय । वर्तमान भयं करि ॥
मध्ये प्राण हराज्ञेया । विष्टि पुछे ध्रुवं जयं ॥८२॥

ભાવાર્થઃ—દીવસે વીષ્ટી પુર્વ મુખી કહીએ, અને રાત્રે પશ્ચીમ મુખી કહીએ. રાત્રીની ભદ્રા દીવસે આવે, અને દીવસની ભદ્રા રાત્રે આવે તે શુભ છે. ભદ્રા ત્રીસ ઘડી ભોગવે છે. તેમાં આઠ ઘડી સ્વર્ગમાં રહે, સોળ ઘડી મૃત્યુલોકે રહે, અને ૬ ઘડી પાતાળમાં રહે. હવે તેના ફળ કહે છે. સ્વર્ગમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો રાજ મળે, પાતાળમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો ધન મળે, મૃત્યુલોકમાં ભદ્રા હોય તે વખતે કામ કરે તો દુઃખ ભોગવે. એમ ભદ્રાની ત્રીસ ઘડીનું ફળ કહ્યું છે. ભદ્રા બેસતા પહેલી પાંચ ઘડી તથા મધ્યની દશ ઘડી તથા બાર ઘડી પાછલી તથા ત્રણ ઘડી છેલ્લી એમ તેનુ ફળ જાણવું. પ્રથમની પાંચ ઘડી ધનનો નાશ કરે, વર્તમાનની દશ ઘડી ભય કરે, મધ્યની બાર ઘડી પ્રાણ હરે, અને છેલ્લી ત્રણ ઘડી જય કરે. ॥ ૭૮-૮૨ ॥

अथ श्री प्रहरार्ध कुलीक उपकुलीक कंटक योग विचार.

मनुर्क दिग्वसुरित्तु वेद पक्ष ।
रंकीन् मुहूर्त कुलिका भवति ॥
दिवानिरेके रथयामिनीषु ।
तेगीर्हिता कर्मसु सोभनेषु ॥ ८३ ॥
कुलिकोप कुलिक कंटका नामनिशोरिभोमांता ॥
दोशास्तु प्रतिवारं वर्ज्या प्रहरार्द्धमीहवी बुधैः ॥८४॥

शन्यातः कुलिकः । जिवंत उपकुलिक ।
भौमंत कंटकः सदार्द्ध प्रहराख्या ।
वारेष्वर्कादिपुक्रमात् । चतुसप्तद्विपंचाष्ट ।
त्रिषष्ठा शुभ कर्मसु ॥ ८५ ॥

અથ શ્રી કુલીકયોગ યંત્ર.

રવી	સોમ	મગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	મહુર્તનાં નામ
૧૪	૧૨	૧૦	૮	૬	૪	૨	દિન કુલિક
૧૩	૧૧	૯	૭	૫	૩	૧	રાત્રી કુલિક
રવી	સોમ	મગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	સાત વાર
૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	કુલિકયોગ
૫	૪	૩	૨	૧	૭	૬	ઉપકુલિકયોગ
૩	૨	૧	૭	૬	૫	૪	કંટકયોગ
રવી	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	સાત વાર
૪	૭	૨	૫	૮	૩	૬	અર્દ્ધપ્રહરાયો
રવી	સોમ	મગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	સાત વાર
૮	૩	૬	૧	૪	૭	૨	કાલવેલા
મુ૩	૧૩	૮	૪	૯	૧૪		સ્થિરયોગ
ધની	કૃત્તિકા	આર્દ્રા	અશ્લેષા	ઉત્તરા	સ્વાતિ	જ્યેષ્ઠા	ઉષા સત રેવ

ભાવાર્થઃ—રવીવારે ૨૬ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી કુલીકયોગ જાણવો. સોમવારે ૨૨ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલીકયોગ જાણવો. મંગળવારે ૧૮ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલિકયોગ જાણવો. બુધવારે ૧૪ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલિકયોગ જાણવો. ગુરૂવારે ૧૦ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલિકયોગ જાણવો. શુક્રવારે ૬ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલિકયોગ જાણવો. શનીવારે ૨ ઘડી દીવસ ગયા પછી બે ઘડી સુધી કુલિકયોગ જાણવો એવી રીતે કુલીકયોગ શુભ કામમાં તજવો.

કુલીક ઉપકુલીક ને કંટક નામના જે યોગ છે તેમાં રવી વારથી શનીવાર સુધી કુલીક આવે, રવીવારથી ગુરૂવાર સુધી ઉપકુલીક આવે, અને રવીવારથી મંગળવાર સુધી કંટક આવે

ઊપરના ત્રણ યોગનુ ઉદાહરણ નીચે પ્રમાણે —

રવીવારથી શનીવાર આતમો થયો માટે સાતમુ મુહુરત કુલીક આવે રવીવારથી શુક્રવાર પાચમો થયો માટે પાચમુ મુહુરત ઉપકુલીક આવે રવીવારથી મગળવાર ત્રીજો થયો માટે ત્રીજુ મુહુરત કટકયોગ આવે એમ સાતે વારે ગણતા અનુક્રમે ત્રણ યોગ વાર પરત્વે આવે વિશેષ ઉપર યત્રમા જેવાથી જણાશે

રવીવારે ચોથા પેહોરનો અર્ધો પોહોર, સોમવારે સાતમા પોહોરનો અર્ધો પોહોર, મગળવારે બીજા પોહોરનો અર્ધો પોહોર, બુધવારે પાચમા પોહોરનો અર્ધો પોહોર, ગુરૂવારે આઠમા પોહોરનો અર્ધો પોહોર, શુક્રવારે ત્રીજા પોહોરનો અર્ધો પોહોર, શનીવારે છઠ્ઠા પોહોરનો અર્ધો પોહોર ઊપર પ્રમાણે શુભ કામમા અર્ધો પોહોર વર્જવો ॥ ૮૩-૮૫ ॥

अथ श्री काळ वेळा.

आद्या बुद्धे सूर्य सुते द्वितिया ।
सोमे तृतिया च गुरो चतुर्थि ॥
षष्टीकुजे सप्तमिका शुक्रे ।
सूर्याष्टमि काल कला विवर्ज्या ॥ ८६ ॥

ભાવાર્થ —બુધવારનુ પહેલુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, શનિવારનુ બીજુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, સોમવારનુ ત્રીજુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, ગુરૂવારનુ ચોથુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, મગળવારે છઠ્ઠુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, શુક્રવારે સાતમુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, રવીવારે આઠમુ ચોઘડીયુ કાળ વેળા, એવી રીતે કાળ વેળા સારા કામમા તજવી ॥ ૮૬ ॥

अथ श्री स्थिवर योग.

त्रयोदस्याष्टमिरिक्ता । स्थिवरेस्यात् गुरुशनि ॥
कृतिरादि ध्यंतराणि । रोगेच्छेदादिकं शुभं ॥८७॥

ભાવાર્થઃ—તેરશ, આઠમ, ચોથ, નોમ, ચૌદશ એટલી તીથીમાં ગુરૂવાર તથા શનીવાર આવે તથા કૃતિકા, આદ્રા, અશ્લેષા, ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, સ્વાતિ, જ્યેષ્ઠા, ઉત્તરાષાઢા, સતભિષા, રેવતી એવી રીતે કૃતિકાથી બબ્બે નક્ષત્ર મુકીને એ નક્ષત્ર તથા વાર ઉપર કહ્યા પ્રમાણે તીથી સાથે હોય તો સ્થિવર યોગ જાણવો. એવી રીતે સ્થિવર યોગમાં ઔષધ કરે તો રોગ જાય. એ બીના યોગના યંત્રમાંથી જોઈ લેવી. ॥ ૮૭ ॥

अथ श्री कर्क योग विषे.

षष्ठितु शनिवारेण । शुक्रेणेवतु सप्तमि ॥
अष्टमि गुरुवारेण । नवमि च बुधैः पुन ॥८८॥
दशमि भुमि पुत्रेण । सोमे एकादशीस्तथा ॥
सूर्येण द्वादशि प्रोक्ता । कर्कयोगा प्रकिर्त्तिता ॥८९॥

ભાવાર્થ—છઠ ને શનીવાર હોય, સાતમ ને શુક્રવાર હોય, આઠમ ને ગુરૂવાર હોય, નોમ ને બુધવાર હોય, દશમ ને મંગળવાર હોય, અગીયારશ ને સોમવાર હોય, બારશ ને રવિવાર હોય તો કર્ક યોગ જાણવો. ॥ ૮૮-૮૯ ॥

अथ श्री यम घंट योग विषे.

सूर्यंचंद्रशाखयो दशमि । तासोमेकुजेष्टादश ।
एकासोमसुते गुरु मुनि । ममा शुक्र तथा ममर्क ॥
त्वान्यासूर्य सुते नक्षत्र । वद्रिका ममाधिकानो पुनः।
ष्यानोसां यमघंटयोग । कल्पितं काल्यो विवर्ज्यां सुधैः॥९०
मघार्कयोग शशिने विशाखा ।
आद्रा कुजे सौमे सुते च मूलं ॥

गुरु च कृतिका भ्रगवाति शुक्रे ।
शनौ च हस्ते यम घंट योगः ॥९१॥
यमघंटेमतेमृत्यु । कुलच्छेदोकर गृहे ॥
कर्तुंमृत्युप्रतिष्ठायां । शिशुजातो न जीवती ॥९२॥

ભાવાર્થ—રવિવારે પદર ઘડી, સોમવારે તેર ઘડી, મગળવારે અઢાર ઘડી, બુધવારે એક ઘડી, ગુરૂવારે સાત ઘડી, શુક્રવારે સાત ઘડી, શનીવારે સાત ઘડી, એટલી એટલી ઘડી યમઘટની છે, તે ત્યાગ કરવી તે યમઘટ કયારે આવે છે તે કહે છે રવિવારે મઘા નક્ષત્ર હોય, સોમવારે વીશાખા હોય, મગળવારે આદ્રી હોય, બુધવારે મુળ હોય, ગુરૂવારે કૃતિકા હોય, શુક્રવારે રોહિણી હોય, અને શનીવારે હસ્ત હોય તો યમઘટ જાણવો એ યમઘટ યોગમા ગામ જાય તો મરણ થાય, લગ્ન કરે તો કુળનો નાશ થાય, પ્રતિષ્ઠા કરે તો તે કરનાર મરે, અને પુત્ર જન્મે તો મરણ પામે ॥ ૯૦-૯૨ ॥

अथ श्री अमृत सिद्धि योग विषे.

आदित्य हस्तो गुरुणा च पुष्यो ।
बुधानुराधा शनि रोहिणी च ॥
सोमेन सोम्या भृगु रेवति च ।
भौमाश्विनीचामृत सिद्धि योगाः ॥ ९३ ॥

ભાવાર્થ—રવિવારે હસ્ત નક્ષત્ર હોય, ગુરૂવારે પુષ્ય હોય, બુધવારે અનુરાધા હોય, શનીવારે રોહિણી હોય, સોમવારે મૃગશર હોય, શુક્રવારે રેવતી હોય, અને મગળવારે અશ્વિની હોય તો અમૃત સીદ્ધિ યોગ જાણવો એ યોગમા કામ કરે તો સીદ્ધ થાય ॥ ૯૩ ॥

अथ श्री उत्पात, मृत्यु, कांण योग विषे.

विशाखात्रयमादित्यं । पूर्वाषाढात्रयं शशि ॥
धनिष्टादि त्रयं भौमे । बुद्धे स्यात रेवतित्रयं ॥९४॥
रोहिण्यादित्रयंजीवे । पुष्यत्रयं च भार्गवे ॥
त्रयमुत्तराफाल्गुण्यां । शनिवारे विवर्जयेत् ॥९५॥
विशाखादि चतुष्केषु । भास्करादोक्रमेण च ॥
उत्पात मृत्युकांणाश्च । मृत्यु योगा प्रकिर्त्तिता ॥९६॥

ભાવાર્થઃ—રવીવારે વિશાખા નક્ષત્ર હોય તો ઉત્પાત યોગ જાણવો. રવીવારે અનુરાધા હોય તો મૃત્યુ યોગ જાણવો. રવીવારે જ્યેષ્ઠા હોય તો કાંણ યોગ જાણવો. એવી રીતે સોમવારે પુર્વાષાઢાથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાંણ યોગ આવે, મંગળવારે ધનિષ્ઠા નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ તથા કાંણ યોગ આવે, બુધવારે રેવતી નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાંણ યોગ આવે, ગુરૂવારે રોહિણી નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાંણ યોગ આવે, શુક્રવારે પુષ્ય નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાંણ યોગ આવે, શનીવારે ઉત્તરાફાલ્ગુણી નક્ષત્રથી ત્રણ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર ઉત્પાત, મૃત્યુ, તથા કાંણ યોગ આવે. એ યોગમાં શુભ કામ કરવું નહીં. ॥ ૯૪-૯૬ ॥

अथ श्री वज्रपात योग विषे.

हस्त मुलं मघा रोहि । अनुराधा उत्तरात्रयं ॥
वज्रपात क्रमात् मत्र । पंचतुर्य द्वि त्रिके तिथौ ॥९७॥

ભાવાર્થઃ—હસ્ત, મુળ, મઘા, રોહિણી, અનુરાધા, ત્રણ ઉત્તરા, એ નક્ષત્રમાં ક્રમવાર પાંચમ, પાંચમ, ચોથ, બીજ, ત્રીજ

આવી હોય તો વજ્રપાત યોગ જાણવો એ યોગમા ગઢ, કીલ્લા, મકાન, મઠ, મન્દિર, પધારે તો તેના ઉપર પથ્થર પ્રમુખનો પ્રહાર પડે નાશે તે યોગ ત્યજવો ॥ ૯૭ ॥

अथ श्री विजय योग विषे.

द्वौ महरौ घटिकाहिनो । द्वौ महरौ घटिकाधिको ॥
विजयोनामयोगोयं । सर्व कार्या प्रसाधकः ॥९८॥

ભાવાર્થઃ—વિજયયોગ નિત્ય આવે છે તે એવી રીતે કે દરરોજ બપોરે તેની ગણત્રી દીવસના ચાર પહોર તેના પહેલા બે પહોરની છેલ્લી ઘડી તથા બીજા બે પહોરની પહેલી ઘડી એ બે ઘડી વિજયયોગ છે તે યોગમા સર્વ કાર્યની સીદ્ધિ થાય તે વિજય યોગ રાજદ્વાર, દેવ દરબારમા સર્વ લોકોએ માનવો એવું શાસ્ત્રનું વચન છે ॥૯૮॥

अथ श्री संवर्त्तक योग विषे.

प्रतिपत् तृतियाज्ञेन । सप्तम्यां शनिसूर्ययेः ॥
षष्ठ्यां गुरु द्वितियायां शुक्रो संवर्त्तको भवेत् ॥९९॥

ભાવાર્થ.—પડવો, ત્રીજ ને બુધવાર હોય, સાતમ ને શનીવાર તથા રવીવાર હોય, છઠ્ઠ ને ગુરૂવાર હોય, બીજ ને શુક્રવાર હોય તો સવર્ત્તક યોગ જાણવો એ યોગ ચોમાસાની ઋતુમાં હોય તો વરસાદનો યોગ સારો સમજવો ॥૯૯॥

अथ श्री कालमुखी योग विषे.

अनुराधा द्वितिया च । तृतिया उत्तरात्रयं ॥
पंचमि मघा संयुक्ता । हस्ते मूले च सप्तमि ॥१००॥
पष्ठी रोहिणी कार्त्तेव । चित्रा स्वांति त्रयोदशी ॥
एषु योगेषु यत् कर्म । षष्ठे मासे मृति ध्रुवं ॥ १ ॥

उत्तरा पंचमि अ मघा । कित्तिय नवमि अतइअ अणुगहा॥
अष्टमि रोहिणी सहिवा । काल मुहि जिवनासयरी ॥२॥

ભાવાર્થઃ—અનુરાધા ને બીજ હોય, ત્રણ ઉત્તરા (ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરા ભાદ્રપદ) ને ત્રીજ હોય, મઘા ને પાંચમ હોય, હસ્ત અથવા મુળ ને સાતમ હોય, રોહિણી ને છઠ્ઠ હોય, ચિત્રા અથવા સ્વાતિ ને તેરશ હોય તો તે યોગ મહા નષ્ટ છે; માટે એ યોગમાં શુભ કામ કરવું નહિ. કરે તો છ માસમાં તેનું મૃત્યુ થાય. ઉત્તરા અથવા મઘા નક્ષત્ર ને પાંચમ હોય, કૃતિકા ને નોમ હોય, અનુરાધા ને ત્રીજ હોય, આઠમ ને રોહિણી હોય તો કાળમુખી યોગ જાણવો. શુભ કામમાં તે યોગ ત્યજવો. ॥૧૦૦-૨॥

अथ श्री रवी योग विषे.

चतुर्थि षष्टि नवमे । दशमे च त्रयोदशे ॥
विशे दिने सभाधिश्रे । रवि योगः शुभास्तथा ॥३॥
इकसभएपंचाणस्स । भजंति गयघड सहस्स ॥
तहर वियोग पइठा । गयणं मिगहानदिसंति ॥४॥
सर्व विरुद्धे दिवसे । यद्येको भवति सूर्य जोगखु ॥
हिमवदिन कर किरणे । सर्वे दोपा प्रलियंते ॥५॥

ભાવાર્થઃ—સૂર્યના નક્ષત્રથી દીવસના નક્ષત્ર સુધી ગણતાં જો દિવસનું નક્ષત્ર ચોથું, છઠ્ઠું, નવમું, દસમું, તેરમું હોય તો રવિયોગ જાણવો. એ યોગમાં શુભ કાર્ય કરવુ. દ્રષ્ટાંતઃ જેમ સિંહ વનમાં એકલો રહે છે પણ તેની સામે હજારો બળવાન હાથીઓ હોય તોપણ હાથીઓ નાશી જાય છે તેમ એ રવીયોગ શુભ હોય તો અશુભ યોગ નાશી જાય છે. વળી સર્વે યોગ ખરાબ હોય પણ એક રવિયોગ સારો હોય તો બીજા યોગની પ્રબળતા ચાલતી નથી. જેમ, સૂર્યના કીરણથી હીમાચળ પર્વતનું હીમ ગળી જાય છે તેમ અશુભ યોગને ગાળી નાંખે છે. ॥ ૩-૫ ॥

अथ श्री अठावीश योग आववानो प्रकार.

अश्वनी मृगशीर्ष च । अश्लेषा हस्त एव च ॥
अनुराधोत्तरपाढा । शतभिषा च रवेक्रमात् ॥६॥
एतं नक्षत्रतोवर्त्त । मानचारक्ष संख्यया ॥
आनंदाद्युपयोगास्तु । स्वनाम सदृशं फलं ॥७॥
आनंद काल दंडश्च । प्रजापति शुभस्तथा
सौम्यो ध्वाक्षो ध्वजश्चैव । श्री वत्सो वज्रमुद्गरो ॥
छत्रो मित्र मनोज्ञश्च । कंपो लुपक एव च ॥
प्रवाशो मरणं व्याधि । सिद्ध शूलामृतो तथा ॥८॥
मुशलो गज मातंग । क्षय क्षिप्र स्थिरस्तथा ॥
वर्द्धमांन श्चेतिनामास्तु । अष्टाविंशतिते क्रमात् ॥९॥

ભાવાર્થઃ—રવિવારે અશ્વની નક્ષેત્રથી દીનીઆ નક્ષેત્ર સુધી ગણવુ ગણુતા જે નખ્યા આવે તે યોગ આનદયોગ વિગેરે જાણવા સોમવારે મૃગશર નક્ષેત્રથી, મ ગળવારે અશ્લેષા નક્ષેત્રથી, બુધવારે હસ્તથી, ગુરૂવારે અનુરાધાથી, શુક્રવારે ઉત્તરાષાઢા નક્ષેત્રથી, શનીવારે સતભીષાથી વર્તમાન નક્ષેત્ર સુધી ગણવુ જે ક્રમ આવે તે આનદાદિક યોગ જાણવો તે યોગોનું ફળ તેના નામ પ્રમાણે આરે છે તે અઠ્ઠાવીશ યોગના નામ ક્રમવાર કહે છે ૧ આનદ, ૨ કાળદંડ, ૩ પ્રજાપતિ, ૪ શુભ, ૫ સોમ્ય, ૬ ધ્વાક્ષ, ૭ ધ્વજ, ૮ શ્રી વત્સ, ૯ વજ્ર યોગ, ૧૦ મુદગર, ૧૧ છત્રયોગ, ૧૨ મિત્ર, ૧૩ મનોજ્ઞ, ૧૪ કપ, ૧૫ લુપક, ૧૬ પ્રવાસ, ૧૭ મરણ, ૧૮ વ્યાધિ, ૧૯ સિદ્ધ, ૨૦ શૂલ, ૨૧ અમૃત, ૨૨ મુશલ, ૨૩ ગજ, ૨૪ માતગ, ૨૫ ક્ષય, ૨૬ ક્ષિપ્ર, ૨૭

...થર, ૨૮ વર્દ્ધમાન. એ રીતે અઠ્ઠાવીશ યોગ જાણવા. વિશેષ હકીકત નીચેના યંત્રથી જોઈ લેવી. ॥ ૬-૯ ॥

અથ શ્રી અઠ્ઠાવીશ યોગ યંત્ર.

[illegible]							
વાર	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
આનંદયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
કાલદંડયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]યોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]યોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]યોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ધ્વાંક્ષયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ધ્વજયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
શ્રીવત્સયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વજ્રયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મુદ્ગરયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
છત્રયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મિત્રયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
માનસયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
પદ્મયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
લુંબકયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
પ્રવાસયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મરણયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વ્યાધિયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
સિદ્ધયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
શુભયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
અમૃતયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
મુશલયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ગજયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
માતંગયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
રાક્ષસયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ચરયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
સ્થિરયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વર્દ્ધમાનયોગ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

अथ श्री कुमार योग विषे.

नंदायां पंचम्यां शुभो दशम्यां। कुजज्ञ शशी भृगुभि ॥
दयं तरिताश्विन्यादिभि। रुडुभिर्योग कुमाराख्या ॥१०॥
बंगाल मुनि प्रोक्तं। कुमार योगे दिने सदोषेपि ॥
अस्मिन् योगे कार्या। दिक्षा यात्रा प्रतिष्ठादौ ॥११॥

ભાવાર્થ—નંદા તીથી ૧, ૬, ૧૧ ૫, ૧૦ એ પાંચ તીથીઓમાં મંગળવાર, બુધવાર, સોમવાર, શુક્રવાર તથા અશ્વની નક્ષત્રથી બબ્બે નક્ષત્ર મુકીને નક્ષત્ર લેવું, એટલે અશ્વની, રોહિણી, પુનર્વસુ એ પ્રમાણે ગણના તે તીથી વાર તથા નક્ષત્ર ભેગે તો કુમાર યોગ જાણવો. આ કુમાર યોગ યોમાસામાં આવે તો તે દિવસે વરસાદ થાય એવો સંભવ છે કુમાર યોગનું ફળ ઉપર પ્રમાણે બંગાલ મુનિએ કહ્યું છે તે દિક્ષા, યાત્રા, પ્રતિષ્ઠાદિ ધર્મ કાર્યમાં શુભ ફળ આપે છે ॥ ૧૦-૧૧ ॥

અથ શ્રી કુમારયોગ યંત્ર.

તીથી તથા વાર	૧	૬	૧૧	૫	૧૦	મં	બુ	સો	શુ
નક્ષત્ર	અશ્વની	રો	પુ	મ	હ	વિ	મ	અ	પુર્નવા

अथ श्री राजयोग विषे.

पूर्णिमा तृतिया भद्रा। भृगु भौमार्क सोमजा ॥
राजयोग शुभायस्तु। भरण्यादौद्विकांतरे ॥१२॥

ભાવાર્થ—પુનમ, ત્રીજ, (ભદ્રા તીથી) [illegible] ૨, ૭
૧૦, શુક્ર, મંગળ, રવિ, બુધ ને [illegible] બન્ને

નક્ષત્ર સુધીને નક્ષત્ર મળે તો રાજયોગ જાણવો. એનું ઉદાહરણ યંત્રથી જાણવું. આ યોગમાં જેનો જન્મ થાય તે માણસને રાજ-વૈભવ જેટલું સુખ મળે. ॥ ૧૨ ॥

અથ શ્રી રાજયોગ યંત્ર.

તિથી તથા વાર	૧૫	૩	૨	૭		૧૨	ર.	મ.		બુ	શ
નક્ષત્ર	ભરણી	મૂ	પૂ.ષ.	પુ	કૃ	ચિ	અનુ.	પ.	ધા	ધ.	ઉ. ભા

अथ श्री त्रिगंडांत योग विचार.

गंडांतः त्रिविधः त्याज्यो । नक्षत्र तिथी लग्नतः ॥
नव पंच चतुर्थ्यांते । द्वेकार्द्धं घटिकामता ॥१३॥
गंडांत त्रितयश्चांते । अमावास्या भौमवासरे ॥
योजातः स्त्री विनाशायः । सभवेविप पुत्र ॥१४॥
शन्यश्लेषाद्वितियाभिः । सप्तमि भौम वारुणी ॥
कृत्तिका द्वादशि सूर्ये । अपत्य विष संज्ञकः ॥१५॥

इलात्मज सूर्य सुतो दिनाधिपा ।
भद्रा तिथी वारुणमग्नि सर्पभं ॥
यस्यां प्रसुति भवतिह काले ।
विषांग नाशा परिवर्जनिया ॥१६॥

गंडांतेषु ये जाता । नरनारि तुरंगमा ॥
स्वगृहे नैव तिष्ठंति । यदि तिष्ठंति दुःपदा ॥१७॥
यतो न जिवति नरो । मातुरपत्याः भवेत्सकुल्नहंता॥
यदि जिवति गंडांते । बहु गज तुरंगो भवेद्भुपः॥१८॥

रेवइ असणीमप्भे । असलेसा महामप्भयारमि ॥
जिठा मूलं मप्भे । दो दो घडीयाय गंडांते ॥१९॥
पितृ मातृ क्षयं कारि । युप्मं गंडो भवेत् सुत ॥
अश्लेषा गंडजो बालं । जेष्ट भ्रातृ विघातकः ॥२०॥
जेष्टायां संभवे गंडे । बालस्यात् पितृ घातकः ॥
तिसे विघ गंडांते । बालको द्रव्य घातकः ॥२१॥

ભાવાર્થ —ગડાત યોગ ત્રણ પ્રકારનો થાય છે તેના નામ નક્ષત્ર ગડાત, તિથી ગડાત, અને લગ્ન ગડાત હવે પહેલો નક્ષેત્ર ગડાત કહે છે. અશ્વિની નખેત્રથી નવમું નખેત્ર અશ્લેષા આવે, તેથી નવમું જ્યેષ્ટા, તેથી નવમું રેવતી નખેત્ર આવે એ નક્ષેત્રની અતની બે ઘડી નખેત્ર ગડાન થાય છે હવે બીજો તીથી ગડાત કહે છે પડવેથી પાચ પાચ તીથી ગણુતા ૫, ૧૦, ૧૫ આવે તેની અતની એક એક ઘડી તેને તીથી ગડાત કહે છે હવે ત્રીજો લગ્ન ગડાત કહે છે તેમા મેષથી ચાર ચાર રાશી ગણુતા કર્ક, વૃશ્ચિક ને મીન એ ત્રણ લગનની અતની અડધી ઘડી લગ્ન ગડાંત યોગ કહે છે એ ત્રણ ગડાત છે વળી અમાસ ને મગળ વાર તેને ચોથો ગડાન પણ કહે છે હવે તેનું ફળ કહે છે

ગડાતમા જેનો જન્મ હોય તે પુરૂષની પરણેલી સ્ત્રી મરણ પામે વગી તે વિષ પુરૂષ કહેવાય છે શનિવારે અશ્લેષા નક્ષેત્ર ને બીજ હોય, સાતમ ને મગળવારે સતભીષા નક્ષેત્ર હોય, બારશ ને રવિવારે કૃતિકા નખેત્ર હોય, ઉપર પ્રમાણે જોગ જો આવ્યો હોય અને તેમા જન્મ થયો હોય તો તે પણ વિષ પુરૂષ કહેવાય છે વગી મગળવાર, શનીવાર, રવિવાર અને ભદ્રા તિથી ૨, ૭, ૧૨ હોય તેમજ સતભીષા, અશ્લેષા, કૃતિકા એ જોગમા જન્મ થયો હોય તો તે પણ વિષ પુરૂષ તથા વિષ કન્યા કહેવાય ગડાત યોગમા જેનો જન્મ થયો હોય તે પુરૂષ અથવા સ્ત્રી તથા

ઘોડા વિગેરે પોતાને ઘેર આવ્યા હોય તો રહેવા પામે નહિ, અને રહે તો દુઃખદાઈ થાય. ગંડાંતમાં જન્મે તો જીવે નહી. જીવે તો માતા-પિતાને કષ્ટ આપનાર અથવા કુળનો ક્ષય કરનાર થાય. પણ વિદેશમાં તે માણસ આગળ જતાં ઘણા હાથી, ઘોડા, વૈભવ, રાજ સન્માન સુખ ભોગવે. વિશેષ વળી ગંડાંતયોગ વિષે કહે છે.

રેવતી નક્ષત્રની છેલ્લી એક ઘડી અને અશ્વિનીની પહેલી એક ઘડી તે પણ ગંડાંત યોગ કહેવાય છે. અશ્લેષાની છેલ્લી એક ઘડી તથા મઘાની પહેલી એક ઘડી તે પણ ગંડાંત કહેવાય છે. જ્યેષ્ઠાની છેલ્લી એક ઘડી, મુળની પહેલી એક ઘડી એમ બન્ને ઘડી ગંડાંત યોગ થાય તેમા રેવતી ગંડાંતમાં બાળકનો જન્મ થાય તો માતા પિતાનો નાશ કરે, અશ્લેષા ગંડાંતમાં જન્મે તો મોટા ભાઈનો નાશ થાય, જ્યેષ્ઠા ગંડાંતમાં જન્મે તો પિતાનો નાશ કરે, અને ત્રણે ગંડાંતમાં જન્મે તો ધનનો નાશ કરે. ॥૧૯-૨૧॥

ગંડાંત યોગનું યંત્ર. વાર નક્ષત્ર ગંડાંતયોગનું યંત્ર.

નક્ષત્ર ગંડાંત	અશ્લેષા	જ્યેષ્ઠા	રેવતી	૨ ઘડી	નક્ષત્ર	અ	સ્વ	કૃત્તિકા
તિથિ ગંડાંત	૫	૧૦	૧૫	૨ ઘડી	તિથિ	૨	૭	૧૨
લગ્ન ગંડાંત	કર્ક	વૃશ્ચિક	મીન	૦ા ઘ	વાર	શ	મ	રવિ

अथ श्री नक्षत्र पंचक विषे.

धनिष्टा पंचके वर्ज्या । तृण काष्टादि संग्रह ॥
शय्या दक्षिण दिग यात्रा । मृत्युकार्य गृहाश्रमा ॥२२॥
वासवोत्तर दल्यादि पंचके ।
याम्य दिग्गमने गेह गोपनं ॥

प्रेतकार्यं तृण काष्ट संग्रहः ।
शयस्या वितनादि वर्जयेत् ॥२३॥
धनिष्ठा धन नाशाय । शतभिषा प्राणघातक ॥
पूर्वाभिः राजदडंतु । उत्तरा मरणं ध्रुव ॥२४॥
अग्नि दग्ध चेरे वत्यों । इत्येते पंच वर्जिता ॥
सर्वें कार्येषु हीनेषु । पंचकं परिवर्जयेत् ॥२५॥

ભાવાર્થ—ધનિષ્ઠા આદિ લઈને રેવતી નક્ષત્ર સુધી પાંચ નક્ષત્રમાં પંચક કહેવાય છે પંચકમાં તૃણ, કાષ્ટનો સંગ્રહ ન કરવો, શય્યા, પલંગ આદિ ન કરવા તથા દક્ષિણ દીશામાં ગમન કરવું નહી. ઘર બંધાવેલું હોય તેને ઢાંકવું નહીં, પ્રેતક્રિયા કરવી નહીં, તથા નવું ઘર બાંધવાનું મુહુર્ત એટલે આરંભ કરવો નહીં

ધનિષ્ટાના બે પાયા જાય ત્યારે પંચક બેસે તે રેવતીના અંત સુધી પંચક રહે છે એ પંચકમાં ઉપરના કામ કરવા નહીં, અને તે કામ કરે તો તેનું ફળ શું થાય તે કહે છે ધનિષ્ટામાં કરે તો ધનનો નાશ થાય, શતભીષામાં કરે તો મૃત્યુ કરે, પુર્વા ભાદ્રપદમાં કરે તો રાજા તરફથી ઉપાધી થાય, ઊત્તરાભાદ્રપદમાં કામ કરે તો નિશ્ચે મરણ થાય, ને રેવતીમાં કરે તો અગ્નિનો ભય થાય માટે નક્ષત્ર પંચકનો ત્યાગ કરવો ॥ ૨૨-૨૫ ॥

अथ श्री चंद्रमानी बार प्रकारनी अवस्था विषे.

प्रवासो नष्ट मरणं । जया हास्य रितिवस्था ॥
क्रीडा निद्राय भुक्ताश्च । जरा कपोथ सुस्थिता ॥२६॥
राशि भागो द्वादशां सो । विभागा द्वादशाप्यमु ॥
भुक्तेवस्था शशीतासां । स्वनाम सदशं फलं ॥२७॥

ભાવાર્થઃ—૧. પ્રવાસ અવસ્થા, ૨. નષ્ટાવસ્થા, ૩. મરણાવસ્થા, ૪. જયાવસ્થા, ૫. હાસ્યાવસ્થા, ૬. રતી અવસ્થા, ૭. ક્રીડાવસ્થા, ૮. નિદ્રાવસ્થા, ૯. ભુક્તાવસ્થા, ૧૦. જરાવસ્થા, ૧૧. કંપાવસ્થા, ૧૨. સુસ્થિતાવસ્થા.

ઊપરની બાર અવસ્થા જાણવાની રીતઃ—

ચંદ્રમા એક રાશીને એકસો પાંત્રીસ ઘડી ભોગવે છે. તેને બારે ભાગ દેતાં સવા અગીયાર ઘડી આવે. તે ચંદ્રમાની એક અવસ્થા જાણવી. એમ દરેક જુદી જુદી અવસ્થા જાણવી. એ અવસ્થાઓ પોતપોતાના નામ પ્રમાણે ફળ આપે છે. તે નીચે લખેલા યંત્રથી વિશેષ સમજાશે. ॥ ૨૬-૨૭ ॥

અથ શ્રી ચંદ્ર અવસ્થા યંત્ર.

સુસ્થિતાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૧૨) / કંપાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૧૧)	પ્રવાસાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૧)	નષ્ટાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૨) / મરણાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૩)
જરાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ. (૧૦)	ચંદ્ર અવસ્થા યંત્ર.	જયાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૪)
ભુક્તાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ. (૯) / નિદ્રાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૮)	ક્રીડાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૭)	હાસ્યાવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૫) / રતી અવસ્થા ૧૧ ઘડી ૧૫ પળ (૬)

अथ श्री चंद्रमाना घरनी दीशाओ विषे.

मेषे च सिंहे धन पूर्व भागे ॥
वृषे च कन्या मकरे च याम्यां ॥
मिथुने च तुले कुंभ पश्चिमायां ।
कर्के च मीने अलि उत्तरायां ॥२८॥

ભાવાર્થઃ—મેષ, સીંહ તથા ધન રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે પુર્વ દીશામા ચંદ્રમાનું ઘર જાણવુ વરખ, કન્યા તથા મકર રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે દક્ષિણ દીશામા ચંદ્રમાનુ ઘર જાણવુ, મીથુન, તુલા, તથા કુંભ રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે પશ્ચિમ દીશામા ચંદ્રમાનુ ઘર જાણવુ, ને કર્ક, મીન તથા વૃશ્ચીક રાશીનો ચંદ્રમા હોય ત્યારે ઉત્તર દીશામા ચંદ્રમાનુ ઘર જાણવું

अथ श्री चंद्रमाना फळ विषे.

सन्मुखो अर्थ लाभाय । पृष्टतोपि धनं हरेत् ॥
दक्षिणे सुख सोभाग्य । वामे चंद्रे धन क्षयं ॥२९॥

ભાવાર્થ —સન્મુખ ચંદ્રમાનુ ઘર હોય તો ધનનો લાભ કરે, પાછળ ચંદ્રમાનુ ઘર હોય તો ધનની હાની કરે તથા મૃત્યુ કરે, ડાબા હાથ ભણી ચંદ્રમાનુ ઘર હોય તો ધનનો ક્ષય કરે અને જમણા હાથ ભણી ચંદ્રમાનુ ઘર હોય તો સુખ સંપત્તિ આપે ૨૯

अथ श्री त्रीपुष्कर तथा यमल योग विषे.

रविमंद भौमवारे । भद्रा तिथीषु त्रिपादके धिष्ने ॥
योग· त्रिपुष्कराख्यो । द्विपादके यमल नामानि॥३०॥

सप्तानामिद्राब्ज मित्रा । र्यमभुश्रियः सयमा ॥३८॥
विष्टी विना ववाद्येषु । करणेषु दशस्वपि ॥
चतुर्वर्गाश्रिता सर्वा । करणीया शुभा क्रिया ॥३९॥

ભાવાર્થઃ—શકૂની, ચતુષ્પદ, નાગ, કીસ્તુઘ્ન એ ચાર કર્ણના સ્વામી કહે છેઃ—૧. કલી, ૨. વૃષભ, ૩. સર્પ, ૪. પવન.

બવાદિક સાત કર્ણના સ્વામી કહે છેઃ-૧. ઈંદ્ર, ૨. બ્રહ્મા, ૩. મીત્ર, ૪. આર્ય, ૫. પૃથ્વી, ૬. શ્રી, ૭. યમ. વીષ્ટી કરણ વિના દશ કરણ ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ એ ચાર વસ્તુને આપવાવાળા છે. ॥ ૩૮–૩૯. ॥

अथ श्री संक्रांति प्रकार.

सुप्तस्य संक्रमे नागे । तेतले च चतुष्पदे ॥
निविष्टस्यगरे विष्टे । वणिजे बालवे ववे ॥४०॥
ऊर्द्धस्थितस्य किस्तुघ्ने । शकुने कौलवे रमे ॥
अनिष्ट मध्येष्ट फलो । वृष्टि धान्यार्थ विग्रहे ॥४१॥
उर्द्धं सुभिक्षकरी । मध्यम फलकारकोनिविष्टस्तु ॥
शयन करोतु वृष्टि । दुर्भिक्षं तस्कर भयं च ॥४२॥

ભાવાર્થઃ—નાગ કર્ણ, ચતુષ્પદ તથા તેતલ એ ત્રણ કર્ણમાં સંક્રાંતી બેસે તો સુતી કહીએ; ગર, વીષ્ટી, વણીજ, બાલવ, બવ એ પાંચ કર્ણમાં સંક્રાંતી બેસે તો બેઠી કહીએ; કીસ્તુ, શકૂની, કૌલવ એ ત્રણ કર્ણમાં સંક્રાંતી બેસે તો ઉભી કહીએ. હવે તેનું ફળ કહે છેઃ—

સુતી સંક્રાંતી માઠા ફળને આપનારી છે, બેઠી મધ્યમ છે, અને ઉભી શ્રેષ્ટ છે. તે પ્રમાણે ફળ સમજવું. તેમાં ઉભી સંક્રાંતી હોય તો સુકાળ સમજવો, બેઠી સંક્રાંતી મધ્યમ ફળ આપે, સુતી વરસાદ ઘણો પણ મોંઘવારી તથા ચોરનો ભય ઉત્પન્ન કરે. ૪૦-૪૨.

અથ શ્રી સંક્રાંતી, વાહનાદિ, વસ્ત્રાદિ વિચાર યંત્ર.

નં.	કરણ	સ્વામી	સંજ્ઞા	વાહન	વસ્ત્ર	શસ્ત્ર	ભોજન	લેપન	જાતી	પુષ્પ	વય	અવસ્થા
૧	બવ	ફેડી	બેઠી	સીંહ	શ્વેત	ભુશુંડી	અન્ન	કસ્તુરી	દેવતા	નાગકેશર	શિશુ	પથા
૨	બાલવ	દ્રખભ	બેઠી	વ્યાઘ્ર	પીત	ગદા	પાયસ	કંકુ	ભૂત	જાની	કુમાર	ભોગ
૩	કૌલવ	સર્પ	ઊભી	વરાહ	નીલ	ખડગ	ભીક્ષા	ચંદન	સર્પ	બકુલઅશોક	ગતાવકા	રતી
૪	તૈતલ	વાયુ	સુતી	ગદ્દા	ગુલાબી	લાકડી	પકવાન	માટી	પક્ષી	કેતકી	યૂવા	હાસ્ય
૫	ગર	ઇંદ્ર	બેઠી	હાથી	લાલ	ધનુષ	દુધ	ગોરૂચંદન	પશુ	બીલ્વ	પ્રૌઢ	દૂરમુખી
૬	વણીજ	બ્રહ્મા	બેઠી	મહીષ	કૃષ્	બાણ	દહીં	હુગદર	મરઘ	આક	પ્રગલ્ભા	જ્વરા
૭	વીષ્ટી	મીત્ર	બેઠી	ઘોડા	શ્યામ	મુદગર	ખીચડી	જવખાર	બ્રાહ્મણ	દુર્વા	વૃદ્ધ	ભુક્ષા
૮	શકુની	આર્ય	ઊભી	કુત્તા	ચીત્ર	કુંત	ગોળ	બીડાલમદ	ક્ષત્રી	કમળ	વંધ્યા	કંપા
૯	કીંસ્તુઘ્ન	પૃથ્વી	ઊભી	મેંઢા	કંબળ	પાશ	મધ્વન્ન	સુર્મો	વૈશ્ય	વેલા	વંધ્યા	ધ્યાન
૧૦	નાગ	શ્રી	સુતી	બળદ	નગ્ન	અંકુશ	ઘી	અગુર	શુદ્ર	ગુલાબ	સુતાર્થની	કર્કશ
૧૧	ચતુષ્પદ	યમ	સુતી	મરઘ	વાદળી	બાણ	સાકર	કપૂર	શંકર	ઓડૂ	પરીનાણ્યા	વૃદ્ધા

अथ श्री संक्रांतिनां मुहूर्त जाणवानो प्रकार.

अश्लेषा स्वाति ज्येष्टाद्रा । शत तारा यमाधुयं ॥
पंचदश मुहूर्त्तानि । षड्धिश्नं नाम किर्त्तियेत् ॥४३॥
उत्तरात्रिणि रोहिण्यो । विशाखा च पुनर्वसु ॥
चत्वारि सहसा पंच । मुहुर्त्ता मुनि किर्त्तिता ॥४४॥
अश्लेषाद्रा भरण्यां च । स्वाति येष्टा च वारुणि ॥
एतेपंचदशी मुहूर्त्ता । शेषात्रिशन् मुहूर्त्तिका ॥४५॥
पूर्वात्रयं हस्त मघा धनिष्टा ।
मुलानुराधा मृग कृत्तिका च ॥
चित्राश्विनी रेवति कर्ण पुष्यं ।
त्रिंशन् मुहूर्त्ता प्रवदंतितज्ञा ॥४६॥

ભાવાર્થઃ—અશ્લેષા, સ્વાંતી, જ્યેષ્ટા, આર્દ્રા, શતભીષા, એ નક્ષેત્રોમાં સંક્રાંતી બેસે તો ૧૫ મુહુરતી જાણવી. ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, વિશાખા, પુનર્વસુમાં સંક્રાંતી બેસે તો ૪૫ મુહુરતી જાણવી. હવે બીજા પ્રકારથી કહે છે. અશ્લેષા, આર્દ્રા, ભરણી, સ્વાંતી, જ્યેષ્ટા, શતભીશા, એ નક્ષત્રોમાં ૧૫ મુહુરતી સંક્રાંતી જાણવી. બીજા રહેલાં નક્ષત્રોમાં ૩૦ મુહુરતી જાણવી. તે ત્રીસ મુહુરતીનાં નક્ષેત્ર કહે છે. ત્રણ પુર્વા, હસ્ત, મઘા, ધનિષ્ટા, મુલ, અનુરાધા, મૃગશર, કૃતીકા, ચીત્રા, અશ્વની, રેવતી, શ્રવણ, પુષ્ય, એ પંદર નક્ષેત્રોમાં સંક્રાંતી બેસે તો ત્રીસ મુહુરતી જાણવી. વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે. ॥ ૪૩-૪૬. ॥

અથ શ્રી સંક્રાંતી મુહુર્ત યંત્ર.

આર્દ્રા	સ્વાત	અશ્લે,	ભ.	શત	જ્યેષ્ઠી	૧૫	મુહુર્ત.
ઉ ફા	ઉ ષા	ઉ ભા	રોહિ	વિશા	પુન.	૪૫	મુહુર્ત
પૂ ફા	પૂ ષા	પૂ ભા	હસ્ત	મઘ	ધનિ	મૃગ	[illegible] ૩૦
અનુ	શ્રવ	કૃતિકા	ચિત્રા	અશ્વ	રેવ.	મૂલ પુષ્ય	૩૦ મુહુ

अथ श्री संक्रांति फल विचार.

शीयाले सुनि भली । चेठी वर्षाकाल ॥
उन्हाले उभी भली । जोशी खडी निहाल ॥४७॥

ભાવાર્થ:—શીયાળાની ઋતુમાં એટલે કાર્તિક, માર્ગશીર્ષ, પોષ, માઘ, એ ચાર માસમા સુતે કર્યે સંક્રાંતી બેસે તો અનાદિક મોંઘા ભાવે વેચાય તથા ચોમાસાની ઋતુમાં એટલે અષાડ, શ્રાવણ, ભાદ્રપદ, આસો એ ચાર માસમાં બેઠે કર્યે સંક્રાંતી હોય તો વરસાદ સારો થાય; અને ઊનાળામાં એટલે ફાગણ, ચૈત્ર, વૈશાખ, જેઠ એ ચાર માસમાં ઊભે કર્યે સંક્રાંતી બેસે તો શુભ ફળ આપે, લોકમા સુખાકારી સારી રહે ઊપરની સંક્રાંતી જે માસમાં અનુકુળ બેસે તેજ માસ સારો સમજવો. ॥ ૪૭ ॥

अथ श्री संक्रांति वार फल विचार.

विजइतिजइ पंचमइरवी संचारो होय ॥
पपग्रही जगमभइभीपघाले कोइ ॥४८॥
वीइनिइरमणइइ पंचमइससी सुहगो थाय ॥
देवसंयोगे छठइं पडइं । तो पुहवी पलंगजाइं ॥४९॥

जिणवारे रवी संक्रमे । तीण अमावास्या होय ॥
पपरहथी जगमइं । नंदयविर लेकोय ॥५०॥

ભાવાર્થઃ—ચાલતી સંક્રાંતી પાછલા માસની જે સંક્રાંતી બેસતી વેળા જે વાર હોય તેથી ગણતાં જેટલામેં વારે બેસે તેનું શુભાશુભ ફળ કહે છે. ઉદાહરણ.—જેમકે, ચાલતી સંક્રાંતી બુધવારી બેઠી, અને તેના પહેલા માસની સંક્રાંતી રવીવારે બેઠી હતી તો તે ગણતાં ચોથો વાર બુધ થયો, માટે ચોથે વારે બેઠી તેમ સમજવું. એ પ્રમાણે હરેક સમજવી. ચાલતી સંક્રાંતી પાંચમે વારે એટલે ગુરૂવારે બેસે તો જગતમાં દુકાળનો નાશ થાય, અને મનુષ્યોને ભીક્ષા માગતાં પણ મળે નહી. બીજે ત્રીજે વારે સંક્રાંતી બેસે તો તે માસમાં રસાદિક મોંઘુ થાય. પાંચમે વારે બેસે તો ધાન્ય મોઘુ થાય. દૈવયોગે જો છઠ્ઠે વારે સંક્રાંતી બેસે તો માઠું ફળ આપે, પૃથ્વી ઉપર ભય થાય, અને મનુષ્યો દેશાંતર ચાલ્યા જાય.

વળી જે વારે સંક્રાંતી બેસે તે વારની અમાવાસ્યા હોય તો તે માસમાં યુદ્ધનો પ્રસંગ થાય, દુષ્કાળાદિક ભય થાય, અને મનુષ્યોમાં મરકીનો ઉપદ્રવ થાય ॥ ૪૯-૫૦. ॥

अथ श्री संवत्सरना वशानो विचार.

सुंदर शशि हर विश पशेवे ।
दरगय निकंदन दिणयर जावइं ॥
मंगल अठ करइं बुधवारह ।
गुरु शुक्रां पवइ असारह ॥
जो शनि गहु कर्क वयगे ।
निश्चइ काल हहोहहँवयगे ॥५१॥

ભાવાર્થઃ—કર્ક સંક્રાતી સોમવારી બેસે તો વીશ વસાનું વર્ષ જાણવુ, એટલે તે નારૂં જાણવુ કર્ક સંક્રાતી રવીવારી બેને તો દશ વશાનુ વર્ષ જાણવુ, એટલે તે મધ્યમ છે મંગળવારે બેસે તો આઠ વશાનુ વર્ષ જાણવુ. તે મધ્યમ છે બુધવારે બેને તો બાર વશાનું જાણવુ. તે સાધારણ છે ગુરૂવારે તથા શુક્રવારે બેસે તો અઢાર વશાનુ વર્ષ જાણવુ તે સારૂં છે શનીવારે બેસે તો હુગાહુળ કાળ સમજવો ॥ ૫૧. ॥

अथ श्री परदेश गमन प्रस्थान प्रमाण.

प्रस्थान मुर्द्ध मुदितं दशकार्द्धनुना ।
मर्घाग्दनु शतक पंचकतश्रुभाय ॥
तत्रेव मंडलिक भूपति शेप लोके ।
स्छेयेतु सप्त दश पंच दिपा क्रमेण ॥५२॥
प्रस्थान मारूढनुपां शतानि ॥
पंचात्रके विधनुपा शतार्द्धं ॥
स्वस्थांन गस्या दशभिर्द्धनुर्भि ॥
गतः खलु प्रस्थीत एव मन्ये ॥५३॥
बुधेंदुश्रुक जिवानां । दिन मस्थानमुत्तमं ॥
पुर्णिमाया अमावास्यां । चतुर्दस्यां च नेप्यनि ॥५४
पुर्णिमायां न गतव्यं । व्यासस्य वचनं यथा ॥
शुक्ला वा यदि वा कृष्णा । वर्जरिया चतुर्दशि ॥५

ભાવાર્થ—પોતાના ઘરથી પ્રસ્થાનું દશ ધનુષ્ય ... ચાલીસ હાથ દુર મુકવુ તે ઉપરાંત પ ... નો ધનુષ્યની ... મુકવું, તો કાર્ય સીદ્ધી થાય. હવે તેન દીવસ ...

મંડલીક રાજાને દીવસ દસ સુધી પ્રસ્થાન રહી શકે. સામાન્ય રાજાને સાત દીવસ સુધી રહી શકે. બીજા સર્વે લોકોને પાંચ દીવસ સુધી રહી શકે. ઉપરના દીવસોની અંદર અવશ્ય તેને ગમન કરવું જોઇયે. વળી કેટલાક આચાર્યો એમ પણ કહે છે કે પાંચસેં ધનુષ્ય વેગળું મુકવું જોઇયે તે ઉત્તમ છે, સો ધનુષ્ય મધ્યમ છે, અને પચાસ ધનુષ્ય સાધારણ છે.

પ્રસ્થાન ગમન કરવામાં બુધ, સોમ, શુક્ર, ગુરૂ એ ચાર સારા છે. ગમનમાં પુનમ, અમાવાસ્યા, બન્ને પક્ષની ચોદશ એ તીથીઓ અવશ્ય વર્જવી. ॥ ૫૨-૫૫. ॥

અથ શ્રી પરદેશ ગમન પ્રસ્થાન યંત્ર.

૧૦ ધનુષ ઉપરાંત મુકવું.	૫૦૦ ધનુષ્ય માંહી.	૧૦ દિન સુધી રાખે.	છત્રપતિ રાજા
૧૦ ધનુષ ઉપરાંત મુકવું.	૫૦૦ ધનુષ માંહી.	૭ દિન સુધી રાખે.	માંડલિક રાજા
૧૦ ધનુષ ઉપરાંત મુકવું.	૫૦ ધનુષ માંહી.	૫ દિન સુધી રાખે	સામાન્ય પ્રજા

अथ श्री गमन नक्षत्र विचार.

अश्वनी पुष्य रेवत्यां । मृगो मुलं पुनर्वसु ॥
हस्त ज्येष्ठानुराधास्तु । यात्राये नाक्षत्रबलं ॥५६॥
विशाखा शतताराश्च । तथार्द्रा भरणी मघा ॥
अश्लेषा कृत्तिकाश्चैव । मृत्युकेनापि मध्यमा ॥५७॥
रोहिणी त्रिणी पूर्वाणि । स्वाति चित्रा च वारुणी ॥
श्रवण तथा धनिष्ठा च । प्रस्थाने मध्यमा स्मृता ॥५८॥

ભાવાર્થ—અશ્વની, પુષ્ય, રેવતી, મૃગશીર, મુળ, પુનર્વસુ, હસ્ત, જ્યેષ્ઠા, અનુરાધા એ નવ નક્ષત્રો ગમન કરવામાં સારાં છે

વિશાખા, ત્રણ ઉત્તરા, આર્દ્રા, ભરણી, મઘા, અશ્લેષા,
કૃતિકા એ નક્ષત્રોમા ગમન કરે તો મરણ થાય, માટે તે
ત્યાગ કરવા.

રોહિણી, ત્રણ પુર્વા, સ્વાતી, ચિત્રા, સતભિષા, શ્રવણ,
ધનિષ્ઠા, એ નક્ષત્રો ચાલવામાં મધ્યમ છે. ॥ ૫૬-૫૮. ॥

अथ श्री न चालवाना नक्षत्रोना वखत विषे.

ध्रुवे मिश्रेर्न पूर्वाह्ने । क्रूरैर्मध्यं दिनेनभिः ॥
अपांह्ने न च क्षिप्रैः । प्रदोषे मृदुभिर्न च ॥५९॥
निशीत कालेनो तीक्ष्णे । निशांते च चरैर्नहि ॥
दिने शुभे दिवा यात्रा । यात्रा निशिशुभे शुभे ॥६०॥

ભાવાર્થ —ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, વિશાખા, કૃતિકા, એ
નક્ષેત્રોમા સવારથી મધ્યાન સુધી ન ચાલવું મઘા, ત્રણ પુર્વા,
ભરણી એ નક્ષત્રમા મધ્યાન વેળાએ ન ચાલવું પુષ્ય, હસ્ત,
અશ્વની, અભિજીત, એ નક્ષત્રમા પાછલે પોહોરે ન ચાલવું. ચિત્રા,
અનુરાધા, રેવતી, મૃગશર એ નક્ષત્રમા સંધ્યા વખતે ન ચાલવું.
અશ્લેષા, જ્યેષ્ઠા, આર્દ્રા, મુળ એ નક્ષત્રમા મધ્ય રાત્રીએ ન
ચાલવું સ્વાંતી, પુનર્વસુ, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, સતભિષા એ નક્ષત્રમાં
પરોઢીએ ન ચાલવું પરદેશ જવામા વારનો વિચાર–સોમ, બુધ,
ગુરૂ, શુક્ર એ વાર ચાલવામાં સારા છે, અને મંગળ, શની,
રવી એ વાર ચાલવામા સારા નથી વિશેષમાં પરોઢીએ તો
વર્જવા. ॥ ૫૯-૬૦. ॥

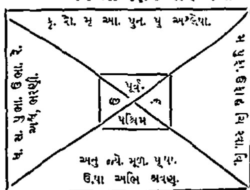
રો. ઉ. ઊ. ઊ વિ. કૃ. સવારથી મધ્યાન સુધી ન ચાલવું.
મ. પૂ પૂ પૂ ભ એ નક્ષત્રમા બપોરે ન ચાલવું
પુષ્ય. હ અશ્વ અભિ એ નક્ષત્રમાં પાછલે પહોરે ન ચાલવું
ચિ. અનુ. રેવ મૃગ એ નક્ષત્રમાં સંધ્યા વખતે ન ચાલ
અશ્લે જ્યે. આર્દ્રા મૂળ એ નક્ષત્રમાં મધ્યરાત્રીએ ન ચાલ
સ્વાં. પુન શ્ર. ધનિ શત એ નક્ષત્રમાં પરોઢીએ ન ચાલ

अथ श्री परिघ योग जोवानो विचार.

प्राच्यादि दिग् चतुष्केषु ।
क्रमात् शुभोग्न्यादि सप्तकं ॥
चतुष्क प्रागुत्तरयोः प्रत्यगयाम्यो ।
मध्यो मध्योन्यथा परिघः ॥६१॥
अग्नि मारुतयोर्लेखा । परिघातिष्टते महिं ॥
देवा अपि न लंघति । मानवा न च दानवाः ॥६२॥

ભાવાર્થઃ—પુર્વ દિશા આદિ લઇને નામપુર્વક કૃતિકા નક્ષેત્રથી સાત સાત નક્ષેત્રે દીશાઓમાં મુકીએ, અને પરીઘ યોગ માસ્રમાં જે નક્ષેત્ર ઉપર પરીઘ યોગ હોય તે પરીઘ યોગ ઉલ્લંઘન કરીને તે દીશામાં ન જવું. તે દિશા દેવતા, દૈત્ય તથા મનુષ્ય એ સર્વેને વર્જિત છે. ॥ ૬૧–૬૨ ॥

અથ શ્રી પરીઘ યોગ યંત્ર.

अथ श्री गमन मुहूर्त विचार.

सर्वदिग् गमने हस्ता । श्रवण रेतीद्वयं ॥
मृग पूष्यं च सिदि चु। कालेषु निपिलेक्कपि ॥६३॥

અથ શ્રી ગમન મુહૂર્ત તથા દિશાશુળ વિચાર

ભાવાર્થ:—ગમન મુહૂર્તમા ચારે દીશાઓમાં જવાનાં નક્ષેત્રોના નામ—હસ્ત, શ્રવણ, રેવતી, મૃગશીર્ષ, પુષ્ય એ નક્ષેત્ર સીદ્ધિદાયક છે ॥ ૬૩. ॥

अथ श्री दीशाशूल विचार.

न गुरु दक्षिणां गच्छेत् । न पूर्वां शनि सोमयो ॥
शुक्रार्कयो प्रतिचीनां । नोतरां बुध भोमयो ॥६४॥

ભાવાર્થ:—ગુરૂવારે દક્ષીણ દીશામા દિશાશુલ માટે તે દિશામાં ન જવું. શનીવારે તથા સોમવારે પુર્વ દીશામાં દીશાશુલ માટે તે દિશામા ન જવું. શુક્રવારે તથા રવીવારે પશ્ચીમ દીશામાં દીશાશુલ માટે તે દીશામા ન જવુ બુધવારે તથા મંગળવારે ઉત્તર દીશામાં દીશાશુલ માટે તે દીશામા ન જવું. જો કદી તે દીશાશુલ સામું જવું પડે તો નીચેના કાયો કરીને જવું ॥ ૬૪ ॥

અથ શ્રી દિશાશુળ યંત્ર.

	પૂર્વ દિશા. શની તથા સોમવારે	
ઉત્તર દિશા બુધ તથા મંગળવારે	અથ શ્રી દિશાશુળ યંત્ર	દક્ષિણ દિશા. ગુરૂવારે
	પશ્ચિમ દિશા શુક્ર તથા રવીવારે	

अथ श्री दिशाशूलना भंग विषे.

रवि तंबोल मयं फल दर्पण ।
धाणा चावो धरणिनंदन ॥

सुल राउत दहीं गुरुवारइं ।
राइ चावो शुक्रहवारे ॥
जो शनिश्चर विडंगमचावइं ।
सव्वे कज्ज करे घरिआवइं ॥ ६५ ॥

ભાવાર્થઃ—દશાશૂળ સન્મુખ જરૂરીઆત કામ માટે જવું પડે તો નીચેની ચીજનો ઉપયોગ કરી જવામાં દશાશુળનો દોષ નથી.

રવીવારે તાંબુલ (પાન) ખાઇને જવું.
સોમવારે દર્પણમાં મુખ જોઈને જવું.
મંગળવારે ધાણા ખાઇને જવું.
બુધવારે ગોળ ખાઇને જવું.
ગુરૂવારે દહીં ખાઇને જવું.
શુક્રવારે રાઈ ખાઇને જવું.
શનિવારે વાવડીંગ ખાઇને જવું.

એ પ્રમાણે વાર પ્રમાણે શુકન બાંધીને જાય તો કાર્યની સીદ્ધિ થાય. ॥ ૬૫ ॥

अथ श्री विदिशा दिशाशूल विषे.

मंगले मारुते शूलं । इशाने बुध शनिश्चरों ॥
नैरुते शूक्र सूर्याभ्यां । अग्नेयो गुरु सोमयो ॥६६॥

ભાવાર્થઃ—મંગળવારે વાયવ્ય ખુણામાં દશાશુળ હોય છે. બુધવારે, શનીવારે ઈશાન ખુણામાં દશાશુળ હોય છે. શુક્રવારે, રવીવારે નૈરુત્ય ખુણામાં દશાશુળ હોય છે. ગુરૂવારે, સોમવારે અગ્નિ ખુણામાં દશાશુળ હોય છે. ॥ ૬૬ ॥

अथ श्री योगिनीनां नाम तथा [illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

पश्चिमे श्रवणा मकरा सगमणा ।
हरिहर बंभ पूरंदर निश्चे मरणा ॥६९॥

ભાવાર્થઃ—ઉત્તર દીશામાં હસ્ત નક્ષત્રમાં ન જવું. ચિત્રા નક્ષત્રમાં દક્ષીણ દીશામાં ન જવું. પુર્વ દીશામાં રોહિણી નક્ષત્રમાં ન જવું. પશ્ચીમ દીશામાં શ્રવણ નક્ષત્રમાં ન જવું. જો જાય તો બ્રહ્મા, ઇંદ્ર પણ તેને મોતથી બચાવે નહીં. નિશ્ચે મૃત્યુ થાય. ॥૬૯॥

કેટલાક આચાર્યનો નક્ષેત્ર શૂળમાં નીચે પ્રમાણે મત છે.

ज्येष्ठा भद्रपदा पूर्वा । रोहिणी उत्तराफाल्गुणी ॥
पूर्वादिपुक्रमात् कीला । गतस्येतेपुनागतः ॥७०॥

ભાવાર્થઃ—જ્યેષ્ઠામાં પુર્વ દીશામાં ન જવું. પુર્વાભાદ્રપદમાં દક્ષીણ દીશામાં ન જવું. રોહિણીમાં પશ્ચીમ દીશામાં ન જવું. પુર્વાફાલ્ગુણીમાં ઉત્તર દીશામાં ન જવું. એ પ્રમાણે જો જાય તો પાછો ન આવે, એમ કેટલાક આચાર્યો કહે છે. ॥ ૭૦ ॥

अथ श्री योगिनी विचार.

पूर्वि पडिवा नवमि । तइ अग्गारमी अग्गीअ ॥
दाहिण पंचम तेरसि । वारमि चउव्वीय नेरइए ॥७१॥
पश्चिम छट्ठी चउदशी । ससमि पाडि पुनवायवे कूणे ॥
दशमि विया उत्तर । अट्ठमि अमावसि ईसाणे ॥७२॥

ભાવાર્થઃ—એકમ, નોમે પુર્વ દીશામાં યોગીનીનુ ઘર જાણવું. ત્રીજ, અગીઆરશે અગ્ની ખુણામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું. પાંચમ, તેરશે દક્ષીણ દીશામા યોગીનીનું ઘર જાણવું. ચોથ, બારશે નૈઋત્ય ખુણામાં યોગીનીનુ ઘર જાણવું છઠ્ઠ, ચાદશે પશ્ચિમ દીશામાં યોગીનીનુ ઘર જાણવુ. સાતમ, પુનમે વાયવ્ય ખુણામા યોગીનીનું ઘર જાણવું બીજ, દશમે ઉત્તર દીશામાં યોગીનીનું ઘર જાણવુ આઠમ, અમાવાસે ઈશાન ખુણામાં યોગીનીનું ઘર જાણવું.

अथ श्री योगीनीनां नाम तथा वाहन.

प्राच्यां ब्रह्माणी । कौवेर्यां माहेश्वरी ॥
आग्नेयो कौवेरी । नैरुत्यां नारायणी ॥
याम्या वाराही । वारुण्यां इंद्राणी ॥
वायव्यां चामुंडा । इशाने महालक्ष्मी ॥
योगिनी तिथी संप्राप्तं । संग्रामे सन्मुखी त्यजेत् ॥७२॥
योगिनी नाम धज धर्मांस्तथा सिंहो ।
स्वांन वृषभ खरो गजा ॥
ध्वांक्षश्चैव क्रमेणैव । क्षेत्रपाला प्रकिर्त्तिता ॥७४॥

ભાવાર્થ —પુર્વ દીશામા યોગીની બ્રહ્માણી નામે છે
પશ્ચિમ દીશામા યોગીની મહેશ્વરી નામે છે
અગ્નિ ખુણામા યોગીની કુબેરી નામે છે
નૈઋત્ય ખુણામા યોગીની નારાયણી નામે છે
દક્ષિણ દીશામા યોગીની વારાહી નામે છે.
ઉત્તર દીશામા યોગીની ઇંદ્રાણી નામે છે
વાયવ્ય ખુણામા યોગીની ચામુંડા નામે છે
ઈશાન ખુણામા યોગીની મહાલક્ષ્મી નામે છે
પરદેશ જવામાં જમણી તથા સન્મુખની યોગીની ત્યજવી.

અથ શ્રી યોગીનીનાં વાહનનાં નામ.

૧. ધ્વજ, ૨. ધર્મ, ૩ સિંહ, ૪. શ્વાન, ૫ વૃષભ, ૬ ખર, ૭ હાથી, ૮. ધ્વક્ષ એ આઠ યોગીનીના વાહન પુર્વ દીશાથી અનુક્રમે જાણી લેવા ॥ ૭૩-૭૪ ॥

अथ श्री योगीनीनुं फल.

योगीनी सुखदा वामा । पृष्टे वंछित दायनि ॥
दक्षिणे धन हंताश्च । सन्मुखो मरणं प्रदा ॥७५॥

ભાવાર્થઃ—ડાબી યોગીની સુખની આપવાવાળી છે, પુંઠની યોગીની મન વન્છિત કાર્ય સીદ્ધ કરવાવાળી છે, જમણી યોગીની ધનનો નાશ કરવાવાળી છે, સન્મુખ યોગીની મર્ણાંત કષ્ટ આપવાવાળી છે. ॥ ૭૫ ॥

अथ श्री ग्रहनां वाहननो विचार.

रवि रिख सिरि धरियां । नाम रूाय जो नवई भागं ॥
विपायां नव वाहण । लहियां फलहि सव्वाइं ॥७६॥

शशिरिख सिरि धरियां ।
नाम रिगाय यजो नवई भागं ॥
विवायं नव वाहण । लहिये फलहि सव्वाइं ॥७७॥

निर्था वारं च नक्षत्रं । नम नक्षत्र संयुतं ॥
नव भिग्नु हरेन भागं । शेष वाहन मुच्यते ॥७८॥

ભાવાર્થ—સૂર્ય નક્ષત્ર ૧૩ તથા ૧૪ હીરમનાં હોય છે. તે નક્ષત્રથી પોતાના નામ નક્ષત્ર સુધી ગણવું, અને જે આંક આવે તેને નવે ભાગતાં બાકી રહે તે વાહન સમજવું. તેમાં શની, રાહુ અને ગુરૂ એ ગમનું જાણવું. બીજા ગ્રહોને માટે ચંદ્રમાં જે નક્ષત્ર ઉપર જે હીરને હોય તેથી નામ નક્ષત્ર સુધી ગણવું. તેને નવે ભાગ દેતાં બાકી રહે તે વાહન તેમાં મંગળ, બુધ, રવી, શુક્ર, એ આઠ ગ્રહનું વાહન જાણવું. હવે બીજી રીત ચક્રની કહે છે. જે હીરને જે ગ્રહ જે નાડી ઉપર હોય તે

દીવસની તીથી, વાર, નક્ષત્ર અને પોતાના નામના અક્ષર નાંખવા. એકમથી તીથી ગણવી, રવીવારથી વાર ગણવો, અશ્વનીથી નક્ષત્ર ગણવુ, અને જે આંક આવે તેને નવે ભાગ દેતાં શેષ રહે તે વાહન. ॥ ૭૬–૭૮ ॥

अथ श्री नव ग्रहना नव वाहन अने तेनुं फळ.

खर हय गय मेशाय । जंबू सिंहे अकागमोराई ॥
हंसोपं नव वाहण । नारद पुच्छेइहरि कहियं ॥७९॥
लच्छी हंणिं रासभं । धन लाभोहय गएहिसु अवहूअं ॥
मेसे मरणंकीरइ । जंबू सुह हरई सव्वाई ॥८०॥
सिंहो इपि सुण मरणं । कागो दुह कारई विमेसं ॥
मोराई अथ्य लाभं । हंसा सुह सयण वढेइ ॥८१॥

ભાવાર્થઃ—૧. ખર, ૨. ઘોડો, ૩ હાથી, ૪. બોકડો, ૫. શિયાળ, ૬. સિંહ, ૭. કાગડો, ૮ મોર, ૯. હંસ, એ નવ વાહન અનુક્રમે સમજવા. હવે તેનું ફળ કહે છેઃ—

ગધેડાનું વાહન હોય તો લક્ષ્મીની હાની કરે, ઘોડાનું વાહન હોય તો ધનનો લાભ કરે, હાથીનું વાહન હોય તો સુખ આપે, બોકડાનું વાહન હોય તો મર્ણાંત કષ્ટ થાય, શિયાળનું વાહન હોય તો સુખનો નાશ કરે, સિંહનું વાહન હોય તો મરણ થાય. કાગડાનું વાહન હોય તો ઝેરતી ઉપાધી થાય, મોરનું વાહન હોય તો ધનનો લાભ થાય, હંસનું વાહન હોય તો સુખ આપે ૭૯–૮૧.

अथ श्री राहू विचार.

अथासु प्रथमाद्यंषु ।
प्रहराद्धेष्ट हर्निनां ॥

पूर्वस्यां वामतो राहू ।
स्तुर्य तुर्या व्रजे दिशं ॥ ८२ ॥
जयाय दक्षिणे राहू ।
योगनी वामतः स्थिना ॥
पृष्टतोधय मप्येतत् ।
चंद्रमा सन्मुख सुनः ॥ ८३ ॥
मिगसर पोसह अने वली माह ।
पूर्व दिशीने रुंधइं राहू ॥
फागुण चैत्र अने वेशाख ।
दक्षिण दिशीने रुंधइं राहू ॥ ८४ ॥
जेठ असाढ अने श्रावण सही ।
पश्चिम दिश राहूनी वही ॥
भाद्रव आसो कार्तिक जांण ।
उत्तर दिशी राहूनो प्रमांण ॥ ८५ ॥
इण दिशजिको जाइ उचली ।
सही दुख पांमे कष्ट ते वली ॥
तिण दिशी गृह गांमेतर करे ।
सो नर चिंता शोक करि मरे ॥ ८६ ॥
गढ मढ मंदिर पोल पगार ।
साहमे राहन कीजे वार ॥

मेरे कलत्रके निर्द्धन होय ।
एह परंतर राहूनो जोय ॥ ८७॥

ભાવાર્થઃ—રાહુ ની વામ ગતિ છે, એટલે અવળી ગતિ સમજવી પુર્વ દીશા આદ લઇને ચાર ચાર ઘડી દીશી વિદીશી, તેમા ચોથી ચોથી દીશામા ચાર ચાર ઘડી રહે છે તે રાત્રી તથા દિવસમા તેનુ ઉદાહરણ—સૂર્યોદયથી ચાર ઘડી દિવસ સુધી પુર્વ દીશામા રાહુ રહે છે પછી ચાર ઘડી વાયવ્ય ખૂણામા રહે છે પછી ચાર ઘડી દક્ષિણ દીશામા, ચાર ઘડી ઈશાન ખૂણામા, ચાર ઘડી પશ્ચિમ દીશામા, ચાર ઘડી અગ્નિ ખણામા, ચાર ઘડી ઉત્તર દીશામા તથા ચાર ઘડી નૈઋત્ય ખણામા રહે છે હવે રાહુનુ ફળ કહે છે —

જમણો રાહુ હોય તો જય કરે, યોગની ડાબી સારી, પુઠે રાહુ તથા યોગની હોય તો બહુ સારી, અને ચદ્રમા સામો સારો એવુ મુહૂર્ત લઇને ગમન કરે તો સુખ સપત્તિ મળે હવે માસિક રાહુ કહે છે —

માગશર, પોષ, માહ એ ત્રણ માસમા પુર્વ દીશામા રાહુ હોય છે ફાગણ, ચૈત્ર, વૈશાખ એ ત્રણ માસમા દક્ષીણ દીશામા રાહુ રહે છે જેઠ, અષાડ, શ્રાવણ એ ત્રણ માસમા પશ્ચિમ દીશામા રાહુ રહે છે ભાદરવો, આસો, કારતક એ ત્રણ માસમા ઉત્તર દીશામા રાહુ રહે છે જે દીશામા રાહુનુ ઘર હોય તે દીશામા ન જવું જો જાય તો કષ્ટ પામે તે દિશામાં નવા ઘરમા અગર પોતાનુ ઘર છોડી બીજા ઘરમા તથા બીજા ગામમા વાસ કરે તો ચિન્તા, શોક ઉપજે નગરનો કોટ, કિલ્લો, નવું ઘર, પોળ વગેરે કરવું હોય તો રાહુની દીશા ટાળીને કરવું જો રાહુની દીશામાં કરે તો સ્ત્રી મરે અથવા ધન જાય અથવા કુટુબથી કલેશ થાય એ રાહુનુ પ્રમાણ શાસ્ત્ર પ્રમાણે જાણવું વિશેષ સમજણ નીચેના યત્રથી જોઇ લેવી ॥૮૨-૮૭॥

અથ શ્રી રાહુ યંત્ર.

ઇશાન ખુણા માં ચોથી ચાર ઘડી.	પુર્વ દિશા- માં પહેલી ચાર ઘડી.	અગ્નિ ખુણા માં ત્રીજી ચાર ઘડી
ઉત્તરમાં સા- તમી ચાર ઘડી.	દિન રાહુ ચ- ક્રની ઘડીની સમજ.	દક્ષિણ દિશા- મા બીજી ચાર ઘડી.
વાવ્ય દિશા- માં બીજી ચાર ઘડી.	પશ્ચિમમાં પાંચમી ચાર ઘડી.	નૈરૂત્યમાં આઠમી ચાર ઘડી.

ઇ.	પુ. ધન,મકર, કુંભ.	અ.
ઉ. કન્યા,તુલા વૃશ્ચિક.	સંક્રાન રાહુ ચક્ર.	દ મી મે વરખ
વા.	પ. મિથુન,કર્ક સિંહ.	ને

ઇ	પુ. માગશર, પોષ, માઘ	અ.
ઉ. ભા.આ. કા.	માસ રાહુ ચક્ર.	દ. ફા.ચ.વૈ.
વા.	પ જે.અ શ્રા	ને.

अथ श्री स्वरोदय विचार.

प्राह प्रवेशे वह नाडि पादं ।
कृत्वा पृगे दक्षिणमर्कवित्र ॥
गच्छेत शुभायारि वहे तु सूर्य ।
पुष्टे रिपु सुन्य गतं न कुर्यात् ॥ ८८ ॥
शशि प्रवाहे गमनादिशस्तं ।

सूर्य प्रवाहे नहि किंचिनापि ॥
प्रष्टुर्जयस्याद्वह मान भागे ।
रिक्ते तु भागे विफलं समस्त ॥ ८९ ॥

ભાવાર્થ—સ્વરોદય એટલે નાસીકામાંથી વહેતો પવન જમણી નાસીકામાંથી પવન નીકળતો હોય તો તેને સુર્યનાડી ડાબીમાંથી વહેતો હોય તો તેને ચન્દ્રનાડી અને બન્નેમાંથી વહેતો હોય તો તેને સુષુમ્ણા કહે છે હવે તેમા પ્રથમ પરદેશ જતી વખતે જે નાસીકામાંથી પવન વહેતો હોય તેજ તરફનો પ્રથમ પગ ઉપાડી આગળ મુકીને ચાલવું, તેમજ ગામમાં પ્રવેશ કરતા પણ તેજ પ્રમાણે પગ મુકવો જીત મેળવવાના કામમાં જવું હોય તો સુર્ય નાડી સારી સમજવી, પણ વિવાદ વખતે શત્રુને જમણી બાજુ અથવા પુઠે રાખી વિવાદ કરવો વળી બીજી રીત કહે છે—

સ્થિર કામમા ચન્દ્ર નાડી વહેતી વખતે ચાલવું સારૂં છે ઉતાવળા કામમા સુર્ય નાડી ચાલવામા સારી છે સુષુમ્ણા નાડીમાં કોઈ કામમા ચાલવું નહીં, માત્ર ધર્મધ્યાન કરીએ તો સારી રીતે થાય વળી કોઈ પ્રશ્ન પુછે, કે અમુક કામ સિદ્ધ થશે ? તો જે નાડી વહેતી હોય તે તરફ ઉભો રહી પુછે તો સીદ્ધિ સમજવી, અને વિપરીત પુછે તો કાર્યની હાની સમજવી ॥ ८८-८९ ॥

अथ श्री विशेष काम वार स्वरोदय विचार.

गमणो गिहप्पवेशं । वन्त्थ संगाणं च गामि दंसणयं ॥
सहकम धम्मकारण । वामा सशि नाडि सुह भणिया॥९०॥
संग्रामे युद्द गमे । विज्जारंभे विवाह विवहारे ॥
भोअण सुरइ पसंगे । दाहिण रवि नाडि सुह [illegible]

पुवुत्तर दिशि सुलं । हवइ गमण वजयं ॥
रवि नाडी दिशा शूलं । पश्चिम दक्षिण वजियं गमणं॥९२॥
शशि शूरवाम दाहिण । नाडी वहमाण शशी हवइ पुत्ती ॥
रवि नाडी पुत्तरु भयं । गप्भविणा संसुए भणियं ॥९३॥
रइदाणे वहे नाडी । ससी तहइसुआउ कप्पति ॥
सूरो नाडी पुत्तं । गप्भं न धरे इउ भएहि ॥९४॥

रविं बल ससि बल तमह बल ।
तारावलंपमुह सव्व अवगणियं ॥
ससि सुर गहि असुरयं ।
ठवियं सो पयाहि अग्गेहिं ॥९५॥

नीशे शशीवासर शूरं । गमणं करेइ वजइ तुरं ॥
जेजे वहइ पूरं । ते ते पय ठवियरिउ दूरं ॥९६॥

ભાવાર્થઃ—ઘર પ્રવેશ, સારી વસ્તુ ગૃહણ કરવામાં, નવિન વસ્ત્ર પહેરવામાં, રાજાને મુજરો કરવામાં, મીત્રતા કરવામાં, અને ધર્મ કાર્યો કરવામાં ચંદ્રનાડી લેવી.

વિવાદ કરવામાં, વિદ્યા આરંભમાં, વિવાહમાં, વેપારમાં, ભોજન કરવામાં, અને સાંસારીક ગુખમાં, સુર્યનાડી લેવી.

હવે નાડીની દીશાઓ કહે છે. ચંદ્રનાડીમાં પૂર્વ તથા ઉત્તર દીશામાં ન જવું. સુર્ય નાડીમાં પશ્ચીમ તથા દક્ષીણ દીશામાં ન જવું. ચાલતી નાડીમાં પુત્ર પુત્રીનું પ્રશ્ન કરે તો સુર્ય નાડીનો પુત્ર અને ચંદ્ર નાડીની પુત્રી કહેવી (સમજવી). સાંસારીક સુખમાં ચંદ્ર નાડીમાં પુત્રી ગર્ભ થાય, અને સુર્ય નાડીમાં પુત્ર ગર્ભ થાય. સ્વરોદય જોઇને ચાલનારને કોઇ પણ જાતના મુહૂર્ત કે ચંદ્ર બળ જોવાની જરૂર નથી.

વળી કેટલાક આચાર્યો એમ પણ કહે છે, કે દક્ષીણ, પશ્ચિમ દીશામા સુર્ય નાડીમા જવુ હોય તો જમણો પગ પ્રથમ ત્રણ પગલા સુધી ઉપાડી ચાલી જવું ચંદ્ર નાડીમા પુર્વ તથા ઉત્તર દીશામા જવુ હોય તો ડાબા પગના ચાર પગલા પ્રથમ ઉપાડી આગળ ચાલી જવુ

રાત્રીમા ડાબી નાડી વહેતી હોય તો સારી જાણવી, અને દીવસમા જમણી નાડી વહેતી હોય તો સારી જાણવી વળી ચાલતી વખતે કોઇ વાજીત્ર વાગતુ હોય અને તે વાજીત્રનો સ્વર પુરો થયે પગ ઉપાડી મુકીએ તો કામ સીદ્ધ થાય એ સર શુકન કહીએ ॥ ૯૦-૯૬ ॥

अथ श्री सूर्यना वासा विषे.

याम युग्मेषु राव्यांत । यामात्पूर्वादि गोरवि ॥
यात्रा स्मिन् दक्षिणे वामे । प्रवेशे पृष्टके ङयं ॥९७॥
न तत्रां गारको विष्टि । व्यतिपातो न वैधृति ॥
सिध्यंति सर्व कार्याणि । यात्रायां दक्षिणे रवौ ॥९८॥

ભાવાર્થ.—પુર્વ દીશાથી એક એક પહોર એક દીશા, વિદીશામા સુર્ય રહે છે તે આવવામા તથા જાવામા ડાબો તથા જમણો સારો અને પુઠનો તથા સન્મુખનો વર્જવો ચાલવામા ઉપરનો બતાવેલો સૂર્ય હોય તો સર્વે દોષ દૂર કરે છે તે મગળ, વ્યતિપાત, વૈધૃત, ભદ્રા એ સર્વે દોષને દૂર કરી સર્વે કામની સીદ્ધ કરે છે ॥ ૮૭-૯૮ ॥

अथ श्री काल पास विचार.

प्रतिदिनमेकैकस्यां । दिशिपासः सन्मुखोस्य कालस्यात् ॥
प्राच्यां शुक्ल प्रतिपदा । मारभ्य ततः क्रमात्पार्श्वे

जो उगे सो पूर्व्वदिजे । इस छोडिने मृष्ट गणिजे ॥
जोसीएममझंपोआल । जिहांशनिश्चरतिहांद्वेकाल ॥१००
आदित्ये उत्तरे कालं । सोमे कालं च वायवे ॥
भोमे च पश्चिमे कालं । बुधे नैऋत्यमेव च ॥१॥
न गुरु दक्षिणां गच्छेत् । आग्नेयां शुक्रमेव च ॥
पूर्वं शनिश्चरेज्ञया । काल पास विनिर्दिशेत् ॥२॥

ભાવાર્થઃ—શુક્લપક્ષમાં એકમથી, પૂર્વ દીશાથી અનુક્રમે ગણતાં આઠ દીશામાં આઠ કાળ પાસ આવે છે તે નીચે પ્રમાણેઃ—

શુક્લપક્ષમાં એકમે પુર્વ દીશામાં કાળ, બીજે અગ્નિ ખૂણામાં કાળ, ત્રીજે દક્ષીણ દીશામાં કાળ, ચે થે નૈઋત્ય ખૂણામાં કાળ, પાંચમે પશ્ચિમ દીશામાં કાળ, છઠ્ઠે વાયવ્ય ખૂણામાં, સાતમે ઉત્તરમાં, આઠમે ઈશાનમાં. એ પ્રમાણે ફરી ફરી સુદના જે તીથીએ જે દીશામાં કાળ આવે તે દીશા વર્જવી. હવે વાર કાળ પાસ કહે છે.

જે વાર વર્તમાન દીવસે હોય તે વાર પુર્વ દીશામાં મુકીને ગણવું. દીશી, વિદીશી ગણતાં ઈશાન ખુણો વર્જીને જે દીશામાં શનીવાર હોય તે દીશામાં કાળ સમજવો. જેમકે, ગુરૂવાર છે તો તે ગુરૂવારને પૂર્વ દીશામા મુકી ગણતાં પૂર્વમાં ગુરૂ, અગ્નિમાં શુક્ર, દક્ષિણમાં શની, એ પ્રમાણે સમજવું કે ગુરૂવારે દક્ષીણ દીશામાં કાળ આવ્યો, અને એમ સર્વેમાં ગણી લેવું. કાળ પાસનો ત્રીજો પ્રકાર હવે કહે છે.

રવિવારે ઉત્તર દીશામાં, સોમવારે વાયવ્ય ખુણામાં, મંગળવારે પશ્ચિમ દીશામાં, બુધવારે નૈઋત્ય ખુણામાં, ગુરૂવારે દક્ષિણ દીશામાં, શુક્રવારે અગ્નિ ખુણામાં, અને શનીવારે પૂર્વ દીશામાં કાળ પાસ જાણવો. ॥ ૯૯–૧૦૨ ॥

अथ श्री वत्स विचार.

कन्यात्रये स्थितेर्के । प्राच्यां धनुर्ष त्रये तुयाम्यायां ॥
मिन त्रये प्रतिच्यां रहे । मिथुन त्रये तुकोवेर्या ॥ ३ ॥
वत्सोभ्युदयतियस्मिन्न । मन्मुखं शस्यते प्रवास विधि ॥
चेत्यादिनांद्वारं । नार्चादिनां प्रवेशंश्च ॥ ४ ॥
वत्सोतिय संक्रांति । कन्या तुल वृश्चिकेहिं उगए पुव्विं ॥
धन मकर कुंभ दक्षिण । पश्चिम मिनेहिन्छगवसहं ॥ ५ ॥
मिथुने कर्कटे सिंहो । उत्तर मुह वच्छवसइनह्न ममणं ॥
न हूं चेइ अधरवार । विंवं न धरेइ निवेशं च ॥ ६ ॥
अमतो हरते आयु । पृष्टतो हरते धनं ॥
वाम दक्षिणतो पार्श्वं । सर्व कार्यार्थ साधकः ॥ ७ ॥
वत्साचार न जानंतो । गृह प्राकार मेव च ॥
कुलक्षयार्थ हानिश्च । सोग संतापकारकः ॥ ८ ॥
पंचशीर्ष त्रयं पुछ । नव नाभि पद षोडस ॥
त्रिणशतानिपश्चानि । शृंगः कर शतानि च ॥ ९ ॥

ભાવાર્થઃ—કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક સંક્રાંતીમાં પૂર્વ દીશામાં વચ્છ રહે છે. ધન, મકર, કુંભ સંક્રાતીમાં દક્ષીણ દીશામાં વચ્છ રહે છે. મીથુન, કર્ક, સિંહ સંક્રાંતીમાં ઉત્તર દીશામાં વચ્છ રહે છે. મીન, મેષ, વરખ સંક્રાંતીમાં પશ્ચિમ દીશામાં વચ્છ રહે છે. વચ્છ જે દીશામાં ઉગે તે દીશામાં સામું ગમન ન કરવું તથા મંદિર, ઘર બંધાવવું હોય તો તે દીશામાં બારણું ન મુકવું. પુજા, પ્રવેશ, અનુષ્ટાનાદિકમાં સન્મુખ ન બેસવું. એ પ્રમાણે વચ્છ

વિચાર જાણવો. ઘરમાં પ્રવેશ પણ ન કરવો. હવે તેનું ફળ કહે છે. સન્મુખ વચ્છ હોય તો આયુષનો નાશ કરે, પુંઠે વચ્છ હોય તો ધનનો નાશ કરે, ડાબો તથા જમણો વચ્છ સર્વ કાર્યની સીદ્ધિ કરે. વચ્છ વિચાર જાણ્યા વિના ઘર બંધાવે, કિલ્લો બંધાવે, બારણું બેસાડે તેમાં વચ્છ સામો હોય તો કુળનો ક્ષય કરે, શોક સંતાપ ઉદ્વેગ કરે, માટે જોઇને કામ કરવું શ્રેષ્ટ છે. હવે વચ્છનું રૂપ કહે છે. વચ્છને પાંચ માથા, ત્રણ પુંછડી, નવ નાભી, સોળ પગ, ત્રણ સેં સાઠ શીંગડાં છે. તે શીંગડું સો સો હાથનું ઉંચું છે. એ પ્રમાણે વચ્છનું સ્વરૂપ કહ્યું છે, માટે કાર્ય વખતે વચ્છ જોઇ કામ કરવું અને તેમાં ઘણી સંભાળ રાખવી.

अथ श्री शुक्र विचार.

उदयतियादियस्यं याति यत्र भ्रमाद्धा ।
विचरति सचक्रे येषु दिग्धारेषु ॥
त्रिविध मिह सितस्य प्रोच्यते सन्मुखत्वं ।
मुनिभि रुदय एव तज्यते तत्र यत् नान् ॥१०॥
सन्मुखे लोचनाहंति । दक्षिणो शुभकारकः ॥
पृष्टि लग्नश्चवामश्च । प्रोक्त शुक्र शुभो बुधो ॥११॥
शुक्र प्राच्यां दयमर युगान् । २५८ वामगंस्तत्रचास्तं ॥
याते मासः द्विनिय महिन। नवममनुद्वागेवसुधिभिः॥१२॥
पश्चंचर्या २५६ प्रमित । दिवमान् निष्टते तु प्रतिच्यां ॥
अस्तंयाते [illegible] । गर्भाद्वामगन् पत्र मंस्थान् ॥१३॥
मिषु पुर्वो[illegible]दि । दिहायावनविमय अस्तरणं ॥
पग पश्चि[illegible] । पुत्र दिमिनिनिमायाला ॥१४॥

अठ मास पुव्वइं दिन बारह ।
एह प्रमाणं अछइं भृगुतारह ॥
नष्ट रहे तिहां दिवस बहुत्तरि ।
तामह गमण करे पच्छित्तरि ॥१५॥
दुनिसय मतमत्रि दिन । पश्चिमेपुकृतव्वेण ॥
दह दिहावोलं करइं । तह पुव्व दिसइं उग्गई ॥१६॥

ભાવાર્થ—શુક્ર જે દિશામા ઉગે તે દિશામા ગમન ન કરવુ સન્મુખ શુક્રમા ચાલે તો આખે નુકશાન થાય, જમણો શુક્ર હોય ને ચાલે તો અશુભ કાર્ય કરે, પાછળ તથા ડાબો શુક્ર હોય તો શુભ કરે શુક્ર પૂર્વ દિશામા ઉગે તો બસે ચોપન દિવસ પૂર્વ દિશામા રહે પછી અસ્ત પામે તે બે માસ તથા બાર દિન સુધી અસ્ત રહીને પછી પશ્ચિમ દિશાએ ઉગે તે બસેં ને છપ્પન દિવસ ઉગેલો રહે ને તેર દિન ત્યાજ અસ્ત રહે ને પછી પૂર્વમા ઉદય પામે શુક્ર પૂર્વમા ઉગેલો બસેં બાવન દીવસ રહે પછી પૂર્વમા અસ્ત રહે તે પાચ પખવાડીયા ને ત્રણ દિવસ (૭૮ દિવસ) રહે હવે બીજે પ્રકારે શુક્ર કહે છે શુક્ર પૂર્વમા ઉગેલો આઠ માસ ને બાર દિવસ રહે અસ્ત બોત્તેર દિન પૂર્વમા રહે, પછી પશ્ચિમમા ઉગેલો બસો ને સડસઠ દીન રહે તે પછી દશ દીન અસ્ત રહી પછી પૂર્વ દીશામા ઉગે ॥ ૧૦-૧૬ ॥

अथ श्री शुक्र उगवानुं मास फल.

सवि सुख चित्त मासे । जिठे आणंद जलहि आसाढे ॥
बहू सीय पोस माहे । भाद्र वैशाखे पशु पीडा ॥१७॥
विग्गहकात्ति फग्गुण । मगसिरनिवभंगपरजदुहि आसो ॥
अन्न महघ श्रावण । अच्छि भृगुएरिसं अंगं ॥१८॥

भिगु चखू वाम कांणय । दाहिण चखू रेवयातिनि ।
कित्तिगरिखा इग पय । अंधो भिगुकरइनहुं दोसो ॥१९॥

ભાવાર્થઃ—શુક્ર ચૈત્ર માસમાં ઉગે તો સુખશાંતી આપે જેઠ માસમાં ઉગે તો આનંદ કરે, અષાડમાં ઉગે તો વરસાદ સારો થાય, પોષમાં ઉગે તો ટાઢ ઘણી પડે, ભાદરવા તથા વૈશાખ માસમાં શુક્ર ઉગે તો પશુઓને પીડા ઘણી થાય, કારતક તથા ફાગણ માસમાં ઉગે તો વિગ્રહ કરે, માગશર માસમાં ઉગે તો રાજ્ય ભંગ કરે, આસોમાં ઉગે તો પ્રજાને દુઃખ, ભય કરે, શ્રાવણમાં ઉગે તો અન્ન મોઘું કરે. એવીજ રીતે શુક્ર અસ્તમાં પણ ઉપર પ્રમાણે ફળ આપે છે. હવે શુક્રનું રૂપ તથા ફળ કહે છે.

શુક્ર ડાબી આંખે કાણો છે, અને તે જમણી આંખે દેખે છે; માટે રેવતી નક્ષત્ર આદિ લઈને કૃતીકાના એક પાયા સુધી શુક્ર આવેલો રહે છે તે સમયમાં શુક્ર સન્મૂખ તથા જમણી દીશામાં હોય તો સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી પીયરથી સાસરે જાય અથવા સાસરેથી પીયર જાય તેનો દોષ નથી. ॥ ૧૭-૧૯. ॥

अथ श्री सौभाग्यवती स्त्रीने सासरे तथा पीयर जवानुं मुहूरत.

भर्तुस्थाना तुया नारी । गच्छंतु पितु मंदिरे ॥
देवसुते शुक्र नष्टे । तत्र दोषा न दीयते ॥२०॥
हरि सुते धन मीने । शुक्र सन्मुख दक्षिणे ॥
पति गृहे न गंतव्यं । गंतव्यं पितु मंदिरे ॥२१॥
पौष्णादि अश्विपर्यंत । जाव निशनि चंद्रमा ॥
तावत् शुक्रो भवत्यंधो । न दोषो सन्मुखेपि च दक्षिणे ॥२२॥

अप्रसुता यदा कन्या । प्रथमा गर्भ संयुता ॥
पितुस्थाना तुया नारी । न गच्छेन् पति मंदिरे ॥२३॥
गर्भिणी श्रवते गर्भं । बालघ्नी म्रियते सुतं ॥
नववधु भवेद्वंध्या । नृप शीघ्रं विनश्यति ॥२४॥

ભાવાર્થ —દેવ પોઢેલા હોય અને ગુરુ નીચી હોય તોપણ સાસરેથી પીયર જવાનો દોષ નથી પણ જો દેવ સુના હોય અને ધન, મીન, સક્રાંતી હોય તથા શુક્ર સન્મુખ અથવા જમણો હોય તો પીયરથી સાસરે ન જવું, પણ સાસરેથી પીયર જઈ શકે છે

રેવતી નક્ષત્રથી કૃતીકાના એક પાયા સુધી ચંદ્રમા મેષ રાશીનો રહે ત્યાં સુધી શુક્ર આંધળો રહે છે તે સમયમાં સ્ત્રીને પીયર કે સાસરે ગમે ત્યાં જવામાં દોષ નથી વિશેષ સ્ત્રીને સાસરે જવામાં મુહુર્ત વિચારીને કહે છે

જો શુક્રનો અસ્ત હોય તો પીયરથી સાસરે ન જવું જો શુક્ર ડાબો તથા પૂઠનો હોય તો જવામાં પહો સારો પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે જઈ શકે છે. વળી શુક્ર જમણો તથા સન્મુખ હોય અને રેવતી નક્ષત્રથી મેષનો ચંદ્રમા રહે ત્યાં સુધીમાં ત્રણ દીવસમાં શુક્ર અંધ રહે છે તે સમયમાં જવામાં સ્ત્રીને દોષ નથી. પણ એટલું વિશેષ કે જે સ્ત્રીને બાળક ન થયું હોય અથવા ગર્ભવંતી સ્ત્રી હોય તે સ્ત્રીએ શુક્ર સન્મુખ તથા જમણો તજવો. જો જમણો શુક્ર તથા સન્મુખ શુક્રમાં ઉપર કહેલ અંધપણાં શુક્રના ત્રણ દીવસ વિના બીજા દીવસોમાં જાય તો ગર્ભનો વિનાશ થાય તથા તે સ્ત્રીના પતીને હાની થાય અથવા તે સ્ત્રી વંધ્યા થાય, બાળક હોય તો મરણ પામે, માટે ઉપર કહેલ શુક્રમાં ન જવું. રાજાને પણ પરદેશ ગમન ન કરવું. જાય તો વિનાશ થાય. ॥ ૨૦-૨૪. ॥

अथ श्री गुरु तथा शुक्रना अस्तमां तजवानां काम.

वापी कूप तडागयाग गमने क्षौरं प्रतिष्ठाव्रतं ।
विद्या मंदिर कर्णवेधन महादानं वनसेवनं ॥
तीर्थ स्नान विवाह देवभवनं मंत्रादि दीक्षागमे ।
होमे [illegible] [illegible] आदि ॥२५॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] न [illegible] ॥२६॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥२७॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥२८॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] न [illegible] ॥२९॥

પોતાના ગામમા સાધારણ કામ માટે જવા આવવામા દોષ નહીં, દુષ્કાળ પડયો હોય તે વખતે પરદેશ જવામા દોષ નહીં, રાજાના ભયથી જવામા દોષ નહીં, વિવાહ પ્રસગમા દોષ નહીં, વિવાહ તથા ભોજન જમવા જવામા દોષ નહીં, ગામની પાસે તીર્થયાત્રામા જવાનો દોષ નહીં, મેળા જેવા મ ગળીક દીવસોમા જ વામા દોષ નહીં એટલા કામોમા શુક્ર, ગુરૂ અસ્ત, ઉદય જોવાની જરૂર નથી વળી ગર્ભવાળી સ્ત્રી તથા પુત્રવાળી તથા પુરેનમા પરણેલી સ્ત્રીઓએ ભનુ ઇચ્છે તો શુક્ર સન્મુખ ન જવું જે શુક્રના અસ્તમા સ્વામીના ઘેર જાય તો પતીને હાની થાય, ગુરુ, શુક્રના અસ્તમા આણું કરે તો કન્યા મરે, ચદ્ર અસ્તમા એટલે અમાવાસ્યામાં આણું કરે તો અનિષ્ટ ફળ થાય કેટલાક દીવાળી ની અમાસ શુભ ગણે છે તો તે શિવાય તમામ અમાસ વર્જવી ॥ ૨૫-૨૯ ॥

अथ श्री सिंहना गुरुनो विचार.

उद्यान चुडो व्रत वंध दिक्षा ।
विवाह गोदान वधु प्रवेश ॥
तडाग कुपादि सुर प्रतिष्ट ।
ब्रहस्पते सिंह गते न कुर्यात् ॥३०॥
जीव भार्गवयोचास्ति । सर्व कर्माणि वर्जयेत् ॥
विशेषेण महिपाल । तिर्थानि च पुनःपुनः ॥३१॥
मिने मेषे द्रयोर्मध्ये । यदा च गति चंद्रमा ॥
तावत् शुक्रो भवत्संधो । सन्मुखं गमनं शुभं ॥३२॥

ભાવાર્થ —ઉદ્યાન, ઉજમણું, ચુડો પહેરવમા, નવીન વ્રત લેવામાં, દિક્ષા લેવામાં, વિવાહમાં, ગાયોન દાનમ, નવી સ્ત્રીનુ

આણું કરવામાં, તળાવ, કુવાના મુહુરતમાં તથા દેવતા દેવાલયોની પ્રતિષ્ઠામાં: એ સર્વે કામ વખતે ગુરૂ સિંહ રાશીનો હોય તો ઉપરનાં સર્વે કામ ન કરવાં. તેમજ વળી ઉપર કહેલા કામોમાં ગુરૂ તથા શુક્રનો અસ્ત થયો હોય તોપણ ન કરવાં. વિશેષ કરીને રાજાને તથા યાત્રા તથા સંઘ કાઢવામાં વર્જવાં. પણ તે વખતે જો ચંદ્રમા મીન તથા મેષ રાશીનો હોય તો તે વખતે શુક્ર આંધળો થાય છે. જો તેવે વખતે શુક્ર સન્મુખ હોય તો પણ જવામાં દોષ નથી. ॥ ૩૦-૩૨. ॥

अथ श्री रोगीने स्नान करावबानुं मुहुरत.

न स्नानं रोगमुक्त्यार्थ । कार्यंशुक्रेंदुवासरे ॥
मघाश्लेषा ध्रुवं स्वांति । पुनर्वसु च पोश्नवे ॥३३॥
द्वितीया वार्जिता स्नानं । दशामिदाष्टमि तथा ॥
चतुर्दशी त्रयोदश्यो । षष्टी पंचदशीकुहूं ॥३४॥
लग्नेचरे सूर्य कुजे च वारे । रिक्तातिथौ चंद्रबलेचहीने ॥
केंद्रत्रिकोणार्धगतेचपापे।स्नानंहितंरोगविमुक्तकानां।३५॥
आदित्यादिषु वारेषु । ताप कांति मृतिर्द्धनं ॥
दारिद्रंदुर्भगत्वंच । कामाप्ति स्नानं च क्रमातः ॥३६॥

ભાવાર્થ.—રોગી માણસને માથે પાણી ઘાલવાનું-સ્નાન કરવાનું મુહુર્ત કરવામાં નીચેના વાર તીથી વર્જવા.

શુક્રવાર, સોમવાર, તથા મઘા, અશ્લેષા, ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, પુનર્વસુ, રેવતી એ નક્ષત્ર તથા તીથી બીજ, આઠમ, દશમ, તેરશ, ચાદશ, છઠ, પુનમ અને અમાસ: એ ઉપર કહેલા સર્વે વાર તીથી રોગીને સ્નાન કરવામાં વર્જવાં. બાકી સર્વે લેવા. હવે રોગીને સ્નાનમાં સારો વખત બતાવે છે.

ચર લગ્ન લેવું, રવીવાર, મંગળવાર લેવો, નીમ્ના તીથી એટલે ચોથ, નોમ લેવી, તથા ચંદ્રમા ચોથો, આઠમો, બારમો લેવો હવે લગ્ન શુદ્ધી કહે છે

જન્મ કુંડળીમાં કેંદ્રસ્થાને એટલે પહેલે, ચોથે, સાતમે, દસમે, પાચમે, પાપ ગ્રહ હોય તે નક્ષત્રમાં રોગીને સ્નાન કરાવે તો રોગી રોગથી મુક્ત થાય વળી રોગીને તેલ મર્દન કરી ને રવીવારે સ્નાન કરાવે તો તાવ આવે, સોમવારે કાન્તિ નહિ મંગળવારે મરણ થાય, બુધવારે ધનની હાની થાય, ગુરૂવારે દારીદ્ર વધે, શુક્રવારે ભાગ્યહીન કરે, શનીવારે કામની પ્રાપ્તી કરે ॥૩૩-૩૬॥

अथ श्री स्त्रीने प्रसूति स्थान मुहूर्त.

कृत्तिका भरणी मूलं । आर्द्रा पुष्य पुनर्वसु ॥
मघा चित्रा विशाखा च । दशमं श्रवणं तथा ॥१७॥
एतामाणहराज्ञेया । स्त्रीभिः स्नानं न चारयेत् ॥
यदि स्नानं प्रकुर्वंति । पुनःप्रसूतिर्न विद्यते ॥१८॥
भौमादित्ये तथा पुष्ये । हस्ते मूले च वैश्वे ॥
एतेरप्यो प्रशंसंति । स्नाना स्त्री गर्भ संयुता ॥१९॥
पुनर्वसुष्य हस्ते । श्रुति मूलेंदुभिः सदा ॥
गुरु भौमार्क वारेषु । सीमंते नयनं शुभं ॥२०॥
विवाहे कन्यका दाने । आधाने गर्भमोचने ॥
स्त्रीणां चंद्रबलं प्राय । पुंसानिंदुबलं स्मृतं ॥२१॥

ભાવાર્થ:—કૃતીકા, ભરણી, મુળ, આર્દ્રા, પુષ્ય, પુનર્વસુ, મઘા, ચિત્રા, વિશાખા, શ્રવણ એ દસ નક્ષત્રમાં સ્નાન કરે તે [illegible] હાની થાય અથવા ફરી બાળક આવે નહિ [illegible]

રવીવાર તથા હસ્ત, મુળ, પુષ્ય, શ્રવણ એ નક્ષત્ર તથા
વારમાં સ્નાન કરાવે તો સ્ત્રી સારી પ્રજા આપવાવાળી થાય

સ્ત્રીને ખોળાભરણું કરતી વખતે પુનર્વસુ, પુષ્ય,
શ્રવણ, મુળ, મૃગશર, એ છ નક્ષત્ર લેવા અને ગુરૂ, મં
રવી એ વાર લેવા. એ સીમંત વખતે સારા છે તથા સ્ત્રીને
હુમાં, કન્યાદાનમાં, અઅણીમાં, ગર્ભ સંસ્કારમાં ચંદ્રમાનું
જોવું. બીજા કામમાં પુરૂષના નામથી મુહુરત જોવું. ॥૩૭-૪

अथ श्री प्रथम प्रसूती स्नान मुहुरत.

प्रतिपत् नवमिश्चैव । षष्टि मंगल शुक्रयो ॥
सप्त जन्म भवे वंध्या । स्त्रीभिः स्नानं न कारयेत् ॥
दशमि पुत्र नाशाय । त्रयोदशी यश नाशनी ॥
द्वितिया गर्भ नाशाय । स्त्रीभि स्नानं न कारयेत् ॥
मृत्येहिसोरिपयहानिश्चंद्रे । कार्केहिवंध्या भवतीह शुक्रे
प्रयातिवृधीर्गुरुभानुभौमे । मृत्युप्रजापुंशदिनेबुधस्याति
उत्तरा रोहिणी हस्त । सोम्यंपवन रेवति ॥
प्रसूता स्त्रीभि स्नानं च । अनुराधाश्वनि शुभो ॥
बुधं च म्रीयते वत्स । शनैश्च म्रियते कन्यका ॥
सोमे च पय हिनं च । स्त्रीभिः स्नानं न कारयेत् ॥
प्रसूता स्त्री स्नान मुहूर्त्त । सोम्यादित्ये तथा पुष्यो
हस्ते मूले च वैश्वे जल पूजा च नारीणां ।
पुत्राल्मं पश्यते सुखं ॥

शनि शुक्रार्क भौमाश्च । एतानि परिवर्जयेत् ॥
बुधे गुरुस्तथा सोमे । स्त्रीणांहि जल पूजनं ॥४८॥
नंदायां पुत्र लाभं च । भद्रायां पुत्र नाशनं ॥
जया पूर्णा कुलं वृधि । रिक्ता संतापकारणी ॥४९॥

ભાવાર્થ—એકમ, નોમ, છઠ્ઠ તથા મંગળવાર, શુક્રવાર એ વારે અને એ તીથીએ જો પ્રથમ પ્રસુતા સ્ત્રીને સ્નાન કરાવે તો સાત જન્મ સુધી વંધ્યા એટલે વાંઝણી રહે માટે તેમાં સ્નાન ન કરાવવું.

દશમે સ્નાન કરાવે તો પુત્રનો નાશ થાય, તેરશે સ્નાન કરાવે તો જશનો નાશ થાય, બીજે સ્નાન કરાવે તો ગર્ભનો નાશ થાય, માટે એ તીથીમાં સ્નાન ન કરાવવું. શનીવારે સ્નાન કરાવે તો મરણ થાય, સોમવારે સ્નાન કરાવે તો બુદ્ધિની હાની કરે, શુક્રવારે સ્નાન કરાવે તો કાક વંધ્યા એટલે એકજવાર જન્મ આપે. ગુરૂવારે, રવીવારે, મંગળવારે સ્નાન કરાવે તો બાળકનું મૃત્યુ થાય, ત્રણ ઉત્તરા તથા રોહિણી, હસ્ત, મૃગશર, રેવતી, સ્વાંતી, અનુરાધા, અશ્વની એ નક્ષત્રો સ્નાન કરાવવામાં શુભ છે. બુધ, સોમ, શનીવાર, સ્નાન કરાવવામાં વર્જવાં.

પ્રથમ પ્રસુતાને જળ દેવતાનું પૂજન કરાવવાનું મુહુરતઃ-

મૃગશર, પુનર્વસુ, પુષ્ય, હસ્ત, મુળ, શ્રવણ એ નક્ષેત્ર લેવા અને શની, શુક્ર, રવી, મંગળ એ વાર તજવા. બુધ, ગુરૂ, સોમ એ વાર જળ પૂજા કરાવવામાં લેવા સારા છે તથા જળ પૂજામાં નંદા તીથી એટલે એકમ, છઠ્ઠ, અગીઆરશ એ તીથીઓમાં પૂજન કરે તો પુત્ર લાભ થાય તથા ભદ્રા તીથી એટલે ૨, ૭, ૧૨માં કરે તો પુત્ર નાશ થાય તથા જયા તીથી તે ૩, ૮, ૧૩ તથા પુર્ણા તીથી ૫, ૧૦, ૧૫ એ તીથીઓમાં પુજન કરે તો કુળની વૃદ્ધિ થાય. રીક્તા તીથી એટલે ચોથ, નોમ, ચૌદશમાં જળ પુજા કરે તો સંતાપ, કલેશ થાય. ॥ ૪૨-૪૯ ॥

अथ श्री घराणुं तथा वस्त्र धारण करवानुं मुहूर्त्त.

अश्वन्य पौश्नवसुभिः कर पंचकेन ।
मार्त्तंड भौम गुरु दानव मंत्र वारे ॥
मुक्ता सुवर्ण मणि विद्रुमशंपदत्तं ।
रक्तांबराणि विधृतानि भवंति धृत्यै ॥५३॥
हस्ताद्यापंच नक्षत्रा । धनिष्टाश्विनि रेवती ॥
हेम कुंकम रक्तानां । भौमार्क गुरु भार्गवे ॥५४॥
लाक्षाकुसुभमंजिष्टे । रक्तो कांचन भूषणे ॥
प्रशस्तो कुज मार्त्तंडो । लोहकृत्ये शनिश्चरे ॥५५॥
सोम शनिश्चर पुंअरो । जइ रत्तो बुधवार ॥
पंथ पलेवइघट्टडो । जाइ मसाणहवार ॥५६॥
उत्तरात्रिणे परिहरो । रोहिणी पाडे वज्ज ।
पुष्य पुनर्वसु परिहरो । जइ भरतार कज्ज ॥५७॥
पु पुष्य पुनर्वसु चैव । रोहिणी चोत्तरात्रयं ॥
कुसुभं वर्जयेत् वस्त्रं । भर्तृघातो भवेत् कृच्छ्॥५८॥

ભાવાર્થઃ—અશ્વની, રેવતી, ધનિષ્ટા, હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાંતી, વિશાખા, અનુરાધા એ નક્ષત્ર તથા રવી, મંગળ, ગુરૂ, શુક્ર એ વાર આભુષણ પહેરવામા સારા છે. તે આભુષણનાં નામઃ-મોતી, સોનું, મણી, પરવાળા, શંખ, ચુડો સોના સાથે તથા વસ્ત્ર વિગેરે પણ આભુષણો જાણવા. તેને માટે ઉપરના વાર નક્ષેત્રો લેવા. વળી લાલ વસ્ત્ર, કંકુ, રાતુ આભુષણ તથા સોનાનું આભરણ વિગેરે ધારણ કરવામાં હસ્ત આદિ પાંચ નક્ષેત્ર તથા અશ્વની,

રેવતી એ નક્ષેત્ર તથા મંગળવાર, રવિવાર, ગુરૂવાર, શુક્રવાર શુભ છે. લાખનો ચુડો, કસુંબો, મજીઠ [દાંત રંગવાનું], મેંદી વિગેરે રાતી વસ્તુ ધારણ કરવામાં શ્રેષ્ટ છે. લોઢાનાં આભરણ તથા કાળી વસ્તુ ધારણ કરવામાં શનીવાર શ્રેષ્ઠ છે. સોમવાર તથા શનીવારે કસુંબલ વસ્ત્ર ન પહેરવાં, બુધવારે રાતું વસ્ત્ર ન પહેરવું, અને જો પહેરીને જાય તો જાય મસાણ. ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, પુષ્ય, પુનર્વસુ એ નક્ષેત્રમાં ઊપર કહેલાં વસ્ત્ર ધારણ કરે તો શરીરે પથ્થર વાગે. પુષ્ય, પુનર્વસુ, રોહિણી, ત્રણ ઉત્તરા એ નક્ષેત્રમાં કસુંબા વસ્ત્ર ન પહેરવું. જો પહેરે તો પોતાના સ્વામીને દુઃખ પડે. ॥ ૫૩-૫૮. ॥

अथ श्री विद्यारंभ मुहूर्त्त विचार.

विद्यारंभेश्विनि मूले । पूर्वासु मृगपंचके ॥
हस्त शताभिषक् स्वाति । चित्रायां श्रवणे द्वयं ॥५९॥
पूर्णिमाया अमावास्यां । अष्टम्यां च चतुर्दशी ॥
सप्तम्यां च त्रयोदश्यो । विद्यारंभे गलग्रहे ॥६०॥
विद्यारंभे गुरु श्रेष्ट । मध्यमो भृगु भास्करो ॥
मरण मंद भोमाभ्यां । नाविद्या बुध सोमयो ॥६१॥
विद्यारंभे तृणंचाग । कुर्वंति भास्करादयः ॥
आयुर्जाम्या मृतिनेम्यां । बुद्धि सिद्धिचपमनां ॥६२॥
गुरुर्विवाहे गमने च शुक्रो । ज्ञानंबुद्धोदिकणकेचयोगी ॥
युद्धेचमोमोनृपदर्शनेर्कः । सर्वेषुकार्येषुचन्द्रिशशांकः॥६३॥

ભાવાર્થ:—અશ્વની, મૂળ, પુર્વાફાલ્ગુની, પુર્વાષાઢા, પુર્વા ભાદ્રપદ, મૃગશર, આદ્રા, પુનર્વસુ, પુષ્ય, હસ્ત, શતભીષા, સ્વાંતી,

ચિત્રા, શ્રવણ, ધનિષ્ટા, એ નક્ષત્ર પ્રથમ જ્ઞાન આરંભમા સાન છે માટે લેવા. પણ પુનમ, અમાસ, આઠમ, ચૌદશ, સાતમ, તેરશ એ તીથીઓમા વિદ્યા આરંભ ન કરવો, અને જો કરે તો ગળામા રોગ થાય વિદ્યા આરંભમા ગુરૂ વાથી શ્રેષ્ટ છે, તેમજ શુક્ર, રવી એ મધ્યમ છે અને શની, મંગળ મૃત્યુ આપનાર છે બુધવારે સોમવારે ભણે તો નિષ્ફળ થાય વિદ્યામા રવી, સોમ, મંગળવાર લેવા રવીવારે ભણે તો આયુષ્યને વાધો ન આવે, સોમવારે ભણે તો જડ બુદ્ધી થાય, મંગળવારે ભણે તો મૃત્યુ થાય, બુધવારે ભણે તો દારીદ્રિ થાય, ગુરૂવારે ભણે તો વદેશો વિવાહ થાય, શુક્રવાર પણ શ્રેષ્ટ છે શનીવાર વર્જવો. વિવાહમા ગુરૂવાર શ્રેષ્ટ છે ગમન કરવામા શુક્રવાર શ્રેષ્ટ છે જ્ઞાન ભણવામા બુધવાર શ્રેષ્ટ છે [ઉપર વિદ્યામા બુધવાર વર્જ્યો છે તેનુ કારણ એજ છે કે વિદ્યા એટલે દુનીઆદારીની કળા; પણ આત્મિક જ્ઞાન ભણવામા બુધ, ગુરૂ સારા છે] દીક્ષામા શનીવાર શ્રેષ્ટ છે, વિવાદ કરવામા મંગળવાર શ્રેષ્ટ છે, અને રાજાની મુલાકાત કરવામા રવીવાર શ્રેષ્ટ છે એ સર્વ કાર્યમા ચંદ્રમા શ્રેષ્ટ જોવો તેમા ચોથો, આઠમો, બારમો વર્જવો ॥ ૫૬-૬૩ ॥

अथ श्री वर वधुने आठ गुण जोवानो विचार.

वर्णो गणो युयि वेश्यां । भयोनि गाशि मिलन ॥
ग्रह मैत्री नाडि वेधो । दंपत्यो प्रिति रष्धा ॥६४॥
अकचटतपयश वर्गेष्ट । सुगुरुडो बिलाड सिंहाग्यो ॥
फुरर सर्पो मुपक । हरणो मेपाधिप प्रमनः ॥६५॥
वैरं मुपक मंजारी । वैरं गुरुड सर्पयो. ॥
वैरं मृग सिंहे च । वैरं स्वानं च मंदियोः ॥६६॥

રેવતી એ નક્ષત્ર તથા મંગળવાર, રવિવાર, ગુરૂવાર, શુક્રવાર છે. લાખનો ચુડો, કસુંબો, મજીઠ [દાંત રંગવાનું], મેંદી ... રાતી વસ્તુ ધારણ કરવામાં શ્રેષ્ઠ છે. લોઢાનાં આભરણ તથા ... વસ્તુ ધારણ કરવામાં શનીવાર શ્રેષ્ઠ છે. સોમવાર તથા શની ... કસુંબલ વસ્ત્ર ન પહેરવાં, બુધવારે રાતું વસ્ત્ર ન પહેરવું, ... જો પહેરીને જાય તો જાય મસાણ. ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, ... પુનર્વસુ એ નક્ષત્રમાં ઉપર કહેલાં વસ્ત્ર ધારણ કરે તો શ... પથ્થર વાગે. પુષ્ય, પુનર્વસુ, રોહિણી, ત્રણ ઉત્તરા એ નક્ષત્ર કસુંબા વસ્ત્ર ન પહેરવું. જો પહેરે તો પોતાના સ્વામીને દુઃ... પડે. ॥ ૫૩–૫૮. ॥

अथ श्री विद्यारंभ मुहूर्त्त विचार.

विद्यारंभेश्विनि मूले । पूर्वासु मृगपंचके ॥
हस्त शतभिषक् स्वाति । चित्रायां श्रवणे इयं ॥५९
पूर्णिमाया अमावास्यां । अष्टम्यां च चतुर्दशी ॥
सप्तम्यां च त्रयोदश्यो । विद्यारंभे गलग्रहे ॥६०
विद्यारंभे गुरु श्रेष्ट । मध्यमो भृगु भास्करो ॥
मरण मंद भोमाभ्यां । नाविद्या बुध सोमयो ॥
विद्यारंभे तृणंवारा । कुर्वन्ति भास्करादयः ॥
आयुर्जाड्या मृतिनेस्वां । बुद्धि सिद्धिचपग्रतां
गुरुर्विवहे गमने च शुक्रो । ज्ञानंबुद्धोदिक... ॥
युद्धेचभोमोनृपदर्शनेर्कः । सर्वेषुकार्येषुच... ॥६३॥

ભાવાર્થઃ—અશ્વની, મુલ, પુર્વાફાલ્ગુ... પુર્વાભાદ્રપદ, મૃગશર, આર્દ્રા, પુનર્વસુ, પુષ્ય, ... સ્વાતી,

તે આક માંડવો તથા બીજા અક્ષરના જે જે વર્ગો હોય તેની ગણ્યા એકઠી કરવી. તેને જુદો આઠે ભાગ દેવો. ભાગ દેતાં શેષ અધીક જેનું રહે તેનું લેણું અધીક જાણવું. હવે બીજો પ્રકાર કહે છે.

પોતાના વર્ગને બમણા કરવા, સામાના વર્ગને જોડવો, આઠે ભાગ દેવો, શેષ રહે તે જુદા મુકવા તે રીતે પહેલા વર્ગને બમણા કરીને પોતાનો વર્ગ મેળવવો, આઠનો ભાગ દેવો, ભાગ દેતાં અધીક રહે તેનું વધારે લેણુ જાણવુ ઉદાહરણઃ—જેમકે, એકનુ નામ ગુણવાન અને બીજાનુ નામ વિદ્યાવાન છે. એ બેમાં અધીક લેણું કોનુ તે કહે છે. ગુણવાનમાં ગ નો વર્ગ બે, તેને બમણા કરતા ચાર થાય, તેમા વિદ્યાવાનના વકારના વર્ગનો એક છે તે જોડતાં દશ થયા, તેને આઠે ભાગતાં બે રહ્યા. હવે વિદ્યાવાનમા વર્ગ છઠ્ઠો, તેને બમણા કરતા બાર થયા, તેમાં બે નાખતાં ચૌદ, તેને આઠે ભાગતાં છ રહ્યા એટલે વિદ્યાવાન ગુણવાન પાસે અધીક માગે. ॥ ૬૭-૬૮ ॥

अथ श्री वर्ण विषे.

मिन कर्का लिनो विप्रा । क्षत्रे मेषो हरिर्धनु ॥
वृष कन्या मृगो वैस्य । शुग्मं तुला घटात्यजा ॥६९॥
मीन कर्का वृश्चिक विप्रो । खतिय तुलेहि धन सिंहो ॥
छगमिहुणकुंभवेसं । कन्या वृष मकर सुदाय ॥७०॥

ભાવાર્થ —મીન, કર્ક, વૃશ્ચીક એ ત્રણ રાશીનો વિપ્ર વર્ણ જાણવો; તુલા, ધન, સિંહ એ ત્રણ રાશીનો ક્ષત્રી વર્ણ જાણવો; મેષ, કુંભ, મીથુન એ ત્રણ રાશીનો વૈશ્ય વર્ણ જાણવો; કન્યા, વરખ, મકર એ ત્રણ રાશીનો શુદ્ર વર્ણ જાણવો ૬૯-૭૦.

અથ શ્રી વર્ણ યંત્ર.

મીન ૧	કર્ક ૫	વૃશ્ચીક ૯	વિપ્ર વર્ણ.
મેષ ૨	સિંહ ૬	ધન ૧૦	ક્ષત્રી વર્ણ.
વરખ ૩	કન્યા ૭	મકર ૧૧	વૈસ્ય વર્ણ.
મીથુન ૪	તુલા ૮	કુંભ ૧૨	શુદ્ર વર્ણ.

उरोय वन्नं विवरण । विप्पो परणेइ सव्व राशीयं ॥
स्यो पइ रासीयं । खतिय न विपरिणय सुद्दं ॥७१॥
ा वन भवे सिद्धि । मध्यमविप्पोइ खतिउं होइ ॥
धमो अविप्पवेसं । विप्पो सुदाहिवज्जेहिं ॥७२॥
प्र वर्णयते सर्वान् । क्षत्रियोनवराशय ॥
यपट्राशिजाज्ञेया । सोद्रा सोद्रेण वर्णितः ॥७३॥
यिष्ठ तुया नारि । तस्य भर्त्ता न जीवती ॥
दि जीवति भर्त्ता च । आद्य गर्भो न जीवती ॥७४॥
सवंशेपुया नारी । सुद्रवंशेपुयः पति ॥
ं भवति वैधव्यं । शकस्य दुहिता यदि ॥७५॥

ભાવાર્થઃ—ઉપર કહેલા વર્ણમાં વર કન્યાના ગુણ જોવા
ષેક વર્ણવાળો વર જોવો. તેમાં જો કન્યા વિપ્ર વર્ણની

હોય ને વર શુદ્ર વર્ણનો હોય તો વિવાહ ન કરવો. વિપ્ર વર્ણવાળો સર્વે વર્ણવાળી કન્યાને પરણી શકે પણ કન્યા ઉત્તમ વર્ણવાળી અને નીચ વર્ણવાળા વરનો વિવાહ ન કરવો. વરકન્યા બન્નેનો એક વર્ણ હોય તો સામાન્ય રીતે ઘણું સારૂં. બ્રાહ્મણ ને ક્ષત્રી વર્ણ હોય તો મધ્યમ, વૈશ્ય વર્ણ હોય તો અધમ. વિપ્ર વર્ણ કન્યાનો, શુદ્ર વર્ણ પતીનો વર્જવો. વિપ્ર વર્ણનો વર ચારે વર્ણને પરણે, ક્ષત્રી વર્ણનો વર ત્રણે વર્ણને પરણે, વૈશ્ય વર્ણવાળો બે વર્ણને પરણે, શુદ્ર વર્ણવાળો પોતાના વર્ણને પરણે. ઉત્તમ વર્ણની કન્યા હોય અને નીચ વર્ણનો વર હોય તેનો ભરથાર ન જીવે, અને જીવે તો પહેલો ગર્ભ ન જીવે. વિપ્ર વર્ણની કન્યા હોય અને શુદ્ર વર્ણનો વર હોય તો નીશ્ચે વીધવા થાય. તેમાં ઇદ્રની કન્યા હોય તોપણ શુ ? ॥ ૭૧-૭૫ ॥

अथ श्री गण विचार.

हस्त स्वात्यनुराधा ।
श्रवण पुनर्वसु मृगाश्विनी पुष्या ॥
रेवत्योपि देवगण । पूर्वात्रियोत्तरा भरण्याद्रा ॥७६॥
रोहिण्यपि मृत्यगणो । ज्येष्टा मूलंद्वयं धनिष्टा या ॥
अश्लेषा कृतिका चित्रा । विशाखा मघा पलादगणः॥७७॥
वकुले परमा प्रिति । मध्यमा देव मर्त्ययोः ॥
देव राक्षसयोर्वैरं । मरणं मृत्यु राक्षसयोः ॥७८॥
कदाचित् राक्षसि कन्या । वरो भवति मानवा ॥
भर्त्तार अष्टमे मासे । मारंते च विवाहिता ॥७९॥
विवाहे शुद्ध भावेन । समीक्षगणकेगण ॥
सेल कार्य प्रयत्नेन । प्रजल्पांते महाषिजा ॥८०॥

ભાવાર્થઃ—હસ્ત, સ્વાંતી, અનુરાધા, શ્રવણ, પુનર્વસુ, મૃગશર, અશ્વની, પુષ્ય, રેવતી એ નવ નક્ષેત્રને દેવગણ કહેવાય છે; ત્રણ પુર્વા, ભરણી, આદ્રી, રોહિણી, ત્રણ ઉત્તરા એ નવ નક્ષેત્રને મનુષ્યગણ કહેવાય છે; જ્યેષ્ઠા, મુળ, ધનિષ્ઠા સતભીશા, અશ્લેશા, કૃતીકા, ચિત્રા, વિશાખા, મઘા એ નવ નક્ષેત્રને રાક્ષસ ગણ કહેવાય છે. વર કન્યાને એક ગણ હોય તો ઘણી પ્રીતી રહે, દેવગણ ને મનુષ્યગણ હોય તો મધ્યમ પ્રીતી રહે, દેવગણ ને રાક્ષસગણ હોય તો વેરભાવ રહે, રાક્ષસગણ તથા મનુષ્યગણવાળા સ્ત્રી પુરૂષ હોય તો મનુષ્યગણવાળાનું મૃત્યુ થાય, કદાચિત રાક્ષસગણની કન્યા હોય અને મનુષ્યગણને વર હોય તો આઠમે મામે ધણીની હાની કરે. એ માટે શુદ્ધ ગણ જોઇને-મેળવીને વિવાહ કરવો. ॥ ૭૯-૮૦. ॥

અથ શ્રી ગણ યંત્ર.

હસ્ત	સ્વાતિ	અનુ	શ્રવણ.	પુન.	મૃગશર	અશ્વ	પુષ્ય	રેવતી	દેવગણ જાણવો.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	
પૂ.ફા	પૂ.ષા	પૂ.ભા	ઉ.ફા	ઉ.ષા	ઉ.ભા	ભ.	આદ્રા.	રોહી	માનવગણ જાણવો.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	
જે.	મૂ.	ધ.	શ.	આશ્લે.	કૃતિ.	ચિત્રા.	વિશા.	મઘા	રાક્ષસગણ જાણવો.
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	

अथ श्री वैश्य तथा षडाष्टक विचार.

मीन तुला धन वमह । केसरि मकराय मेष कन्याय ॥
विच्छिय मिहुण करकट । कुंभायपण गमेरं ॥८१॥
मेसाखि मकर मिहुणा । तुल वृष धन कर्क कुंभ कन्याय ॥
मिनी सिंहाद अनदा । पुलमकटाह एवंनु ॥८२॥

मकर वृख मिन कन्या । वृश्चिक कर्काष्टमेरि पूर्त्तस्यात् ॥
अज मिथुन धन्विहरि घट। तुलाष्टमे मित्रता वस्यां ॥८३॥
शत्रु षडाष्टके मृत्यु । कलहो नव पंचमे ॥
द्विद्वादशेषु दारिद्रं । शेषेषु मिति रुत्तमा ॥८४॥
मकर सकेसरमेष युवत्या । तुल सिंह मिन कलिरघटाद्या ॥
धन वृख वृश्चिक मन्मथ गामी ।
एते मृत्यु षडाष्टक गामी ॥८५॥
असनस्तु वरो ग्राह्यो । नासन्ना कन्यका पुनः ॥
म्रियते मातृ पितरं । संग्राह्यं नव पंचमं ॥८६॥

ભાવાર્થ:—મીન, તુલા, ધન, વૈશ્યને ષડાષ્ટક, સિંહ, મકરને ષડાષ્ટક, મેશ કન્યાને ષડાષ્ટક, વૃશ્ચીક મીથુનને ષડાષ્ટક, કર્ક કુંભને ષડાષ્ટક. એવી રીતે રાશીને ષડાષ્ટક જાણવો. મેશ, વૃશ્ચીક, મકર, મીથુન, તુલા, ધન, વરખ, કર્ક, કુંભ, કન્યા, મીન, સિંહ એને મીત્ર ષડાષ્ટક કહે છે. મકર, વરખ, મીન કન્યા, વૃશ્ચીક, કર્ક એ રાશીથી આઠમી રાશી તથા મેશ, મીથુન, ધન, સિંહ, કુંભ, તુલા, એ રાશીથી આઠમી રાશી શત્રુ ષડાષ્ટક જાણવો મીત્ર ષડાષ્ટક રાશીમાં શત્રુ ષડાષ્ટક રાશી હોય તો મૃત્યુ થાય, બંનેની નવમી, પાંચમી રાશી હોય તો કલેશ થાય, બીજી, બારમી રાશી હોય તો દારીદ્ર થાય. બાકીની શેષ રાશી ઉત્તમ કહી છે. હવે મૃત્યુ ષડાષ્ટક કહે છે.

મકર તથા સિંહ, મેશ તથા કન્યા, તુલા તથા મીન, કર્ક તથા કુંભ, ધન તથા વરખ, વૃશ્ચીક તથા મીથુન, એ મૃત્યુ ષડાષ્ટક રાશી જાણવી. કન્યા રાશી પાસે વરની રાશી હોય તો સારી. વર રાશી પાસે કન્યા રાશી હોય તો માઠી. એ રાશી પ્રમાણે સગાઈ સંબંધ કરે તો માતાપીતાની હાની કરે. કોઈક આચાર્યનો એવો મત છે, કે નવમી, પાંચમી રાશી ગૃહણ કરવી એ શ્રેષ્ટ છે. ॥ ૮૩-૮૬. ॥

कित्तियस्सरोहिणी असलेसा ।
मघा साइविशाहाइ उत्तरापाढा ॥
सवणंखेयइया । नाडितियरिखनायद्या ॥९६॥
मित्रामित्रेपुचाश्वन्यां । विवाहे कृतिकादेपु ॥
वर्षाकालेपु चाद्राइं । रोगी सूर्यादि कथ्यते ॥९७॥

ભાવાર્થઃ—અશ્વની, આદ્રા, પુનર્વસુ, ઉત્તરાફાલ્ગુણી, હસ્ત, જેષ્ટા, મુળ, સતભીખા, પુર્વાભાદ્રપદ એ નક્ષત્રો પ્રથમ નાડીનાં જાણવાં. ભરણી, મૃગશર, પુષ્ય, પુર્વાફાલ્ગુણી, ચિત્રા, અનુરાધા, પુર્વાષાઢા, ધનિષ્ટા, ઉત્તરાભાદ્રપદ એ નવ નક્ષત્ર મધ્યમ નાડીના જાણવાં કૃતીકા, રોહિણી, અશ્લેશા, મઘા, સ્વાતી, વિશાખા, ઉત્તરાષાઢા, શ્રવણ, રેવતી, એ નવ નક્ષત્ર અન્ત્ય નાડીનાં જાણવા રોગીને વિવાહમા, પ્રીતીમા, વર્ષાકાળમાં આદ્રા નક્ષત્રથી નાડી અને તીથી જોવી ॥ ૯૪-૯૭ ॥

अथ श्री रोगी पुरुष जोवा विषे.

रवेंदु नाम नक्षत्रं । एकनाड्यां यदा भवेत् ॥
तदाहि जायते मृत्यु । यथा सर्वज्ञ भाषितं ॥९८॥
रोगिणो जन्म नक्षत्रं । एकनाड्यां यदा शशी ॥
तदा पीडा विजानियात् । अष्ट प्रहरके ध्रुवं ॥९९॥

ભાવાર્થઃ—રવી નક્ષત્ર એટલે તેર દીવસનુ નક્ષત્ર તથા ચદ્રમાનું નક્ષત્ર તથા નામ નક્ષત્ર એ ત્રણ નક્ષત્ર એ નાડી ઉપર આવે તો રોગી મૃત્યુ પામે. એમ જ્ઞાની પુરૂષો કહે છે હવે રોગીને દવા કરવાનું મુહુર્ત કહે છે

રોગીના જન્મ નક્ષત્ર તથા મુર્ધ નક્ષત્ર તથા ચદ્ર નક્ષત્રની એક નાડી આવે તો તે દીવસે ઓષધ લેવુ નહીં ઉપર પ્રમણે

શની તુલા ૭ રાશીનો હોય તો ઉચનો સમજવો રાહુ મીથુન ૩ રાશીનો હોય તો ઊચનો સમજવો એ ઊચ ગ્રહની રાશી કહી હવે જે પોતાની રાશી હોય તેથી સાતમી રાશી નીચની સમજવી તે રાશી ઉપર જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહ નીચનો જાણવો એટલે રવી મેષ ૧ રાશીનો ઉચનો કહ્યો છે, તેથી સાતમી તુલા રાશી આવે, તે રાશીનો રવી હોય તો નીચનો સમજવો

એ પ્રમાણે ચદ્રમા વૃશ્ચીક ૮ રાશીનો નીચનો સમજવો મંગળ કર્ક ૪ નીચ, બુધ મીન ૧૨ નીચ, ગુરૂ મકર ૧૦ રાશીનો નીચ, શુક્ર કન્યા ૪ રાશીનો નીચ, શની મેષ ૧ રાશીનો નીચ, રાહુ ધન ૮ રાશીનો નીચ સમજવો ॥ ૨-૩ ॥

ઊંચ નીચ ગ્રહો તથા સ્વગૃહ રાશી જોવાનું યંત્ર.

ગૃહ	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	રાહુ
ઊંચ રાશી	મેષ	વરખ	મકર	કન્યા	કર્ક	મીન	તુલા	મીથુન
અંશ	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૩
નીચ રાશી	તુલા	વૃશ્ચિક	કર્ક	મીન	મકર	કન્યા	મેષ	ધન
અંશ	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૩
સ્વગૃહ (પોતના ઘરની) રાશી	સિંહ	કર્ક	મેષ તથા વૃશ્ચીક	મીથુન તથા કન્યા	ધન તથા મીન	વરખ તથા તુલા	મકર તથા કુંભ	કન્યા

अथ श्री ग्रहना अति वेर विषे.

राहू रव्यो परं वैरं । गुरुभार्गवयोरपि ॥

જોગ રોગીને આવે તો આઠ પહોરની અંદર રોગી મરણ તુલ્ય કષ્ટ પામે. ॥ ૯૮-૯૯ ॥

अथ श्री बार राशीनां स्वामि.

मेष वृश्चिकयोर्भौम । शुक्रो वृख तुला भृतो ॥
बुध कन्या मिथुनयो । प्रोक्त कर्कस्य चंद्रमा ॥१००॥
स्यान्मीन धन्वितो जवि । शनिर्मकर कुंभयो ॥
सिंहस्याधिपतिं सूर्य । कथितंगणकोत्त्मेः ॥१॥

ભાવાર્થઃ—મેષ ૧, વૃશ્ચીક ૮ એ બે રાશીનો સ્વામી મંગળ છે; વરખ ૨, તુલા ૭ એ બે રાશીનો સ્વામી શુક્ર છે; કન્યા ૬, મીથુન ૩ એ બે રાશીનો સ્વામી બુધ છે; કર્ક ૪, એ રાશીનો સ્વામી ચંદ્ર છે; ધન ૯, મીન ૧૨ એ રાશીનો સ્વામી ગુરૂ છે; મકર ૧૦, કુંભ ૧૧ એ બે રાશીનો સ્વામી શની છે; સિંહ ૫, એ એક રાશીનો સ્વામી રવી છે; એ જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું પ્રમાણ છે. ॥ ૩૦૦-૧ ॥

अथ श्री ग्रह उंच नीच राशी विचार.

मेष रवि वृखे चंद्रो । मकरे च महिसत ॥
कन्यायां रोहिणी पुत्रो । गुरु कर्क झखेभृगु ॥२॥
शनिस्तुलायामुचश्च । मिथुन सिंहकासुल ॥
उंचात्ससमगार्नीचा । राशोयदिनवांशकः ॥३॥

ભાવાર્થઃ—રવી મેષ ૧ રાશીનો હોય તો ઉચનો સમજવો. ચંદ્રમા વરખ ૨ રાશીનો હોય તો ઉચનો સમજવો. મંગળ મકર ૧૦ રાશીનો હોય તો ઉચનો સમજવો. બુધ કન્યા ૬ રાશીનો હોય તો ઊંચનો સમજવો. ગુરૂ કર્ક ૪ રાશીનો હોય તો ઉચનો સમજવો. શુક્ર મીન ૧૨ રાશીનો હોય તો ઊંચનો સમજવો.

શની તુલા ૭ રાશીનો હોય તો ઊંચનો સમજવો. રાહુ મીથુન ૩ રાશીનો હોય તો ઊંચનો સમજવો. એ ઊચ ગ્રહની રાશી કહી. હવે જે પોતાની રાશી હોય તેથી સાતમી રાશી નીચની સમજવી. તે રાશી ઉપર જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહ નીચનો જાણવો. એટલે રવી મેષ ૧ રાશીનો ઉંચનો કહ્યો છે, તેથી સાતમી તુલા રાશી આવે; તે રાશીનો રવી હોય તો નીચનો સમજવો.

એ પ્રમાણે ચંદ્રમા વૃશ્ચીક ૮ રાશીનો નીચનો સમજવો, મંગળ કર્ક ૪ નીચ, બુધ મીન ૧૨ નીચ, ગુરૂ મકર ૧૦ રાશીનો નીચ, શુક્ર કન્યા ૪ રાશીનો નીચ, શની મેષ ૧ રાશીનો નીચ, રાહુ ધન ૯ રાશીનો નીચ સમજવો. ॥ ૨-૩ ॥

ઊંચ નીચ ગ્રહો તથા સ્વગૃહ રાશી જોવાનું યંત્ર.

ગ્રહ	રવી	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	રાહુ
ઊંચ રાશી	મેષ	વરખ	મકર	કન્યા	કર્ક	મીન	તુલા	મીથુન
અંશ	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૩
નીચ રાશી	તુલા	વૃશ્ચિક	કર્ક	મીન	મકર	કન્યા	મેષ	ધન
અંશ	૧૦	૩	૨૮	૧૫	૫	૨૭	૨૦	૩
સ્વગૃહ (પોતાના ઘરની) રાશી	સિંહ	કર્ક	મેષ તથા વૃશ્ચીક	મીથુન તથા કન્યા	ધન તથા મીન	વરખ તથા તુલા	મકર તથા કુંભ	કન્યા

અથ શ્રી ગ્રહના અતિ વેર વિષે.

गहू रव्यौ परं वैरं । गुरुभार्गवयोगपि ॥

हिमांसुबुद्धयोर्वैरं । विवस्त्रा न मंदयोगपि ॥४॥

ભાવાર્થઃ—રાહુને તથા રવીને પૂર્ણ વેર છે, ગુરૂ તથા શુક્રને પૂર્ણ વેર છે, ચંદ્ર તથા બુધને પૂર્ણ વેર છે, રવી તથા શનીને પૂર્ણ વેર છે. એ પ્રમાણે માંહોમાંહે ગ્રહને અધીક વેર જાણવું. બાર ભવનમાંથી કોઇ ભવનમાં ઉપર પ્રમાણે બે ગ્રહો આવ્યા હોય તો તે ભવનના સુખની હાની કરે. ॥ ४ ॥

अथ श्री योनी तथा अष्ट प्रिति विचार.

छागो च कृतिका पुष्यो । नागो च मृग रोहिणी ॥
मूल आर्द्रा तथा स्वानो । मुषको मघा फाल्गुणी ॥५॥
हस्त स्वातिं च महिषो । गोयोनिः उत्तराद्वयं ॥
व्याघ्रो विशाखा चित्रा च । मृगेयेष्टानुराधिका ॥६॥
मर्कटो श्रुति पूर्वाषाढा । रेवती भरणी गजो ॥
धनिष्ठा भद्रपदा सिंहो । अश्वनि वारुणिहयोः ॥७॥
अश्लेषादित्यमार्जारो । उत्तराषाढिकाभिजो ॥
न कुलापि समाख्याता । उडूनांयोनयः स्मृता ॥८॥
गोव्याघ्रं गजसिंह । अश्वमहिषं स्वानं च वभ्रूरगं ॥
वैरं वा नर मेषकं च सुमहद्विडालोदरं ।
लोकानां व्यवहारतोन्यदपि च ज्ञात्वाप्रयत्नादिदं ॥
दंपत्यो नृप भृतयोरपि । सदावर्ज गुरु सुख्यो ॥९॥

ભાવાર્થઃ—કૃતિકા તથા પુષ્ય નક્ષત્રની બકરાની યોની જાણવી; મૃગશર તથા રોહીણીની નાગની યોની જાણવી; મુળ તથા આદ્રાની સ્વાનની યોની જાણવી; મઘા તથા પુર્વાફાલ્ગુણીની

ઉંદરની યોની જાણવી હસ્ત તથા સ્વાતિની પાડાની યોની જાણવી; ઉત્તરાફાલ્ગુની તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ એ બેની ગાયની યોની જાણવી, વિશાખા તથા ચિત્રાની વાઘની યોની જાણવી, જેષ્ઠા તથા અનુરાધાની મૃગની યોની જાણવી, શ્રવણ તથા પૂર્વાષાઢાની વાંદરાની યોની જાણવી. રેવતી તથા ભરણીની હાથીની યોની જાણવી, ધનિષ્ટા તથા પુર્વાભાદ્રપદ એ બેની સિંહની યોની જાણવી, અશ્વની તથા શતભીષની ઘોડાની યોની જાણવી, અશ્લેષા તથા પુનર્વસુની બીલાડાની યોની જાણવી, ઉત્તરાષાઢા તથા અભીચ એ બેની નોળીઆની યોની જાણવી એ પ્રમાણે નક્ષત્રની યોની કહી છે હવે યોની સાથે વેર કહે છે

ગાયને વાઘ સાથે વેર, હાથીને સિંહ સાથે વેર, ઘોડા ને પાડાને વેર, હરણને અને કુતરાને વેર, સર્પ અને નોળીઆને વેર, વાંદરાને અને ઘેટાને વેર, બીલાડી અને ઉંદરને વેર, એ લૌકીક વહેવારે કરીને વૈરભાવ છે તે યોનીનો વૈરભાવ સ્ત્રી-પુરૂષ ને જોવો, રાજા-નોકરને જોવો, ગુરૂ-શિષ્યને જોવો, અને વૈર ભાવ હોય તે ત્યાગ કરવો એમ છે ॥ ५-९ ॥

अथ श्री मुंडन मुहूर्त्त तथा यात्रा जवामां तथा विद्या भणवामां वर्जवाना दिवस तथा वार.

नृर्पाकि भौम पटुतुर्य । नवार्थांतपिपिथिद्वये ॥
नष्ट सौरंनसा विद्या । यात्रा दोन च पर्वसु ॥१०॥
हस्त त्रये मृगे ज्येष्ठा । पोश्रादित्य श्रुतिद्वये ॥
क्षौर कर्म शुभंमोक्तं । कार्य शुक्रे दुवामरे ॥११॥
पुष्य पुनर्वसु रेवति चित्रा ।

श्रवण धनिष्ठा मृगाश्विनि हस्त ॥
एपुरुखेनवकः क्षुर कर्मणी ।
लिधृत पुष्टिकरः शुभकर्त्ता ॥१२॥
ांच मघा अनुराधा । प्रजापत्याष्टकं सकृनांमूलं ॥
ततरात्रिकरो मृत्यु । त्रयापिनजवतिवर्ष ॥१३॥
ात्रौ संध्या सुविद्यार्दा । क्षेरंनोक्तथोत्सव ॥
मूपाभ्यं गंतु स्नानं च । पर्व यात्रा रथक्षपि ॥१४॥
चतुर्थि नवमिषष्टि । चतुर्दश्याष्टमि तथा ॥
अमावस्यांच देवत्या । क्षौर कर्माणि नेक्षते ॥१५॥
ौरे राजा ज्ञेया जाते । स्वामिदत्ते च वासते ॥
तिथिवारिक्ष्य शीतांशु । तिथ्यादिनां विलोकयेत् ॥१६॥
तिर्वाते चिता धुम । स्पर्शदुस्वप्न दर्शने ॥
ौर कर्म मपि स्नायात् । गलितेशु धनारधि ॥१७॥

ભાવાર્થઃ—રવી, શની, મંગળ તથા ચોથ, નોમ, ચોદશ, આઠમ, પુનમ, અમાવાસ્યા એ તીથી તથા વાર યાત્રા જવામાં ત્યાગ કરવા.

હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાંતી, મૃગશર, જેષ્ટા, પુનર્વસુ, શ્રવણ, ધનિષ્ટા એ નક્ષત્ર તથા શુક્ર, સોમ એ બે વાર લેવા હવે તેનું ફળ કહે છે. પુષ્ય, પુનર્વસુ, ચિત્રા, રેવતી, શ્રવણ, ધનિષ્ટા, મૃગશર, અશ્વની, હસ્ત એ નક્ષત્રમાં મુંડન કરે તો બળ, કાન્તિ, બુદ્ધિ વૃદ્ધી પામે, અને શુભ ફળની પ્રાપ્તી થાય; મઘા, અનુરાધા નક્ષત્રમાં મુંડન કરે તો બાળકને કષ્ટ થાય; રોહિણી, ઉત્તરાષાઢા

તથા ઉત્તરાફાલ્ગુણી એ નક્ષત્રોમા મુંડન કરાવે તો મૃત્યુ પામે બ્રહ્મા રક્ષા કરે તોપણ બચે નહી હવે સંધ્યા સમય વર્જવાના કામ કહે છે

સંધ્યા સમય વિદ્યા ન ભણવી, મુંડન ન કરાવવું, કોઈ પણ જાતનો ઓચ્છવ ન કરવો, આભરણ વસ્ત્ર પ્રમુખ નવા ન પહેરવા, સ્નાન ન કરવુ, યાત્રા ન જવુ હવે મુંડન વખતે ચોથ, નોમ, ચૌદશ, આઠમ, છઠ્ઠ, અમાસ એ તીથી ત્યાગ કરવી ઉપર મુહુર્ત કહેવામા આવ્યા છે પણ એવી બીનામા મુહુર્ત જોવાની જરૂર નથી જેમકે, રાજાની આજ્ઞાથી કામ કરવું પડે તો મુહુર્ત જોવુ નહી, પોતાનો સ્વામી સંતુષ્ટ થઈને કાંઈ આપે તો તેમા મુહુર્ત જોવું નહી, તેમજ વિવાહ-લગ્ન પ્રસંગમા કોઈ માનપૂર્વક કાંઈ આપે અથવા ત્યા જવું પડે તો મુહુર્ત જોવાની જરૂર નથી હવે રાત્રીમા સ્નાન ન કરવા વિષે કહે છે સુર્ય અસ્ત પામ્યા પછી સ્નાન કરવાનુ ત્યાગ કરેલુ છે, પણ સ્મશાન જઈ આવીને તથા વમન, ઝાડો, આભડછેટ ઈત્યાદિક જરૂરીઆત કામમા સ્નાન કરવાનો દોષ નથી ॥ ૧૦—૧૭ ॥

अथ श्री वस्त्र पहेरवानुं मुहूर्त.

हस्तादि पंचके ध्रुवं । रेवत्यश्विनी पुनर्वसु धनिष्ठा ॥
पुष्य शुक्र गुरुज्ञ । शुभदा वस्त्रस्य परिधाने ॥१८॥

ભાવાર્થ —નવા વસ્ત્ર પહેરવામા હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતિ, વિશાખા, અનુરાધા, ધ્રુવ, ઉત્તરાફાલ્ગુણી, ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરા ભાદ્રપદ, રેવતી, અશ્વની, પુનર્વસુ, ધનિષ્ટા, પુષ્ય એ નક્ષત્ર તથા બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, એ વાર લેવા એ શુભ ફળ આપે છે ॥ ૧૮ ॥

अथ श्री वस्त्र पहेरवामां वर्जवाना दिवस तथा तेनुं फल

आदित्ये जीर्वरे वस्त्रं । सोमे नित्यं जलार्द्रता ॥

अंगारे च दहत्यमि । बुधे चार्थ समागम ॥१९॥
ज्ञानलाभो गुरुवारे । शुक्रे मित्र समागम ॥
मलिनं च सदा वस्त्रं । निवेदितं शनिस्वरे ॥२०॥
शारानवीनवअस्य । परिधाने शुभामता ॥
सोमार्क शुक्र गुरवो । रक्ते वस्त्रे कुजेपि च ॥२१॥

ભાવાર્થઃ—રવીવારે નવું વસ્ત્ર પહેરે તો ફાટી જાય, સોમવારે પહેરે તો પલળતું રહે, મંગળવારે પહેરે તો અગ્નિથી બળી જાય, બુધવારે પહેરે તો ધનનો લાભ થાય, ગુરૂવારે પહેરે તો વિદ્યાનો લાભ થાય, શુક્રવારે પહેરે તો મિત્રનો મેળાપ થાય, શનીવારે પહેરે તો મલીન રહે, ધોવા વખત આવે નહીં. રાતા વસ્ત્ર પહેરવામાં મંગળવાર સારો છે. ॥ ૧૯-૨૧ ॥

अथ श्री कांसाना वासणमां प्रथम जमवानुं मुहूर्त.

मृग पुष्योश्विनि चित्रा । अनुराधारेवतिकर ॥
शशी च जीव वारेषु । पात्रोयं शुभदायकाः ॥२२॥

ભાવાર્થઃ—મૃગશર, પુષ્ય, અશ્વની, ચિત્રા, અનુરાધા, રેવતી, હસ્ત, એ નક્ષત્ર તથા સોમવાર, ગુરૂવાર, એ વાર નવા પાત્રમાં જમતાં સુખદાયક છે. ॥ ૨૨ ॥

अथ श्री बाळकने प्रथम अन्न खवराववानुं मुहूर्त.

सोमे शुक्रे च मंदामि । शनि भोमे बलक्षयं ॥
बुधार्क गुरुवारेषु । प्रसन्ना च हितावहा ॥२३॥

रेवती श्रुति पुनर्वसुहस्त । ब्राह्मयत्वष्टि मृगशिर्षद्वये च ॥
उत्तरंचगदितंपृथुकानां । प्रमन्नेहितनवान्नविधानां॥२४॥

ભાવાર્થ —સોમ, શુક્રવારે બાળકને અન્ન ખવરાવે તો બાળક ની ભુખ મરી જાય, શનીવારે તથા મંગળવારે બાળકને અન્ન ખવરાવે તો બાળકના બળનો નાશ થાય, બુધવાર, રવીવાર, ગુરૂવારે બાળકને અન્ન ખવરાવે તો બાળકને સુખશાતી થાય

રેવતી, શ્રવણ, પુનર્વસુ, હસ્ત, રોહિણી, ચિત્રા, મૃગશર, આદ્રા, ત્રણ ઉત્તરા એ નક્ષત્ર અને ઉપર કહેલા વાર બાળકને અન્ન ખવરાવવામાં સારા D ॥ २३-२४ ॥

अथ श्री नक्षेत्रमां गएली वस्तु मळ्या विषे.

रोहिण्यादि चतुष्केषु । प्रतिभंचाभि धाइमा ॥
अंधदगकेकराएयं च । चिपडाप्पंचदिव्य दग् ॥२५॥

ભાવાર્થ —રોહિણી નક્ષત્રથી ચાર ચાર નક્ષત્ર અનુક્રમે ગણવા તે ગણતા આધળા, કાણા, ચીપડા દેખતા નક્ષત્ર આગળ કહી ગયા છીએ તે પ્રમાણે સમજવા ॥ २५ ॥

अथ श्री नक्षेत्र अवस्था विचार.

अठाइछथेरानव बाला । बारहंति तरुणाय ॥
रवि रिखाउं गणिणं । दिनगवं श्रावनिपभंतं ॥२६॥
थेरां ठाणानह चलइ । बालावति अवंति ॥
तरुणाजिहां गयानिहां गया । वलि पाछा न भवंति॥२७॥
नस्तंनष्ट हृतंद्रव्यं । द्रगांधेपंन्नतःपरे ॥
लभ्यते चिप्पटे वार्त्ता । दिव्याक्षेसापिनाप्यते ॥२८॥

अंधेपुलभते शीघ्रं । काणकं च दिन त्रयं ॥
चिर्पटं मासमेकं च । दिव्य चक्षु न लभ्यते ॥२९॥
जात्यंधेपुदिशि पूर्वं । केकरि दक्षिणे पुनः ॥
पश्चिमं चिर्पटेधिथे । दिव्य चक्षु मिरुत्तरां ॥३०॥
गत वस्तु लभ्य नक्षत्र । न जीवत्यहिनादष्ट ॥
सुपर्णेनापिरक्षित । मघाश्लेषा विशाखाद्रा ॥
मूलेषु भरणि द्वयं ॥३१॥

ભાવાર્થઃ—સૂર્યના તપતા નક્ષત્રથી ત્રીન નક્ષત્ર સુધી ગણતાં નવ નક્ષત્રમાં આવે તો બાળક અવસ્થા જાણવી. નવથી બાર નક્ષત્ર એટલે એકવીસ નક્ષત્ર સુધી તરૂણ અવસ્થા રહે છે. પાછળા છ નક્ષત્રમાં વૃદ્ધાવસ્થા સમજવી. કોઈ વસ્તુ યુવાન અવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો ન મળે, બાળક અવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઈ હોય તો તરત મળે, વૃદ્ધાવસ્થાના નક્ષત્રમાં ગઇ હોય તો સ્થિરતાથી (ઘણા વખતે) મળે. કોઇ વસ્તુ ભુલી જાય અથવા ઉઠાવીને લઇ જાય તે આંધળા નક્ષત્રમાં ગઇ હોય તો તુરત મળે, ચીપડા નક્ષત્રમાં ગઇ હોય તો શ્રમ પડતાં મળે; અને દેખતા નક્ષત્રમાં ગઇ હોય તો ન મળે. વિશેષ બીના આગળ આપેલ છે. ॥ २६–३१ ॥

अथ श्री सर्प डंश करे तेनो विचार.

उरगवरुणरौद्रावासवेंद्रतिपूर्वा ।
यमं दहन विशाखा पापवारेण युक्ता ॥
तिथीपु नवमि षष्टि द्वादशिभिः चतुर्थि ।
भवति मरणयोगो रोगिणां मृत्युरेव ॥३२॥

ભાવાર્થ—અશ્લેષા, સતભીશા, આદ્રા, ધનિષ્ઠા, જેષ્ઠા,
ત્રણ પુર્વા, ભરણી, કૃતીકા, વિશાખા, એ નક્ષત્ર હોય, રવી, મંગળ,
શનીવાર હોય, ચોથ, નોમ, છઠ, બારશ, એ તીથીઓ હોય તો
મરણ યોગ જાણવો તેમા સર્પ ડંશ કરે તો તે પુરૂષનું મરણ
થાય. ॥ ૩૨ ॥

अथ श्री घात तिथी विषे.

नंदा वृश्चिक मेपे च । भद्रा मिथुन कर्कयोः ॥
कन्याराशोयदाज्ञेया । एषाकालस्यपद्दिना ॥३३॥
जया धन कुंभ सिंहे । रिक्ता तुले वृखे तथा ॥
पूर्णा मिन मकरयोः । कालो यं मुनि भाषितं ॥३४॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશી તથા વૃશ્ચીક રાશીવાળાને નંદા તીથી
ઘાતીક જાણવી, મીથુન તથા કર્ક રાશીવાળાને ભદ્રા તીથી ઘાતીક
જાણવી, કન્યારાશીવાળાને પુર્ણા તીથી ઘાતીક જાણવી. એ તીથીઓ
રોગી પુરૂષને ભારે કષ્ટ કરનારી જાણવી. ધનરાશી તથા કુંભ-
રાશીવાળાને જયા કાળ તીથી જાણવી, વરખ તથા તુલા રાશી
વાળાને રીક્તા કાળ તીથી જાણવી, મીન તથા મકર રાશીવાળાને
પુર્ણા કાળ તીથી જાણવી એ મુનીઓનાં વચન છે. ॥૩૩-૩૪॥

अथ श्री रोगीने रोगथी मुक्त थवानो विचार.

स्वातिपूर्वात्रयाश्लेषा । ज्येष्टाद्रा रोगीणो माति ॥
रेवत्यामनुराधायां । कथानिरोगता भवेत् ॥३५॥
मासान्मृगोत्तरापाद्दा । मघासुदिन विंशति ॥
विशाखा भरणि हस्त । धनिष्टासुचपक्षत् ॥३६॥
एकादशाहा चित्रायां । श्रुतो शतभिष्यज्याति ॥
अश्वनि कृतिका मूले । नीरुज्यंनवभिर्दिने ॥३७॥

ष्योत्तरा भद्रपदा । फाल्गुणि रोहिणिषु च ॥
पुनर्वशोश्च सप्ताहा । तारा वेदानु कुलभाक् ॥३८॥

रेषु मृदुप्क्षिप्र । वर्गे मूले च भेषजां ॥
रोग नासवय स्थायि । देह बृंहण मिष्यति ॥३९॥

ભાવાર્થઃ—સ્વાંતિ, પુર્વાફાલ્ગુણી, પુર્વાષાઢા, પુર્વાભાદ્રપદ, અશ્લેષા, જ્યેષ્ટા, આદ્રા એ નક્ષત્રોમાં રોગીને પ્રથમ રોગ થાય તો મૃત્યુ પામે; રેવતી, અનુરાધામાં રોગ થાય તો રોગ વહેલો મટે; મૃગશર, ઉત્તરાષાઢા, મઘા એ નક્ષત્રોમાં રોગ થયો હોય તો વીસ દીવસ સુધી દુઃખ પામે; વિશાખા, ભરણી, હસ્ત, ધનિષ્ઠા એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો પંદર દીવસ દુઃખ રહે; ચિત્રા નક્ષત્રમાં રોગ થાય તો અગીઆર દીવસ સુધી રોગ રહે; શ્રવણ, સતભીશા, અશ્વની, કૃતિકા, મુળ એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો નવ દીવસ સુધી દુઃખ ભોગવે, પુષ્ય, ઉત્તરાભાદ્રપદ, ઉત્તરાફાલ્ગુણી, પુનર્વસુ એ નક્ષત્રોમાં રોગ થાય તો સાત દીવસ સુધી રોગ રહે. રોગીને ચોથી તારા સારી જાણવી. હવે રોગીને ઔષધ કરવાનું મુહુર્ત કહે છે.

ચર નક્ષત્ર એટલે સ્વાંતિ, પુનર્વસુ, શ્રવણ, મૃદુ નક્ષત્ર એટલે મૃગશર, ચિત્રા, રેવતી, ક્ષિપ્ર નક્ષત્ર એટલે હસ્ત, અશ્વની, પુષ્ય, અભિજીત એ નક્ષત્રોમાં ઔષધ કરે તો રોગનો નાશ થાય એટલે જન્મપર્યંતનો રોગ નાશ પામે, અને શરીરને પુષ્ટ કરે. ॥ ૩૫-૩૯ ॥

अथ श्री प्रेत कार्य विषे विचार.

प्रेत क्रिया न कर्त्तव्या । यमलेन्त्र त्रिपुष्करे ॥
भाद्रा मुलानुराधायां । मिश्र क्रूर ध्रुवेषु च ॥४०॥

प्रेत क्रियां न कर्त्तव्या । रविवारे पुनर्वसु ॥
आर्द्रा मूलानुराधाया । मिश्र क्रूर ध्रुवेषु च ॥४१॥
यमलं त्रिपुष्करश्चैव । तथा श्रावण पंचकं ॥
प्रेत कार्यं न कर्त्तव्यं । मूलार्द्रा भरणी तथा ॥४२॥
अश्वनिपुष्यहस्तस्य । स्वाति श्रवण रेवति ॥
ज्येष्ठा प्रेत क्रिया कार्यं । रविवारे विनाबुद्धेः ॥४३॥

ભાવાર્થ—પ્રેત કાર્યની ક્રિયા યમલ યોગ તથા ત્રીપુષ્કર યોગમાં ન કરવી. આર્દ્રા, મુળ, અનુરાધા, મિશ્ર, ક્રૂર, ધ્રુવ, એ નક્ષત્રોમાં પ્રેતની ક્રિયા ન કરવી યમલ યોગ, ત્રીપુષ્કર યોગ, શ્રવણ, ધનિષ્ટા આદિ પાંચ નક્ષત્ર એટલે પંચકમાં પ્રેતની ક્રિયા ન કરવી. મુલ, આર્દ્રા, ભરણી, અશ્વની, પુષ્ય, હસ્ત, સ્વાતિ, રેવતી, જ્યેષ્ટા રવીવાર તથા બુધવાર એ નક્ષત્રો તથા વાર તજવા ॥૪૦-૪૩॥

अथ श्री मृत क्रिया विषे.

पूर्वात्रिपाश्विनिमूलं । कृतिका च श्रुतिद्वये ॥
हस्त चित्रा मघा पुष्य । नुराधारेवति मृगे ॥४४॥
मृते साधा भवेदेक । पुत्रकोन्द्रोपुनर्भुवे ॥
पुनर्वशो विशाखाया । मपिनान्यपकिंचन ॥४५॥

ભાવાર્થ—મરણ પામેલા માણસ પાછળ તેર દીવસ ગયા પછી તેની યોગ ક્રિયા ઉપર શ્લોકમાં દેખાડયા પ્રમાણે કરવામાં આવે છે. ॥ ૪૫ ॥

अथ श्री प्रथम गोचरी तपश्चर्या तथा लोच करवानुं मुहूर्त्त.

मृदु ध्रुव चर तिप्रो । वारे भौम शनिर्विना ॥

आद्यात्ने तपोनंद्या । लोचादिक शुभंमतं ॥४६॥
कृत्तिका च विशाखा च । मघा च भरणीस्तुच ॥
एभि चतुर्भि नक्षत्रे । लोच कर्म न कारयेत् ॥४७॥

ભાવાર્થ:—મૃદુ નક્ષત્ર એટલે મૃગશર, રેવતી, ચિત્રા, ધ્રુવ નક્ષત્ર એટલે ત્રણ ઉત્તરા, રોહિણી, ચર નક્ષત્ર એટલે સ્વાંતિ, પુનર્વસુ, શ્રવણ. ક્ષિપ્ર નક્ષત્ર એટલે હસ્ત, અશ્વિની, પુષ્ય, અભીજીત એ નક્ષત્ર, અને મંગળવાર, શનીવાર એ બે વાર [illegible] વાર છે તે, માટે [illegible] કૃત્તિકા, વિશાખા, મઘા, ભરણી એ ચાર નક્ષત્ર લોચ કરાવામાં તજવાં. ॥ ४६-४७ ॥

अथ श्री चंद्रमाना उदयनो विचार.

अग्निसिंहे धनुर्वके । [illegible] कन्यका तुले ॥
दक्षिणाभ्युदितोमिन । मेषे कुंभ वृषेसम ॥४८॥
मिथुने मकरेचैव । [illegible] ॥
धनु कर्केणोव्याप्यो । [illegible] शुभोन्यथा ॥४९॥
[illegible] । दुर्भिक्षं चोत्तरोन्नते ॥
[illegible] । सुभिक्षं दक्षिणोन्नते ॥५०॥
[illegible] । [illegible] वृष्टि समागम ॥
[illegible] । [illegible] ॥५१॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] ॥५२॥

[illegible]

ષભ, સંક્રાતીમા સમાન એટલે સરખો ઉગે, મિથુન, મકર,
સંક્રાતીમા હળને આકારે ઉગે તો માઠુ ફળ આપે ધન, કર્ક,
સંક્રાંતીમા નિર્મળ વાદળા વિના ઉગે તો સારો, અને ઉપર કહ્યાથી
વિપરીત ઉગે તો માઠુ ફળ આપે સમ એટલે સરખો ચંદ્રમા
ઉગે તો બહુ સારો. ઉત્તર દીશામાથી ઉંચો ઉગે તો મોઘવારી
તથા ભય કરે શુળીને આકારે ઉગે તો રોગાદિક પીડાનો ભય
કરે દક્ષીણ દીશામા ચંદ્રમાનુ શીંગડુ એટલે અણી ઉંચી હોય
તો સુકાળ કરે રાતા રંગનો ચંદ્ર ઉગે તો રસવાળી વસ્તુ મોઘી
થાય શુદ્ધ ધોળો ચંદ્ર ઉગે તો ઉત્તમ સારો વરસાદ થાય
ધુમાડા જેવો ચંદ્રમા ઉગે તો ભય તથા દુખ કરે, કાળા રંગને
ચંદ્રમા ઉગે તો દુનીઆમા મરણુનો વધારો થાય
આદ્રા, ભરણી, અશ્લેષા, જ્યેષ્ટા, સતભીષા, સ્વાતિ એ છ
નક્ષત્રમા ચંદ્રમા ઉગે તો પૃથ્વી ઉપર ભયાનક તોફાન થાય
ચંદ્રમા ઉગવા સબંધી જે હકીકત કહી છે, તે બીજનો
ચંદ્રમા ઉગતો જાણવો ॥ ૪૮-૫૨ ॥

अथ श्री रवी संक्रांतीनुं फल.

भानोदय विपवत्ती जगत्त विपत्ती ।
मध्येदिने सकल शस्प विनाशहेतु ॥
अस्तंगते सकल शस्प समृद्ध वृध्यो ।
क्षेमं सुभिक्ष्यम तुलं निसि चार्द्ध रात्रौ ॥५३॥

ભાવાર્થઃ—સુર્યોદયમા સંક્રાતી બેસે તો વિપત્તી કહીએ
એટલે પ્રજામાં વિપત્તી થાય, મધ્યાન સમયમા સંક્રાતી બેસે
તો સર્વ ધાન્ય મોંઘુ કરે, અને એનીનો વિનાશ થાય; સુર્યાસ્ત
સમયમા સંક્રાતી બેસે તો સર્વ ધાન્યની વૃદ્ધિ થાય, સોંઘુ થાય,
અર્ધ રાત્રીમાં સંક્રાંતી બેસે તો દુ:ખનો નાશ થાય, સુભિક્ષ
કરે, સર્વ વસ્તુ સમભાવે રાખે ॥ ૫૩ ॥

अथ श्री लग्न घडी पळ प्रमाण.

घटी चतुष्क मापानां । प्रमाणां मेप मीनयोः ॥
सोडसः पला च घटा । चतुस्रो वृप कुंभयोः ॥५४॥
मिथुने मकरे पंच । घटी पंच पलाधिका ॥
धन कर्के कला पंच । एक चत्वारि सत्पले ॥५५॥
पल्याधी चत्वारि सद्भिः । कला पंचालि सिंघयोः ॥
एक त्रिंशत् पलान घट्रा । पंचेव तुल कन्ययोः ॥५६॥
सार्द्ध सप्त अजा मीन ॥ सार्द्ध अष्टे घटो वृखा ॥
दश मकरे दश मिथुने । कर्के धने एकादश ॥५७॥
एकादश अलि सिंहो । कन्ये तुले एकादश ॥
भानुं संक्र मतो मांन । पलंहित्वा दिने दिने ॥५८॥
द्वादश लग्न घटि पल मांन । कृतिका भरण्यश्लेषा ॥
मघा मूलद्विदेवत पूर्वा त्रयानवेना च ।
अधो वक्रा प्रकिर्त्तिता ॥५९॥
एपु कूप तडा गानि । पर्व देव ग्रहाणि च
विद्यारंभ निर्धी स्थाप्यं । निधानां खननं तथा ॥६०॥
गणितंयोतिषारंभं । खणनं बिल्व प्रवेशनं ॥
अधो मुखानि कार्याणि । तानि सर्वाणि साधयेत ॥६१॥

ભાવાર્થ — મીન, મેષ, લગ્ન ચાર ઘડી ૧૫ પળ ભોગવે, વૃષભ, કુંભ લગ્ન, ચાર ઘડી ને ૧૫ પળ ભોગવે, મીથુન, તથા મકર લગ્ન પાંચ ઘડી ને પાંચ પળ ભોગવે, ધન તથા કર્ક લગ્ન

પાચ ઘડી ને ૪૧ પળ ભોગવે, સિંહ તથા વૃશ્ચીક લગ્ન પાંચ ઘડી ને ૪૨ પળ ભોગવે, કન્યા તથા તુલા લગ્ન પાચ ઘડી ને ૩૧ પળ ભોગવે એ લગ્નની ઘડી તથા પળનું માન કહ્યુ. હવે સક્રાતીનુ ઘડી પળનુ માન કહે છે

મેષ તથા મીન સંક્રાતી સાડા સાત ઘડી ભોગવે, વરખ તથા કુંભ સાડા આઠ ઘડી ભોગવે, મીથુન તથા મકર દશ ઘડી ભોગવે, કર્ક તથા ધન અગીઆર ઘડી ભોગવે, સિંહ તથા વૃશ્ચીક અગીઆર ઘડી ભોગવે, કન્યા તથા તુલા અગીઆર ઘડી ભોગવે, કર્ક સક્રાતીથી દીનમાન ઘટે, મેષ તથા તુલા સક્રાતીમાં દીવસ રાત્રી સરખા હોય, મકર સક્રાતીથી દીનમાન વધે અને રાત્રી ઘટે, એમ અનુક્રમે દીવસ રાત્રી વધે તથા ઘટે. વિશેષ ઘડી પળનું માન નીચેના યત્રથી સમજાશે ॥ ૫૪-૬૧ ॥

અથ શ્રી લગ્ન, ઘડી, પળ માનનું યંત્ર.

લગ્ન માન	મેષ	વરખ	મીથુન	કર્ક	સીંહ	કન્યા	તુલા	વૃશ્ચિક	ધન	મકર	કુભ	મીન
ઘડી માન	૩	૪	૫	૫	૫	૫	૫	૫	૫	૫	૪	૩
પળ માન	૪૫	૧૬	૫	૪૧	૪૨	૩૧	૩૧	૪૨	૪૧	૫	૧૬	૪૫

અથ શ્રી સંક્રાંતી, પળ, વિપળ માન યંત્ર.

સક્રાન્તિ	મેષ	વરખ	મીથુન	કર્ક	સીંહ	કન્યા	તુલા	વૃશ્ચિક	ધન	મકર	કુભ	મીન
પળ માન	૭	૮	૧૦	૧૧	૧૧	૧૧	૧૧	૧૧	૧૧	૧૦	૮	૭
અક્ષરમાન	૩૦	૩૨	૧૦	૨૨	૨૪	૨	૨	૨૪	૨૨	૧૦	૩૨	૩૦
દીન પ્રત્યે ભોગવે.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

અથ શ્રી નીચા મુખવાળા નક્ષત્રનો વિચાર.

કૃતિકા, ભરણી, અશ્લેષા, મઘા, મુળ, વિશાખા, ત્રણ પૂર્વા એ નવ નક્ષત્ર નીચા મુખવાળાં કહ્યાં છે, માટે એ નક્ષત્રોમાં કુવો તથા તળાવ કરાવવાં નહીં. પણ દેવસ્થાન, નવું ઘર, વિદ્યાનો આરંભ તથા કોઈ વસ્તુ જમીનમાં થાપણ તરીકે મુકવામાં તથા જમીનમાંથી ધન કાઢવામાં, ગણીત વિદ્યા ભણવામાં, જ્યોતિષનો અભ્યાસ કરવામાં એ સર્વે કામ નીચા મુખવાળા નક્ષત્રમાં કરે તો સિદ્ધ થાય.

अथ श्री चारपगां जनावर लेवानुं मुहूर्त्त.

रेवति श्विनी चित्राश्च । स्वाति हस्त पुनर्वसु ॥
अनुराधा मृगे ज्येष्टा । एता च पार्श्वतो मुखा ॥६२॥
एतेषा श्वंगजोष्दं च । अनड्वाहं मदंखरं ॥
वप्यनं कृष्य वाणिज्यं । गमनं क्रूर कर्मसु ॥६३॥
अर वृत्रक्रयं चाणि । तानि सर्वाणि कारयेत् ॥६४॥
रोहिण्याद्रा धनिष्टा च पुर्ष्य त्रिणुत्तराणि च ॥
श्रवणं शतभिषचैव । नवंत्युर्द्ध मुखा स्मृता ॥६५॥
एषु राज्याभिषेकं च । पट्टबंधत्तु कारयेत् ॥
आराम गृहे प्रासादे । प्राकार छत्र तोरणं ॥६६॥
धज चिह्नो पताका च । शंख चामर मौक्तिकं ॥
नारिणां अभिषेकं च । तानि सर्वाणि कारयेत् ॥६७॥

ભાવાર્થ:—રેવતી, અશ્વની, ચિત્રા, સ્વાતિ, હસ્ત, પુનર્વસુ, અનુરાધા, મૃગશર, જ્યેષ્ઠા એ નક્ષત્ર વાંકા મુખવાળાં જાણવા. એ નક્ષત્રમાં હાથી, ઘોડા, ઊંટ, બળદ વિગેરે ચોપગાં જાનવર લેવામાં તથા

વણુજ વેપાર કરવામા સારા છે ગાડી રથ વિગેરે વાહનમાં પ્રથમ બેસવાના સારા છે રોહિણી, આર્દ્રા, ધનિષ્ઠા, પુષ્ય, ત્રણ ઉત્તરા, શ્રવણ, સતભીશા. એ નક્ષત્રો ઊચા મુખના કહ્યાં છે રાજ્યાભિષેક તથા પાટ અભિષેક તથા બગીચો, મહેલ એ કામોમા એ નક્ષત્રો સારા છે. વિશેષમા ઊર્ધ્વમુખી નક્ષત્ર ધ્વજ, કળશ, પતાકા તથા સ્ત્રીઓને નવા આભુષણ પહેરવામા સારા છે ॥ ૬૨-૬૭॥

अथ श्री राहू फल विचार.

निज गशौ ग्रहण दिने ।
त्रिपट् दशैकादश शुभो राहू ॥
अपरे राहू प्राहू ।
जन्मस्थं विवर्जितं शशिवत् ॥ ६८ ॥
ग्राम स्त्री तृये नवम चतुर्थे ।
तथायु संख्या शुभदश्च राहू ॥
सुत्पांत्यः र्ध्रां दशमश्च मध्ये ।
हीनो मुनि नेत्र रसास्तदादौ ॥ ६९ ॥

ભાવાર્થ —પોતાની રાશીથી ગ્રહણના રાહુ આવે તેનું ફળ નીચે પ્રમાણેઃ—

ત્રીજો, છઠ્ઠો, દસમો, અગીઆરમો એ રાહુ હોય તો શુભ ફળ આપે, પણ જન્મનો રાહુ વર્જીત કરવો. તે રાહુનું ફળ ચંદ્રમા સમાન જાણવું પોતાની રાશીથી પાંચમો, ત્રીજો, નવમો, ચોથો, અગીઆરમો એ ગ્રહણીના રાહુ હોય તો સારૂ ફળ આપે, શુભ કરે, પાંચમો, બારમો, આઠમો, દશમો મધ્યમ ફળ આપે, અને પહેલો, છઠ્ઠો, બીજો, સાતમો એ રાશીનો રાહુ અનિષ્ટ ફળ આપે ॥ ૬૮-૬૯ ॥

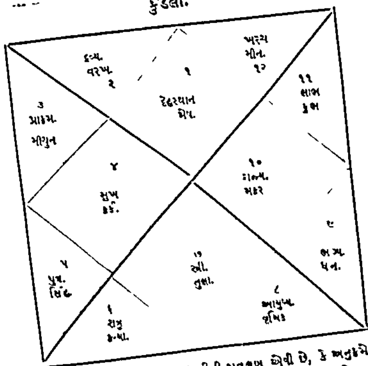
બાંધવામાં વૈશાખ, શ્રાવણ, માગશર અને ફાગણ એ ચાર માસ ઉત્તમ કહ્યા છે ॥ ૭૦-૭૪ ॥

अथ श्री शेषनागनी विधि.

वेद्यां वृषे गृहे सिंघे । त्रिक मीने सुरालये ॥
मित्रा मित्रस्य स्थानेषु । शेषनाग विधीयते ॥७५॥
ईशानह धुरि आदिदे । धुरे गणिजे मिन ॥
त्रिहू मासे कर्म करइं । शेष सिंहारभमांति ॥७६॥
सिरि च पईंगेहण मरइं । कडीयां मरज स्वामि ॥
पुठि कुडंबोपरिहरइं । कुसलं च वच्छे ठामि ॥७७॥

ભાવાર્થઃ—શેષ નાગના યંત્ર પ્રમાણે મકાન તથા પરણવાની ચૉરીની જુદી વિધે કહે છે. મીન રાશીથી અનુક્રમે મહેલ બનાવવામાં સમજવું. મીન લગ્ન અથવા સિંહ લગ્ન ઘર બાંધવામાં લેવું, અને સિંહ લગ્નથી શેષ નાગનું ઘર જોવું. વૃષભ રાશીથી તથા વૃષભ સંક્રાંતીથી ચૉરીમાં શેષ નાગનો વાસો સમજવો. દેવમંદીર વિષે મીન રાશીથી સમજવો. ઇશાન ખુણેથી લઇને ચાર ખુણે ત્રણ ત્રણ સંક્રાંતીએ શેષ નાગ સમજવો. સિંહ, કન્યા, તુલા એ ત્રણ સંક્રાંતીમાં ઇશાન ખુણામાં શેષ નાગનું ઘર હોય છે. એમ અનુક્રમે ત્રણ ત્રણ રાશી સમજવી તેમાં જો મકાન બાંધતી વખતે શેષ નાગના માથે ખીલી આવે તો સ્ત્રી મરે, કેડમાં ખીલી આવે તો ઘરધણી મરે, પુંઠે ખીલી આવે તો કુંટુંબનો નાશ થાય, પૂંછ ઉપર ખીલી આવે તો સર્વે કાર્યની સીદ્ધિ થાય. ॥ ૭૫-૭૭. ॥

કુંડલી.

ભાવાર્થઃ—ઉપરની કુંડલીની મતલબ એવી છે, કે અનુક્રમે બાર ભુવન (સ્થાન) આપ્યા છે, તેમજ બાર રાશીના નામ દેખાડ્યા છે. હવે તેમાં જોવું, કે કયા સ્થાનમાં કયો ગ્રહ આવ્યો છે, અને તે ઉંચાનો છે કે નીચાનો છે, શત્રુ છે કે મીત્ર છે, એ બીના સર્વે ઉપર દેખાડેલી છે, તે જોવાથી આખી જીંદગીનું સુખ દુઃખ આપણે જાણી શકીશું તેમજ ઉપર દેખાડેલા બાર ભુવનમાં ૧ ૪ ૭ ૧૦ એ સ્થાનોમાં મંગળગ્રહ આવ્યો હોય તો સ્ત્રીને ઘાટકીએ અને પુરૂષને ઘાપકીએ એમ સમજવું. વિશેષ બીના ઉપર આપી છે. ॥ ૧ ॥

અથ શ્રી રોગીને રોગથી મુક્ત થવાનો યંત્ર.

અંક	નક્ષત્ર.	પાયો ૧ લો	પાયો ૨ જો	પાયો ૩ જો.	અંક	નક્ષત્ર.	પાયો ૧ લો	પાયો ૨ જો	પાયો ૩ જો.	અંક	નક્ષત્ર.	પાયો ૧ લો	પાયો ૨ જો.	પાયો ૩ જો.
૧	કૃતિ.	દીન ૧	દીન ૧૦	મરણ	૧૦	[illegible]	દીન ૧૮	દીન ૭	દીન ૮	૧૯	ઉત્તરાષાઢા	દીન ૧૫	દીન ૧૨	દીન ૨૦
૨	[illegible]	દીન ૬	દીન ૧૩	દીન ૧૯	૧૧	હસ્ત	દીન ૮	દીન ૪	દીન ૫	૨૦	શ્રવણ	દીન ૭	દીન ૨૦	દીન ૧૧
૩	[illegible]	દીન ૭	દીન ૧૩	દીન ૧૫	૧૨	ચીત્ર.	દીન ૩	દીન ૯	દીન ૧૦	૨૧	ધનિષ્ઠા	દીન ૨૭	દીન ૨૦	દીન ૯
૪	[illegible]	દીન ૧૧	દીન ૧૨	મરણ	૧૩	સ્વાતી	દીન ૧૦	દીન ૧૮	મરણ	૨૨	શતભિષા	દીન ૮	દીન ૧૮	દીન ૧૧
૫	પુનર્વસુ	દીન ૨૫	દીન ૭	[illegible]	૧૪	[illegible]	દીન ૮૮	દીન ૧૦	દીન ૨૫	૨૩	પુર્વાભા.	દીન ૯	મરણ	દીન ૧૨
૬	પુષ્ય	દીન ૭	દીન ૧૨	[illegible]	૧૫	અનુરાધા	દીન ૭	દીન ૧૫	મરણ	૨૪	ઉતરાભાદ્ર	દીન ૧૦	દીન ૨૦	દીન ૨૦
૭	[illegible]	દીન ૬	[illegible]	[illegible]	૧૬	[illegible]	દીન ૮૫	દીન ૧૧	મરણ	૨૫	રેવતી	દીન ૮	દીન ૧૭	મરણ
૮	[illegible]	દીન ૭	દીન ૨૦	મરણ	૧૭	[illegible]	દીન ૧૫	મરણ	મરણ	૨૬	અશ્વિની	દીન ૧૦	દીન ૭	દીન ૩૨
૯	[illegible]	દીન ૧૨	દીન ૧	મરણ	૧૮	[illegible]	દીન ૩૦	દીન ૧૬	મરણ	૨૭	ભરણી	દીન ૯	મરણ	મરણ

ભાવાર્થઃ—પ્રથમ રોગીને પુંછવું કે કયે દિવસે રોગ થયો, તે પછી તે દિવસનુ નક્ષેત્ર જોવું. જે નક્ષેત્ર હોય તે નક્ષેત્રના ત્રણ ભાગ (પાયા) કરવા એટલે પહેલે પાયે વીસ ઘડી, બીજે પાયે વીસ ઘડી, ત્રીજે પાયે વીસ ઘડી, એમ એક નક્ષેત્ર સાઠ ઘડી હોય છે. તેના ત્રણ ભાગ વીસ ઘડીના થયા ત્યારે ધારો, કે રોગીને પુછતાં રોગીએ કૃતીકા નક્ષેત્રના પહેલા પાયે રોગ થયો એમ કહ્યું, તો ઉપર યંત્રમા જોવુ તો ત્યા પાચ દીન મુકયા છે, તો જાણવુ કે પાચ દીવસમા રોગી રોગથી મુક્ત થશે, જો બીજે પાયો હોય તો દસ દીનમા રોગી રોગથી મુક્ત થશે, અને જો ત્રીજે પાયો હોય તો મરણ અથવા મરણાંતીક કષ્ટ, એમ સત્તાવીસે નક્ષેત્ર ઉપલા યત્રથી જોઈ લેવા. પણ બરાબર તેના નક્ષેત્ર તથા પાયા ચોક્કસ કરીને બોલવુ. જેમ તેમ બોલવુ નહીં.

अथ श्री वर्षना चार स्थंभनो यंत्र.

સ્થંભ	માસ	તીથી	નક્ષત્ર
પાણીનો	ચૈત્ર શુદી	૧	રેવતી
તાપનો	વૈશાખ શુદી	૧	ભરણી
પવનનો	જેઠ શુદી	૧	મૃગશર
અન્નનો	અશાઢ શુદી	૧	પુનર્વસુ

ભાવાર્થઃ—ઉપરના માસ, તીથી, નક્ષત્ર જે વર્ષમાં હોય તે, વર્ષ સારૂં ગણાય છે. જેમકે, ચૈત્ર શુદી ૧ને દીવસે રેવતી નક્ષત્ર હોય તો વરસાદ સારો થાય, વૈશાખ શુદી ૧ને દીવને ભરણી નક્ષત્ર હોય તો તાપ અનુકુળ પડે, જેઠ શુદી ૧ને દીવસે મૃગશર નક્ષત્ર હોય તો પવન અનુકુળ વાય, અને અષાઢ શુદી ૧ને દીવસે પુનર્વસુ હોય તો અન્ન સારૂં પાકે.

अथ श्री गयेली वस्तु मळवा न मळवानो विचार.

નંબર.	નક્ષેત્રનાં નામ.	નંબર.	નક્ષેત્રનાં નામ.
૧	અશ્વનીમા ગયેલી વસ્તુ દીન ૯ માં મળે	૧૫	સ્વાતીમા ગઇ વસ્તુ ન મળે.
૨	ભરણીમાં દીન ૧૫ માં મળે	૧૬	વિશાખામાં દીન ૧૫માં મળે.
૩	કૃતીકામાં દીન ૯ માં મળે.	૧૭	અનુરાધામાં કષ્ટથી મળે.
૪	રોહિણીમાં દીન ૭ માં મળે.	૧૮	જ્યેષ્ટામાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.
૫	મૃગશરમાં દીન ૩૦ માં મળે.	૧૯	મૂળમાં દીન ૯માં મળે.
૬	આદ્રામાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.	૨૦	પૂર્વાષાઢામાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.
૭	પુષ્યમાં દીન ૭ માં મળે.	૨૧	ઉત્તરાષાઢામાં દીન ૩૦માં મળે.
૮	પુનર્વસુમાં દીન ૭માં મળે.	૨૨	અભીચમાં દીન ૧૨માં મળે.
૯	અશ્લેષામાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.	૨૩	શ્રવણમાં દીન ૧૫માં મળે.
૧૦	મઘામાં દીન ૨૦માં મળે.	૨૪	ધનિષ્ટામાં દીન ૧૧માં મળે.
૧૧	પુર્વાફાલ્ગુણીમાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.	૨૫	શતભીષામાં દીન ૧૧માં મળે.
૧૨	ઉત્તરાફાલ્ગુણીમાં દીન ૭ માં મળે.	૨૬	પુર્વાભાદ્રપદમાં ગઇ વસ્તુ ન મળે.
૧૩	હસ્તમાં દીન ૧૫માં મળે.	૨૭	ઉત્તરાભાદ્રપદમાં દીન ૭માં મળે.
૧૪	ચિત્રામાં દીન ૧૧માં મળે.	૨૮	રેવતીમાં ગઇ વસ્તુ કષ્ટથી મળે.

ભાવાર્થઃ—ગયેલી વસ્તુ કયારે મળશે એમ કોઈ સવાલ પુછે તો તે દિવસનું નક્ષેત્ર જોઈ તેના દીવસ કહેવા અથવા નહિં મળે એમ કહેવું. તે વસ્તુ કઇ દીશામાં ગઇ છે તે જોવા વિષે આગળ જણાવેલ છે.

अथ श्री शुभ योग यंत्र

वार	तिथी			नक्षत्र									योग
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शुभ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	•	•	[illegible]	•	•	शुभ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	•	•	शुभ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	•	•	शुभ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	•	शुभ
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	•	[illegible]	शुभ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	•	•	•	शुभ

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

श्री नरचंद्र जैन ज्योतिष.

द्वितीय कीरण (भाग २ जो.)

॥ मंगळाचरण ॥

॥ श्लोक. ॥

राशि प्रभेद १ संज्ञा २ ग्रह भेदा ३
गोचरा ४ ष्टवर्गोच ५ सवत्सर ६
मास ७ दिन ८ र्क्ष ९ शुद्धयः क्रांति साम्यं च १०॥१॥
बलं ११ मीनं १२ च लग्नस्य षड्वर्गोदय शोधनं १३॥
प्रतिष्टायां व्रते वापिं ग्रहा १४
स्त दोष १५ तद्गुणा १६ ॥२॥
ध्रुव १७ छायावि लग्ने च १८
द्वारांण्याष्टादश क्रमात् ॥
अथे तानि प्रवर्त्तंते जन्म शुद्धि विधित्सया ॥३॥

ભાવાર્થઃ—સાગરચંદ્રસુરીકૃત નરચંદ્ર નામ પ્રથમ કીરણ પૂર્ણ કરી દ્વિતીય કીરણ પ્રારંભે છે તેમા મુખ્ય વિષય ૧૮ છે તેનાં નામ નીચે પ્રમાણેઃ—

૧ બાર રાશીનો વિચાર.	૩ ગ્રહ ભેદ વિચાર
૨ રાશી સંજ્ઞા વિચાર	૪ ગોચર ગ્રહનો વિચાર

વળી બીજી રીતે ક્રુર, અક્રુર સંજ્ઞા ઉપર પ્રમાણે સમજવી જેમકે, મેષ રાશીની ક્રુર સંજ્ઞા અને વરખની અક્રુર સંજ્ઞા એમ બારે રાશીની અનુક્રમે જાણવી

વળી ત્રીજે પ્રકારે બાર રાશીની ચર, સ્થિર, દ્વી સ્વભાવ એટલે બે સ્વભાવવાળી એ ૩ પ્રકારે જાણવી જેમકે, મેષ રાશી (ચર), વરખ રાશી (સ્થિર) અને મિથુન રાશી દ્વી સ્વભાવ એટલે ચર, સ્થિર એ પ્રમાણે બારે રાશીની સંજ્ઞા સમજવી વિશેષ યંત્રથી જણાશે

હવે રાશીની નવમાશની રીત કહે છે દરેક રાશીના ત્રીશ અંશ હોય છે અને તેના નવ પાયા થાય છે જેમકે, મેષ રાશીનો નવમાશ જોવો હોય તો મેષ રાશીથી ગણવું એટલે મેષ રાશીનો પહેલો અંશ મેષ અને બીજો અંશ વરખ એ પ્રમાણે મેષ રાશીનો નવમો અંશ ધન રાશી જાણવી વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે ॥ ૫ ॥

રાશી દિશા યંત્ર

ઇશાન	મે સિ ધ	અગ્નિ
ક મી વૃશ્ચિક		વૃ ક મ
વાયવ્ય	મિ તુ કું	નૈઋત્ય

રાશી સ્ત્રી પુરૂષ યંત્ર

૨ સ્ત્રી	પુરૂષ ૧ મેષ	૧૨ સ્ત્રી
૩ પુરૂષ		૧૧ પુરૂષ
૪ સ્ત્રી		૧૦ સ્ત્રી
૫ પુરૂષ	૭ પુ ષ	૯ પુરૂષ
૬ સ્ત્રી		૮ સ્ત્રી

ક્રૂર અક્રૂર યંત્ર.

અક્રૂ. ૨ ક્રૂ. ૩	૧ ક્રૂર.	અક્રૂ. ૧૨ ક્રૂ ૧૧
અક્રૂ. ૪		૧૦ અક્રૂ
૫ ક્રૂ. અક્રૂ. ૬.	૭ ક્રૂર.	૯ ક્રૂ ૮ અક્રૂ.

ચર સ્થિર દ્વી સ્વભાવ યંત્ર.

૨ સ્થિ. ૩ દ્વી.	૧ ચર	દ્વી ૧૨ સ્થિ. ૧૧
૪ ચ.		૧૦ ચ.
સ્થિ. ૫ દ્વી. ૬	૭ ચર	૯ દ્વી ૮ સ્થિ.

अथ श्री राशी बलाबल विचार.

नो विश्रांमश्वरे लग्ने । विश्राम द्वितयं स्थिरे ॥
विश्रांम त्रितयं ज्ञेयं । द्वि श्वभावे द्विरात्मके ॥६॥
मेपाद्याश्चत्वारः सधन्वि मकराः क्षिपा बला ज्ञेया ॥
पृष्टोदया वि मिथुनास्त । एव मीनो द्युभय लग्नं ॥७॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશીથી ચાર રાશી એટલે મેષ, વરખ, મિથુન, કર્ક તથા ધન, મકર, મીન એ રાશીઓ રાત્રીએ બળવાન છે, અને સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુંભ એ દીવસે બળવાન છે.

મેષ, વરખ, કર્ક, ધન, મકર એ રાશીની પૃષ્ટોદય સંજ્ઞા છે; મિથુન, સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુંભ એ રાશીની શીર્ષોદય સંજ્ઞા છે; અને મીન રાશીની ઉભય સંજ્ઞા છે. ॥ ૬–૭. ॥

અથ શ્રી રાશી બલ યંત્ર.

મે	વૃ	મિ	ક	સિં	ક	તુ	વૃ	ધ	મ	કું	મિ	રાશી
રાત્રી	રાત્રી	રાત્રી	રાત્રી	દિવા	દિવા	દિવા	દિવા	રાત્રી	રાત્રી	દિવા	રાત્રી	દીવા રા
પૃષ્ઠે	પૃષ્ઠે	શીર્ષ	પૃષ્ઠે	શીર્ષ	શીર્ષ	શીર્ષ	શીર્ષ	પૃષ્ઠે	પૃષ્ઠે	શીર્ષ	ઉભ	પીઠ

अथ श्री ग्रह परम उच्च अंश विचार.

अज वृष मृगांकना कर्क मीन वणिजां शकेष्किना ।
युगाः दश शिग्याष्ट त्रिंशति तिर्थाद्रिय विंशत विंशेषु ॥८॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશીનો રવી જેમ દશ અંશ સુધી પરમોત્કૃષ્ટ ઉચ્ચનો કહેવાય છે તેમ વૃષભ રાશીનો ચંદ્રમા ત્રણ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે, મકર રાશીનો મંગળ અઠ્ઠાવીસ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે, બુધ કન્યા રાશીના પાંચ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચ કહેવાય છે; ગુરૂ કર્ક રાશીનો પાંચ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચ કહેવાય છે, શુક્ર મીન રાશીના સત્તાવીસ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે, શની, તુલા રાશીના વીસ અંશ સુધી પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે રાહુ, મીથુન રાશીનો પરમ ઉચ્ચનો કહેવાય છે. વિશેષ બીના નીચેના યંત્રથી જાણવી ॥૮॥

અથ શ્રી ગ્રહ દીશા યંત્ર.

ઈશાન ગુરૂ	પૂર્વ રવી	અગ્નિ શુક્ર
ઉત્તર બુધ		દક્ષિણ મંગળ
વાયવ્ય ચંદ્ર	પશ્ચિમ શનિ	નૈરુત્ય રાહુ

અથ શ્રી ક્રૂર તથા સૌમ્ય

ક્ષીણ ચંદ્ર	ક્રૂર	ચંદ્ર
શનિ બુધ	ક્રૂર	ગુરૂ
રવિ બુધ	ક્રૂર	શુક્ર
મંગળ બુધ	ક્રૂર	બુધ

अथ श्री ग्रह लींग संज्ञा विचार.

सप्तम ग्रह गोज्ञेयो त्रिधुं तुदा क्रांत वेस्मतः केत
कलीव स्त्री पुरुषाणां बुध शौरी शशी शितो परेत्वेशा

ભાવાર્થઃ-રવી, મંગળ, ગુરૂ એ ગ્રહોની પુરૂષ સંજ્ઞા જવીઃ ચંદ્ર, શુક્ર, કેતુ, એ ગ્રહોની સ્ત્રી સંજ્ઞા સમજવી; બુધ શની એ ગ્રહોની નપુંસક સંજ્ઞા સમજવી. ॥ ૧૭ ॥

અથ શ્રી ગ્રહ લીંગ યંત્ર.

પુરૂષ ગ્રહ.	રવી.	મંગળ.	ગુરૂ.
સ્ત્રી ગ્રહ.	ચંદ્ર.	શુક્ર.	કેતુ.
નપુંસક ગ્રહ.	બુધ.	૦	શની.

अथ श्री ग्रह वलावल विचार.

वलवान्मित्रस्वग्रहोच्चनवांशेष्वीक्षितः । शुभैश्चापि चंद्र सितौ स्त्री क्षत्रे पुरु प्राच्याद्या जीव वुध शशांक सितौउर्केन्येस्निग्ध विपुलाश्च ॥ १९ ॥

ભાવાર્થ—જે ગ્રહ મિત્રની રાશીપર સ્થિત હોય, સ્વગ્રહી હોય, ઉચનો અથવા નવમાશકમા પોતાની રાશીનો હોય, અને શુભ દ્રષ્ટીવાળો હોય તે બળવાન કહેવાય છે. બીજો સ્ત્રી રાશી એટલે વરખ, કરક, કન્યા, વૃશ્ચિક, મીન, મકર એ રાશીપર બેઠેલો સ્ત્રી ગ્રહ ચંદ્ર શુક્ર સ્થિત હોય તે બળવાન કહે છે. પુરૂષ રાશી એટલે મેષ, મીથુન, સિંહ, તુલા, ધન, કુંભ એ પુરૂષ રાશી ઉપર રવી, મંગળ, શની, ગુરૂ, બુધ એ સ્થિત હોય તો તે ગ્રહ બળવાન કહેવાય. એટલે તે ગ્રહ કાલ બલના ગણીતમાં બળ પામે છે. વિશેષ યંત્રમા જોવાથી જણાશે. ॥ ૧૯ ॥

અથ શ્રી ગ્રહ બલાબલ યંત્ર.

રાશી.	૨ ૪ ૬ ૮	૧૦ ૧૨	ચંદ્ર શુક્ર	બલવંત.	સ્ત્રી ક્ષેત્ર
શી.	૧ ૩ ૫ ૭	૯ ૧૧	ર. શ મં બુ ગુ.	બળવંત	પુરૂષ ક્ષેત્ર.

अथ श्री ग्रह भेद विचार.

ुद्धे चोत्तरगा कैंद्रेण समागताश्च रवि वर्जं ॥
ोज्ञेयाः काल वल च क्षतेत्वधुना ॥२०॥

ભાવાર્થ—જ્યારે ગ્રહોમાં માહેમાહે વિગ્રહ (યુદ્ધ) થાય
ી વર્જીને બીજા ગ્રહો લેવા. યુદ્ધમાં શુક્ર ગ્રહનો સદા
છે. ॥ ૨૦ ॥

અથ શ્રી ગ્રહ દીશા યંત્ર.

ઇશાન ગુરૂ	પૂર્વ રવી	અગ્નિ શુક્ર
ઉત્તર બુધ		દક્ષિણ મંગળ
વાયવ્ય ચંદ્ર	પશ્ચિમ શનિ	નૈઋત્ય રાહુ

અથ શ્રી ક્રૂર

ક્ષીણ ચંદ્ર	ક્રૂર
શનિ બુધ	ક્રૂર
રવિ બુધ	ક્રૂર
મંગળ બુધ	ક્રૂર

अथ श्री ग्रह लींग संज्ञा वि

सप्तम ग्रह गोझेयो त्रिधुं तुदा क्रांत वेस्मत
क्लीव स्त्री पुरुपाणां बुध शौरो शशी शितो परे

ભાવાર્થઃ-રવી, મંગળ, ગુરૂ એ ગ્રહોની પુરૂષ
જવી; ચંદ્ર, શુક્ર, કેતુ, એ ગ્રહોની સ્ત્રી સંજ્ઞા સમજ
બુધ શની એ ગ્રહોની નપુંસક સંજ્ઞા સમજવી. ॥ ૧૭

અથ શ્રી ગ્રહ લીંગ યંત્ર.

પુરૂષ ગ્રહ	રવી.	મંગળ.	ગુરૂ.
સ્ત્રી ગ્રહ.	ચંદ્ર.	શુક્ર.	કેતુ.
નપુંસક ગ્રહ.	બુધ.	•	શની.

अथ श्री ग्रह बलाबल विचार.

बल्वान्मित्रस्वग्रहोच्चनवांशेप्वीक्षितः। शुभैश्चापि चंद्र सितौ स्त्री क्षेत्रे पुरु प्राच्याद्या जीव बुध शशांक सितौउर्केन्येस्निग्ध विपुलाश्च ॥ १९ ॥

ભાવાર્થ—જે ગ્રહ મિત્રની રાશીપર સ્થિત હોય, સ્વગ્રહી હોય, ઉંચનો અથવા નવમાંશકમાં પોતાની રાશીનો હોય, અને શુભ દ્રષ્ટીવાળો હોય તે બળવાન કહેવાય છે. બીજો સ્ત્રી રાશી એટલે વરખ, કરક, કન્યા, વૃશ્ચિક, મીન, મકર એ રાશીપર બેઠેલો સ્ત્રી ગ્રહ ચંદ્ર શુક્ર સ્થિત હોય તે બળવાન કહે છે. પુરૂષ રાશી એટલે મેષ, મીથુન, સિંહ, તુલા, ધન, કુંભ એ પુરૂષ રાશી ઉપર રવી, મંગળ, શની, ગુરૂ, બુધ એ સ્થિત હોય તો તે ગ્રહ બળવાન કહેવાય: એટલે તે ગ્રહ કાળ બળના ગણીતમાં બળ પામે છે. વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે. ॥ ૧૯ ॥

અથ શ્રી ગ્રહ બલાબલ યંત્ર.

રાશી.	૨ ૪ ૬ ૮ ૧૦ ૧૨	ચંદ્ર શુક્ર	બળવંત.	સ્ત્રી ક્ષેત્ર
રાશી.	૧ ૩ ૫ ૭ ૯ ૧૧	ર મ બુ ગુ.	બળવંત.	પુરૂષ ક્ષેત્ર.

अथ श्री ग्रह भेद विचार.

...ह युद्धे चोत्तरगा केंद्रेण समागताश्च रवि वर्जं ॥
...ष्टवनोज्ञेयाः काल बल च क्षतेत्वधुना ॥२०॥

ભાવાર્થ—જ્યારે ગ્રહોમાં માંહોમાંહે વિગ્રહ (યુદ્ધ) થાય ...રે રવી વર્જીને બીજા ગ્રહો લેવા. યુદ્ધમાં શુક્ર ગ્રહનો સદા... થાય છે. ॥ ૨૦ ॥

अथ श्री दिवस रात्री बल विचार.

अहनिशिनार्क शुक्रगुरु निशि ज्ञानन सितं कुज गोगा
स्वदिनाद् शुभशुभा बहुलेतर पक्षगाताजिनः ॥२१॥

ભાવાર્થઃ—શુક્ર, રવી, ગુરૂ, એ ગ્રહો દીવસે બળ પામે છે, અને બુધ, ચંદ્ર, મંગળ, શની એ ગ્રહો રાત્રે બળ પામે છે

અથ શ્રી દીવસ રાત્રી બળ યંત્ર.

રવી.	ગુરૂ.	શુક્ર	દીવસે	બળવાન
બુધ.	ચંદ્ર	તથા	રાત્રે	બળવાન
[illegible]	મંગળ	શની	રાત્રે	બળવાન

अथ श्री नैसर्ग बल विचार.

वाक्यनिसित चंद्रार्कालिनः नैसर्गिक ॥
बलमेतद्बलसाम्येस्यादाधिकचिंता ॥२२॥

ભાવાર્થઃ—શની, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, ચંદ્ર, રવી એ ગ્રહો અનુક્રમે અંશોમાં એકએકથી ઓછા અંશમાં હોવાથી નૈસર્ગ બળ પામે છે. તથા દીશા બળમાં પૂર્વ દીશાથી બળ કહે છે. ગુરૂ પૂર્વ દીશામાં બળવાન હોય છે એટલે પૂર્વ દીશામાં તે ફળ આપે છે. બુધ ઈશાનમાં, રવી ઉત્તરમાં, મંગળ વાયવ્યમાં, શની પશ્ચિમમાં, ચંદ્રમા નૈઋત્યમાં, શુક્ર દક્ષિણમાં એ પ્રકારે ઉપર કહેલા ગ્રહો દીગ્બળ કહેવાય છે. ॥ ૨૨ ॥

અથ શ્રી દીશા બલ યંત્ર.

ગુરુ	બુધ	રવી	મંગળ	શની	ચંદ્ર	શુક્ર	ગ્રહનામ
પૂર્વ	ઈશાન	ઉત્તર	વાયવ્ય	પશ્ચિમ	નૈરૂત	દક્ષિણ	દીશનામ

अथ श्री ग्रह दष्टि विचार.

ये नव पंचमे च चतुर्थाष्ट मेकतपाद ॥
वृष्या मते न पूर्ण निजा तथा च पूर्ण पश्याति ॥२३॥
रविजस्त्रृतिय दशमे । तृकोणमपि जीवाः ॥
चतुर्लभूतार्क बुधहि मकराः कलत्रं च ॥२४॥
एकादशमपि भवनं सर्वे पश्याति खेचराः ॥
सम्यक् मूर्तौ च शकल दृष्टा फलानि चैवं मयच्छति॥२५॥
जन्मस्थ च द्वितियं च स्वस्थानाष्टष्टमं तथा ॥
षष्टं द्वादशमं न पश्यति शेषाणि पश्यंति ते ग्रहाः ॥२६॥
द्वितिये द्वादशे षष्टे मूर्तौचैकादशे तथा ॥
दृपिहस्ता न पश्यंति जात्यंधाईव खेचरा ॥२७॥

ભાવાર્થઃ—જન્મ કુંડળીમાં જે ગ્રહ જે સ્થાનમાં હોય તે સ્થાનથી ગણતાં ત્રીજા અને દશમાં સ્થાનમાં ગ્રહની પાંચ વસા દ્રષ્ટિ હોય છે, ૯મા અને ૫મા સ્થાનમાં દશ વસા દ્રષ્ટિ હોય છે, ૪થા અને ૮મા સ્થાનમાં ૧૫ વસા દ્રષ્ટિ હોય છે, અને સર્વે ગ્રહની સાતમા સ્થાનમાં ૨૦ વસા પૂર્ણ દ્રષ્ટિ હોય છે. વિશેષમાં શની ૩જા, ૧૦મા સ્થાનપર વીસ વસા દ્રષ્ટિએ જુએ છે, ગુરૂ ૯મા, ૫મા સ્થાનપર વીસ વસા પૂર્ણ દ્રષ્ટિએ જુએ છે

પોતાના સ્થાનથી ૨, ૩, ૪, ૧૦, ૧૧, ૧૨માં કોઈપણ ગ્રહ રહેલો હોય તો તે સ્વભાવ મૈત્રી અને ૧, ૫, ૬, ૭ ૮, ૯માં કોઈ ગ્રહ હોય તે શત્રુ કહેવાય છે. ॥ ૨૮-૩૦ ॥

અથ શ્રી ગ્રહ મૈત્રી યંત્ર.

ગ્રહ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શની	રવી	
મિત્ર	ચંદ્ર મંગળ ગુરૂ	રવી બુધ	રવી ચંદ્ર ગુરૂ	રવી રાહુ શુક્ર	રવી ચંદ્ર મંગળ રાહુ	બુધ શની રાહુ	શુક્ર બુધ રાહુ	શની બુધ શુક્ર	૨, ૩, ૪, ૧૦,૧૧,૧૨, મિત્રના
સમ	બુધ	મંગળ ગુરૂ શુક્ર શની	શુક્ર શની	મંગળ ગુરૂ શની	શની	મંગળ ગુરૂ	ગુરૂ ૯	ગુરૂ	
શત્રુ	શુક્ર શની રાહુ	રાહુ	રાહુ બુધ	ચંદ્ર	બુધ શુક્ર	રવી ચંદ્ર	રવી ચંદ્ર મંગળ	રવી ચંદ્ર મંગળ	૧, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, શત્રુના

अथ श्री गोचर ग्रह विचार.

स्थापयितुः शिष्यस्य च गोचर शुद्धो गुरोस्तु चंद्र बले ।
स्थापन दीक्षे कार्ये जन्मेंदुग्रहात्तु सामाह्या ॥३१॥
सूर्य पद् त्रिदश स्थित त्रि दश पद् ससाद्य गश्चंद्रमाः ।
जीवःसप्तनवद्विपंचमगतोवक्रार्कजौपद्त्रिगौसौम्यः॥३२॥

पद्वि चतुर्दशाष्टम गतः सर्वेषुपांतेः शुक्र सप्तम ।
पद् दशार्कसहिताशाद्दलत्राश क्रन् ॥३३॥
न सुत धर्मेषु रविर्मध्यः शुभदः शशीतुशतपक्षे ।
आद्यं तारा वलमपि शशी निर्क्षीणे च विवले च ॥३४॥
रवि शशि जीवेः शवलेः शुभदः स्याद्गोचरोद्ध तदभावे ।
आद्याष्टक वर्गशुद्धिर्जन्मविल ग्रहेभ्यश्च ॥३५॥
केन्द्रायाष्ट द्विनवखर्कः स्यादार्कि भौमयोश्च शुभः ।
पद् शसान्येषु १२ सितात् षडा ६ य ११ धी ५
धर्मे ९ गोजीवात् ॥३६॥

ભાવાર્થ —ગોચર ગ્રહ એટલે પોતાની નામ રાશીથી જે ગ્રહ જે રાશીનો હોય ત્યા સુધી ગણવો તેમા દીક્ષાના કામમા જન્મ રાશીથી ગ્રહો ગણવા અને જન્મ રાશી જાણવામા ન હોય તો નામ રાશીથી ગણવુ તેમા ચદ્ર બળ સારો જોવો હવે ગોચર ગ્રહનુ ફળ કહે છે રવી ૬, ૩, ૧૦, ૧૧મો હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, ચદ્રમા ૩, ૬, ૭, ૧૦, ૧૧, ન ૧ લે હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, મગળ ૬, ૩, ૧૧મે હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, બુધ ૬, ૨, ૪, ૧૦, ૮, ૧૧મે હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, ગુરૂ ૭, ૯, ૨, ૫, ૧૧મે હોય તો શુભ ફળ આપે છે, શુક્ર ૭, ૬, ૧૦, ૧૧મે હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે છે, અને શની ૩, ૬, ૧૧મે હોય તો શુભ ફળ આપે છે

જે ગોચર ગ્રહ કહ્યા તેમા રવી મધ્યમ હોય તો ચદ્રબલ ગ્રહણ કરવો જો ચદ્ર શુક્લપક્ષમા સારો હોય તો ઉત્તમ ફળ આપે, નહીં તો તારા બળ જોઇને શુભ કાર્ય કરવુ તારા બલ ન મળે તો ગુરૂ બળવાન જોઇ કાર્ય કરવુ, અને રવી, ચદ્ર, ગુરૂ બળવાન ન હોય તો અષ્ટ વર્ગ સુધી જન્મ લગ્નથી જોઇને શુભ કાર્ય કરવુ ॥ ૩૧-૩૬ ॥

અથ શ્રી ગોચર ગ્રહ યંત્ર.

રવી.	૬	૩	૧૦	૧૧			ઉત્તમ ગ્રહ ગોચરે.
ચંદ્ર.	૩	૧૦	૬	૭	૧	૧૧	,,
મંગળ	૬	૩	૧૧	૦			,,
બુધ.	૬	૨	૪	૧૦	૮	૧૧	,,
ગુરૂ.	૭	૯	૨	૫	૧૧		,,
શુક્ર.	૭	૬	૧૦	૧૧			,,
શની	૬	૩	૧૧				,,

अथ श्री अष्ट वर्ग फळ विचार.

उपचय ३६१११० गोर्कः चंद्रा दुपचय नवम्यांत्यंधी
सुताः ।
सौम्यात् लग्ना दुपचय बंधु ४ व्यय १२ स्थितः
शोभनप्रोक्तः ॥३७॥

प्रस्थावादन्येषामपि शश्युपचयेषु लग्नात्साद्य मुनिः ।
स्यात् कुजाश नवधीस्वः सूर्यात्सद्ब्जष्ट स्मरग
त्रि षडायसुतेषु सूर्य सुतात् ॥३८॥

ज्ञार्वकेंद्र त्रिसुतायाष्टगो गुरोर्व्यय मृत्यु केंद्रेषु ।
त्रिचतुः सुत नवदश सप्तमायगश्चंद्रमाः शुक्रमात् ॥३९॥

भौमः स्वादायाष्टद्वि केंद्रिगस्त्र्याय षट् सुतेषु बुधात् ।
जीवाद्दशाय शत्रू व्ययेविना दुपचय सुतेषु ॥४०॥

उदय दुपचय तनपुत्रिपडायेष्विं दुतः शमोदशमः ।
भृगुजा दंत्य पडष्टायेथ सिता केंद्राय तव च सुषु ॥४१॥

सौम्यो त्सपष्ट नवायात्मजे विनात्स्वातृत ।
मुदशयुतेषु सुदस स्मरेषु शौरारयोर्ययायरिषु वसुपुगुरा॥४२॥

जीवो भौमादद्वारया ११ ६ ८ केंद्र गोऽर्कात्रु धर्म सहेषु ।
स्वात्स त्रिकेषु शुक्रान्नवदवालीभश्वधीरि पुत्रषु ॥४३॥

शशिनः स्मर त्रिकोणार्थ लोभग स्त्रिरिपुधिवयेषुयमात् ।
नवदिक् सुखाद्यधीश्चाय शत्रुषु ज्ञात्सकामगो ल्मात् ॥४४

शुक्रो ल्मा दासुर्न नवाष्टि लाभेषु सत्यश्चंद्रात् ।
स्वात्सदिकसिता त्रिसुखात्मजाष्ट दिग्धर्मलाभेषु ॥४५॥

वस्वंत्यायेघर्को भवदिग्लाभस्त्वधो स्थितो जीवात् ।
ज्ञात्रि सुत न वारिघायस्त्रता प्रोक्तमेषु कुजात् ॥४६॥

स्वात् शौरि त्रि सुतायारिगः कुजादंत्य कर्म सहितेषु ।
स्वाष्टाय केंद्र गोर्कात् शुक्रात्यष्टांत्य लाभेषु ॥४७॥

त्रिषष्ठायगः शशांकदुदयात्ससुखाद्य कर्मगोथ गुरोः ।
सुत षट् व्ययाय गोज्ञास्यायायदिप रिपु नवाष्टस्थः॥४८॥

स्थानेयेतेषुहिताः शेषेष्वहिता भवंतितेष्टानां ।
अशुभशुभ विशेषफलं ग्रहा प्रयच्छंतिचारगता ॥४९॥

यत्र रेखा शुभं तत्र विंदुभिः पादशोभनं ।
समाने न समं विद्या दष्टवर्गेपि लक्षितं ॥५०॥

राहू केतु मदावक्रो शीघ्र गोचंद्र भास्करो ।
वक्रानि चारणंचापि ज्ञेयं भौमादि पंचकैः ॥५१॥

कष्टस्यादेक रेखायांद्याभ्यामर्थक्षयो भवेत् ।
त्रिभि क्लेशं विजानियात् चतुर्भिः समतामता ॥५२॥

पंचभिन्न सौख्यं स्यात् षडभिरर्थगमो भवेत ।
सप्तभिः परमानंदश्चाष्टभिः सर्व कामकाः ॥५३॥

अथच च त्रुरेख मध्यफलंहिने हीनंततोधिकं ।
श्रेष्टं विफलं गोचर गणितं त्वष्टकवर्गे विनिर्दिष्टं ॥५४॥

अथससर्वासामीलनेफलं शशसप्तादशभिस्त्राष्टादशभिर्द्व ।
न क्षयः प्रोक्त कुमतिर्वाधव पीडा भवेत्यैको
न विंशत्या ॥५५॥

विंशतिभिर्व्ययकलहो हृदिदुषं भवतिचैकविंशत्याद्या ।
विंशतिभिर्दैन्या पराभवोल्पफल कर्मकता ॥५६॥

नूनं त्रिवर्ग्रहानिर्भवेन्नराणां अधिक विंशत्या द्रव्य ।
क्षयस्त्वकस्माद्रेषाभिश्चतुरधिकविंशत्या ॥५७॥

करत लगत मपितु धनं नश्यतिनृणांतुपंच विंशत्या ।
षट् विंशत्या क्लेशासमतास्यात्सप्त विंशत्या ॥५८॥

अष्टाधिक विंशत्याद्रव्या गमनं तथा सुखं भवति ।
एको न विंशति भिर्लेकिषु नर स्त्रुज्यतामेति ॥५९॥

मानं सुकृता व्याप्ति त्रिं सत्यानास्तिकोपि संदेहः ।
द्रव्य सुकृतं सौख्यं नृणामेकाधिकाभिरिमकाभिः॥६०॥

रेखाधिक्यं शस्तं सून्याधिक्यं तथा धमं कथितं ।
एतत्सयोगस्थुः षट् पंचाशत्से निशास्त्रमतां ॥६१॥

અથ શ્રી સૂર્યાષ્ટક યંત્ર.

૧૦ ।।।।। ૦૦૦	૯ ।।।। ૦૦૦૦	।।। ૮ શ. ૦૦૦૦૦
૧૧ ૦૦ ।।।।।।		।।। ૭ ૦૦૦૦૦
શુ. રા. ૧૨ ।।।। ૦૦૦૦		૬ ।।।।। ૦૦૦૦
૧ બુ. ૪ ૦૦૦૦૦ ।।	૩ ।।।।। ૦૦૦	૫ ગુ. ચં ।।। ૦૦૦૦૦
૨ ૨ ।।।। ૦૦૦૦		૪ મં. ।। ૦૦૦૦૦૦

અથ શ્રી ચંદ્રાષ્ટક યંત્ર.

૧૦ ।।।। ૦૦૦૦	૯ ।।। ૦૦૦૦૦	૮ શ. ૦૦૦૦૦૦ ।।
૧૧ ૦૦૦ ।।।।		।।। ૭ ૦૦૦૦૦૦
૧૨ શુ. રા. ૦૦૦૦ ।।।।		૬ ।।।। ૦૦૦૦૦
૧ બુ. ।।। ૦૦૦૦૦	૦ ૦૦૦ ૩ ।।।	૫ ગુ. ચં. ૧ ૦૦૦૦૦
૨ ૨ ।।। ૦૦૦		૪ ।।।।। મ ૦૦૦૪

અથ શ્રી ભૌમાષ્ટક યંત્ર.

૧૧ ००० ।।।।	૯ । ००० ००००	સ. ૮. ૧૦ ००००००
०० ।। ।।।।૧०		૭ ०००० ।।।।
શ.રા ૧૨ ०००० ।।।।		૬ ।।।। ००००
००००० ००० બુ ૧	૩ ।।।। ००००	૫ ૨ ચં ०००००० ।।।
૨ ००० ।।।।। ૨		૪ ०००० ।।।।

અથ શ્રી બુધાષ્ટક યંત્ર.

૧૦ ।।।।।। ०	૯ ।।। ०००००	શ. ૮ ।।।। ००००
૧૧		૭ ।।।। ००००
શુ રા. । ० ०००००० ।।		૬ ०००००० ।।।।।
००००० ।।।। બુ ।	૩ ।।।। ।।।। ००	૫ ૨. ચં ० ००० ००
૨ ૨ ००० ।।।।।।		૪ ००० મં. ।।।।

અથ શ્રી ગુરૂંટક યંત્ર.

૧૦ IIIII ooo	૯ IIIII •• o	શ. ૮ II ooooo
૧૧ ooo IIIII		૭ •••• IIII
શુ. રા. ૧૨ IIIII ••••		૬ IIII ••••
૧ બુ ooo IIII	૩ IIII oooo	પ ગુ ચં IIIII ooo
૨ ૨૦ ooo IIII		૪ IIII oooo

અથ શ્રી ગુરૂંટક યંત્ર.

૧૦ III ooooo	૯ IIIIIII o	શ ૮ IIII ooooo
૧૧ III ooooo		૭ III oooo
શુ રા ૧૨ IIIIIIII o		૬ IIII oooo
૧ બુ oo oIIIII	૩ IIIII ooo	પ. ગુ ચં ooo IIII
૨ ૨૦૦ ooo III		૪ મં. IIII oooo

અથ શ્રી સર્વ ગ્રહ રેખાષ્ટક વર્ગ યંત્ર.

<table>
<tr><td>ચ. ૧૦ |||||||||
||||||||||||||||</td><td rowspan="2">૫ |||||||||||
|||||||||||||
૨૮</td><td>શ. ૮ ||||||
||||||||||</td></tr>
<tr><td>૧૫ |||||||||||||||
|||||||||||||||| ૩૨</td><td>૭ ||||||||||
|||||||</td></tr>
<tr><td>શુ.રા.૧૦ ||||||||||
|||||||||||||||
|||| ૩૧</td><td></td><td>૬ |||||||||
||||||||||| ૨૮</td></tr>
<tr><td>૧ બુ૦ ||||||||||||
													</td><td rowspan="2">૩									
																			૩૨</td><td>ગુ. ચં. ૫.	
					</td></tr>
<tr><td>૨ રા							
											</td><td>૪ મં.					
										</td></tr>
</table>

ઉપર બતાવેલ રેખાષ્ટક યંત્ર જન્મપત્રિકા બનાવવાના કામમાં આવે છે. તેમાં રેખા તથા બીંદુની સંખ્યાનું ફળ ઉપર સંક્ષેપમાં બતાવેલું છે.

અથ શ્રી શનીષ્ટક યંત્ર.

<table>
<tr><td>૧૦ ||||
•••</td><td>૮ શ. •••••
|||</td><td></td></tr>
<tr><td>૧૧ ||||
••••</td><td>૯ •••
||||</td><td>૭ •••• ••
||</td></tr>
<tr><td>શુ.રા.૧૨ ||||
••••</td><td>૬ ||||
••••</td><td></td></tr>
<tr><td>૧ બુ. ||
•• ••••</td><td>૩ ||||
••••</td><td>૫ ગુ.ચં. ||
••••••</td></tr>
<tr><td>૨
૨••
• ||||</td><td>૪ મં. ||
••• •••</td><td></td></tr>
</table>

अथ श्री शुभ कार्यमां वर्जवा योग्य समय विचार.

रवि क्षेत्रगते जीवे जीव क्षेत्रगतेरवौदीक्षा ।
मुन्छापनं चापि प्रतिष्ठांनैव कारयेत् ॥६२॥
सिंहस्ते देव गुरौ च कन्या विवाहिता पंच करोति भर्त्ता।
विवादक्षौरं व्रतबंध दीक्षा यात्रा प्रतिष्टा च वर्जनीया ॥६३॥
शोक विवाहे मरणं व्रतेपु क्षौरे दरिद्रंनिफला च यात्रा ।
व्रती च मूर्खाप्य शुभाप्रतिष्टासिंहस्थोति सर्ववर्जनीया६४

ભાવાર્થઃ—જે માસમાં રવીની રાશીપર ગુરૂ હોય એટલે સિંહ રાશીનો ગુરૂ હોય અને ગુરૂ રાશીપર રવી હોય એટલે ધન તથા મીનના સૂર્ય હોય ને મલમાસ કહેવાય. તેમાં શુભ કાર્યોનો ત્યાગ કરવો. તે સમયમાં દીક્ષા ન દેવી અને ઘરની વાસ્તુ પણ ન કરવી

જો સિંહ રાશીનો ગુરૂ હોય અને તેમાં લગ્ન કરે તો તેના સ્વામીનો નાશ થાય. તેમાં પ્રથમ મુંડન, ઉપવીત સંસ્કાર, દીક્ષા, વાસ્તુ, દેવની પ્રતિષ્ઠા; એ કાર્ય ન કરવાં.

જો સિંહ રાશીના ગુરૂમાં લગ્ન કરે તો સ્વામીનો નાશ થાય. પ્રથમ મુંડન કરવાથી દરીદ્રિ થાય, યાત્રા ગમન નિષ્ફળ થાય, ઉપવીત સંસ્કાર કરવાથી તે બાળક મૂર્ખ રહે, દીક્ષા દે તો અજ્ઞાન રહે, અને પ્રતિષ્ઠા કરે તો વિઘ્ન થાય. તે કારણથી સિંહ રાશીનો ગુરૂ શુભ કામમાં ત્યાગ કરવો. પણ મેષ રાશીનો સૂર્ય થાય ત્યારે ઉપર કહેલાં શુભ કાર્યો કરવાથી સિંહ તથા ગુરૂનો દોષ લાગુ પડતો નથી. ॥ ૬૨-૬૪ ॥

अथ श्री गृह वास्तु, देव प्रतिष्टा, अने दीक्षा मूहूर्त्त विचार.

हरि शयने अधिक मासे गुरु शुक्रास्ते न लग्नमन्वेष्यं ।
लग्नेशांशापयोनिचास्तगते च न शुभं स्यात् ॥६५॥
कुलिकार्द्धयाम भद्रा गंडांतो त्यात मुख्य दोष ।
युनंत्याज्यं सदादिनं च कुजवारोपि पुनःप्रतिष्ठायां ॥६६॥
त्र्येक द्वितिय पंचम दिनां निपक्षद्वयेपिशस्तानि ।
शुक्रे तिम त्रयोदश दशमांन्यापि प्रतिष्ठायां ॥६७॥
पक्षद्विनिपतुर्याष्ट षष्ट द्वादशांत्य नवम दिनाः ।
त्याज्याश्चतुर्दशापि च दीक्षायामुत्तमास्त्वन्ये ॥६८॥

ભાવાર્થઃ—ગૃહ વાસ્તુ, પ્રતિષ્ઠા મુહુર્તમાં દેવ શયન હોય (અષાડ શુદી ૧૧ થી કારતક શુદી ૧૧ સુધી), અથવા કર્ક સંક્રાંતિથી તુલા સંક્રાંતિ પર્યંત (અષાડ શુદી ૧૪ થી કારતક શુદી ૧૪ સુધી) દેવ શયન કહેવાય છે. તેમાં ઉપર કહેલ શુભ કાર્ય ન કરવું, અને અધિક માસ તથા ગુરૂ, શુક્રનો અસ્ત ત્યાગ કરવો. લગ્ન શુદ્ધિ જોવામાં લગ્ન તથા નવમાંશનો પતિ નીચ રાશીનો અથવા અસ્તનો હોય તો તે લગ્ન ત્યાગ કરવું.

હવે લગ્ન શુદ્ધિ વિષે કહે છે. [illegible]

બન્ને પક્ષની ૪, ૮, ૬, ૧૨, ૧૫, ૯, ૧૪ એ તીથીઓ શુભ કાર્યમાં તથા દિક્ષામા ત્યાગ કરવી વિશેષ યંત્રમા જોવાથી માલુમ પડશે ॥ ૬૫-૬૮ ॥

અથ શ્રી ઉભય પક્ષ શુભાશુભ તીથી યંત્ર.

૩	૧	૨	૫	૧૩	૧૦	૭	કૃષ્ણપક્ષે શુક્લપક્ષે શુભ
૪	૮	૬	૧૨	૧૫	૯	૧૪	ઉભય પક્ષમા અશુભ

अथ श्री गुरु शुक्रना उदय अस्तनो विचार.

पूर्वास्यां उपनो शुक्रो बाल्य भावादि न त्र्यं त्याज्याः । पश्चिमायां च दशदिवशस्त्याज्याः ॥ पूर्वस्यामस्त्यभिलाषी शुवर्द्धिकभावात्यक्ष परित्याज्यः । पश्चिमायां च दिन पंचक त्याज्याः ॥ गुरु पुनरुदयेस्तमने च पूर्व पश्चिमेः पक्षंत्याज्याः । आन्ये पुनरुदयास्तमने च पुरः प्रतीच्योरपि ॥ गुरु शुक्रो दिन समकं त्यजंति प्रस्तावात् स्वोपज्ञं शुक्रः । प्राच्यांद्रयपेसस्यमानि शुक्रस्यास्तमनं दिवसभुक्तिः ॥ संख्या १ पक्ष च पंचदिवसान् भृगुजः । प्रवृद्ध स्त्रीन् बालकस्तदश चापिपुरः ॥ प्रतीच्योः सर्वत्र सूरि रुदयेऽस्तमने च पक्ष। मनेस्त्रिमो दिवम सप्तक मेव वर्ज्यो ॥ ६९ ॥

ग्रहणस्य दिनं तदादिमंदिनंमागामि दिनानि सप्त च ।
त्यज संक मवासुरं पुनः मन [illegible]

ભાવાર્થ—પૂર્વ દીશામાં શુક્ર ઉદય થાય ત્યાર પછી બાલ્યપણાના ત્રણ દિવસ ત્યાગ કરવા, પશ્ચિમમાં ઉદય થાય તો દશ દિવસ ત્યાગ કરવા, પૂર્વ દીશામાં અસ્ત થાય તો વૃદ્ધપણાના અસ્ત થતાં પહેલાં ૩ દિવસ ત્યાગ કરવા, પશ્ચિમ દિશામાં અસ્ત થાય ત્યારે ૫ દિવસ અસ્ત પહેલાં ત્યાગ કરવા, અને ગુરૂ ઉદય તથા અસ્તમાં પૂર્વ પશ્ચિમ દિશામાં ૧૫ દિવસ ત્યાગ કરવા. એટલે ૭ દિવસ ઉદયના ને ૭ દિવસ અસ્તના. કેટલાક આચાર્યનો એવો પણ મત છે, કે પૂર્વ, પશ્ચિમ ગુરૂ, શુક્ર અસ્ત ઉદયમાં સાત સાત દિવસ ત્યાગ કરવા. એટલે ૩ દિવસ ઉદય અસ્ત થતાં પહેલાં, એક દિવસ ઉદય અસ્ત થાય તે, ને ૩ દિવસ ઉદય અસ્ત થયા પછી; કુલ સાત દિવસ વર્જવા. ગ્રહણ (ચંદ્ર-સૂર્ય)ના ૭ દિવસ પૂર્વોક્ત રીતે વર્જવા. ॥ ૬૯–૭૦ ॥

अथ श्री दीक्षा नक्षत्र विचार.

दीक्षायां स्थापनायां चशस्तं मूलं पुनर्वसुः ।
स्वातिर्हस्तः श्रोत्रं पोष्णं माद्यमुत्तरात्रयं ॥७१॥
श्रविष्ठायां धनिष्ठा च पुष्यः सौम्यं मघा अपि दिक्षाया।
शस्यंते मद्रिगश्विनी वारुणं तथा ॥७२॥
जन्मर्क्षं दशमे चैव षोडशेष्टादशे तथा ।
पंचविंशे त्रयोविंशे त्रनिशंनिच कारयेत ॥७३॥
ग्रहगस्थ ग्रहे भिन्नं मुदितस्थापित ग्रहैः कृग ।
सुन्नाप्रगासांत नक्षत्रं परिवर्जयेत ॥७४॥

ભાવાર્થ—મૂળ, પુનર્વસુ, સ્વાતિ, અનુરાધા, હસ્ત, શ્રવણ, રેવતી, રોહિણી, ત્રણ ઉત્તરા, શતભિષા, મઘા, પુષ્ય, અશ્વિની, ધનિષ્ઠા એ નક્ષત્ર દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠામાં ગ્રહણ કરવા.

વળી પોતાના જન્મ નક્ષત્રથી ૧૦ મું, ૧૬ મું, ૧૮ મું, ૨૩ મું, ૨૫ મું એ નક્ષત્ર પ્રતિષ્ટામાં ત્યાગ કરવાં, અને ગ્રહણના દિવસનું નક્ષત્ર શુક્ર, ગુરૂ અસ્તના દિવસનું નક્ષત્ર, અને જે નક્ષત્રપર ઉત્પાત વિગેરે ક્રુર ગ્રહ હોય તે નક્ષત્ર વર્જ કરવું.

અથ શ્રી નક્ષત્ર શુદ્ધિ યંત્ર.

મઘ પુન રેવા અ. હ	અ રે રો ઉ ૧ ઉ પા ઉ હા મૃ ધ.	પ્રતિષ્ઠા નક્ષત્ર
મઘ પુન રેવા અ. હ	અ. રે રો ઉ ૩ અશ્વ શ.	દિશા નક્ષત્ર
૧ ૧૦ ૧૬ ૧૮ ૨૩ ૨૫	જન્મ નક્ષત્રથી અનિષ્ટ (ઈ ૬) નક્ષત્ર ત્યાગ કરવાં	

अथ श्री वेध, लत्तापात, एकार्गल विचार.

वेंधे कार्गल लत्तापातोप ग्रह युतं च भंत्याज्यं ।
वेंधे कार्गल दोपो पादांतरितो न दोप करो ॥७५॥
समोर्द्ध समतिर्यग रेखा कायास्तदग्रतः ।
पूर्वादो कृतिकादीनि सप्त २ चतुर्दिशं ॥७६॥
एव मिष्ट भेस्त्वायां ग्रहो यदि तदा व्यधः ।
ग्रह राहू हते शुद्धिश्चंद्र भुक्तार्द्ध वर्पयोः ॥७७॥
पढमो चउथपायं विधईवीयो अतइ अपायं च ।
तईउंय बीयपायं चउन्थ पढगपायं च ॥७८॥
उत्तोत्तरा सौम्यमभीचि रोहिणी पुनर्वसु ।
मंमुफा च पोश्रा भऊरोत्तरा भद्रपदे ॥
मघायमेऽनुराघ सार्पशितभोनिल्ल पुनः ॥७९॥

त्यज्येदमूः क्रूर निवास दूषितं विवाहकाले ।
वहु दुःखदायकं पद प्रतिष्ठा समयेपि ॥
निंदित कराद्य पादांतरितंतुसस्यात् ॥८०॥
रवि वेधे च वैधव्यं कुज वेधे कुल क्षयं ।
बुद्ध वेधे भवद्वंध्या प्रवर्ज्या गुरु वेधतः ॥८१॥
अपुत्रा शुक्र वेधेन शौरे दाशी च दुखिता ।
राहु वेधे भवेद्वेश्या केतो स्वच्छंदचारीणी ॥८२॥

ભાવાર્થઃ—સૌમ્ય ગ્રહ ને પાપ ગ્રહનો વેધ હોય તો એકાર્ગલ તથા લત્તાપાત દોષ વર્જ કરીને શુદ્ધ લગ્ન જોવું. એ દોષ જોવા માટે સપ્ત શલાકા ચક્ર કરવું. તે સપ્તશલાકા ચક્ર બનાવવાની રીત એવી છે, કે સાત રેખા ઉભી અને સાત રેખા આડી કરીને પૂર્વ દિશામાં કૃતિકાને આદ્ય લઇને ચાર દિશામાં નક્ષત્ર મૂકવાં, અને જે દિવસનું લગ્ન જોવું હોય તે દિવસનું નક્ષત્રનું ચિન્હ જુદું કરવું, ને તે દિવસે જે જે નક્ષત્રપર જે જે ગ્રહ હોય તે તે પોતપોતાના નક્ષત્રપર મૂકવા. જો ચંદ્રમા તથા રાહુ એક લીટીપર આવે તો વેધ સમજવો. એવી રીતે સૌમ્ય ને પાપ ગ્રહ એક લીટીમાં હોય તો વેધ સમજવો.

વળી વિશેષ ખુલાસાથી કહે છે. રોહિણી તથા અભિજીતનો વેધ, પુનર્વસુ ને મૂલનો વેધ, ઉત્તરા ફાલ્ગુની ને રેવતીનો વેધ, અને હસ્ત ને ઉત્તરાભાદ્રપદનો વેધ સમજવો.

પાપ ગ્રહ ને સૌમ્ય ગ્રહનો વેધ હોય તો દુઃખ પ્રાપ્ત કરે, રવીનો વેધ કન્યાને વિધવા કરે, મંગળનો વેધ હોય તો કુળનો ક્ષય કરે, બુધનો વેધ હોય તો સ્ત્રી વંધ્યા થાય, શુક્રના વેધથી સંતાનનો નાશ થાય, ગુરૂના વેધથી સ્ત્રી પુત્રરહિત થાય, શનિશ્ચરના વેધથી સ્ત્રીને દુઃખ થાય, રાહુના વેધથી વેશ્યાતુ થાય, અને કેતુના વેધથી સ્વચ્છંદચારી થાય ॥ ૭૯-૮૨ ॥

અથ શ્રી સપ્તશલાકા યાને વેધ યંત્ર.

કૃ રો. મૃ આ પુ પુ શ્લે

મ. પૂ. ઉ હ ચિ. સ્વા વિ.

ભ અ. રે ઉ પૂ શ. ધ.

શ્ર અભી ઉ પૂ મૂ જ્યે અનુ

અથ શ્રી એકાર્ગલ યંત્ર.

अथ श्री एकार्गल यंत्र विचार.

त्रयोदश तिरो रेषा एकोर्द्ध मस्तके ततः ।
न्यस्ते योगोक्त नक्षत्रे भवेदेकार्गलंस्तदा ॥ ८३ ॥
शूले मूर्द्धनि मृगो मघा च परिघे चित्रा तथा वैधृतौ।
व्याघाते च पुनर्वसुर्निगदितः पुण्यश्च वज्रे स्मृतः ॥
गंडे मृल मघाश्विनी प्रथमके मैत्रो तिगंडे तथा ।
सर्पिश्च व्यतिपात इंदुतपनावेकार्गलस्थो यदा ॥८४॥

ભાવાર્થઃ—તેર રેખા આડી ને એક ઉભી કાઢવાથી ઉપર પ્રમાણે એકાર્ગલ યત્ર થાય છે લગ્નને દીવસે જો શૂલ યોગ હોય તો માથે મૃગશર નક્ષત્ર મુકીને બધા નક્ષત્ર ગોઠવવાં, ને પરીઘ યોગ હોય તો મઘા નક્ષત્ર માથે ગોઠવવું. વૈધૃત યોગ હોય તો ચિત્રા નક્ષત્ર, વ્યાઘાત યોગ હોય તો પુનર્વસુ નક્ષત્ર, વજ્ર યોગ હોય તો પુષ્ય નક્ષત્ર, ગંડ યોગ હોય તો મૂળ નક્ષત્ર, અને અતીગંડ યોગ હોય તો અશ્લેષા નક્ષત્ર મસ્તક ઉપર ગોઠવવા સૌમ્ય ને પાપ ગ્રહ એક લીટીપર આવે તો એકાર્ગલ સમજવો ॥ ૮૩-૮૪ ॥

अथ श्री लत्ता दोष विचार.

सूर्याष्ट त्रित्रिविंशर्तुपंच विंशाष्ट संप्याभे ।
सूर्यादीनां क्रमाल्लैक विशतम सोग्रतः ॥८५॥
करोति यत्र नक्षत्रे राकांतं रजनी करत ।
तश्चाष्टम नक्षत्रं सपरोहंति लत्तया ॥८६॥
अग्रते नवमे राहोः सप्त विंशे भृगो शुभे ।
केचिज्ज्योतिर्विदः प्राहुर्लत्तांतामपि वर्जयेत् ॥८७॥

ભાવાર્થ —સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણવુ, અને અશ્લેષા, મઘા, ચિત્રા, અનુરાધા, શ્રવણ, રેવતી, એ નક્ષત્ર આવે ત્યા નિશાની રાખવી, ને તે લગ્ન દિવસના નક્ષત્રથી ગણુતા ઉપર કહેલા નિશાની વાળા કોઈ પણ નક્ષત્ર આવે તેને પાત દોષ કહે છે માટે તે વર્જવા તેમજ સાધ્ય યોગ, હર્ષણ યોગ, શુલ યોગ, વૈધૃત, વ્યતિપાત, નક્ષત્ર ગંડાંત, એ પણ યોગ પાતની માફક શુભ કાર્યમા વર્જવા

ઉપર કહેલા પાત દોષથી બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર સરીખા પણ પતિત થાય છે ' માટે તે પાત દોષ સર્વથા ત્યાગ કરવો.

अथ श्री उपग्रह विचार.

विद्युत्सुख शूला शनिके उल्का वज्रकंपनिर्घाताः ।
ह ५ ज ८ ह १४ द १८ ध १९ फ २२ च २३ म २४
मंख्ये रवि पुरत उपग्रहाधिष्णे ॥९३॥
विद्युत्पुत्र विनाशनिगदतिभच्छेवंधघ्नटति शूलः ।
दशम दिनेऽशनिपातं पत्युर्घातं सदेवरं केतुः ॥९४॥
द्रव्य विनाशं चोक्ता परपुरुप रता करोति वज्राग्न्या ।
कंपास्यान्निधिनाशं कुल संहारं च निघर्घाते ॥९५॥

ભાવાર્થઃ—સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણુતા લગ્ન દિવસનુ નક્ષત્ર જો ૫મું, ૮મુ, ૧૪મું, ૧૮મું, ૧૯મુ, ૨૨મુ, ૨૩મુ, ૨૪મુ, એ સખ્યાનું હોય તો તેને ઉપગ્રહ કહે છે

ઉપર કહેલા નક્ષત્રમાથી ૫મું નક્ષત્ર હોય તો તેને વિદ્યુત નામનો ઉપગ્રહ કહે છે, તેમા લગ્ન કરવાથી પુત્રનો નાશ થાય. ૮મા નક્ષત્રને શુલ ઉપગ્રહ કહે છે, તેમા લગ્ન કરવાથી બંધન થાય છે. ૧૪માં નક્ષત્રનો અશની નામનો ઉપગ્રહ હોય છે, તેમાં

લગ્ન કરે તો પતિનો ઘાત થાય. ૧૮મું નક્ષત્ર હોય તેને કેતુ ઉપગ્રહ કહે છે. તેમાં લગ્ન કરે તો દીયરનો નાશ થાય. ૧૯માં નક્ષત્રને ઉલ્કા ઉપગ્રહ કહે છે; તેમાં લગ્ન કરવાથી દ્રવ્યનો નાશ થાય. ૨૨માં નક્ષત્રને વજ્ર ઉપગ્રહ કહે છે; તેમાં લગ્ન કરે તો નિધિનો નાશ કરે ૨૩માં નક્ષત્રને કંપ ઉપગ્રહ કહે છે; તેમાં લગ્ન કરવાથી કંપાયમાન કરે અને ૨૪મું નિર્ઘાત ઉપગ્રહ હોય તો સંહાર કરે ॥ ૯૩-૯૫ ॥

અથ શ્રી ઉપગ્રહ ચક્ર.

યોગ.	[illegible]	[illegible]	અશનિ	કેતુ	ઉલ્કા	વજ્ર	કંપ	નિર્ઘાત.
નક્ષત્ર.	૫	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	૨૨	[illegible]	અ. ૨૪

अथ श्री क्रांति साम्य विचार.

गर्दिं दुमुक गर्भानां यांगे पर द्वादशाद्या यदिस्युः ।
म्यात्तदा हि यः क्रांति साम्यस्य संभवः ॥१३॥

मीन कन्द्र मेष सिंहस्य वृष मकराह धनु मिथुन ।
द्र [illegible] मपिस्याद्द [illegible] मांपिगणंउ ॥१७॥

[illegible] नाद [illegible] नागदशापि [illegible] क्रांतिसांम्ये ।
कृत्तिकाद्दौ न [illegible] पोनक क्रांति साम्यः ॥१८॥

ભાવાર્થ [illegible] અને [illegible] ઉપર [illegible] મીન તથા [illegible] સિંહને, [illegible] અને [illegible]

થાય છે તે કાંતી સાંખ્ય હોય એવો છે કે, કોઈ અગ્નિમાં પડ્યો હોય તો બચે, અને સર્પ કરડ્યો હોય તો ઝેર ઉતરે, પણ કાંતી સાંખ્યમાં પરણેલો માણસ જીવે નહિ ॥ ૯૬-૯૮ ॥

અથ શ્રી કાંતી સાંખ્ય યંત્ર.

	૧	૧૨	૧૧	
૨				૧૦
	કા	તી		
૩				૯
	સા	ંખ		
૪				૮
	૫	૬	૭	

अथ श्री प्रतिष्ठा मुहूर्त्त लग्न विचार.

द्विश्वभाव प्रतिष्ठ सुस्थिरं वा लग्न मुत्तमं ।
तदा भावे चरे ग्राह्यं तदामयुण भुयिनं ॥९९॥
मिथुन धन राद्य भाग ममदाशाः शुभास्तु प्रतिष्ठायं ।
मीन तुला धर केशरि नवांशका मध्यमा ज्ञेया ॥१००॥

ભાવાર્થ:—ઘરની વાસ્તુ તથા પ્રતિષ્ઠાના મુહુર્તના દ્વી સ્વભાવ લગ્ન (મિથુન, કન્યા, મીન) ને સ્થિર લગ્ન (વૃષભ, સિંહ, વૃશ્ચિક, કુંભ) એને ગ્રહણ કરવા તે બે લગ્ન સારા ન આવતાં હોય તો બહુ ગુણયુક્ત ચર લગ્ન પણ ગ્રહણ કરવું મિથુન તથા ધન લગ્નનો આદિ ભાગ પહેલો શુભ છે, અને મીન, તુલા, તથા સિંહનો મધ્ય ભાગ શ્રેષ્ટ છે ॥ ૯૯-૧૦૦ ॥

अथ श्री [illegible] श्री [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
[illegible]			[illegible]	[illegible]

अथ श्री [illegible] फल लिखते

સ્થાપન કરવાથી તુરત મૃત્યુ થાય તથા દેવ પ્રતિમા ઊપર
વરસમાં વજ્રપાત થાય. કુંભના નવમાંશકમાં સ્થાપન કરવાથી ૧
મહિનામાં જળપાત થાય અથવા કરનારને જળધર થાય. મીનના
નવમાંશકમાં સ્થાપન કરે તો તે પ્રતિમાની ઇંદ્રાદિક દેવતા પુજા
કરે, અને મૃત્યુલોકમાં પણ સારી પુજા થાય.

વળી બુદ્ધિમાન આચાર્યો કહે છે કે શુદ્ધ નવમાંશકમાં શુભ
કામ કરવું તેથી શ્રેષ્ટ ફળ થાય છે. ॥ ૧-૧૧ ॥

અથ શ્રી નવમાંશક ફળ યંત્ર.

મેષાંશ.	જઘન્ય.	સિંહાંશ.	જઘન્ય.	ધનાંશ.	ઉત્તમ
વર્ષાંશ.	જઘન્ય.	કન્યાંશ	ઉત્તમ.	મકરાંશ.	જઘન્ય.
મિથુનાંશ.	ઉત્તમ.	તુલાંશ.	જઘન્ય.	કુંભાંશ.	જઘન્ય
કર્કાંશ.	જઘન્ય	વૃશ્ચિકાંશ.	જઘન્ય	મીનાંશ.	મધ્યમ.

अथ श्री लग्न ग्रह चल विचार.

वृश्चिक मिथुन धनुर्द्धर कुंभेषु शुभा यदि क्षण भवति ।
पंचम केतु नवांशे घृणा जयोर्नान्य गर्शानां ॥१२॥
त्र्यंशेदोग्म्लगः भृगे दुवस्थाव स्थितः गर्मी ।
वर्गोत्तमं विनाचान्यां नवांशेपि न गृहनं ॥१३॥
दीनः स्वस्थो मुदितः शांत शक्त प्रपीडितो दीनः ।
विकलस्वस्थ कथितो नव प्रकारा ग्रहा हरिणा ॥१४॥

स्वोच्चे भवतिहि दीप्तः स्वस्थः स्वगृहे सुहृद्गृहे सुदिताः ।
शांतः शुभ वर्गस्थः शक्तः स्फुट किरण जालश्च ॥१५॥
विकलो रवि लुप्तकरो ग्रहामि भूतः प्रपीडितोज्ञेय ।
पाप गणस्थ च खलोदीनोनिचः समाख्यातः ॥१६॥
न जन्मराशौ नो जन्मराशि लग्नांतिमाष्टमे ।
न लग्नं साधिपे लग्नं पष्टाष्टमे गते विंदुः ॥१७॥
जन्मराशि विलग्नाभ्यां रंध्रेशौरंध्र सांस्थितौ ।
त्याज्यौ क्रूरांतरस्थौ च लग्न पीयूपरोचिषौ ॥१८॥
सति दर्शनेयदिश्यादंश द्वादशक मध्यगक्रूरः ।
इंदो लग्नस्य तथा न शुभो राहुस्तु सप्तमगः ॥१९॥
त्रयः सौम्य ग्रहा यत्र लग्नेस्युर्बलत्तराः
बलवत्तदपिक्षेयं शेपहीन बले रपि ॥२०॥

ભાવાર્થઃ—વૃશ્ચિક, મિથુન, ધન, કુંભ, એ રાશીનો ચંદ્રમા શુભ કાર્યમાં શ્રેષ્ટ કહેવાય છે, કેતુ પાંચમાં ભવનમાં નવમાંશમાં શુભ કહેવાય છે, અને વરખ તથા મેષ લગ્નનો ચંદ્રમા શુભ કહેવાય છે. ક્રુર ગ્રહ ૬ઠ્ઠા, ૮માં સ્થાનમાં શુભ કહેવાય છે. ચંદ્રમા નવમાં નવમાંશકમાં હોય તો ગ્રહણ કરવો નહી, પણ તે ચંદ્ર વર્ગોત્તમી હોય તો ગ્રહણ કરવો. હવે ગ્રહની નવ અવસ્થાનો ભેદ કહે છે.

૧. દિપ્ત અવસ્થા, ૨. સ્વાસ્થ, ૩. મુદીત, ૪. શાંત, ૫. સુપ્ત, ૬. પ્રપીડિત, ૭. દીન, ૮. વિકલ, ૯. ખલ, એ પ્રમાણે નવ પ્રકારની ગ્રહની અવસ્થા કહી છે. જે ગ્રહ ઉચ્ચનો હોય તેને દિપ્ત અવસ્થા કહે છે, સ્વગ્રહીની સ્વાસ્થ અવસ્થા, મિત્રના ગ્રહને

વિષે રહેલો ગ્રહ તે મુદિત કહેવાય છે; શુભ ગ્રહ સહિત ગ્રહ હોય તેને શાંત કહે છે; બળવાન ગ્રહ હોય તેને સુસ છે; રવીથી અસ્ત ગ્રહ હોય તે વિકલ કહેવાય છે; જે ગ્ર પાપગ્રહ જુએ તે પ્રપીડિત કહેવાય છે; અને પાપગ્રહ અથ નીચ ગ્રહ સહિત જે હોય તે હીન કહેવાય છે. હવે લગ્ન શુદ્ધિ પ્રકાર કહે છે.

શુભ કાર્યમાં જન્મ રાશી હોય તે લગ્ન ન લેવું, તથા જ રાશીથી આઠમું લગ્ન, ને જન્મ લગ્નથી આઠમું લગ્ન ત લગ્નથી ૬-૮મે ચંદ્રમા હોય તે લગ્ન વર્જવું. જન્મ રાશીથી જન્મ લગ્નથી આઠમી રાશી અથવા લગ્ન, તથા આઠમી રાશી પતિ તેનું લગ્ન ત્યાગ કરવું; તથા ક્રુર ગ્રહ બે બાજુ હોય લગ્ન વર્જવું.

એ રીતે નવમાંશક દ્વાદશાંશકમાં ક્રુર ગ્રહની વચમાં દ્વાદશાંશક નવમાંશક હોય તો વર્જ કરવો. ક્રુર ગ્રહની મધ્ય ચંદ્ર હોય તો વર્જ કરવો, ને રાહુ ૩-૭મે હોય તો અશુભ લગ્નમાં ૩ શુભ ગ્રહ બળવાન હોય તેવું લગ્ન લેવું. પછી બીજ કોઈ ગ્રહ બળહીન હોય તેની હરકત નહીં. ॥ ૧૨-૨૦ ॥

अथ श्री लग्न प्रमाण पळ विचार.

मेष स्तत्वयमे २२५ रसेषुयमलै २५६ गाशि वृषोभपलैः
पंचव्योमहुताशनैश्च मिथुनः ३०५ कर्कः कृवेदागमिः ॥
३४१ सिंहः पाणिपयोधिपावक ३४२ मितः कन्या कृलोक
त्रिकैः ३३१ रैनेप्य क्रमत स्तुलादय ग्रहस्तुगूर्जरे मंडले ।२
कृभुज २१ नगेंद्रिय ५७ सप्तसु ८५ ।
मुनि निधि ९७ वस्वग्र ८८ भुजगम ६२ सैः ॥

स्त्रं २७ ऊप सप्तलिप्ता सूणनगे ७ करगुण ।
रवयुग ४० सुर ३३ शिवे ११ शेपे ॥२२॥

ભાવાર્થઃ—મેષ રાશીની ૨૨૫ પળ, વૃષભની ૨૫૬, મિથુનની ૩૦૫, કર્કની ૩૪૧, સિંહની ૩૪૨, કન્યાની ૩૩૧, તુલાની ૩૩૧, વૃશ્ચિકની ૩૪૨, ધનની ૩૪૧, મકરની ૩૦૫, કુંભની ૨૫૬, મીનની ૨૨૫, એ પ્રમાણે લગ્નની પળ સમજવી આ પળો ગુજરાત દેશને અનુસરીને સમજવી. ॥ ૨૧-૨૨ ॥

अथ श्री लग्न स्पष्ट करवानो विचार.

सूर्याप्याशित राशेमाने रवि भुक्त नाडिकाभिहते ।
संक्रांति भोग भुक्ते लब्धं यत् सूर्य भुक्तं तत् ॥२३॥
तस्मिनुदयत्र्यंशेदत्तेशेपं रवेर्भवेद्भोग्यं ।
इति दिन लग्ने कार्यनिशि लग्ने सप्तमस्यार्कात् ॥२४॥
वांछित लग्नस्याप्यथ भुक्तेन्यस्तेत्तदुदयेत्र्यंशं ।
दत्त नवांशपलानांत्र्यशं दद्यात्पवृतेश्च ॥२५॥
इच्छं संस्कृतमखिलं वांछित लग्नस्य भुक्त मिन भोग्यं ।
युतमांतरोदये रपि पष्टि हते नाडिकापलान्युन्यताः ॥२६॥
एवमधिवशानांशे स्थापन दत्तांतरांशपलिमिलिने ।
पष्टि हृते घटिकाः स्युः पलानि शेपं प्रतिष्टांश. ॥२७॥

ભાવાર્થઃ—પ્રથમ સૂર્ય સ્પષ્ટ કરી તેમા અયનાંશા જોડવા. અયનાંશા કરવાની રીત —શકમાથી ૪૨૫ બાદ કરવા, શેષ રહે તેને ૬૦ ભાગ દેવાથી શેષ રહે તે પળી કહેવાય ને લબ્ધ રહે તે અંશ કહેવાય રવીની રાશી પ્રમાણે પાચ પાચ પળ લેવી. તે સ્પષ્ટ અયનાંશા થાય તે અયનાંશા રવીમા જોડવાથી સાયનાર્ક

स्वगृह द्वादश भागाद्रेकाणाः प्रथम पंचननपाना ।
हारेविषमेऽर्केंदोः समराशौचं प्राति क्षणं सो ॥२९॥

ભાવાર્થઃ—મેષનો પતિ મંગળ, વરખનો શુક્ર, મિથુનનો બુધ, કર્કનો ચંદ્રમા, સિંહનો રવી, કન્યાનો બુધ, તુલાનો શુક્ર, વૃશ્ચિકનો મંગળ, ધનનો ગુરૂ, મકર તથા કુંભનો શની, મીનનો ગુરૂ; એ પ્રમાણે રાશીના પતિ કહેલ છે

દ્રેષ્કાણ ચક્ર બનાવવામા પોતાની રાશીથી દશ અંશ પર્યંત હોય તો પ્રથમ તે રાશીનો દ્રેષ્કાણ સમજવો, દશથી વીશ સુધી તે રાશીની પાચમી રાશીનો દ્રેષ્કાણ સમજવો, અને ૨૦ થી ૩૦ અંશ પર્યંત નવમી રાશીનો દ્રેષ્કાણ સમજવો. એવી રીતે દ્રેષ્કાણ સમજવો વિશેષ યત્રથી જાણવું હોરામાં વિષમ રાશી હોય તો રવીની તથા સિંહની હોરા ૧૫ અંશ સુધી રહે, પાછલા ભાગમાં ૧૫ અંશમાં કર્કની ચંદ્રમાની હોરા રહે, સમ રાશીમા ૧૫ અંશ સુધી કર્કની ચંદ્રમાની હોરા રહે અને પાછલા ભાગમાં રવીની હોરા રહે ॥ ૨૮-૨૯ ॥

अथ श्री सप्तमांश विचार.

कुज यम जीवज्ञ मिताः पंचेंद्रि व्यवसु मुनिंद्रियांशानां ।
विष मेष समक्षेंपुक्रमेण त्रिंशंशकाकल्पाः ॥३०॥
लिप्ताष्टादश १८०० नव ९०० ।
षट् ६०० द्वि ०० सार्द्धशत् १५० षष्टि ॥
६० मांन परिगणिताः गृहहोराद्रेष्काणा ।
नव भाग द्वादशांशक त्रिंशाः ॥३१॥

ભાવાર્થ—સમાંથમાં સાત ભાગ કરવા. તેમા ૪ અંશ, ૧૭ ઘડીનો એક ભાગ થાય છે. પહેલો મેષ સમાશક કહેવાય છે. તે મેષ રાશીના ૪ અંશ, ૧૭ ઘડી સુધી મંગળનો સમાંશક હોય

છે. પછી શુક્રનો વરખ લગ્ન, બુધનો મીથુન, ચંદ્રમાનો કર્ક, રવીનો સિંહ, બુધનો કન્યા, શુક્રનો તુલા, અને વરખ રાશીમાં પહેલા ભાગમાં વૃશ્ચિકનો મંગળ, બીજામાં ધનનો ગુરૂ, ત્રીજામાં મકરનો શની, ચોથામાં કુંભનો શની, પાંચમામાં મીનનો ગુરૂ, પછી મેષનો મંગળ, વરખનો શુક્ર, એવી રીતે સપ્તાંશક થાય છે. વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે. નવમાંશકની રીત ઉપર કહેલી છે. વળી દ્વાદશાંકમાં ૧૨ અંશનો ભાગ લેવો એટલે ૨ અંશ, ૩૦ ઘડી સુધી ૧ ભાગ આવે છે. સ્પષ્ટ ગ્રહ પોતાની રાશીથી જે ભાગમાં આવે તે ભાગ સુધી ગણતાં જે રાશી આવે તે દ્વાદશાંશક સમજવો, અને ત્રીશાંશકમાં સમ રાશી તથા વિષમ રાશીમાં જુદા જુદા અધિપતિ સમજવા. ત્રીશાંશકમાં વિષમ રાશી મેષ, મીથુન, સિંહ, તુલા, ધન ને કુંભ રાશીમાં ૫ અંશ સુધી મેષ રાશી મંગળની લેવી; ૧૦ અંશ સુધી શનીની રાશી કુંભ લેવી; ૧૮ અંશ સુધી ગુરૂની રાશી ધન લેવી; ૨૫ અંશ સુધી મીથુન રાશી બુધની લેવી; અને ૩૦ અંશ સુધી તુલા રાશી શુક્રની લેવી. હવે સમ રાશીમાં ૫ અંશ સુધી વરખ રાશી લેવી, ૧૨ અંશ સુધી કન્યા રાશી લેવી, ૨૦ અંશ સુધી મીન રાશી લેવી, ૨૫ અંશ સુધી મકર રાશી લેવી, અને ૩૦ અંશ સુધી વૃશ્ચિક રાશી લેવી. એવી રીતે ત્રીશાંશક કરવો. ॥ ૩૦–૩૧ ॥

अथ श्री षड्वर्ग शुद्धि विचार.

इत्यार्या चतुष्टयस्यात्मीयकृतविंशाति भिरार्याभिः षड्वर्ग-
शुद्धयेचाख्या गृहहोरा द्रेष्काणान्नव भाग द्वादशांशक
त्रिंशात् प्रत्येकं राशीनांवक्षेमुग्धाविबोधाय ॥३२॥
पंचद्रियमेंमंपः षड्वांण युगे २५६ वृंपस्तदनुक ।
नःपंचख दहने ३०५ मिथुनः शशि ।
वारिधिवह्निभिः ३४१ कर्काः ॥३३॥

भुज जलधिवह्नि संख्यः३४२सिंह कन्याः कुलीक दहनेश्चः।
३३१ अंभःपलेस्फुरे तेगोर्ल्लरमाने न विख्याताः ॥३४॥
उन् क्रमितो विज्ञेयं कुल्यादि पटकं प्रमाण तस्त्वेवं ।
पद्या भक्त पलांकालब्धे नाम्यो भवंत्यत्र ॥३५॥
मंगलकविबुध चंद्रादित्येंदुज शुक्र भौमधिषणानां ।
शनियम देव गुरूणा क्रमणगेहानि मेषाद्या ॥३६॥
लग्नस्यार्द्ध होराद्राभ्यां भक्तात्पलाकतो लब्धैः ।
होराके षष्टि हते शेषे द्वि हतेतु विपल्यानि ॥३७॥
रवि चंद्रौ विषमांके राशौ भवनः समे च चंद्र रवि ।
होराधिपति सबलौ राशिपतेः सर्वदा स्यातां ॥३८॥
अथवह्नि हते राशौ लब्धे द्रेष्काणो माहुराचार्याः ।
तच्छेषे षष्टि हते वह्नि हते लब्धेना वर्णाः ॥३९॥
क्रमतस्तेषा मीशा आदिमपंच मनवर्क्षनाथास्तु ।
होराधिपते बलवत्तरानि मान्मूरयः प्रोच्युः ॥४०॥
राशि पलांके नंदैर्भक्ते लब्धे नवांशकस्य स्यात् ।
षष्टिघ्नो शेषे नंद हते चांस विपलानि ॥४१॥
अथ शेषं पुनरिक्षिभ भागाः कुजः १ ।
शुक्र २ सौम्य ३ चंद्र भौम ४ रवि ५ ॥
बुध ६ कवि ७ कुज ८ गुरु ९ शनि १० ।
शनि ११ गुरवो १२ धिपास्तेषां ॥४२॥
मेषाद्याथ सिंहाद्या चापाद्या ४ राशयः क्रमेण स्युः ।
चत्वारः २ उगमकर तुला पूर्व्वागताः ॥४३॥

पूर्वेभ्य इमे फलदा भवंति लग्ने अधिकाधिक नृ
नामा नयने जन्म निकिल बलवंतः स्युरिमाएव
द्वादश भक्त फलांकालब्धं सद्वादशांशको भवं
पष्टिम्रे रवि भक्ते लब्धं कथयंति न द्रणा
अभिमतिराशिपतिः प्राग्वद्रूएय ।
इति द्वादशांशकाधीशाः कुज १ कवि २
बुध ३ विधु ४ रवि ५ बुध ६ कवि ७ कुज ८
गुरु ९ मंद १० शनि ११ गुरुव १२ ।
आदिमवर्गेशेभ्यो बहु फलदा द्वादशांशकाधीशा
कैरवपतिस्तु फलदो विशेषतो द्वादशांशकस्थः ।
अथ सून्यवह्नि ३० भक्ते त्रिंशांशलब्धितो विदु
राशौ रवि रसैर्हतेऽथ शेषे त्रिंशद्भक्तेतु वर्णाः स्युः ।
पंचे५ पु वसु८ हये७ द्रिये५ भागे कुज मंद जीव बुध
विषमेषु पुनर्व्यत्य यतस्तत्रतत्पतयः ।
पूर्वतमपंच वर्ग्याधिपेभ्यएतेबलाधि ज्ञेयाः ।
सागरचंद्रेणैषामाख्याता भाग संज्ञेति ।
षड्वर्ग शुद्धि रेषागवेषणीयासुधीभिरादरतः ।
पृच्छा लग्ने जन्मनि विवाह दीक्षां प्रतिष्ठादौ ।

ભાવાર્થઃ—ઉપર કહેલા શ્લોક પ્રમાણે ષડ્ વર્ગ પંડિતોએ કહી છે. તે પ્રશ્ન લગ્નમાં, જન્મ લગ્નમાં, વિવા દિક્ષામાં, દેવ પ્રતિષ્ઠામાં તથા ગ્રહ વાસ્તુમાં વિચારવી, અ વર્ગમાં ગ્રહ બળવાન હોય તે જોઈને લગ્ન શુદ્ધિ લેવી. એ વર્ગ વિચાર લગ્ન શુદ્ધિને માટે કહેલો છે. વિશેષ નીચેના ષ યંત્રથી જોવું. ॥ ૩૨-૫૨ ॥

૪. અથ શ્રી નવમાંશક યંત્ર.

રાશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ.
	૩ ૨૦	૬ ૪૦	૧૦ ૦	૧૩ ૨૦	૧૬ ૪૦	૨૦ ૦	૨૩ ૨૦	૨૬ ૪૦	૩૦ ૦
૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૨	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૪	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૫	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૭	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૮	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧૦	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૧૧	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨

૫. અથ શ્રી દ્વાદશાંશક યંત્ર.

રાશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અં.	અં.	અં.	અં.	અં.	અંશ	અંશ
૦	૨ ૩૦	૫ ૦	૭ ૩૦	૧૦ ૦	૧૨ ૩૦	૧૫ ૦	૧૭ ૩૦	૨૦ ૦	૨૨ ૩૦	૨૫ ૦	૨૭ ૩૦	૩૦ ૦
૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧

અથ સ્રી વિશમ અને સમ ત્રીશાંશ યંત્ર

અથ શ્રી વિશમ ત્રીશાંશ યંત્ર.

રાશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ
૦	૫	૧૦	૧૮	૨૫	૩૦
૦	૧	૧૧	૯	૩	૭
૨	૧	૧૧	૯	૩	૭
૪	૧	૧૧	૯	૩	૭
૬	૧	૧૧	૯	૩	૭
૮	૧	૧૧	૯	૩	૭
૧૦	૧	૧૧	૯	૩	૭

અથ શ્રી સમ ત્રીશાંશ યંત્ર.

૦	૫	૧૨	૨૦	૨૫	૩૦
૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૩	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૫	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૭	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૯	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૧૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮

૪. અથ શ્રી નવમાંશક યંત્ર.

રાશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ.
०	૩ ૨૦	૬ ૪૦	૧૦ ०	૧૩ ૨૦	૧૬ ૪૦	૨૦ ०	૨૩ ૨૦	૨૬ ૪૦	૩૦ ०
०	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૨	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૪	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૫	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૭	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૮	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧૦	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૧૧	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨

૫. અથ શ્રી દ્વાદશાંશક યંત્ર.

રાશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અં.	અં.	અં.	અં	અં.	અંશ	અંશ
०	૨ ૩૦	૫ ०	૭ ૩૦	૧૦ ०	૧૨ ૩૦	૧૫ ०	૧૭ ૩૦	૨૦ ०	૨૨ ૩૦	૨૫ ०	૨૭ ૩૦	૩૦ ०
०	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧

અથ શ્રી વિશમ ત્રીશાંશ યંત્ર.

રશી	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ	અંશ
૦	૫	૧૦	૧૮	૨૫	૩૦
૦	૧	૧૧	૯	૩	૭
૨	૧	૧૧	૯	૩	૭
૪	૧	૧૧	૯	૩	૭
૬	૧	૧૧	૯	૩	૭
૮	૧	૧૧	૯	૩	૭
૧૦	૧	૧૧	૮	૩	૭
	૧	૧૧	૯	૩	૭

અથ શ્રી સમ ત્રીશાંશ યંત્ર.

૦	૫	૧૨	૨૦	૨૫	૩૦
૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૩	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૫	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૭	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૯	૨	૬	૧૨	૧૦	૮
૧૧	૨	૬	૧૨	૧૦	૮

अथ श्री संक्रांती नाम फल विचार.

रुव्यादिषु संक्रांतिर्घोरा ध्वांक्षी महोदरी च तथा ।
मंदाकिनी च मंदा मिश्रानांम्नाथ रात्रिचरी ॥५३॥
मंदा च कुरुते वृष्टि मंदाकिनी रस क्षयं ।
ध्वांक्षीवीति महावाता घोरा शस्त्र भयंकरी ॥५४॥
महोदरा चोर भयं मिश्रका च जने शुभां ।
सर्वेषां कार्याणां च राक्षशी विफल प्रदा ॥५५॥

ભાવાર્થઃ—મેષાદિક બાર સંક્રાંતીનાં નામ કહે છે. તે નામ બવાદિક કર્ણના આધારે થાય છે. તે પ્રકાર આગળ આવી ગયેલ છે. વળી વિશેષ તેનું નામ તથા ફલ કહે છે ૧ ઘોરા, ૨ ધ્વાંક્ષી, ૩ મહોદરી, ૪ મંદાકિની, ૫ મંદા, ૬ મિશ્રા, ૭ રાત્રીચરી ઈત્યાદિક નામ કહ્યા છે વર્ષા ઋતુમાં મંદા સંક્રાંતી હોય તો વરસાદ સારો થાય, મંદાકિની સંક્રાંતી હોય તો રસ વસ્તુનો નાશ કરે, ધ્વાંક્ષી નામની સંક્રાંતી હોય તો ઘણો પવન કરે, ઘોરા સંક્રાંતી શસ્ત્રનો ભય કરે, મહોદરી સંક્રાંતી ચોરનો ભય કરે, મિશ્રા સંક્રાંતી મનુષ્યને ફળ આપે અને રાક્ષસી સંક્રાંતી ફલનો નાશ કરે ॥ ૫૩-૫૫ ॥

अथ श्री दीनमान विचार.

प्रस्तावदिन प्रमाणं मृगादिनं नाड्यो गोजरे ।
षड्विंशतिः सप्तादशपल्या वृद्धो पल्मेकं द्वादशसगाः॥५६॥
षड्विंशतिर्वाद्धिकैर्मोदनुः पल्ल मंयुना ।
वृद्धो पल्ल द्विकं वर्णान दिवंचा सद्दिनिदिः ॥५७॥

मीनेष्टा विंशति नाम्योश्चतुर्दश पलान्विताः ।
वृद्धो पल त्रिकं चाहुर्वा त्रिशर्द्धण संयुता ॥५८॥
केवलं घटिका त्रिं शन्मेष संक्रांति वासराः ।
पल त्रिकं ततो वृद्धोंटा त्रिशदक्षराणि च ॥५९॥
पट चत्वारिं च स्फलानिचैके त्रिशद् घटी वृषे ।
वृद्धो पल द्विकं वर्णाः द्विपंचाशत् प्रकीर्तिताः ॥६०॥
त्रित्रिशन्मिथुने नाम्य. पल द्वादशकान्विताः ।
पल मेकं ततो वृद्धो प्रत्यह द्वादशाक्षरा ॥६१॥
वह्नि त्रिशद घटि कर्कऽष्ट चतुः पल संयुतः ।
पल मेकं ततोहीनं द्वादशाक्षर संयुतं ॥६२॥
शद्वादश पला घट्याः सिंहे त्रित्रिंशतिर्मताः ।
हानो पल द्विकंवर्णा द्विपंचाशत् प्रकीर्त्तिताः ॥६३॥
एक त्रिंशद् घट्याः पट् चत्वारिंशत्पलानि च ।
कन्या यांहां निशदिश्वादि त्रिपली द्वादशशाक्षरा ॥६४॥
केवलं घटिका त्रिंशतुलायां मुख्यवासर ।
पल त्रिकं ततोहानों द्वात्रिंशर्द्वर्ण सयुत ॥६५॥
अष्ट विंशति नाम्योलोचतुरदशा पलान्विताः ।
हानो पल द्विकं तस्मान् द्विपंनाशत्तथाक्षराः ॥६६॥

पुनरापि पष्टिं हृतं तत्पनाश्चित मुख्य राशि फलहीनं ।
शेषयत्पुनरभिमत लग्न पलानि तिन छिद्रि ॥७६॥

ભાવાર્થ —ગુજરાત દેશમા મકર સક્રાંતિમા તથા કુભ સક્રાંતિમા ૨૬ ઘડીનો દીનમાન હોય છે મકર સક્રાંતિના દિવસે ૨૬ ઘડી ૧૨ પળનો દીનમાન હોય છે તે દિવસથી ૧ પળ ને ૧૨ અક્ષર (વિપળ) દીન પ્રતિ વધે ને કુભ સક્રાંતિના દિવસે ૨૧ ઘડી ૪૮ પળનો દીનમાન હોય છે, તે કુભ સક્રાંતિથી ૨ પળ ને ૫૨ વિપળ નિત્ય વધે વધતા વધતા મીન સક્રાંતિના દિવસે ૨૮ ઘડી ૧૪ પળ દીનમાન હોય

મીન સક્રાંતિમા ૩ પળ ને ૩૨ વિપળ નિત્ય વધે તે વધતા વધતા મેષ સક્રાંતિના દિવસે ૩૦ ઘડી ૦ પળનો દિવસ હોય, રાત દિવસ સરખો થાય, તે મેષ સક્રાંતિથી ૩ પળ, ૩૨ વિપળ નિત્ય વધે તે વધતા વધતા વરખ સક્રાંતિના દિવસે ૩૧ ઘડી ૪૬ પળ દિનમાન હોય, અને વરખ સક્રાંતિથી ૩ પળ ૫૨ વિપળ રોજ વધે એમ વધતા વધતા ૩૩ ઘડી, ૧૨ પળ મિથુન સક્રાંતિના દિવસે દિનમાન હોય અને મિથુન સક્રાંતિથી ૧ પળ ને ૧૨ વિપળ રોજ વધે મિથુન નક્રાંતિથી વધતાં વધતા કર્ક સક્રાંતિન દિવસે ૩૩ ઘડી, ૪૮ પળ દિનમાન હોય કર્ક સક્રાંતિથી ૧ પળ ૧૨ વિપળ ઘટતા ઘટતા સિંહ સક્રાંતિના દિવસે ૩૩ ઘડી ૧૨ પળનો દિનમાન હોય સિંહ સક્રાંતિથી ૨ પળ, ૫૨ વિપળ રોજ ઘટતા કન્યા સક્રાંતિથી દિવસે ૩૧ ઘડી ૪૬ પળનો દિનમાન હોય અને કન્યા સક્રાંતિથી ૩ પળ ને ૩૨ વિપળ રોજ

ઘટે તે ઘટતાં ઘટતાં તુલા સંક્રાંતીના દિવસે ૩૦ ઘડી ૦ પળનો દિનમાન હોય એટલે રાત્રી દિવસ બરાબર જાણવો.

તુલા સંક્રાંતિથી ૩ પળ, ૩૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં વૃશ્ચિક સંક્રાંતિના દિવસે ૨૮ ઘડી ૧૪ પળનો દીનમાન હોય; વૃશ્ચિક સંક્રાંતિમાં ૨ પળ ને ૫૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં ધન સંક્રાંતિના દિવસે ૨૬ ઘડી ૪૮ પળનો દિનમાન હોય; ધન સંક્રાંતિમાં ૧ પળ ને ૧૨ વિપળ નિત્ય ઘટતાં મકર સંક્રાંતિના દિવસે ૨૬ ઘડી ૧૨ પળનો દિનમાન હોય. વિશેષ યંત્રમાં જોવાથી જણાશે.

હવે રાત્રી ઘડી પળ જાણવાની રીત કહે છેઃ—દિનમાનને સાઠમાં બાદ કરવાથી રાત્રીની ઘડી હોય. મકરના સૂર્યથી ૬ મહિના કર્કના સૂર્ય સુધી દિવસ વધે ને રાત્રી ઘટે, અને કર્કના સૂર્યથી ૬ માસ મકરના સૂર્ય સુધી રાત્રી વધે ને દિવસ ઘટે. એવી રીતે રાત્રીનો તથા દિવસનો દિનમાન સમજવો.

હવે દિનમાન ગણિત કહે છેઃ—૧૫૭૨ તેમાં જે જે રાશીનો ધ્રુવ હોય તે મૂકીને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન થાય. વળી તેની બીજી રીત કહે છે. ઉદય રવીની અંશ કલા વિકલાનું ભુક્ત ભોગ્ય (ગણિત) કરવું ને ૬૦ નો ભાગ દેવાથી દિનમાન ઘડીકા આવે.

હવે દિવસનો માપ કરવાનો શંકુ (લાકડીના કકડાવડે મપાય તે) કહે છે. સાત આંગળનો શંકુ લઇને છાંયા માપવી, તેમાં ૬ ઉમેરવા અને ધ્રુવાંકુ ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી ને રહે તે પળ. ધ્રુવાંકુ એટલે માસ માસ અંક. આશો અને ચૈત્ર માસમાં ૧૪૪ ને ભાગ દેવાથી આવે તે ઘડી અને રહે તે પળ. ૫૬-૭૨

અથ શ્રી દિનમાન ચક્ર.

રાશી.	ઘડી.	પળ.	વૃદ્ધિ-હીન.	પળ.	વિપળ.	દીન ભોગ.	પળ.	વિપળ.
મેષ	૩૦	૦	વૃ	૩	૩૨	દીનભોગ	૭	૩૦
વૃષભ	૩૧	૪૬	વૃ	૩	૫૨	દીનભોગ	૮	૩૨
મિથુન	૩૩	૧૨	વૃ	૧	૧૨	દીનભોગ	૧૦	૧૦
કર્ક	૩૩	૪૮	હી.	૧	૧૨	દીનભોગ	૧૧	૨૨
સિંહ	૩૩	૧૨	હી.	૨	૫૨	દીનભોગ	૧૧	૨૪
કન્યા	૩૧	૪૬	હી	૩	૩૨	દીનભોગ	૧૧	૨
તુલા	૩૦	૦	હી	૩	૩૨	દીનભોગ	૧૧	૨
વૃશ્ચિક	૨૮	૧૪	હી.	૩	૫૨	દીનભોગ	૧૧	૨૪
ધન	૨૬	૪૮	હી.	૧	૧૨	દીનભોગ	૧૧	૨૨
મકર	૨૬	૧૨	વૃ	૧	૧૨	દીનભોગ	૧૦	૧૦
કુંભ	૨૬	૪૮	વૃ	૩	૫૨	દીનભોગ	૮	૮
મીન	૨૮	૧૪	વૃ	૩	૩૨	દીનભોગ	૭	૭

अथ श्री मेषादिक राशी मध्यपाद विचार.

त्रिद्वेक खेंदु पक्षाग्नि युगेपु पट् सरायुगाः ।
क्रमान्मीनादि राशीनां मध्यपादा प्रकीर्तिताः ॥७७॥
इत्यनेनानुमानेन नवांशस्यानुसारतः ।
कार्या पट् वर्ग संशुद्धिः स्थापनादिक्षयो शुभाः ॥७८॥
यथा २ सोभनवर्गलाभस्तथा २ स्थापन मुत्तमंस्यात् ।
नवांशकस्तावदवश्यमत्रसौम्यग्रहस्यैवविलोकनीया ॥७९॥
भृगोर्कोदय वारांश सुवनेक्षण पंचके ।
चंद्रसोदयवारेच दरशनेचननदीक्षयेत् ॥८०॥
अंशकया मित्र पादौ पश्यति लग्नास्तमस्तशुद्धिस्यात् ।
अंशकपतिस्तुल्यं यदि पश्यत्युदय शुद्धि स्यात ॥८१॥
प्रतिष्ठा दिक्षयोर्ग्राह्या विशुद्धि रुदयास्तयोः ।
अथवोदय संशुद्धिः केवलैव निरीक्षते ॥८२॥

ભાવાર્થઃ—મેષના ૨, વરખના ૧, કર્કના ૧, સિંહના ૨, કન્યાના ૩, તુલાના ૪, વૃશ્ચિકના ૫, ધનના ૬, મકરના ૫, કુંભના ૪, મીનના ૩. એ પ્રકારે મધ્ય પાદ સમજવા. એ અનુમાને લગ્ન લઇને શુદ્ધિ તથા નવમાંશ ષડ્વર્ગ શુદ્ધિ. દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠાદિ કરવાં. જે લગ્ન ઉપર શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય તથા શુભ લગ્ન હોય તો સ્થાપન મુહુર્ત સારૂ સમજવું. શુક્રનો નવમાંશક તથા કૃષ્ણપક્ષનો ચંદ્રમા હોય તો દીક્ષામાં વર્જ કરવો. નવમાંશકમાં આત્મની દ્રષ્ટિ લગ્ન ઉપર શુભ હોય તો નવમાંશક શુદ્ધિ સમજવી. પ્રતિષ્ઠા અને દિક્ષામાં ઉદય અસ્ત શુદ્ધિ જોઇને મુહુર્ત કરવું. ॥ ૭૭–૮૨ ॥

अथ श्री दिक्षा प्रतिष्टा मुहूर्त्तमां चंद्रवल विचार.

शौरार्कक्षिति सूनवस्त्रि रिपुगाद्धित्रि स्थित चंद्रमा ।
एक द्वि त्रिख पंच वंधुपुत्रुंधुशस्तः प्रतिष्टा विधौ ॥
जीव केंद्र नवस्वधीषु भृगुजो व्योम त्रिकोणे तथा ।
पातालोदययोः सराहु शिखिनः सर्वेपुपांत्ये स्थिताः॥८३॥
स्वेर्कः केंद्रमवारिगः शशिधरः सौम्यो नवास्तारिगः ।
षष्टो देव गुरुः सितस्त्रि धन गोमध्या प्रतिष्टा क्षणे ॥
अर्के दुक्षितिजासुते सहज गोजीवोव्ययास्तारिगः ।
शुक्रो व्योम शुतेवि मध्यम फलः शौरिश्च सद्भिमतः॥८४॥
भोमे लग्न कलत्रने धन गते शुक्रोरि समाष्टके ।
चंद्र रंध्रवि लग्न षष्ट निरते लग्नास्तगे भास्वति ॥
तदद्वानुसुते गुरु निधनगे सौम्येष्टया मित्रगा ।
जायां भो निधि लग्न भाजितमसिप्राहुर्नपाणिग्रहः॥८५॥
सर्वे परत्र वर्ज्या जन्म स्मरगः शिखिशशियुतश्च ।
शुभदस्त्रिशतु संस्थ परत्र मध्योविधुंतुदस्तद्वत् ॥८६॥
भोमेनार्केणवायुक्ते दृष्टेचामेर्भयं भवेत् ।
पंचत्वंशनिनायुक्ते समृद्धि स्त्रिदुजन्मना ॥८७॥
सिद्धार्चि तत्वं जायेत् गुरुणायुत वीक्षते ।
शुक्र युक्ते चंद्रे प्रतिष्टायां सम्प्रद्धयः ॥८८॥

ભાવાર્થઃ-દિક્ષા તથા પ્રતિષ્ઠાના મુહુર્તમાં શની, રવી, મંગળ લગ્નથી ત્રીજે તથા છટ્ઠે હોય, અને બીજે, ત્રીજે, પાંચમે, ચોથે કેંદ્રસ્થાને ચંદ્રમા હોય તો શુભ જાણવો. ગુરૂ ૧, ૪, ૭, ૧૦માં કેંદ્ર સ્થાનમાં હોય અને શુક્ર ૯. ૧૦, ૧૧માં કેંદ્રમાં હોય તો શુભ જાણવો. રાહુ તથા કેતુ તે સિવાય પાપગ્રહ તથા શુભ ગ્રહ ૧૧માં ભવનમાં બધા સારા કહેવાય છે.

જો રવી ૧૨મે, છટ્ઠે હોય તથા તે સિવાય બીજા ગ્રહો પણ ૧૨મે, છટ્ઠે હોય તો શુભ જાણવા, અને ગુરૂ, શુક્ર, ત્રીજે છટ્ઠે હોય તો મધ્યમ જાણવા. રવી, ચંદ્ર, મંગળ ને ગુરૂ એ ગ્રહો ૧૨મે, છટ્ઠે હોય તો મધ્યમ સમજવા, અને શુક્ર બારમે હોય તો મધ્યમ ફળ સમજવું.

હવે દિક્ષા પ્રતિષ્ઠામાં વર્જવા યોગ્ય લગ્ન કહે છે. મંગળ લગ્નમાં હોય તથા ૭મે ૮મે હોય તો વર્જ કરવો. શુક્ર છટ્ઠે, ૭મે ૮મે હોય તો વર્જ કરવો. ચંદ્રમા ૮મે હોય, લગ્નમાં હોય, છટ્ઠે હોય, તથા સાતમે હોય તો વર્જ કરવો. શનિ ૭મે લગ્નમાં હોય તો વર્જવો. ગુરૂ ૮મે હોય તથા સૌમ્ય ગ્રહ પણ ૮મે હોય તથા ૭માં ભવનમાં સૌમ્ય તથા પાપગ્રહ હોય તો વિવાહ, દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠામાં વર્જવા. વિશેષ ગ્રંથથી સમજવું.

વળી સંપૂર્ણ ગ્રહ લગ્નમાં ચંદ્રમા ને કેતુ હોય તો અશુભ ફળને આપવાવાળા જાણવા. ૭મે તથા છટ્ઠે ચંદ્રમાનું ફળ અશુભ જાણવું. જો મંગળ તથા શની એક સ્થાનમાં હોય અથવા લગ્ન ઉપર દ્રષ્ટિ પડતી હોય તો અગ્નિનો ભય થાય, અને ચંદ્રમા શનીથી યુક્ત હોય તો ધનની હાની કરે. જો ગુરૂની દ્રષ્ટિ ચંદ્રમા ઉપર હોય અથવા ગુરૂએ સહિત ચંદ્રમા હોય તો શુભ કાર્ય જાણવું. ચંદ્રમા બુધ, ગુરૂ, શુક્રથી સહિત હોય તો શુભ ફળ સમજવું. ॥ ૮૩-૮૮ ॥

અથ શ્રી દિક્ષા પ્રતિષ્ઠા ઉત્તમ લગ્ન યંત્ર.

ચ. શુ. બુ		....
૨ ચ. મ. શ	શુ. શુ બુ	૨ ચં. મં. બુ શુ. શુ શ. રા. કે
બુ શુ શુ		બુ શુ. શુ.
બુ શુ શુ		શુ. શુ.
૨. ચ. શુ. શ.	ગુરૂ	......

અથ શ્રી દિક્ષા પ્રતિષ્ઠા મધ્યમ લગ્ન યંત્ર.

શુક્ર		શુક્ર
શુ. શુ	ચંદ્ર	૨ ચ. મં. બુ. શુ શુ શ. રા.
ચંદ્ર		૨. ચં. રા.
૨. ચં. મ શ		મ. બુ
બુ શુ ચં	ચ. બુ શુ	....

અથ શ્રી દિક્ષા પ્રતિષ્ટા અધમ લગ્ન યંત્ર.

૦૦૦૦	ર. ચં. મં. શ. રા. કે.	૦૦૦
૦૦૦		૦૦૦
રા. કે.		૦૦૦૦૦૦૦
૦૦૦	ર. ચં. બુ શુ. શ. રા. કે	૦૦૦
મં. શુ.		ચં. મ. બુ. ગુ. શુ.

અથ શ્રી ગ્રહ યુક્ત યંત્ર.

ર ચં. મ.	અગ્નિ ભય.
મં. શ.	મરણ.
ચ. બુ	સમૃદ્ધિ.
ગં ન	મહાયશ
બ. ગુ.	સમરણ

અથ શ્રી ગ્રહ હીન ભાગ ફલ યંત્ર.

રવિ હીન ભાગ	ગૃહપતિ મરણ
ચંદ્ર હીન ભાગ	ભાર્યા મૃત્યુ
ગુરૂ હીન ભાગે	ધન નાશ
શુક્ર હીન ભાગે	સુખ નાશ

अथ श्री ग्रह निर्बळ फळ विचार.

सूर्यविबले गृहपो गृहणी मृग लंछने धनं भृगुजे ।
वावस्पतौनुसौख्यं नियमानाशसमुपयति ॥८९॥
उदयनभस्तल१० हिबुक४ श्वस्तमये ७ दत्रिकोणसंज्ञे ९।
५ सूर्य शनैश्चर वक्राः प्रासाद विनाशनं प्रकुर्वंति ॥९०॥
क्रूर ग्रह संयुक्ते वृष्वाशशिनि सूर्य ।
सुपरोति कर्तुं कृत्वा प्रतिष्ठाऽप्यनेयाम्ये ॥९१॥
अंश्चैव राहु भास्करकेतवः ।
भृगु पुत्र समायुक्ता स्त्रिका ग्रहाः ॥९२॥
स्थपति स्थापक कर्तृणां संयोजकाः ।
तस्मात्सर्वं प्रयत्ने न सप्तमस्थान् ॥[illegible]३॥

बलीयशी सुहृद्दृष्टे केंद्रस्थे रवि नंदने ।
त्रिकोणगेचनेष्यंते शुभारंभामनीपिभिः ॥९४॥
निधन ८ व्यय १२ धर्मस्थः केंद्र गोवाधरासुतः ।
अपि सौख्य सहस्त्राणि विनाशयति पुष्टिमांन् ॥९५॥
गुण शत मपि दोपः कश्चिदेकोपि वृद्धिः ।
स्थगयति यदि नान्यस्त द्विरोधी गुस्ति ॥
पद्मिव परिपूर्ण पंचगव्ये न पूतं ।
मलिनयति सुरायाबिंदुरेकोपि मर्वः ॥९६॥
बल्वतिं सूर्यस्य सूते बलहीने गाग्के बुद्धेबैव ।
मेप वृपस्थे सूर्यक्षपाकरे चार्हति स्थाप्या ॥९७॥
न तिथिर्न च नक्षत्रं नवागे न च चंद्रमाः ।
लग्नमेकं प्रशंसंति त्रिपडेकादशेग्रे ॥९८॥
हिबुकों ४ दय १ नवश ९ वर १० पंचम गृहगः सितद्वा ।
जीवाः लघुहंति लग्नदोषांस्तटग्व्हद्वयनिम्नगावेगा ॥९९॥
त्रिरडेकादशे संस्थाः क्षितिसुत रवि चंद्र सूर्य ।
सुतशिसिनः सनिश्चंदेवानां निवेशकाले प्रकुर्वंति॥१००॥
बुध भार्गवे जीवानामेकोपिहि केंद्रमाश्रितो बल्वान् ।
यत्र क्रूर सहायमद्योऽग्निम्य नाशाय ॥१॥
ल्मं दोपशते न दूपितमहो चंद्रात्मजो ल्मगः ।
केंद्रेत्राविमर्त्यामरगोंनि सुचिरंरर्यर्क ॥

त्रिंवान्तुत शुक्रस्त द्विगुणं सनिर्मलवपुर्लग्नस्थितोनाशये।
दोषाणामघ लक्ष मप्यपहरे लग्न स्थितो वाक्यति ॥२॥

येलग्नदोषाः नवांशदोषाःपापेक्षता दृष्टिनिपातदोषाः।
लग्नेरुस्तान्विमलीकरोति फल्योपघांभःकतकद्रुमस्य ॥३॥

अनिष्टस्थान संस्थोपि लग्ना क्रूरो न दोष कृत्।
बुध भार्गव जीवास्तु दृष्टि केंद्र त्रिकोणगेः ॥४॥

सुतहिबुकवियद्विलग्नधर्मेश्वमरगुरुर्यदिदामवार्चितोवा।
यदि शुभमुपयाति तच्छुभत्वं शुभमपि वृद्धिमुपैतित्
प्रभावात् ॥५॥

कार्यमात्यंतिकंचतस्यात्तदा वहु गुणान्वितं।
स्वल्पदोष समाश्रत्पल संतत्सर्वमाचरेत् ॥६॥

प्रतिष्ठा ग्रह बलं ग्रह दोष गुणाः।
प्रस्तावात् क्रूरेस्तनुगेर्मर्म च ॥
पंचम नवमे च कटकं भवति दशम।
चतुर्थे शल्यंया मित्रे भवतितच्छिद्रं ॥७॥

मर्मणि विद्धे मरणं कंटकविधे च रोग परिवृद्धिः।
शल्ये शस्त्रनिपातं छिद्रेछिद्रं च मत्रिगणं ॥८॥

त्रिपडष्टगतः सूर्यः सूर्यपुत्रस्तथैव च।
धनात्रिलाभे चंद्रश्च भौम पट् त्रिनवस्थितः ॥९॥

लग्नाद्या षष्ट पर्यंत धर्म कर्मा शुगेषु च ।
गुरूक्तोददत्तूरेषा गुरुरस्तेक्रियन्मतं ॥१०॥
व्ययास्त सप्त सप्त षष्टे च एतद्वर्जं शुभप्रदः ।
शुक्रो रपामदो ज्ञेया एतज्ज्ञात्वा फलं वदेत् ॥११॥

ભાવાર્થઃ—સૂર્ય નિર્બળ હોય તેમાં પ્રતિષ્ઠા કરે તો ઘરધણીનું મૃત્યુ થાય, ચંદ્રમા નિર્બળ હોય તેમાં વિવાહ કરે તો સ્રીનું મૃત્યુ થાય, શુક્ર નિર્બળમાં શુભ કાર્ય કરે તો ધનનો નાશ થાય, અને ગુરૂ નિર્બળમાં દિક્ષા લે તો સુખનો નાશ થાય.

જો રવી તથા શની સાથે ૧૦મે, ૪થે, ૭મે, ૯મે, ૫મે હોય તો શુભ કામમાં વિનાશ થાય. ક્રુર ગ્રહે સહિત ચંદ્ર હોય અથવા ક્રુર ગ્રહની દ્રષ્ટિ ચંદ્ર રવી પર હોય તો પ્રતિષ્ટા અને દિક્ષામાં વર્જ કરવો, મૃત્યુદાયક છે.

જો મંગળ, શની, રાહુ, કેતુ, શુક્ર એ સાત ગ્રહ સાથે એક રાશી ઉપર હોય તો દિક્ષા લેનાર તથા પ્રતિષ્ટા કરનાર–કરાવનારનું મૃત્યુ સમજવું. તે માટે સપ્ત ગ્રહ યોગ વર્જ કરવો. વળી જો શની કેંદ્રસ્થાને બેઠા હોય અને તેના ઉપર મિત્રની દ્રષ્ટિ હોય અથવા શની ૯મે, ૫મે સ્થાને હોય અને મંગળ ૮મે, ૧૨મે, ૯મે હોય તો હજારોગણા સુખનો નાશ કરનાર છે.

ઉપરની બાબતમાં દ્રષ્ટાન્ત કહે છેઃ—જેમકે, કોઈ માણસમાં સો ગુણ સારા હોય પણ જો એક અવગુણ બારે હોય તો સો સારા ગુણનો નાશ કરી એક અવગુણ પોતાનું પરીબળ દેખાડે છે; તથા પંચામૃતના પાત્રમાં એક મદિરાનું બિંદુ નાખવાથી પંચામૃતની પવિત્રતાનો નાશ કરે છે; તેવી રીતે ઉપર કહેલા અશુભ ગ્રહ હોય તો સર્વે શુભ ગ્રહોની હાની કરે છે.

વળી જો શનિશ્વર બળવાન હોય અને મંગળ, બુધ બળ-

હીન હોય તથા મેષ વરખ શશી ઉપર સૂર્ય સ્થિત હોય તો ઉપરનું મુહૂર્ત લેવું સારૂં છે. જે લગ્ન શુદ્ધિમાં ૩, ૬, ૧૧મે રવી હોય તો તે લગ્ન ઘણું સારૂં કહેવાય છે એવા લગ્નમાં તીથી, વાર, નક્ષત્ર એ સર્વેના દોષ દૂર થાય છે. જો લગ્ન શુદ્ધિમા ૧લે, ૪થે, ૫મે, ૯મે, ૧૦મે શુક્ર તથા ગુરૂ હોય તો લગ્ન વચ્ચે આવેલા દોષો પણ દૂર કરે છે. જો ૩જે, ૬ઠ્ઠે, ૧૧મે, મંગળ હોય તથા રવી, ચંદ્ર, શની, કેતુ એ પાપગ્રહ હોય તો સારા કહેવાય છે. ॥ ૮૯–૧૦૦ ॥

બુધ, ગુરૂ, શુક્ર એ ત્રણ ગ્રહમા એક પણ ગ્રહ જો બળવાન કેંદ્રસ્થાનમાં હોય તો ક્રુર ગ્રહોનો દોષ નાશ કરવાવાળો થાય છે. જો બુધ કેંદ્રમા વા લગ્નમા બળવાન હોય તો સો દોષને દૂર કરે છે; શુક્ર કેંદ્રસ્થાનમા બળવાન હોય તો બસો દોષનો નાશ કરવાવાળો છે, અને ગુરૂ લગ્નમાં તથા કેંદ્રસ્થાનમા બળવાન હોય તો લાખ દોષને દૂર કરવા સમર્થ છે વળી લગ્નના દોષ, નવમાંશના દોષ, પાપગ્રહ દ્દષ્ટિના દોષ એ સર્વે દોષોને ગુરૂ દૂર કરે છે. જો અનિષ્ટ ગ્રહ લગ્નમાં બેઠો હોય અને લગ્ન પર તેની દ્દષ્ટિ હોય, તે અનિષ્ટ દોષને બુધ, શુક્ર, ગુરૂ ત્રીકોણ (૯, ૫મે) બેઠા હોય અથવા કેંદ્રસ્થાનમા રહેલા હોય તો સર્વ દોષને દૂર કરે; જો ૫મે, ૪થે શુક્ર હોય અને લગ્નમા ગુરૂ હોય તો સર્વ અશુભ દોષને દૂર કરીને શુભ ફળ આપે છે

વળી જે કામ ઉતાવળુ કરવાનુ હોય અને તેમા ઘણા શુભ ગુણ મળતા હોય અને સ્વલ્પ દોષ હોય તો તે દોષને ગણવા નહીં, ને શુભ કાર્ય કરવુ પ્રતિષ્ઠા અને દિક્ષામા ગ્રહ બળ જોવુ અને ગ્રહના દોષ તથા ગુણને વિસ્તારપૂર્વક સમજવા પાપગ્રહ લગ્નમાં હોય તો મર્મવેધ સમજવો તથા ૬ઠ્ઠે ૫મે પાપગ્રહ હોય તો કંટક વેધ સમજવો. ૧૦મે, ૪થે પાપગ્રહ હોય તો શલ્ય વેધ સમજવો, અને સાતમે પાપગ્રહ હોય તો છીદ્ર વેધ સમજવો.

अथ श्री ध्रुव चक्र विचार.

चक्रे स्थितेतिर्यक् प्रतिष्ठादी क्षणादिकं ।
स्थिते ध्वजारोपः स्वातप्रमुखमाचरेत्   ॥१९॥
तेयउदयेतिरिउअहोयमघोदएधुदोहाइ ।
गहुदएतिरिउंधणीउउदयंमिउदोय   ॥२०॥
। शुक्रे च सोमे च मार्द्धान्यथे मर्कार्तिताः ।
कुजेनचणुगे समेकादश भास्करे   ॥२१॥
नि सिद्धिच्छाया स्युम्ना सुकार्याणि साधयेत् ।
वाग्धंशनांशुविद्यादिर्नविल्येयेन   ॥२२॥
ाङ्गन लग्न संख्य संक्रांति भोग दिन संख्या च ।
तिथिय विवुधः पृथक् पंचधापि लिख्येत् ॥२३॥
ा नत्र क्रमशग्निथि १५ रवि १२
१० वसु ८ मुनि ७ गमजेत्रचमिः ।
कः सम्मस्यां यदि भवति नदादे निपुणः ॥२४॥
: कृशानुमिति भूपभमयं चोगविश्वो मरणं ।
ोभरेन मनिष्ठ पगिणयनादो नदाभिं   ॥२५॥
ं गेचचंद्र प्रस्त युते दोष मुक्ते च स्त्री ।
तेहेशानुसाग्निपूर्वशकनयेन्पुत्येद्रागस्वेर्गपुणां।
तेविलिनमग्निलग्ने कार्यमानयनेयम्नेषां ॥
न स्त्री दग्निय शनिगतागमः संभवति   ॥२६॥

ભાવાર્થ —ધ્રુવ ચક્ર દિક્ષા, પ્રતિષ્ઠાના અને ધ્વજા રોપણ
મુહૂર્તમા જોવુ, અને તે ધ્વજાકાર ચક્રમા સ્વાતિ નક્ષત્રથી લઇ
કરી વિચારવુ

કૃતિકા નક્ષત્રથી આઠ નક્ષત્ર એટલે મઘા સુધી, અને
મઘાથી આઠ નક્ષત્ર અનુરાધા સુધી, અને અનુરાધાથી આઠ નક્ષત્ર
સતભિષા સુધી, એમ ગણતા ઉત્તમ, મધ્યમ, સમજવા એટલે
પ્રથમ આઠ ઉત્તમ, બીજા આઠ મધ્યમ એમ અનુક્રમે સમજવા,
ને સ્થિર લગ્ન લેવા

હવે છાયા લગ્ન કહે છે —શનિ, શુક્ર, અને સોમવારના
દિવસે પોતાના શરીરની છાયા ભરતા ૮॥ પગલાં છાયા થાય તે
વખતે શુભ કાર્ય કરવુ, તે છાયા લગ્ન કહેવાય છે, અને બુધ
વારે ૮ પગ, મગળ અને ગુરૂવારે ૭ પગ, રવીવારે ૧૧ પગ
છાયા થાય તે વખતે શુભ કામ કરવું તે છાયા લગ્ન શુદ્ધિ
હોય તો તીથી, વાર, નક્ષત્ર, ભદ્રા, કોઈ પણ દોષને જોવા
કારણ નથી

હવે બુધ પંચક કહે છે—સક્રાતિના અશને પાચ
જગ્યાએ લખવા, પછી એક જગ્યાએ ૧૫થી ગુણવા, બીજી
જગ્યાએ ૧૨થી, ૩જી જગ્યાએ ૧૦થી, ૪થી જગ્યાએ ૮થી,
૫મી જગ્યાએ ૭થી ગુણવા અને ૯નો ભાગ દેવો (પાચ
જગ્યાએ), તેમા શેષ ૫ જે જગ્યાએ રહે તે બુધ પચક સમ
જવો તે શુભ કામમાં કલેશ કરે

૧લી જગ્યાએ પાચ રહે તેને કલહ બાણ, ૨જી જગ્યાએ
પાચ રહે તેને અગ્નિ બાણ, ૩જી જગ્યાએ પાચ રહે તેને નૃપ
બાણ, ૪થી જગ્યાએ પાચ રહે તેને ચોર બાણ, અને ૫મી
જગ્યાએ પાચ રહે તેને મૃત્યુ બાણ કહે છે તે બુધ પચક
વિવાહ, પ્રતિષ્ઠા, અને દિક્ષામા વર્જ કરવો

ઉપર કહેલા દોષને વર્જ કરીને, શુદ્ધ લગ્ન લેઇને, શાસ્ત્ર
દેશાનુસાર શુકન બલ લેઇને શુભ કામ કરે તેને કોઈ પ્રકારે
લક્ષ્મિ ક્ષિણ થાય નહીં, સદા સર્વદા તેને ત્યાં લક્ષ્મિ નિવાસ
કરે વિશેષ નીચેના યત્રથી જાણવુ ॥ ૧૮-૨૧ ॥

અથ શ્રી ઉત્તમ દિક્ષા કુંડલી યંત્ર.

ર. ચં. શુ.	ગુરૂ.	શુક્ર.
ચં. મં. બુ. શુ.		ર. સો. મં. શ. બુ.
ગુરૂ.		મં. બુ. ગુ.
ર. ગુ. શ.	ગુરૂ.	બુ. શુ.
ર. સો. મં. બુ. શુ.		શની.

અથ શ્રી મધ્યમ દિક્ષા કુંડલી યંત્ર.

ર. બુ. શુ. સો. શ.	ગુ. શુ.	શુક્ર.
ર. બુ. શુ. શ. ગુરૂ.		ર. બુ. ગુ. શુ.
શુ. ગુ.		ચં. બુ. ગુ.
બુ. ગુ. શુ.	બુ. ગુ.	બુ. ગુ. શુ.
બુ. ગુ. શુ. શ.		• ∘ ∘ ∘ • • ∘

અથ શ્રી ચંદ્ર શુત્ત ફળ યંત્ર.

ચ મ	ચ બુ	ચ ગુ	ચ શુ.	ચ. શ	ચ. ર.
કલહ.	ભય.	મરણ	ધનદાતા.	વિપત્તિ	રાજભય.

અથ શ્રી બુધ પંચક યંત્ર.

૧૫	૫	કલહ
૧૨	૫	અગ્નિ ભય
૧૦	૫	નૃપ ભય.
૮	૫	ચોર ભય
૪	૫	મરણ

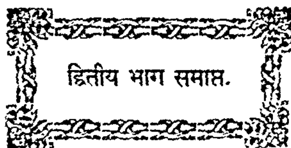
ઉપરની દિક્ષા કુંડલીના બાર ભુવનમા જે ગ્રહો દેખાડવામા
ાવ્યા છે તેજ પ્રમાણે દિક્ષા વખતે લગ્નમા ગ્રહ હોય તો ઉત્તમ
ર્હૂર્ત. સમજવું. તે ન મળે તો જોડે મધ્યમ કુંડલી આપી છે
જોઇ દિક્ષા દેવી.

इति श्री सागरचंद्रस्य पारंये प्राप्तुमिच्छति ।
गृह्यतांतत्तरीतुल्यं यंत्रंकोद्धार टिप्पनं ॥ २७ ॥

॥ इति श्री नरचंद्र जैन ज्योतिष प्रथम अने द्वितिय किर्णं समाप्तम् ॥

ભાવાર્થઃ—શ્રી નરચંદ્ર આચાર્ય રચિત આ નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ નામે ગ્રંથ જ્યોતિષ્ય રૂપી સમુદ્રમાંથી ઉદ્ધાર કરી રચ્યો છે, માટે આ ગ્રંથ પણ સમુદ્રતુલ્ય છે. જે ભવ્ય જીવોને જ્યોતિષ્યરૂપી સમુદ્ર પાર પામવાની ઇચ્છા હોય તેમણે આ ગ્રંથ યંત્ર, અર્થ સહિત મનન (અવલોકન) કરવો જેથી પાર પામશે. ॥ ૨૭ ॥

ઇતિ શ્રી આચાર્યચંદ્રસુરિકૃત શ્રી નરચંદ્ર જૈન જ્યોતિષ પ્રથમ અને
દ્વિતીય કિર્ણ યંત્ર સહિત સમાપ્તં.

अथ श्री ठाणांग, जंबुद्विप पन्नंती विगेरे सूत्रोने आधारे पांच संवत्सर, तीथी विगेरे कहे छे.

પાચ સવત્સરના નામ—૧ નક્ષત્ર સવત્સર, ૨ યુગ સવત્સર, ૩ પ્રમાણ સવત્સર, ૪ લક્ષણ સવત્સર, ૫ શનિશ્ચર સવત્સર

હવે તેનો વિસ્તાર કહે છે પ્રથમ નક્ષત્ર સવત્સરના બાર ભેદ તેના નામ—૧ શ્રાવણ, ૨ ભાદરવો, ૩ આસો, ૪ કારતક, ૫ માગશર, ૬ પોષ, ૭ મહા, ૮ ફાગણ ૯ ચૈતર, ૧૦ વૈશાખ, ૧૧ જેઠ, ૧૨ અશાડ એ બાર ભેદ જાણવા, અથવા બ્રહસ્પતિ નામે ગ્રહ બાર વર્ષે સર્વ નક્ષત્રના મડળને ભોગવીને પૂર્ણ કરે તેને નક્ષત્ર સવત્સર કહીએ

હવે બીજો યુગ સવત્સર કહે છે તે યુગ સવત્સરના પાચ ભેદ ૧ ચદ્ર, ૨ ચદ્ર ૩ અભીવર્ધન, ૪. ચદ્ર, ૫ અભીવર્ધન એ પાચ ભેદ જાણવા હવે પ્રથમ ચદ્ર સંવત્સરના ચોવીસ પખવાડીઆ એમ ત્રણ ચદ્ર સવત્સર છે એ ત્રણના થઇને ચોવીસ તરી બહોતેર પખવાડીઆ, અને અભીવર્ધન સવત્સરના છવીસ પખવાડીઆ; એમ બે અભીવર્ધનના મળીને છવી ૬ બાવન પખવાડીઆ જાણવા એમ પાચના થઇને ૧૨૪ એકસો ચોવીસ પખવાડીઆં થાય તેને યુગ સવસર કહે છે

હવે ત્રીજો પ્રમાણ સવસર તથા [illegible] તથ્ય સવત્સર છે તેના પાચ ભેદ ૧ નક્ષત્ર ૨ ચદ્ર ૩ ઋતુ ૪

૧૧. ઈશાન, ૧૨. ત્વષ્ટા, ૧૩ ભાવિતાત્મા ૧૪. વૈશ્રમણ, ૧૫. વારૂણ, ૧૬. આનંદ, ૧૭. વિજય, ૧૮. વિશ્વેશન, ૧૯. પ્રજાપત્ય, ૨૦. ઊપશમ, ૨૧. ગાંધર્વ, ૨૨. અગ્નિ વૈશ્ય, ૨૩. શત વૃશભ, ૨૪. આતપવાન, ૨૫. અમમ, ૨૬. ઊણુવાન, ૨૭. ભૌમ, ૨૮. વૃષભ, ૨૯. સર્વાર્થ, અને ૩૦. રાક્ષસ.

હવે અગીઆર કરણનાં નામ કહે છેઃ—૧. બવ, ૨. બાલવ, ૩. કૌલવ, ૪. સ્તિમિત લોચન, ૫. ગરાદી, ૬. વણીજ, ૭. વિષ્ટી, ૮. શકુની, ૯. ચતુષ્પદ, ૧૦. નાગ, અને ૧૧ કીસ્તુઘ્ન. તેમાં પ્રથમના સાત કરણ ચર, અને છેલ્લાં ચાર કરણ સ્થિર છે.

શુક્લ પક્ષની એકમની રાત્રે બવ કરણ હોય, બીજને દીવસે બાલવ કરણ હોય, અને રાત્રે કૌલવ કરણ હોય; એમ તીથીના દીવસ રાત્રીને કરણ એક પછી એક લેતાં-મુકતાં જાવત્ પુનમના દીવસે વીષ્ટી અને રાત્રે બવ કરણ આવે. કૃષ્ણપક્ષનાં પડવાને દીવસે બાલવ અને રાત્રે કૌલવ કરણ આવે. એમ દીવસ રાત્રીનાં અનુક્રમે કરણ લેતાં-મુકતાં જાવત્ ચૌદશને દીવસે વીષ્ટી અને રાત્રે શકુની કરણ આવે; અમાવાસ્યાને દીવસે ચતુષ્પદ અને રાત્રે નાગ કરણ આવે. શુક્લપક્ષના પડવાના દીવસે કીસ્તુઘ્ન ચર કરણ બદલાય અને સ્થિર કરણ હંમેશાં તેજ તીથીએ આવે.

ઉપર કહેલી બીનાઓમાં મુખ્ય કોણ છે, તે કહે છેઃ— સંવત્સરમાં મુખ્ય ચંદ્ર સંવત્સર, આયનમાં મુખ્ય દક્ષીણાયન, ઋતુમાં મુખ્ય પ્રાવૃટ, માસમાં મુખ્ય શ્રાવણ, પક્ષમાં મુખ્ય કૃષ્ણ પક્ષ, અહોરાત્રીમાં મુખ્ય દીવસ, મુહૂર્તમાં મુખ્ય રૌદ્ર, કરણમાં મુખ્ય બાલવ અને નક્ષત્રમાં મુખ્ય અભીજીત.

હવે એક યુગના પાંચ સંવત્સર, દશ આયન, ત્રીશ ઋતુ, સાઠ માસ, એકસો વીસ પક્ષ, એક હજાર આઠસેં ને ત્રીશ અહોરાત્રી, અને ચોપન હજાર નવસેં મુહૂર્ત થાય; એ સર્વે એક યુગના જાણવા.

ઉપર બનાવવા નક્ષત્ર અશ્વનીથી ગણ્યા છે, અને સૂત્રમા અભીજીત નક્ષત્રથી ગણ્યા છે હવે તેના નામ કહે છે ૧ અભી જીત ૨ શ્રવણ ૩ ધનિષ્ટા, ૪ સતભીશા ૫ પુર્વાભાદ્રપદ, ૬ ઉત્તરાભાદ્રપદ ૭ રેવતી, ૮ અશ્વની ૯ ભરણી, ૧૦ કૃતિકા, ૧૧ રોહિણી, ૧૨ મૃગશર, ૧૩ આદ્રા, ૧૪ પુનર્વસુ, ૧૫ પુષ્ય, ૧૬ અશ્લેશા, ૧૭ મઘા, ૧૮ પૂર્વાફાલ્ગુણી, ૧૯ ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, ૨૦ હસ્ત, ૨૧ ચિત્રા, ૨૨ સ્વાતિ ૨૩ વિશાખા, ૨૪ અનુરાધા, ૨૫ જયેષ્ટા ૨૬ મુળ, ૨૭ પુર્વાષાઢા, ૨૮ ઉત્તરાષાઢા એ અઠાવીસ નક્ષત્ર કહ્યા તેમાથી છ નક્ષત્ર ચદ્રમાને બાહીરલે પદરમે માડલે દખિણ તરફ જોગ જોડે છે તેના નામ – ૧ મૃગશર, ૨ આદ્રા, ૩ પુષ્ય, ૪ અશ્લેષા, ૫ હસ્ત, ૬ મુળ એ છ નક્ષત્ર જાણવા

હવે ચંદ્રમાથી ઉત્તર દિશે બાર નક્ષત્ર જોગ જોડે છે તેના નામ –

૧ અભીજીત ૨ શ્રવણ, ૩ ધનિષ્ટા, ૪ સતભીશા, ૫ પુર્વાભાદ્રપદ, ૬ ઉત્તરાભાદ્રપદ, ૭ રેવતી, ૮ અશ્વની, ૯ ભરણી ૧૦ પુર્વાફાલ્ગુણી, ૧૧ ઉત્તરા ફાલ્ગુણી, ૧૨ સ્વાતિ

હવે ચદ્રમાને ઉત્તર અને દખિણ દિશે સાત નક્ષત્ર જોગ જોડે છે તેના નામ—૧ કૃતિકા ૨ રોહિણી, ૩ પુનર્વસુ, ૪ મઘા, ૫ ચિત્રા ૬ વિશાખા, ૭ અનુરાધા તેમજ ૧ પુર્વાષાઢા અને ૨ ઉત્તરાષાઢા, એ બે નક્ષત્ર સર્વ બાહીરલે માડલે દખીણે ચદ્રમાને પ્રમર દીને જોગ જોડે છે અને જયેષ્ટા નક્ષત્ર સદા ચદ્રમાને પ્રમર દીને જોગ જોડે છે અઠ્ઠાવીસ દેવના નામ તે આગળ કહ્યા છે ત્યાથી જોવુ વળી અભીજીત નક્ષત્રથી તારાની સખ્યા નીચે પ્રમાણે જાણવી

૩ ૩ ૫ ૧૦૦ ૨ ૨ ૩૨ ૩ ૩ ૬ ૫ ૩ ૧ ૫ ૭ ૨ ૨ ૫ ૧ ૧ ૫ ૪ ૩ ૧૧ ૪ ૪ એ અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્રના અનુક્રમે તારા જાણવા

હવે અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્રનાં ગોત્ર કહે છેઃ—૧. મુદ્‌ગલાયન, ૨. સંખ્યાયન, ૩. અગ્રભાવ, ૪. કરણીલાયન, ૫. જાતુકર્ણ, ૬. ધનંજય, ૭. પુષ્પાયન, ૮. અશ્વાયન, ૯. ભાર્ગવેશ, ૧૦. અગ્નિવેશ, ૧૧ ગૌતમ, ૧૨. ભારદ્વાજ, ૧૩. લોહીત્ય, ૧૪. વાસીષ્ટ, ૧૫. અવમન્જાયન, ૧૬. માંડવ્યાયન, ૧૭. પીંગલાયન, ૧૮. ગોવલ્લાયન, ૧૯. કાશ્યપ, ૨૦. કૌશીક, ૨૧. દર્ભાયન, ૨૨. ચામરછાય, ૨૩. શુંગાયન, ૨૪. ગોલવ્યાયન, ૨૫. તીગીછાયન, ૨૬. કાત્યાયન, ૨૭. અવધ્યાયન, અને ૨૮. વ્યાઘ્રાપત્ય. નક્ષત્રની આકૃત્તિ તેમજ નક્ષત્રની મુહૂર્તી આગળ કહી છે ત્યાંથી જોવી.

હવે કુળ ઊપકૂલાદિક કહે છે. અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્રમાં બાર કુળ નક્ષત્ર છે. તેનાં નામઃ—૧. ધનિષ્ઠા, ૨. ઉત્તરાભાદ્રપદ, ૩. અશ્વની, ૪. કૃતિકા, ૫. મૃગશર, ૬. પુષ્ય, ૭. મઘા, ૮. ઊત્તરાફાલ્ગુણી, ૯. ચિત્રા, ૧૦ વિશાખા, ૧૧. મુળ, અને ૧૨. ઉત્તરાષાઢા.

હવે ચાર નક્ષત્ર કુલોપકુળ કહે છેઃ—૧. અભીજીત, ૨. સતભિશા, ૩. આર્દ્રા, ૪. અનુરાધા, એ કુલોપકુલ જાણવાં, અને બાકી રહ્યાં તે ઉપકુલ જાણવાં.

હવે દરેક પુનમે નક્ષત્ર જોગ જોડે તેનાં નામ કહે છે.—શ્રાવણ માસની પુનમે ત્રણ નક્ષત્રમાંથી એક નક્ષત્ર જોગ જોડે; તે ૧. અભીજીત, ૨. શ્રવણ, ૩. ધનિષ્ઠા. એ ત્રણમાથી એક હોય. એમજ ભાદરવાની પુનમે પણ ત્રણમાથી એક હોય, તે ૧. સતભિશા; ૨. પૂર્વાભાદ્રપદ, ૩. ઉત્તરાભાદ્રપદ. એ ત્રણમાંથી એક હોય. આસોની પુનમે એમાંથી એક હોય તે ૧. રેવતી, ૨. અશ્વની; કાર્તીકી પુનમે ૧. ભરણી, ૨. કૃતિકા, માગશરે રોહિણી કે મૃગશર; પોષે આર્દ્રા, પુનર્વસુ કે પુષ્ય; મહાએ અશ્લેષા કે મઘા; ફાગણે પૂર્વાફાલ્ગુણી કે ઊત્તરાફાલ્ગુણી; ચૈતરે હસ્ત કે ચિત્રા; વૈશાખે સ્વાંતિ કે વિશાખા; જેઠે અનુરાધા, જ્યેષ્ઠા

કે મુળ, અષાડે પુર્વાષાઢા કે ઉત્તરાષાઢા, એ નક્ષત્ર કહ્યા તેમાથી ગમે તે એક નક્ષત્ર પુનમે જોગ જોડે

હવે અમાસના નક્ષત્ર કહે છે શ્રાવણ વદી અમાસે અશ્લેષા કે મઘા એ બેમાથી એક હોય, ભાદરવા વદી અમાસે પુર્વાફાલ્ગુણી કે ઉત્તરાફાલ્ગુણી હોય, આસો વદી અમાસે હસ્ત કે ચિત્રા હોય કારતક વદી અમાસે સ્વાતિ કે વિશાખા હોય, માગશર વદી અમાસે અનુરાધા, જ્યેષ્ઠા કે મુળ હોય, પોષ વદી અમાસે પુર્વાષાઢા કે ઉત્તરાષાઢા હોય, મહા વદી અમાસે અભીચ, શ્રવણ કે ધનિષ્ટા હોય, ફાગણ વદી અમાસે સતભીષા, પૂર્વાભાદ્રપદ કે ઉત્તરાભાદ્રપદ હોય, ચૈત્ર વદી અમાસે રેવતી કે અશ્વની હોય, વૈશાખ વદી અમાસે ભરણી કે કૃતિકા હોય, જેઠ વદી અમાસે રોહિણી કે મૃગશર હોય, અશાડ વદી અમાસે આર્દ્રા, પુનર્વસુ કે પુષ્ય હોય

હવે જ્યારે શ્રાવણની પુનમે જે નક્ષત્ર હોય તેજ નક્ષત્ર મહા વદી અમાને હોય, એમજ મહાની પુનમે જે નક્ષત્ર હોય તેજ નક્ષત્ર શ્રાવણની અમાને હોય એ પ્રમાણે પુનમે પુનમે તથા અમાસે અમાસે એમ બન્ને મહીનાને આતરે એના એજ નક્ષત્ર આવે

अथ श्री ठाणांग सूत्रमां ज्ञान भणवानां दस नक्षत्र कह्यां छे तेनां नाम.

૧ મૃગશર, ૨ આર્દ્રા, ૩ પુષ્ય, ૪ પૂર્વાષાઢા, ૫ પૂર્વાભાદ્રપદ, ૬ પૂર્વા ફાલ્ગુણી, ૭ મુલ, ૮ અશ્લેષા, ૮ હસ્ત, ૧૦ ચિત્રા, એ દસ નક્ષત્રમા જ્ઞાન ભણવાનો અભ્યાસ કરે તો જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થાય, અને વિઘ્નનો નાશ થાય; માટે એ નક્ષત્રમા જ્ઞાન ભણવું શ્રેષ્ટ છે એમ કેવળજ્ઞાની કહે છે

अथ श्री उत्तराध्ययन सूत्रने आधारे रात्रि दिवसनी पोरशी भरवानुं मान कहे छे.

॥ गाथा ॥

आसाढे मासे दुपया । पोष मासे चउप्पया ॥
चित्ता सोएसु मासेसु । तिपया हवइ पोरसी ॥ १ ॥

ભાવાર્થઃ—દક્ષિણ દીશા તરફ મોં રાખી ઉભા રહેવું, પછી ડાબો પગ જરા આગળ જમીન ઉપર ઊભો રાખવો, અને ટીંચણ ઉપર આંગળી મુકવી; તે પગ અને આંગળીની નીશાનીનો છાંયો પશ્ચિમ દીશા તરફ પડે તે છાંયાની નીશાની રાખી જમણા પગથી છાંયો ભરવો એટલે જો અષાડ મહીનાની પુનમ હોય તો પગલાની છાંયાએ પોરશી આવી જાણવી. એમ પોષ શુદિ પુનમે ચાર પગલે પોરશી, આસો અને ચેતરે ત્રણ પગલે પોરશી, એ ગાથાના અનુસારે સંક્ષેપથી પોરશી કહી. હવે વિસ્તારથી કહે છે. તે એવી રીતે કે અષાડથી પોષ મહિના સુધી દરેક મહિને ચાર આંગળ છાંયો વધારવો, અને પોષથી અષાડ મહિના સુધી દરેક મહિને ચાર ચાર આંગળ છાંયો ઘટાડવો. જેમકે, અષાડ શુદિ પુનમે બે પગલે પોરશી, અને અષાડ વદી અમાસે બે પગલાં ને બે આંગળે પોરશી આવે. શ્રાવણ શુદિ આઠમે બે પગલાં ને ત્રણ આંગળે પોરશી આવે, અને શ્રાવણ શુદિ પુનમે બે પગલાં ને ચાર આંગળે પોરશી આવે; એમ ભાદરવા શુદિ પુનમે બે પગલાં ને આઠ આંગળે પોરશી આવે, અને આસો શુદિ પુનમે બે પગલાં ને બાર આંગળે પોરશી આવે એટલે ત્રણ પગલાં થયાં. એક પગલાના બાર આંગળ સમજવા. એમજ કારતક શુદિ પુનમે ત્રણ પગલાં ને ચાર આંગળ; માગશર શુદિ પુનમે ત્રણ પગલાં ને આઠ આંગળ; પોષ શુદિ પુનમે ત્રણ પગલાં ને બાર આંગળ એટલે ચાર પગલાં.

હવે મહા શુદિ પુનમથી ચાર ચાર આગળ ઘટાડવા, એટલે મહા શુદિ પુનમે ત્રણ પગલા ને આઠ આગળે પોરશી આવે ફાગણ શુદિ પુનમે ત્રણ પગલા ને ચાર આગળે પોરશી આવે, ચૈત્ર શુદિ પુનમે ત્રણ પગલે પોરશી આવે વૈશાખ શુદિ પુનમે બે પગલા ને આઠ આગળે પોરશી આવે, જેઠ શુદિ પુનમે બે પગલા ને ચાર આગળે પોરશી આવે, અને અષાડ શુદિ પુનમે બે પગલે પોરશી આવે

હવે પોરશી ભરવાની બીજી રીત કહે છે દક્ષિણ દીશા તરફ મો રાખી જમીન ઉપર બેસવુ, અને ડાબા હાથની વેત પશ્ચિમ દીશા તરફ જમીન ઉપર ઉભી રાખવી, તે વેતનો જે છાયો હોય તેને જમણા હાથની આગળીએ નીશાન રાખવુ, પછી તેજ વેત જમીન ઉપર ઝપી વાળવી, તેમા અષાડ શુદિ પુનમે એક વેત છાયે પોરશી સમજવી એમ મહિને મહિને બબ્બે આગળ છાયા પોષ શુદિ પુનમ સુધી વધારવી એટલે પોષ શુદિ પુનમે બે વેત છાયે પોરશી આવે, અને પોષ શુદિ પુનમ પછી દરેક મહિને બબ્બે આગળ છાયો ઘટાડવો, એટલે અષાડ શુદિ પુનમે એક વેત છાયે પોરશી આવે

હવે વિસ્તારથી પોરશીનું માપ કહે છે અષાડ શુદિ પુનમે એક વેત છાયે પોરશી આવે એક વેતના બાર આગળ સમજવા અષાડ વદી આઠમે એક વેતને અડધા આગળે પોરશી આવે, અષાડ વદી અમાસે એક વેત ને એક આગળે પોરશી આવે, શ્રાવણ શુદિ આઠમે એક વેત ને દોઢ આગળે પોરશી આવે શ્રાવણ શુદિ પુનમે એક વેત ને બે આગળે પોરશી આવે, ભાદરવા શુદિ પુનમે એક વેત ને ચાર આગળે પોરશી આવે, આશો શુદિ પુનમે એક વેત ને છ આગળે પેરશી આવે, કારતક શુદિ પુનમે એક વેત ને આઠ આગળે પોરશી આવે માગશર શુદિ પુનમે એક વેત ને દશ આગળે પોરશી આવે અને પોષ શુદિ પુનમે એક વેત ને બાર આગળે (બે વેતે) પોરશી આવે

હવે પોષ મહીનાથી આંગળ ઘટાડવા એટલે મહા શુદી પુનમે એક વેંત ને દશ આંગળે; ફાગણ શુદી પુનમે એક વેંત ને આઠ આંગળે; ચૈતર શુદી પુનમે એક વેંત ને છ આંગળે; વૈશાખ શુદી પુનમે એક વેંત ને ચાર આંગળે; જેઠ શુદી પુનમે એક વેંત ને બે આંગળે; અને અષાડ શુદી પુનમે એક વેંતે પોરશી આવે.

હવે દીવસની ઘડી ભરવાની રીત એટલે કેટલી ઘડી દીવસ ચઢયો તેની સમજ કહે છે.—પ્રથમની રીતે વેંતનો છાંયો ભરવો. જેમકે, છાંયો ભરતા એક વેંત ને આઠ આંગળ છાંયો છે, ત્યારે કેટલી ઘડી દિવસ ચઢયો સમજવો તે ગણવાની રીત નીચે પ્રમાણેઃ—

વેંતના બાર આંગળ અને ઉપર આઠ આંગળ ઉમેરવા, એટલે બાર ને આઠ વીસ આંગળ થયા, તે વીસમાંથી અડધા બાદ કરવા એટલે દસ રહ્યા; એ દસમાં બીજા સાત ઉમેરવા એટલે સત્તર થયા; તેને એકસો વીસે ભાગતાં સત્તર સતા ઓગણીશાસો એટલે સાતનો આંક આવ્યો; તો સમજવું કે સાત ઘડી દિવસ ચઢયો. હવે બીજું ઉદાહરણ કહે છે. એક વેંત ને ચાર આંગળ છાંયા છે, તેનાં આંગળ સોલ થયા, તેમાંથી અડધા બાદ કરતાં આઠ રહ્યા, તેમાં સાત ઉમેરતાં પંદર થાય, તેને એકસો વીસે ભાગતાં પંદર અઠ્ઠા વીસુમો એટલે આઠનો આંક આવ્યો; માટે આઠ ઘડી દિવસ ચઢયો જાણવો. હવે ત્રીજું ઉદાહરણ કહે છે. જેમકે, બે વેંત છાયા છે, એટલે ચોવીસ આંગળ છાયા થઈ; તેમાથી અડધા બાદ કરતા બાર રહ્યા; તેમા સાત ઉમેરતાં ઓગણીસ થયા; તેને એકસો વીસે ભાગતાં ઓગણીં છક ચૌદેતેરસો એટલે છ ઘડી દિવસ ચઢયો સમજવો. એ પ્રમાણે દિવસની ઘડીનું પ્રમાણ સમજવું.

હવે કયે મહિને કેટલી ઘડીનો પોહોર થાય તે કહે છેઃ— અષાડ શુદી પુનમે છત્રીસ ઘડીનો દિવસ અને ચોવીસ ઘડીની

પાઢા ચૌદ દિવસ સુધી રહે, ૨. અભીજીત સાત દિવસ સુધી, ૩. શ્રવણ આઠ દિવસ સુધી, ૪. ધનિષ્ટા એક દિવસ સુધી: એમ ચાર નક્ષેત્ર મળી એક મહિનો પુરો કરે. ભાદરવા મહિને ચાર નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામઃ-૧. ધનિષ્ટા ચૌદ દિવસ, ૨. સતભીષા સાત દિવસ, ૩. પુર્વા ભાદ્રપદ આઠ દિવસ, ૪. ઉત્તરા ભાદ્રપદ એક દિવસ. આસો મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે. તેનાં નામઃ-૧. ઉત્તરા ભાદ્રપદ ચૌદ દિવસ, ૨. રેવતી પંદર દિવસ, ૩. અશ્વની એક દિવસ. કારતક મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામઃ-૧. અશ્વની ચૌદ દિવસ, ૨. ભરણી પંદર દિવસ, ૩. કૃતિકા એક દિવસ. માગશર મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામઃ-૧. કૃતિકા પંદર દિવસ, ૨. રોહિણી ચૌદ દિવસ, ૩. મૃગશર એ દિવસ. પોષ મહિને ચાર નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામઃ—૧. મૃગશર ચૌદ દિવસ, ૨. આદ્રા આઠ દિવસ, ૩. પુનર્વસુ સાત દિવસ, ૪. પુષ્ય એક દિવસ. મહા મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામઃ—૧. પુષ્ય ચૌદ દિવસ, ૨. અશ્લેષા પંદર દિવસ, ૩. મઘા એક દિવસ. ફાગણ મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—૧ મઘા ચૌદ દિવસ, ૨ પુર્વા ફાલ્ગુણી ૧૫ દિવસ, ૩. ઉત્તરા ફાલ્ગુણી એક દિવસ. ચૈત્ર મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ ૧ ઉત્તરા ફાલ્ગુણી ચૌદ દિવસ, ૨. હસ્ત પંદર દિવસ, ૩ ચિત્રા એક દિવસ. વૈશાખ મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરી તેનાં નામઃ—૧. ચિત્રા ચૌદ દિવસ, ૨. સ્વાતિ પંદર દિવસ, ૩ વિશાખા એક દિવસ. જેઠ મહિને ચાર નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેના નામ —૧. વિશાખા ચૌદ દિવસ, ૨. અનુરાધા આઠ દિવસ, ૩ જ્યેષ્ઠા સાત દિવસ, ૪. મુળ એક દિવસ. અષાડ મહિને ત્રણ નક્ષેત્ર રાત્રી પુરી કરે તેનાં નામ—૧ મુળ ચૌદ દિવસ, ૨. પુર્વાષાઢા પંદર દિવસ, ૩. ઉત્તરાષાઢા એક દિવસ એ પ્રમાણે નક્ષત્રના [illegible] ચોવીસી સમજવી. આ અનુમાન ગણ્યું છે.

अथ श्री दीक्षा विचार.

દીક્ષા દેવાના નક્ષત્રનાં નામ કહે છેઃ-૧. પુનર્વસુ, ૨. પુષ્ય, ૩. સ્વાંતી, ૪. અનુરાધા, ૫. હસ્ત, ૬. શ્રવણ, ૭. ધનિષ્ટા, ૮. રેવતી, ૯. રોહિણી, ૧૦. અશ્વની, ૧૧. સતભીષા, ૧૨. ઉત્તરાષાઢા, ૧૩. ઉત્તરા ભાદ્રપદ, ૧૪. ઉત્તરા ફાલ્ગુણી; એ ચોદ નક્ષેત્રોમાં દીક્ષા દેવી.

હવે દીક્ષા દેવાની તીથી કહે છેઃ—એકમ, બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, દશમ, અગીઆરશ, બારશ, અને તેરશ.

હવે વારના નામ કહે છેઃ—શનિવાર, સોમવાર, બુધવાર, ગુરૂવાર અને શુક્રવાર. એ વાર અને ઉપર બતાવેલી તીથીમાં આગળ બતાવેલા ચંદ્રનું બળ જોઇને દીક્ષા દેવી, એમ મ્હોટા પુરુષો કહે છે. (કોઇક પાનામાં લખ્યું છે.) વિશેષમાં ચૈત્ર અને જેઠ માસમાં દીક્ષા આપવી નહી. આપે તો વિઘ્ન થાય એમ અનુભવીઓ કહે છે.

प्रस्तावीक बोल.

अथ श्री स्वान शुकन विचार.

૧. ગામ જતાં રસ્તામાં કુતરો રમતો દેખીએ તો લાભ થાય.
૨. ગામ જતાં રસ્તામાં કુતરો કાન ફફડાવે તો ગામ ન જવું; મરણાન્ત કષ્ટ ઉપજે.
૩. ગામ જતાં કુતરાને ખાટલા ઉપર સૂતેલો દેખીએ તો ગામ ન જવું; મૃત્યુ થાય.
૪. ગામ જતાં કુતરો ભીંત સાથે પોતાનું અંગ ઘસતો અથવા લોટતો દેખીએ તો ઘણોજ લાભ થાય.

[illegible] ચૌદ દિવસ સુધી રહે. ૨. અભીજીત સાત દિવસ સુધી. ૩ શ્રવણ આઠ દિવસ સુધી. ૪. ધનિષ્ઠા એક દિવસ સુધી. એમ ચાર નક્ષત્ર મળી એક મહિનો પુરો કરે. ભાદરવા મહિને ચાર નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામઃ-૧. ધનિષ્ઠા ચૌદ દિવસ, ૨. શતભીષા સાત દિવસ, ૩. પૂર્વા ભાદરપદ આઠ દિવસ, ૪ ઉત્તરા ભાદરપદ એક દિવસ. આસો મહિને ત્રણ નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ -૧ ઉત્તરા ભાદરપદ ચૌદ દિવસ, ૨ રેવતી પંદર દિવસ, ૩ અશ્વની એક દિવસ. કારતક મહિને ત્રણ નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ ૧ અશ્વની ચૌદ દિવસ, ૨ ભરણી પંદર દિવસ, ૩ કૃતિકા એક દિવસ. માગશર મહિને ત્રણ નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ ૧ કૃતિકા [illegible] દિવસ, ૨ રોહિણી [illegible] દિવસ, ૩ મૃગશર એક દિવસ. પોષ મહિને ચાર નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ-૧ મૃગશર [illegible] દિવસ, ૨ આર્દ્રા આઠ દિવસ, ૩ પુનર્વસુ [illegible] દિવસ, ૪ પુષ્ય એક દિવસ. માહ મહિને ત્રણ નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ—૧ પુષ્ય ચૌદ દિવસ, ૨ અશ્લેષા પંદર દિવસ, ૩ મઘા એક દિવસ. ફાગણ મહિને ત્રણ નક્ષત્ર મળી પુરી કરે તેનાં નામ [illegible]

[illegible]

अथ श्री दीक्षा विचार.

દીક્ષા દેવાના નક્ષત્રનાં નામ કહે છેઃ-૧. પુનર્વસુ, ૨. પુષ્ય, ૩. સ્વાંતી, ૪. અનુરાધા, ૫ હસ્ત, ૬. શ્રવણ, ૭. ધનિષ્ટા, ૮. રેવતી, ૯. રોહિણી, ૧૦. અશ્વની, ૧૧. સતભીષા, ૧૨. ઉત્તરાષાઢા, ૧૩. ઉત્તરા ભાદ્રપદ, ૧૪. ઉત્તરા ફાલ્ગુણી; એ ચૌદ નક્ષેત્રોમાં દીક્ષા દેવી.

હવે દીક્ષા દેવાની તીથી કહે છેઃ—એકમ, બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, દશમ, અગીઆરશ, બારશ, અને તેરશ.

હવે વારના નામ કહે છેઃ—શનિવાર, સોમવાર, બુધવાર, ગુરૂવાર અને શુક્રવાર. એ વાર અને ઉપર બતાવેલી તીથીમાં આગળ બતાવેલા ચંદ્રનું બળ જોઇને દીક્ષા દેવી, એમ મ્હોટા પુરૂષો કહે છે. (કોઈક પાનામાં લખ્યું છે.) વિશેષમાં ચૈત્ર અને જેઠ માસમાં દીક્ષા આપવી નહી. આપે તો વિઘ્ન થાય એમ અનુભવીઓ કહે છે.

प्रस्तावीक बोल.

अथ श्री स्वान शुकन विचार.

૧. ગામ જતાં રસ્તામાં કુતરો રમતો દેખીએ તો લાભ થાય.
૨. ગામ જતાં રસ્તામાં કુતરો કાન ફફડાવે તો ગામ ન જવું; મરણાન્ત કષ્ટ ઉપજે.
૩. ગામ જતાં કુતરાને ખાટલા ઉપર સુતેલો દેખે તો ગામ ન જવું; મૃત્યુ થાય.
૪. ગામ જતાં કુતરો ભીંત સાથે લોટતો

હવે ચોથાનું ઘર ગણવાની રીત કહે છેઃ—મુસલમાનની જે તારીખ હોય તે તારીખ લેવી.* એ તારીખમાં બીજા બે ઉમેરવા અને રવીવારથી વાર ઉમેરવા. એ સર્વેને ભેગા કરી ચારે ભાગવાં. જે વધે તેટલાનું ઘર સમજવું. કાંઈ ન વધે તો ચોથાનું ઘર સમજવું. તેમાં પરગામ જવું હોય તો, પહેલાનું ઘર શ્રેષ્ઠ સમજવું, ગામમાં પ્રવેશ કરવો હોય અથવા ઘરમાં પ્રવેશ કરવો હોય તો બીજાનું ઘર શ્રેષ્ઠ સમજવું, રાજકાજના કામમાં ત્રીજાનું ઘર શ્રેષ્ટ સમજવું, અને ચોથાના ઘરમાં જાય અથવા કામ કરે તો મરે નહીં તો માંદો પડે.

ઉદાહરણ. જેમકે, મુસલમાનની તારીખ બીજી છે. તેમાં બે ઉમેરો એટલે ચાર થયા. બુધવાર લઈએ તો રવીવારથી વાર ગણતાં બુધવાર ચોથો થયો. એ સર્વેને એકઠાં કરતાં આઠ થયાં. તેને ચારે ભાગતાં કાંઇ વધ્યું નહી એટલે ચોથાનું ઘર જાણવું. તે દીવસે કાંઈ પણ શુભ કાર્ય કરવું નહી. વળી ઊપર બતાવ્યું છે કે શની એટલે એકમનો એક અને શનીના રવીવારથી ગણતાં સાત વાર થાય એટલે એક ને સાત આઠ થયા; એટલે કાંઈ વધ્યું નહીં. એ પ્રમાણે ચોથાના ઘર સમજવા.

अथ श्री ग्रह शान्ति करवानो जाप.

માણસોને એક પછી એક નવગ્રહ હમેશાં સારા માઠા આવે જાય છે. તે વખતે માઠા ગ્રહમાં માણસ આકુળવ્યાકુળ બની આમતેમ દોડાદોડ કરે છે; પણ તેમ ન કરતાં જાપ કરવાથી ગ્રહ શાન્ત થાય છે. તે જાપ કરવાની રીત નીચે પ્રમાણેઃ—

---

* મુસલમાની તારીખ લેવાનું કારણ એટલું છે, કે આપણામાં તીથી વધે તથા ઘટે તે વખતે, માણસ ગણતાં મુંઝાય તેથી તે તારીખ લીધી છે. બાકી તો જે બે ઉમેરવાના છે તે એકમ ને બીજ સમજવી.

સૂર્યની દશાનો જાપ.

રાતા વસ્ત્ર તથા રાતી નવકારવાળી ધારણ કરી પુર્વ તથા ઊત્તર દીશા તરફ બેશી સવારમાં સૂર્યની દશા હોય ત્યાં સુધી ॐ, ह्रीं, पद्मप्रभु नमस्तुभ्यम् मम शान्ति शान्ति આ મંત્ર ભણી એક મણકો મુકવો, અને એમ એક આખી નવકારવાળી ફેરવવી.

ચંદ્રની દશાનો જાપ

ધોળા વસ્ત્ર તથા ધોળી નવકારવાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ॐ, ह्रीं, चंद्रप्रभु नमस्तुभ्यम् मम शान्ति शान्ति એ પ્રમાણે મંત્ર ભણી એક નવકારવાળી ફેરવવી.

મંગળની દશાનો જાપ.

રાતા વસ્ત્ર તથા રાતી નવકારવાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ॐ, ह्रीं, वासुपूज्य प्रभु नमस्तुभ्यम् मम शान्ति शान्ति એ પ્રમાણે મંત્ર ભણી એક નવકારવાળી ફેરવવી

બુધની દશાનો જાપ

પીળા વસ્ત્ર તથા પીળી નવકારવાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ॐ, ह्रीं, शान्तिनाथ प्रभु नमस्तुभ्यम मम शान्ति शान्ति એ પ્રમાણે મંત્ર ભણી એક નવકારવાળી ફેરવવી.

ગુરૂની દશાનો જાપ.

પીળા વસ્ત્ર તથા પીળી નવકારવાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ॐ, ह्रीं, ऋषभदेव प्रभु नमस्तुभ्यम् मम शान्ति शान्ति એ પ્રમાણે મંત્ર ભણી એક નવકારવાળી ફેરવવી

શુક્રની દશાનો જાપ.

ધોળા વસ્ત્ર તથા ધોળી નવકારવાળી ધારણ કરી ઉપરની વિધિ પ્રમાણે ॐ, ह्रीं, सुविधिनाथ प्रभु नमस्तुभ्यम् मम शान्ति शान्ति એ પ્રમાણે મંત્ર ભણી એક નવકારવાળી ફેરવવી

અગાઉથી આશ્રય આપનાર સદ્‌ગૃહસ્થોનાં નામ.

સુરત.

૫૧ શેઠ મોતીચંદભાઇ ઉત્તમચંદભાઇ
૨૫ શેઠ હંસરાજભાઈ ચાંદમલજી
૨૫ શા પ્રાણજીવનદાસ ઉત્તમચંદ
૨૫ શા. રૂપચંદ નાનચંદની વિધવા બાઇ જયકોર હા. બ્હેન મંગુ,
૨૦ શેઠ બાલુભાઈ ડાહ્યાભાઈ.
૧૩ ઝવેરી ચુનીભાઇ લલ્લુભાઈ હા સાકરલાલ તથા ગુલાબબાઇ
૧૧ મારફતીઆ પ્રેમચંદભાઇ અમેચંદ
૧૧ શેઠ તારાચંદ ઉત્તમચંદ
૧૧ શા. ધરમચંદ ડાયાભાઈ વકીલ
૫ શા. નગીનભાઈ નગુભાઇ હા. ઝવેરી છોટુભાઈ
૫ ભા. ગુલાબચંદ કલ્યાણચંદ
૫ ઝવેરી મોહનલાલ રાજુભાઇ હા ચંપકલાલ
૫ સૌ બાઈ તરફથી
૨ ગોપીપુરા સ્થાનક ખાતે
૨ હરીપુરા સ્થાનક ખાતે
૨ સગરામપુરા સ્થાનક ખાતે
૨ શા છગનલાલ તારાચંદ
૧ શા નગીનદાસ ડાહ્યાભાઇ ગોળવાળા
૧ શા રંગીલદાસ ચુનીલાલ
૧ શા મગનલાલ ચુનીલાલ
૧ દલાલ પ્રેમચંદભાઇ ઉમેદચંદ
૧ ઘીયાકશી ડાહ્યાભાઇ રતનચંદ
૧ ઘીયાકશી કાળીદાસભાઇ નરોત્તમદાસ.
૧ શા. હરીચંદદાસ કસ્તુરચંદ

ઠોર.

૫. ભા. મોહનલાલ નરોતમદાસ પટેલ.
૩. જૈન સ્થાનકવાસી પુસ્તકાલય હા. ડાહ્યાલાલ.
૨. ભા. કુબેરદાસ હરજીવનદાસ.
૧. ભા. નેમચંદ નારણદાસ.
૧. ભા. ત્રીભોવનદાસ દેવચંદભાઈ.
૧. ભા. રામચંદ નાથાભાઈ.

નવસારી.

૧. ભાવસાર છગનલાલ લખમીચંદ

વડોદરા.

૧. ઝવેરી ઉત્તમચંદ માણેકચંદ હા. મગનભાઈ
૧. માસ્તર ગોરધનભાઈ છોટાલાલ
૧. સુથાર કેશવલાલ હરીભાઈ

વસો.

૧. ભાવસાર ભાઈલાલભાઈ જગજીવનદાસ

અમદાવાદ.

૨. ડાક્ટર જીવરાજભાઈ ઘેલાભાઈ L. M. & S.
૧. સંઘાણી હીરાચંદભાઈ ચેતજીભાઈ
૧. શા. મલીચંદ ભુલાખીદાસની વિધવા બાઈ ચીજળીબાઈ,
   હા. શા. ત્રીભોવનદાસ રૂપનાથદાસ
૧. સંઘવી ,વાડીલાલ ડાહ્યાભાઈ (લીંબડીવાળા.)
૧. સુથાર ફુલચંદ સાકરચંદ પંચાળ
૧. શા. સોમનાથ હરીલાલ

કડી.

૧ ભાવસાર દલસુખભાઈ માનચંદ
૧ ભાવસાર મનસુખલાલ રૈસાભાઈ.

સાણંદ

૧. શા રાયચંદજી પ્રેમચંદ
૧. શા. ઉજમસી માણેકચંદ કારભારી
૧. શા. છગનલાલ ગમભાઈ.

ખંભાત.

૨ સંઘવીની પોળની સ્થાનકવાશી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કડાકોટડીના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દોલતચંદ ભાણાભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. વખતચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દોલતચંદ.
૧ શા. રૂપચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ પા. ગીરધરલાલ ભાઈલાલ મારફત.
૧ ગીરધરલાલ ભાઈલાલ.
૧ પા. ચુનીલાલ બુલાભાઈ.
૧ પા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ.
૧ પા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
૧ પા. ભગવાનદાસ લલ્લુભાઈ.
૧ પા. બાપુભાઈ ભાઈજી.
૧ પા. ભોગીલાલ દયાળજી.
૧ પા. નાથાલાલ ઠાકોરલાલ.
૧ પા. હરજીભાઈ ગોરધનદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. સાકરચંદ લાલચંદ.
૨ શા. ટોકરશી છગનલાલ.
૧ દાક્તર સુખલાલ જીવણલાલ.
૧ શા. હરગોવનદાસ જીવરાજભાઈ.
૧ ભા. મગનલાલ લખમીચંદ.
૧ બાઈ મંછા, ભા. મોહનલાલ ટોકરશી મારફત.
૧ ભા. હરગોવનદાસ પરશોત્તમ.
૧ દોશી ત્રીભોવનદાસ ચત્રભુજ.
૧ શા. પ્રેમચંદભાઈ સુરચંદ.

ચોરવડોદરા

૧ જૈન સ્થાનકવાસી ઉપાશ્રયની લયબ્રેરી ખાતે
હા શા મગનલાલ ખુશાલદાસ

આંકલા

૩ શેઠ મોહનલાલભાઈ પરશોત્તમદાસ હા પરભુભ૬

વઢવાણ શહેર.

૫ શા લધુભાઇ પરમશી
૫ શા છગનલાલ દેવજીભાઈ
૨ શા નાગરદાસ જેઠાભાઈ
૨ શા મગનલાલ હરખચદ
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કુ.
૧ શા. શકરાભાઈ જેઠાભાઈ
૧ શા ઊજમશી રધુભાઈ
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ
૧ શા. છોટાલાલ મોહનલાલ
૧ શા ભુરાચદ ઠાકરશી
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ
૧ શા મગનલાલ લધુભાઇ
૧ શા ઉજમશી ઠાવરાભાઇ
૧ શા વાડીલાલ રીખવલાલ કારરવાળા
૧ શા નાગરદાસ છગનલાલ
૧ શા મુળજી ચત્રભુજ
૧ શા. વલુભાઈ નરશી
૧ વોરા છોટાલાલ લાલચદ કાપડીઆ

વઢવાણ કેંપ

૧ શા લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ
૧ શા કસ્તુરભાઈ હરખચદ
૧ મો. છબલાલ મુળજી
૧ શા રતીલાલ અમરશી

ખંભાત.

૨ સંઘવીની પોળની સ્થાનકવાસી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કડાકોટડીના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દોલતચંદ બાલુભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. વખતચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દોલતચંદ.
૧ શા. રૂપચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ પા. ગીરધરલાલ ભાઈલાલ મારફત.
  ૧ ગીરધરલાલ ભાઈલાલ.
  ૧ પા. ચુનીલાલ ભુરાભાઈ.
  ૧ પા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
  ૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ.
  ૧ પા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
  ૧ પા. ભગવાનદાસ લલ્લુભાઈ.
  ૧ પા. બાપુભાઈ ભાઈજી.
  ૧ પા. ભોગીલાલ દયાળજી.
  ૧ પા. નાથાલાલ ઠાકોરલાલ.
  ૧ પા. હરજીભાઈ ગોરધનદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. સાકરચંદ લાલચંદ.
૨ શા. ટોકરશી છગનલાલ.
૧ ઠક્કર સુખલાલ જીવણલાલ.
૧ શા. હરગોવનદાસ જીવરાજભાઈ.
૧ શા. મગનલાલ લખમીચંદ.
૧ બાઈ મંછા, શા. મોહનલાલ ટોકરશી મારફત.
૧ શા. હરગોવનદાસ પરશોત્તમ.
૧ દોશી ત્રીભોવનદાસ મગનજી
૧ શા. પ્રેમચંદભાઈ સુરચંદ.

ચોરવડોદરા.

૧ જૈન સ્થાનકવાસી ઉપાશ્રયની લાયબ્રેરી ખાતે.
હા. શા. મગનલાલ ખુશાલદાસ.

માંડલ.

૩ શેઠ મોહનલાલભાઈ પરશોત્તમદાસ હા. પરભુભાઈ.

વઢવાણ શહેર.

૫ શા. લધુભાઇ ધરમશી.
૫ શા. છોટાલાલ દેવજીભાઈ.
૨ શા. નાગરદાસ જેઠાભાઈ.
૨ શા. મગનલાલ હરખચંદ.
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા. દાદાભાઈ જેઠાભાઈ.
૧ શા. ઊજમશી રઘુભાઇ.
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોહનલાલ
૧ શા. ગુલાબચંદ ઠાકરશી.
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ.
૧ શા. મગનલાલ લધુભાઇ
શા. ઉજમશી કચરાભાઇ.
શા. વાડીલાલ હીરાલાલ દાદરવાળા
શા. નાગરદાસ છગનલાલ.
શા. મુળજી ચત્રભુજ.
શા. વજુભાઇ નરશી.
વોરા છોટાલાલ લાલચંદ કાપડીઆ.

વઢવાણ કેંપ.

. લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ.
. કેશુરભાઈ હરખચંદ.
છગનલાલ મુળજી.
રતીલાલ અમરશી

ખંભાત.

૨ સંઘવીની પોળની સ્થાનકવાસી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કડાકોટડીના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દોલતચંદ બાપુભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. વખતચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દોલતચંદ.
૧ શા. રૂપચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ પા. ગીરધરલાલ ભાઈલાલ મારફત.
  ૧ ગીરધરલાલ ભાઈલાલ.
  ૧ પા. ચુનીલાલ ભુરાભાઈ.
  ૧ પા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
  ૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ.
  ૧ પા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
  ૧ પા. ભગવાનદાસ લલુભાઈ.
  ૧ પા. બાપુભાઈ ભાઈજી
  ૧ પા. ભોગીલાલ દયાળજી
  ૧ પા. નાથાલાલ ઠાકોરલાલ.
  ૧ પા. હરજીભાઈ ગીરધરદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. આણંદજી [illegible].
૨ શા. દેવશી છગનલાલ.
૧ [illegible] મુળચંદ [illegible].
૧ શા. હરિલાલ [illegible].
૧ શા. [illegible] લખમીચંદ.
૧ શા. [illegible], શા. મોહનલાલ દેવશી મારફત.
૧ શા. હરિલાલ [illegible]
૧ દેશી [illegible].
૧ શા. [illegible].

ધોરવરોદરા

૧ જૈન સ્થાનકવાસી ઉપાશ્રયની લાયબ્રેરી ખાતે
હા. શા. મગનલાલ ખુશાલદાસ

આંટલા

૨ ડૉ. મોહનલાલભાઈ પરશોત્તમદાસ હા. પરભુભાઈ

વઢવાણ શહેર.

૪ શા લઘુભાઈ ધરમશી
૪ શા હિરાલાલ દેવજીભાઈ
૬ શા નાગરદાસ જેઠાભાઈ
૨ શા મગનલાલ હરખચંદ
૧ શા વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા હાલાભાઈ જેઠાભાઈ
૧ શા ઉજમશી કનુભાઈ
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ
૧ શા હિરાલાલ મોહનલાલ
૧ શા ખુ/ચંદ ડાહરશી
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ
૧ શા મગનલાલ લઘુભાઈ
૧ શા ઉજમશી કચરાભાઈ
૧ શા વાડીલાલ શીવલાલ ઠાકરવાળા
૧ શા નાગરદાસ છગનલાલ
૧ શા પ્રાગજી ચત્રભુજ
૧ શા વજુભાઈ નરશી
૧ વોરા હિરાલાલ લાલચંદ કાપડીઆ

વઢવાણ કંપ.

૧ શા લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ
૧ શા કસ્તુરભાઈ હરખચંદ
ગોર જીવણલાલ પ્રાગજી
શા રતીલાલ અમરશી

घमर गाठया।
२।
पं राजपुताना)

ખંભાત.

૨ ચોકસીની પોળની સ્થાનકવાસી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કંસારીવાડના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. કેશરચંદ ભાઈભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. નગીનચંદ લાલચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ કેશરચંદ.
૧ શા. ફુલચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ મા. ઓચ્છવલાલ ભાઈલાલ મારફત.
  ૧ ઓચ્છવલાલ ભાઈલાલ.
  ૧ મા. ચુનીલાલ ભુરાભાઈ.
  ૧ મા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
  ૧ મા. મણીલાલ હીરાલાલ.
  ૧ મા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
  ૧ મા. ભગવાનદાસ ભાઉભાઈ.
  ૧ મા. બાપુભાઈ ભાઈજી
  ૧ મા. મોતીલાલ દયાળજી
  ૧ મા. નગીનલાલ હીરાલાલ.
  ૧ મા. ડાહ્યાભાઈ નેમચંદદાસ.

વીરમગામ.

૨ [illegible]
૨ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]

ઘોરવડોદરા

૧ જૈન સ્થાનકવાસી (પોષધની તપશ્ચેરી ખાતે.
દા. શા. મગનલાલ ખુશાલદાસ.

આંકલા

૨ ડૉ. મોહનલાલભાઈ પરશોત્તમદાસ દા. પરભુભાઈ.

વઢવાણ શહેર.

૫ શા. લખુભાઈ ધરમશી.
૫ શા. હીરાલાલ દેવજીભાઈ
૨ શા. નાગરદાસ જેઠાભાઈ.
૨ શા. મગનલાલ હરખચંદ.
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા. દલાભાઈ જેઠાભાઈ.
૧ શા. ઊજમશી રઘુભાઈ.
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ.
૧ શા. હીરાલાલ મોહનલાલ
૧ શા. ખુશાલચંદ ઠાકરશી.
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ.
૧ શા. મગનલાલ લખુભાઈ
૧ શા. ઉજમશી કચરાભાઈ.
૧ શા. વાડીલાલ શીવલાલ દારૂવાળા.
૧ શા. નાગરદાસ છગનલાલ.
૧ શા. મુળજી ચત્રભુજ.
૧ શા. વજુભાઈ નરશી.
૧ વોરા હીરાલાલ લાલચંદ કાપડીઆ.

વઢવાણ કૅમ્પ.

૧ શા. લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ.
૧ શા. કસ્તુરભાઈ હરખચંદ.
૧ શેઠ છગનલાલ મુળજી.
૧ શા રતીલાલ અમરશી

धनर ... गांठिया।
प्र।
पं ... , राजपूताना)

ખંભાત.

૨ અબજીની પોળની સ્થાનકવાસી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કચોરીઆના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દેવચંદ ભાણાભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ
૧ શા. બબલચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દેવચંદ.
૧ શા. ફુલચંદ કેસુરચંદ.
૧૦ શા. ચીમનલાલ ભાઈલાલ મારફત.
  ૧ ચીમનલાલ ભાઈલાલ.
  ૧ શા. ચુનીલાલ ભુરાભાઈ.
  ૧ શા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
  ૧ શા. મણીલાલ હીરાલાલ.
  ૧ શા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
  ૧ શા. ભગવાનદાસ બાપુભાઈ.
  ૧ શા. બાપુભાઈ ભાઈજી
  ૧ શા. મોતીલાલ કાળાજી
  ૧ શા. નાથાલાલ ગીરધરલાલ.
  ૧ શા. [illegible] નેણશીદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. [illegible]
૨ શા. [illegible]
૧ [illegible]
૧ શા. [illegible]
૧ શા. [illegible]
૧ શા. [illegible] મારફત.
૧ શા. [illegible]
૧ [illegible]
૧ [illegible]

ઘોરવડોદરા

૧ જૈન સ્થાનકવાસી ઉપાશ્રયની લાયબ્રેરી ખાતે.
દા. શા મગનલાલ ખુશાલદાસ.

આંકલા

૨ ડૉ. મોહનલાલભાઈ પરષોત્તમદાસ દા. ચકુભાઈ.

વઢવાણ શહેર.

૫ શા. લખુભાઈ ધરમશી.
૫ શા. ત્રિકમલાલ દેવજીભાઈ
૬ શા. નાગરદાસ જેઠાભાઈ.
૬ શા. મગનલાલ હરખચંદ.
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા. સદાભાઈ જેઠાભાઈ.
૧ શા. ઊજમશી લખુભાઈ
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોહનલાલ
૧ શા. મુળચંદ હાકમશી.
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ.
૧ શા. મગનલાલ લખુભાઈ
૧ શા. ઉજમશી કચરાભાઈ.
૧ શા. વાડીલાલ શીવલાલ દારૂવાળા.
૧ શા. નાગરદાસ છગનલાલ.
૧ શા. મુળજી ચત્રભુજ.
૧ શા. વજુભાઈ નરશી.
૧ વોરા છોટાલાલ લાલચંદ કાપડીયા.

વઢવાણ કાંપ.

૧ શા. લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ.
૧ શા. કસ્તુરભાઈ હરખચંદ.
ગોડ જીવણલાલ મુળજી.
દા રતીલાલ અમરશી

धना , गांठया।
र।
पं , राजपूताना)

મુળી.

૧ શા. મનસુખલાલ પોપટલાલ.

સાયલા.

૧ શા. શીવલાલ વરધમાન.

જશાપુર.

૧ શા. મોહનલાલ તુળસીદાસ.

પાટણ.

૪ ભણશાળી જેઠુભાઈ હરચંદભાઈ.
૨ વ્હોરા તારાચંદ દોલતચંદ.
૨ ભણશાળી જેશંગલાલ લહેરચંદ.
૨ ભણશાળી મોહનલાલ લહેરચંદ.
૨ શા. જેશંગલાલ ત્રીભોવનદાસ.
૧ પાટણના સ્થાનક ખાતે.
૧ ભણશાળી અમથાલાલ નાગરદાસ.
૧ ભણશાળી ડાહ્યાભાઈ ખુબચંદ
૧ શેઠ કેશવલાલ મગનલાલ કલોલવાળા.

સીધ્ધપુર.

૧ સંઘવી કકલભાઇ સવચંદ.
૧ સંઘવી કકલભાઈ પુરુષરામ ખેરાળુવાળા.
૧ સંઘવી ચુનીલાલ મગટલાલ.

ઝોટાણા.

૧ શા. મોહનલાલ ધનજી.

મુંબઈ.

૨ માસ્તર જગજીવનદાસ કેવળદાસ.

ભાવનગર.

૧ સંઘવી જેચંદ દલીચંદ.

ભમો. (અપર બરમા.)

૨. શા. શીવલાલ મોહનલાલની કું.

ખંભાત.

૨ સંઘવીની પોળની સ્થાનકવાશી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કડાકોટડીના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દોલતચંદ ભાણાભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. વખતચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દોલતચંદ.
૧ શા. રૂપચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ પા. ગીરધરલાલ ભાઈલાલ મારફત.
  ૧ ગીરધરલાલ ભાઈલાલ.
  ૧ પા. ચુનીલાલ ભુરાભાઇ.
  ૧ પા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
  ૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ.
  ૧ પા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
  ૧ પા. ભગવાનદાસ લલ્લુભાઇ.
  ૧ પા. બાપુભાઇ ભાઈજી.
  ૧ પા. ભોગીલાલ દયાળજી.
  ૧ પા. નાથાલાલ ઠાકોરલાલ.
  ૧ પા. હરજીભાઈ ગોરધનદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. સાકરચંદ લાલચંદ.
૨ શા. ટોકરશી છગનલાલ.
૧ ડાક્તર સુખલાલ જીવણલાલ.
૧ શા. હરગોવનદાસ જીવરાજભાઇ.
૧ ભા. મગનલાલ લખમીચંદ.
૧ બાઇ મંછા, ભા. મોહનલાલ ટોકરશી મારફત.
૧ ભા. હરગોવનદાસ પરશોત્તમ.
૧ દોશી ત્રીભોવનદાસ ચત્રભુજ.
૧ શા. પ્રેમચંદભાઇ સુરચંદ.

ચોરવડોદરા.

૧ જૈન સ્થાનકવાસી ઉપાશ્રયની લાયબ્રેરી ખાતે.
હા. શા. મગનલાલ ખુશાલદાસ.

માંડલા.

૩ શેઠ મોહનલાલભાઈ પરશોત્તમદાસ હા. પરભુભાઈ.

વઢવાણ શહેર.

૫ શા. લધુભાઇ ધરમશી.
૫ શા. છોટાલાલ દેવજીભાઈ.
૨ શા. નાગરદાસ જેઠાભાઈ.
૨ શા. મગનલાલ હરખચંદ.
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા. ડાહ્યાભાઈ જેઠાભાઈ.
૧ શા. ઊજમશી રઘુભાઇ.
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોહનલાલ.
૧ શા. મુળચંદ ઠાકરશી.
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ.
૧ શા. મગનલાલ લધુભાઇ
૧ શા. ઉજમશી કચરાભાઇ.
૧ શા. વાડીલાલ શીવલાલ દાદરવાળા.
૧ શા. નાગરદાસ છગનલાલ.
૧ શા. મુળજી ચત્રભુજ.
૧ શા. વજુભાઇ નરશી.
૧ વોરા છોટાલાલ લાલચંદ કાપડીયા.

વઢવાણ કાંપ.

૧ શા. લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ.
૧ શા. કસ્તુરભાઈ હરખચંદ.
૧ શેઠ [illegible] મુળજી
૧ શા. [illegible]

ખંભાત.

૨ સંઘવીની પોળની સ્થાનકવાશી જૈનશાળા ખાતે.
૧ કડાકોટડીના ઉપાશ્રય ખાતે.
૧ શા. દોલતચંદ ભાણાભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોતીચંદ.
૧ શા. વખતચંદ તારાચંદ.
૧ શા. મોહનલાલ દોલતચંદ.
૧ શા. રૂપચંદ કસ્તુરચંદ.
૧૦ પા. ગીરધરલાલ ભાઈલાલ મારફત.
 ૧ ગીરધરલાલ ભાઈલાલ.
 ૧ પા. ચુનીલાલ ભુરાભાઈ.
 ૧ પા. છોટાલાલ દામોદરદાસ.
 ૧ પા. હરીલાલ છોટાલાલ.
 ૧ પા. છગનલાલ પ્રાણજીવનદાસ.
 ૧ પા. ભગવાનદાસ લલ્લુભાઈ.
 ૧ પા. બાપુભાઈ ભાઈજી.
 ૧ પા. ભોગીલાલ દયાળજી.
 ૧ પા. નાથાલાલ ઠાકોરલાલ.
 ૧ પા. હરજીભાઈ ગોરધનદાસ.

વીરમગામ.

૨ શા. સાકરચંદ લાલચંદ.
૨ શા. ટોકરશી છગનલાલ.
૧ ઠાકોર સુખલાલ જીવણલાલ.
૧ શા. હરગોવનદાસ જીવરાજભાઈ.
૧ ભા. મગનલાલ લખમીચંદ.
૧ બાઇ મંછા, ભા. મોહનલાલ ટોકરશી મારફત.
૧ ભા. હરગોવનદાસ પરશોત્તમ.
૧ દોશી ત્રીભોવનદાસ ચત્રભુજ.
૧ શા. પ્રેમચંદભાઇ સુરચંદ.

ચોરવડોદરા.

૧ જૈન સ્થાનકવાશી ઉપાશ્રયની લાયબ્રેરી ખાતે.
હા. શા. મગનલાલ ખુશાલદાસ.

માંડલા.

૩ શેઠ મોહનલાલભાઇ પરશોત્તમદાસ હા. પરભુભાઇ.

વઢવાણ શહેર.

૫ શા. લધુભાઇ ધરમશી.
૫ શા. છોટાલાલ દેવજીભાઈ.
૨ શા. નાગરદાસ જેઠાભાઈ.
૨ શા. મગનલાલ હરખચંદ.
૧ શા. વાડીલાલ દેવજીભાઈની કું.
૧ શા. દહ્યાભાઈ જેઠાભાઈ.
૧ શા. ઊજમશી રઘુભાઇ.
૧ વકીલ વરધમાન ચતુરભાઈ.
૧ શા. છોટાલાલ મોહનલાલ.
૧ શા. મુળચંદ ઠાકરશી.
૧ ગાંધી કેશવલાલ જેરાજ.
૧ શા. મગનલાલ લધુભાઇ.
૧ શા. ઉજમશી કચરાભાઈ.
૧ શા. વાડીલાલ શીવલાલ દાદરવાળા.
૧ શા. નાગરદાસ છગનલાલ.
૧ શા. મુળજી ચત્રભુજ.
૧ શા. વજુભાઇ નરશી.
૧ વોરા છોટાલાલ લાલચંદ કાપડીયા.

વઢવાણ કેંપ.

૧ શા. લખમીચંદ ત્રીભોવનદાસ.
૧ શા. કસ્તુરભાઈ હરખચંદ.
૧ શેઠ જીવણલાલ મુળજી.
૧ શા. રતીલાલ અમરશી..

સુણી.

૧ શા. મનસુખલાલ પોપટલાલ.

સાયલા.

૧ શા. શીવલાલ વરધમાન.

જશાપુર.

૧ શા. મોહનલાલ તુળસીદાસ.

પાટણ.

૪ ભણશાળી જેઠુભાઈ હરચંદભાઈ.
૨ ઝવેરી તારાચંદ દોલતચંદ.
૨ ભણશાળી જેશંગલાલ લહેરચંદ.
૨ ભણશાળી મોહનલાલ લહેરચંદ.
૨ શા. જેશંગલાલ ત્રીભોવનદાસ.
૧ પાટણના સ્થાનક ખાતે.
૧ ભણશાળી અમથાલાલ નાગરદાસ.
૧ ભણશાળી ડાહ્યાભાઈ ખુબચંદ
૧ દિ. કેશવલાલ મગનલાલ [illegible]વાળા.

શીધ્ધપુર.

૧ સંઘવી ફકીરભાઈ [illegible].
૧ સંઘવી ફકીરભાઈ [illegible] [illegible]વાળા.
૧ સંઘવી મુનીલાલ મુગટલાલ.

ઝોટાણા.

૧ શા. [illegible].

મુંબઈ.

૨ [illegible]

[illegible]

૧ [illegible]

[illegible] ([illegible])

[illegible]

મુળી.

૧ શા. મનસુખલાલ પોપટલાલ.

સાયલા.

૧ શા. શીવલાલ વરધમાન.

જશાપુર.

૧ શા. મોહનલાલ તુળસીદાસ.

પાટણ.

૪ ભણશાળી જેઠાભાઈ હરચંદભાઈ.
૨ વ્હોરા તારાચંદ દોલતચંદ.
૨ ભણશાળી જેશંગલાલ લહેરચંદ.
૨ ભણશાળી મોહનલાલ લહેરચંદ.
૨ શા. જેશંગલાલ ત્રીભોવનદાસ.
૧ પાટણના સ્થાનક ખાતે.
૧ ભણશાળી અમથાલાલ નાગરદાસ.
૧ ભણશાળી દાદાભાઈ ખુબચંદ
૧ શેઠ કેશવલાલ મગનલાલ કસીલવાળા.

સીદ્ધપુર.

૧ સંઘવી કકલભાઇ સવચંદ.
૧ સંઘવી કકલભાઈ પુંજીરામ ખેરાળુવાળા.
૧ સંઘવી ચુનીલાલ મુગટલાલ.

ઝોટાણા.

૧ શા. મોહનલાલ ધનજી.

મુંબાઈ.

૨ માસ્તર જગજીવનદાસ દેવજીદાસ.

ભાવનગર.

૧ સંઘવી જેચંદ હકીચંદ.

બોટાદ. (અપર બરમા.)

૨. મ. શીવલાલ મોહનલાલની કું.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

